T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER DOKTORA PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

AVRUPA BİRLİĞİ GÖÇ POLİTİKASININ GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİNİN SINIR GÜVENLİĞİ POLİTİKALARINA YANSIMALARI: TÜRKİYE VE YUNANİSTAN ÖRNEĞİ

ÇILGA ALTUNBAŞ
18716017

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. FULYA MEMİŞOĞLU ZAİMOĞLU

2024

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER DOKTORA PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

AVRUPA BİRLİĞİ GÖÇ POLİTİKASININ GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİNİN SINIR GÜVENLİĞİ POLİTİKALARINA YANSIMALARI: TÜRKİYE VE YUNANİSTAN ÖRNEĞİ

ÇILGA ALTUNBAŞ
18716017
ORCID NO: 0000-0003-3756-8508

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. FULYA MEMİŞOĞLU ZAİMOĞLU

MAYIS, 2024

Çılga ALTUNBAŞ tarafından hazırlanan "Avrupa Birliği Göç Politikasının Güvenlikleştirilmesinin Sınır Güvenliği Politikalarına Yansımaları: Türkiye ve Yunanistan Örneği" başlıklı çalışma, **17/05/2024** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunmuş ve jürimiz tarafından Siyaset Bilimleri ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Doktora Programında **DOKTORA** tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman	**İmza**
Doç. Dr. Fulya Memişoğlu Zaimoğlu	……

Jüri Üyeleri	**İmza**
Prof. Dr. Cengiz Çağla	……
Prof. Dr. Makbule Didem Buhari	……
Doç. Dr. Çiğdem Nas	……
Doç. Dr. Emrah Konuralp	……

ÖZET

AVRUPA BİRLİĞİ GÖÇ POLİTİKASININ GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİNİN SINIR GÜVENLİĞİ POLİTİKALARINA YANSIMALARI: TÜRKİYE VE YUNANİSTAN ÖRNEĞİ

Göç ve güvenlik ilişkisi, 1990'lı yıllardan itibaren pek çok araştırmanın odak noktası haline gelmiştir. Bu bağlamda Kopenhag Okulu tarafından ortaya konulan güvenlikleştirme teorisi göç ve güvenlik ilişkisini açıklamak için kullanılmıştır. Güvenlikleştirme teorisine göre, güvenlik inşa edilen bir kavramdır ve belirli bir durumu veya konuyu güvenlik sorunu olarak tanımlama sürecini ifade etmektedir. Güvenlikleştirme sürecinde bir konu veya durum güvenlik tehdidi olarak sunulur ve buna göre politika ve stratejiler belirlenir. Söz edimi ile inşa edilen güvenlik tehdidi devlet ve toplum düzeyinde kabul edildiğinde, güvenlikleştirilen konu üzerinde kontrolü artırmak hedeflenir. Dolayısıyla tehdide karşı olağanüstü önlemlerin öne çıktığı bir dinamik ortaya çıkmaktadır. Bu tez çalışmasında, Avrupa Birliği (AB) göç politikasının güvenlikleştirilmesinin sınır güvenliğine etkilerinin Türkiye ve Yunanistan üzerinden incelenmesi amaçlanmıştır. Tezde AB'deki siyasi elitlerin söylemleri değerlendirilerek ve derinlemesine mülakatlarla veri toplanmıştır. Eleştirel perspektifte siyasi elitlerin söylemleri değerlendirilerek elde edinilen bulgular, AB'de söz edimi ile göçün güvenlik sorunu olarak ele aldığını ve bu bağlamda göçe karşı alınan tedbirlerin kaçınılmaz bir durum olarak gösterdiğine işaret etmektedir. Çalışmada, Türkiye ve Yunanistan'ın sınır güvenliğinde aldığı tedbirlerin AB'de göçün güvenlikleştirilmesi ile ilişkisi incelenmiş olup, bu ülkelerde sınır güvenliğinin AB'nin güvenlikleştirme eğilimine göre şekil aldığı tespit edilmiştir. Türkiye ve Yunanistan'da sınırlarda yetkililerle gerçekleştirilen derinlemesine mülakatlardan edinilen bilgiler de bu durumu desteklemektedir. Her iki ülkede de sınırlarda görevli katılımcıların göçe karşı alınan tedbirler konusunda ortak fikirlere sahip olduğu ve benzer güvenlik odaklı uygulamalara sıcak baktığı ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede, AB'de göçün güvenlikleştirilmesiyle göç olgusunun araçsallaştırıldığı ve AB'nin göçle birlikte karşılaşılacağı düşünülen güvenlik sorunlarını Türkiye ve Yunanistan'daki sınır güvenliğindeki gelişmelerle önlemeye çalıştığı sonucuna varılmıştır. Çalışmanın bulguları her iki ülkede de sınır güvenliği alanında benzer uygulamaların AB'nin güvenliğini sağlamaya dayalı politikalarla ilişkili olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği Göç Politikası, Güvenlikleştirme, Sınır Güvenliği, Türkiye ve Yunanistan

ABSTRACT

THE SECURITIZATION OF EUROPEAN UNION MIGRATION POLICY AND ITS IMPLICATIONS ON BORDER SECURITY POLICIES: THE CASE OF TURKEY AND GREECE

Migration-security nexus has been a focal point of numerous studies since the 1990s. In this context, the securitization theory put forward by the Copenhagen School has been used to explain the relationship between migration and security. According to securitization theory, security is a socially constructed concept, referring to the process of defining a particular issue or situation as a security threat, which then leads to the formulation of politics and strategies to address it. When an issue or situation is constructed as a security threat through discourse, and is acceğted as such at the state and societal levels, efforts are directed towards increasing control over the securitized issue. Accordingly, taking extraordinary measures against the threat become prominent. This thesis aims to examine the implications of the securitization of migration policies in the European Union (EU) on border security through the cases of Turkey and Greece. Two main research methods were employed towards this objective: critical discourses analysis and in-depth interviews. Findings from critical discourse analysis suggest that political elites and EU institutions frame migration as a security issue, leading the representation of measures against migration as inevitable. The study investigates the relationship between the measures taken for border security in Turkey and Greece and the securitization of migration in the EU. Interviews with border officials in Turkey and Greece further support these findings, revealing a consensus among participants regarding the necessity of security-focused measures against migration. In conclusion, the study findings suggest that the securitization of migration in the EU has led to the instrumentalization of the migration phenomenon and the attempt to address perceived security issues through developments in border security in Turkey and Greece. The study highlights the alignment of border security practices in both countries with EU policies aimed at ensuring security.

Keywords: European Union Migration Policy, Securitization, Border Security, Turkey and Greece

ÖN SÖZ

Emeği, ilgisi ve rehberliği sayesinde öğrencisi olmaktan mutluluk duyduğum sayın hocam Doç. Dr. Fulya Memişoğlu Zaimoğlu'na teşekkürlerimi sunarım. Özellikle tez sürecindeki cesaretlendirici tavrı ve yol göstericiliği ile Türk ve Yunan yetkililerle yapılan görüşmeler unutamayacağım bir deneyim kazanmamı sağladı. Ayrıca bu süreçte her zaman bana destek olan sevgili anneme ve babama, eşim ve kızıma da teşekkür ederim.

ÇILGA ALTUNBAŞ

Haziran, 2024; İstanbul

İÇİNDEKİLER

ÖZET iii
ABSTRACT iv
ÖN SÖZ v
TABLOLAR LİSTESİ ix
ŞEKİLLER LİSTESİ x
KISALTMALAR LİSTESİ xi

1.GİRİŞ 3

1.1. Göç Olgusunun Tanımı, Kavramsal Tartışmalar ve Teorik Çerçeve 9
1.1.1. Göç Olgusu ve Göç Süreçlerine İlişkin Temel Kavramlar 10
1.1.2. Sınır Aşan Göçler ve Güvenlik Sorunsalı 13
1.1.2.1. Güvenlik Algısının Değişimi Kapsamında Göçe Karşı Algının Değişimi 13
1.1.2.2. Göç-Güvenlik Bağlamında Sınır Kavramı 15
1.1.2.3. Göçün Tehdit Olarak Algılanmasının Sınır Güvenliğine Etkisi 17

1.2. Kavramsal Tartışmalar: Güvenlik Kavramı Çerçevesinde Göç Türleri 18
1.2.1. Gönüllü/Zorunlu Göç 20
1.2.2. Geçici/Kalıcı Göç 20
1.2.3. Transit Göç 21
1.2.4. Düzensiz Göç 23
1.2.4.1. Düzensiz Göç ve Kavramsal Tartışmalar 24
1.2.4.2. Düzensiz Göçün Nedenleri ve Oluşum Süreci 25
1.2.4.3. İnsan Ticareti, Göçmen Kaçakçılığı ve Düzensiz Göç İlişkisi 26

1.3. Avrupa Birliği Göç Politikasının Unsurları 28
1.3.1. Vize Politikası 29
1.3.2. Sınır Yönetimi 30
1.3.3. Düzenli Göç Politikası 31
1.3.4. Düzensiz Göçle Mücadele Politikası 32
1.3.5. Mülteci Hareketlerini Düzenleyen Politikalar 33

1.4. TEORİK ÇERÇEVE: KOPENHAG GÜVENLİK OKULU VE GÜVENLİKLEŞTİRME TEORİSİ 35
1.4.1. Kopenhag Güvenlik Okulu ve Güvenlik Kavramı 36
1.4.2. Güvenlikleştirme Teorisi ve Süreci 38
1.4.3.Güvenlikleştirmede Sektörler 39
1.4.4. Güvenlikdışılaştırma 42

1.5. Göç-Güvenlik İlişkisi Bağlamında Göçün Güvenlikleştirilmesi 43

2. AVRUPA BİRLİĞİ GÖÇ POLİTİKASININ TARİHSEL GELİŞİMİ VE GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ 46

2.1. AB Göç Politikasının Tarihsel Gelişimi 47

2.1.1. Maastricht Antlaşması ve Öncesinde Yaşanan Gelişmeler: 1986 Trevi Grubu, Avrupa Tek Senedi ve Schengen Anlaşması 48
2.1.2. Göç-Sığınma ve Güvenlik Alanındaki Gelişmeler: 1990 Dublin Sözleşmesi (Dublin I)..... 52
2.1.3. Amsterdam Antlaşması, Üçüncü Ülkelerle İş birliği Tampere Zirvesi ve Sevilla Zirvesi 53
2.1.4. AB'de Sığınma ve Güvenlik Sistemi: 2003 Dublin II ve 2013 Dublin III 56
2.1.5. AB Ortak Göç Politikasının Güvenlikleştirilmesi: Lahey Zirvesi (Hague Programı) 57
2.1.6. Güvenlik Kaygısının Ortaklık Alanına Etkisi: 2008 Avrupa Göç ve İltica Paktı ve 2020 Yeni İltica ve Göç Paktı..... 58
2.1.7. AB Sınırlarının Yönetimi ve Nice Antlaşması 60
2.1.8. Göçe Kapsamlı Bir Yaklaşım ve Dışsallaştırma Eğilimi: Lizbon Antlaşması ve Stockholm Programı..... 61
2.2. AB'de Söz Edimi İle Göçün Güvenlikleştirilmesinin İncelenmesi..... 63
2.2.1. AB'de Göçle İlgili Güvenlikleştirici Söylemler ve Etkileri..... 64
2.2.1.1.Güvenlikleştiren Aktör Olarak AB Kurumlarının Rolü 71
2.2.1.2. Avrupa Parlamentosu 71
2.2.1.3. Avrupa Komisyonu..... 77
2.2.1.4. Avrupa Konseyi..... 82
2.2.2. Güvelikleştirilen Göç Çerçevesinde AB'nin Göç Politikasının Unsurları: Düzensiz Göçle Mücadele ve Sınır Yönetimi 87
2.2.2.1. AB'de Düzensiz Göç Rotaları ve Düzensiz Göçle Mücadele 87
2.2.2.2. Düzensiz Göçle Mücadelede Dışsallaştırma Eğilimi: Geri Kabul Anlaşmaları 91
2.2.2.3. Sınır Yönetimi : İç Sınır Yönetimi ve Dış Sınır Yönetimi: Entegre Sınır..... 96
Yönetim Sistemi..... 96
3. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE GÜVENLİKLEŞTİRİLEN GÖÇ POLİTİKASININ SINIR GÜVENLİĞİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ..... 98
3.1. AB'de Güvenlikleştirme Söyleminin Sınır Güvenliğine Etkisi 99
3.1.1. Sınır Güvenliği Alanında Geliştirilen Teknoloji 102
3.1.2. Düzensiz Göç Nedeniyle Sınırlarda Yükselen Duvarlar..... 105
3.1.2.1. Yunanistan-Türkiye Sınırında İnşa Edilen Çelik Duvar..... 106
3.1.2.2. Macaristan'ın Sırbistan ve Hırvatistan Sınırı..... 108
3.1.2.3. Polonya-Belarus Sınırı 110
3.1.2.4. Letonya ve Litvanya'nın Belarus ile Sınırı 112
3.1.2.5. Slovenya-Hırvatistan Sınırına Çekilen Tel Örgü 114
3.1.2.6. Bulgaristan - Türkiye Sınırında Dikenli Tel..... 115
3.1.2.7. İspanya'nın Dış Sınırlarında Yükselen Duvarlar 116
3.1.2.8. Yunanistan'ın Kuzey Makedonya ile Sınırı 117
3.1.2.9. Avusturya'nın Slovenya ve İtalya Sınırında Aldığı Önlemler..... 118
3.1.2.10. Fransa-İngiltere Sınırında İnşa Edilen "Calais Duvarı..... 119
3.1.2.11. Finlandiya ve Estonya Sınırlarındaki Önlemler..... 121
3.2. Sınır Güvenliğinde FRONTEX'in ve EUROSUR'un Rolü..... 122
3.2.1. FRONTEX 123
3.2.1.1. Poseidon/Attica Operasyonları..... 125

3.2.1.2. Minerva/Indalo/Hera Operasyonları 127
3.2.1.3. Themis Operasyonu/ Triton ve Hermes Operasyonları..... 129
3.2.1.4. Batı Balkanlardaki Operasyonlar 130
3.2.1.5. Terra Operasyonu 132
3.2.1.6. FRONTEX Bünyesindeki Diğer Operasyonlar..... 133
3.2.2. EUROSUR 134
3.2.2.1. Dijitalleşen Sınırlar ve EUROSUR Kapsamında Sınır Gözetim Sistemindeki Gelişmeler 135
3.3. Güvenlikleştirme Eğilimi Kapsamında AB'nin Sınır Güvenliğine Yönelik Eleştiriler 138
4. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÜVENLİKLEŞTİRİLEN GÖÇ POLİTİKASININ TÜRKİYE VE YUNANİSTAN SINIR GÜVENLİĞİ POLİTİKALARINA YANSIMALARI..... 141
4.1. Türkiye'nin AB Göç Politikasına Uyumu..... 142
4.1.1. AB'ne Yönelik Göç Akışında Türkiye'nin Transit Ülke Olarak Önemi 144
4.1.2. AB'nin Sınır Güvenliği Alanında Türkiye'den Beklentileri 146
4.2. AB Göç Politikasının Güvenlikleştirilmesinin Sınır Güvenliği Alanında..... 149
Türkiye'ye Yansımaları..... 149
4.2.1. Sınır Güvenliği Alanında Türkiye'deki Teknolojik Gelişmeler ve Artan Fiziki Tedbirler..... 150
4.2.2. Güvenlikleştirme Yaklaşımı Kapsamında Türkiye-AB Arasında Geri Kabul Anlaşması, Vize Kolaylaştırma Teşviki ve 18 Mart Mutabakatı Sürecinin Sınır Güvenliğine Etkisi..... 155
4.2.3. AB'de Göçün Güvenlikleştirilmesinin Türkiye'deki Sınırlarda Düzensiz Göçle Mücadeleye Etkisi 157
4.3. Güvenlikleştirilmiş AB Göç Politikasının Yunanistan'ın Sınır Güvenliği Politikalarına Yansımaları 160
4.3.1. AB'ye Yönelik Göç Hareketliliklerinde Yunanistan'ın Değişen Rolü... 161
4.3.2. Güvenlikleştirme Yaklaşımı Ekseninde Yunanistan'ın Sınır Güvenliği. 163
4.3.2.1. Yunanistan Kara Sınırında Alınan Önlemlerin Düzensiz Göçe Etkisi 167
4.3.2.2. Yunanistan'da Deniz Üzerinde Alınan Önlemlerin Düzensiz Göçe Etkisi 171
4.4. Türkiye ve Yunanistan'da Sınır Güvenliği Yetkilileriyle Yapılan Görüşmelerin Değerlendirilmesi..... 173
5. SONUÇ 181
KAYNAKÇA 187
EK 1. Mülakat Listesi 234

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1: 1990-2023 Yılları Arasında Uluslararası Göçmen Sayısının Değişimi
Tablo 2.1: AB'nin Düzensiz Göç Rotaları Üzerinde Tespit Edilen Düzensiz Göçmen Sayısı 2016-2022
Tablo 2.2: AB'nin Üçüncü Ülkelerle İmzaladığı Geri Kabul Anlaşmaları
Tablo 3.1. Yunanistan'a Denizden ve Karadan Geçiş Yapan Göçmenlerin Sayısı

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1: 2014-2023 Yılları Arasından Türkiye'de Tespit Edilen Düzensiz Göçmenlerin Sayısı ve Uyruklarına Göre Dağılımı
Şekil 4.2. 2014-2023 Yılları Arasında Yunanistan Kara Sınırında Tespit Edilen Düzensiz Geçişler

KISALTMALAR LİSTESİ

AB : Avrupa Birliği
ADAS : Airbus Savunma ve Uzay Havadan Çözümleri (Airbus Defence and Space Airborne Solutions)
AfD : Alternative für Deutschland (Almanya İçin Alternatif Partisi)
ALDE : Alliance of Liberals and Democrats for Europe (Avrupa için Liberaller ve Demokratlar İttifakı
AMIF : Asylum, Migration and Integration Fund (İltica, Göç ve Entegrasyon Fonu)
BM : Birleşmiş Milletler
CARDS : Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation (Topluluk Yeniden İnşa, Gelişim ve İstikrar Yardımı)
EASO : European Asylum Support Office (Avrupa Sığınma Destek Ofisi)
EMSA : European Maritime Safety Agency (Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı)
ESY : Entegre Sınır Yönetimi
EU : European Union (Avrupa Birliği)
EU-LISA : European Union Agency for the Operational Management of Large-Scale IT Systems in the Area of Freedom, Security and Justice (AB Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanında Büyük Ölçekli Bilişim Sistemlerinin Operasyonel Yönetim Ajansı)
EURODAC : European Dactyloscopy (Avrupa Parmak İzi Veri Tabanı)
EUROPOL : European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Avrupa Birliği Polis Teşkilatı)
EUROSTAT : European Statistical Office (Avrupa İstatistik Ofisi)
EUROSUR : European Border Surveillance System (Avrupa Sınır Gözetim Sistemi)
FPÖ : Freiheitliche Partei Österreichs (Avusturya Özgürlük Partisi)
FRONTEX : European Border and Coast Guard Agency (Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı)
GKA : Geri Kabul Anlaşmaları
IAI : Israel Aerospace Industries (İsrail Havacılık Endüstrileri)

IOM : International Organization for Migration (Uluslararası Göç Örgütü)
IPA : Instrument for Pre-accession Assistance (AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı)
LIBE : Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs (Sivil Özgürlükler, Adalet ve İçişleri Komitesi)
NACORAC : Nationwide Coordination and Integrated Border Management Project for Establishing National Coordination and Common Risk Analysis Centre and Developing Integrated Border Management Common Database (Ulusal Koordinasyon ve Ortak Risk Analizi Merkezi Kurulması İle Entegre Sınır Yönetimi Ortak Veri Tabanının Geliştirilmesi Projesi)

PICUM : Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (Belgesiz Göçmenlerle Uluslararası İş birliği Platformu)
RABIT : Rapid Border Intervention Teams (AB Hızlı Sınır Müdahale Timi)
ROBORDER : Robotic Systems for Border Security and External Border (Sınır Güvenliği ve Dış Sınır Gözetimi için Robotik Sistemler)
SAR : Search and Rescue (Arama ve Kurtarma)
SatCen : Satellite Centre (AB Uydu Merkezi)
SEDE : Subcommittee on Security and Defence (Güvenlik ve Savunma Alt Komitesi)
SIS : Schengen Information System (Schengen Bilgi Sistemi)
STK : Sivil Toplum Kuruluşu

1.GİRİŞ

1990'lı yıllarda uluslararası göç konusu Avrupa Birliği (AB) için önemli politika alanı haline gelmeye başlamıştır. AB'nin genişleme ve derinleşme sürecinde hem AB üyeleri arasında hem de üye olmayan devletlerden AB'ye gerçekleşen göç hareketleri ekonomik ve siyasi bütünleşmenin merkezinde yer almıştır. Göç, karmaşık ve çok boyutlu bir olgu olarak küresel düzeyde dikkat çekerken değişen güvenlik algısıyla birlikte, özellikle AB'de düzensiz göçle mücadele yöntemleri daha çok ön plana çıkmıştır. Bu süreçte siyasal alana taşınarak politikleşen göç olgusu, sınırların kontrolü konusunda Birlik için karmaşık bir yapıya bürünmeye başlamıştır.

AB'de göç politikasının gelişim sürecinde düzensiz göç ile mücadeleye ve sınır kontrollerine daha yoğun bir biçimde odaklanıldığı, yasal göç ve entegrasyon konularının ise ikinci planda kaldığı iddia edilmektedir. Kısaca AB'de göçle ilgili güvenlik odaklı politikalara ağırlık verilmesi, göç ve güvenlik arasındaki bağı giderek güçlendirerek farklı etkiler ortaya çıkarmıştır. Nitekim AB antlaşmaları, zirveleri ve AB'nin üçüncü ülkelerle ilişkileri incelendiğinde de, AB'nin göçle ilgili konularda güvenlik odaklı eğilimi ve etki ettiği alanlar göze çarpmaktadır. Bu çalışmada, AB göç politikasının güvenlikleştirilmesinin sınır politikasına yansımalarını Türkiye ve Yunanistan üzerinden incelemek amaçlanmıştır. Diğer bir ifade ile AB'de göçün güvenlikleştirilmesi ve buna bağlı olarak sınır güvenliği alanında güvenlikleştirici uygulamaların ve söylemlerin etkisi, Türkiye ve Yunanistan'daki gelişmeler üzerinden değerlendirilmiştir. Bu amaç kapsamında AB'de göçü engellemek ve denetlemek üzere oluşturulan politikalar, Türkiye ve Yunanistan'ın sınır güvenliği alanında aldığı tedbirleri nasıl etkilemiştir sorusuna cevap aranmıştır. Bunun yanı sıra, AB'de göçün güvenlikleştirilmesi sonucunda Türkiye ve Yunanistan'ın sınır güvenliğindeki gelişmeler AB'ye yönelik göçü azaltıyor mu sorusuna da cevap aranmıştır. Öte yandan bu çalışmada göç ve güvenlik ilişkisi AB göç politikası kapsamında sadece devlet

güvenliği ekseninde ele alınmıştır. Tezin sınırlılığı kapsamında insan güvenliği konusu göç güvenlik ilişkisi bağlamında incelenmesi gereken derin ve ayrıntılı bir konu olduğu için ayrı başlıklar altında ele alınmamıştır.

Tezin ilk bölümünde kavramsal tartışmalar ve teorik çerçeve başlığı altında, Soğuk Savaş'ın ardından değişen güvenlik algısıyla dönüşen göç olgusu incelenmiştir. Klasik güvenlik anlayışının sorgulanmasıyla ortaya konan yeni tehditler çerçevesinde göç, yeni dönemde özellikle sınır güvenliğini tehdit eden konular arasında yer almıştır. Dolayısıyla göç kavramından sonra sınır olgusuna ağırlık verilmiştir. Disiplinlerarası ve çok boyutlu bir kavram olması nedeni ile birçok alana etki eden uluslararası göçün ortaya çıkardığı sonuçlar sınır kavramı üzerinden araştırılmıştır. Böylece AB açısından sınır güvenliği alanında önemli bir tehdit unsuru olarak görülen göçe karşı belirlenen politikaların ve stratejilerin çerçevesi ortaya çıkarılmıştır. AB'nin düzensiz göçe yaklaşımı ise göçün daha çok politikleştirildiği 11 Eylül 2001 saldırılarının ardından Avrupa kıtasında gelişen olaylar çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu olayların ardından AB açısından sınır kavramı; ortak alanları belirleyen bir kavram olmanın yanı sıra sınırı aşan güvenlik endişelerini de içinde barındıran bir konu haline dönüşmüştür. Guild ve Bigo'nun da (2003) belirttiği gibi; sınır kavramı toprak kavramından ayrılmış, diğer bir ifadeyle coğrafi olarak en uç nokta, sınır bir sıfat olmaktan çıkmıştır. Öte yandan Orta Doğu ve Afrika'da farklı nedenlerden dolayı AB'ye yönelik göç hareketliliğinin artması AB'nin göç politikalarında önemli değişikliklere neden olmuştur. Artan göç akışları, AB'yi yeni bir güvenlik perspektifi benimsemeye yönlendirmiş, Birlik sınırlarını daha etkili bir şekilde kontrol etme stratejisini ortaya çıkarmıştır. Diğer bir ifadeyle AB'nin güvenlikleştirme eğilimi, özellikle sınır güvenliği politikalarında daha sıkı önlemler alınması yönünde artmıştır. Bu nedenle ilk bölümde AB'de göç politikasının temelini oluşturan göç türleri arasından düzensiz göç ile ilgili temel kavramsal tartışmalara ağırlık verilmiştir. Düzensiz göçün devletler tarafından sorunlu bir alan olarak görülme sebepleri ve düzenli göç yollarının daha denetimli hale gelmesinin nedenleri araştırılmıştır. Ayrıca düzensiz göçün yanı sıra uluslararası göçün değişen nitelikleri çerçevesinde önemli kabul edilen göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti kavramlarına yer verilmiştir. Çünkü AB'ye yönelik artan karma göç hareketleri bağlamında insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı gibi küresel sorunlar düzensiz göçe verilen önemi de arttırmaktadır.

Avrupa Birliği göç politikası kapsamı çerçevesinde vize politikası, düzenli göç politikası, sınır yönetimi, düzensiz göçle mücadele politikası ve mülteci hareketlerini

düzenleyen politikalara ilk bölümde yer verilmiştir. Göç politikalarının kapsamı çok geniş olduğu için tez çalışması, düzensiz göçle mücadele ve bu alanla yakından ilişkili sınır yönetimi politikaları ile kısıtlanmış ve birinci bölümde bu konular üzerine odaklanılmıştır. Tezin teorik çerçevesi kapsamında, göç olgusunun güvenlik gündemine taşınması ve giderek politikleştirilmesinin etkilerini sınır güvenliği alanında analiz edebilmek için Kopenhag Okulu ve güvenlikleştirme teorisi konu edilmiştir. Güvenlik kavramının tanımı yapıldıktan sonra güvenlikleştirme süreci ele alınmıştır. Güvenlikleştirmenin tüm boyutları ile anlaşılması için bu kavramın tersi bir kavram olan güvenlikdışılaştırma da birinci bölümde incelenmiştir. Güvenlik çalışmalarına çok boyutlu eleştirel yaklaşım geliştiren Paris Okulu, Aberystwyth Okulu, Post-Yapısalcı yaklaşımlar gibi farklı güvenlik yaklaşımları ise AB kapsamında söz edimi yoluyla göçün güvenlikleştirilmesinin değerlendirilmesi açısından çalışmanın sınırlılıklarına ve bütünlüğüne uygun görülmemiştir.

Bu tez çalışmasında AB'nin sınır aktörleri, söylemleri ve uygulamaları araştırılmış, ardından Türkiye ve Yunanistan örnekleri üzerinden karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılmıştır. Özgünlük açısından ele alındığında, bu değerlendirmenin çalışmaya özgün ampirik bulgularla da desteklenmesinin ilgili literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Tezde iki temel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Birincisi, AB kurumlarının ve siyasal elitlerin söylemleri değerlendirilerek AB'de göçün güvenlikleştirme süreci incelenmiştir. İkincisi araştırma yöntemi ise, derinlemesine mülakat tekniği ile Türkiye ve Yunanistan'da sınırlarda görev yapan toplam 20 yetkiliyle gerçekleştirilen derinlemesine mülakatlardır. Mülakatlar, Nisan-Ekim 2022 arasındaki dönemde yazılı ve sözlü görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Aralık 2022'ye kadar güncel gelişmeleri takip etmek amacıyla ara görüşmeler devam etmiştir. Mesleki kurallar nedeniyle araştırmaya katılmayı kabul eden yetkililer kurum ve görev bilgilerinin gizli tutulmasını talep etmişlerdir. Mülakatlar sırasında Türk ve Yunan yetkililerinin gözlem ve deneyimleri üzerinde AB'de göçün güvenlikleştirilmesinin her iki ülkede de sınır güvenliğine etkileri konusunda önemli değerlendirmeler elde edilmiştir. Tezin dördüncü bölümünün sonunda bu değerlendirmelere yer verilmektedir.

Çalışmanın sınırlılıkları açısından AB göç politikasının güvenlikleştirilmesinin sınır politikalarına yansımaları Türkiye ve Yunanistan üzerinden değerlendirileceği için göçün güvenlikleştirilme süreci sadece AB kapsamında incelenmiştir. Diğer bir ifadeyle Türkiye'de ve Yunanistan'daki güvenlikleştirici söylemler tezin kapsamı

dışına çıkmamak için konu edilmemiştir. AB'de göçün bir tehdit unsuru olarak görülmesinin her iki ülkenin sınır politikalarına nasıl etki ettiğine odaklanılmıştır. Dolayısıyla ikinci bölümde AB göç politikasının tarihsel gelişimine ve güvenlikleştirilmesine yer verilmiştir. AB'nin göç politikasının oluşum sürecinde bu alanda kullanılan söylemlerin çeşitli küresel ve iç faktörler sebebiyle zaman içinde değişimi araştırılmıştır. Diğer bir ifadeyle AB'de göç-güvenlik ilişkisine hakim paradigmanın geçmişten günümüze ne yönde şekillendiği AB'nin resmi belgeleri, açıklamaları, anlaşmaları üzerinden değerlendirilmiştir. Tarihsel süreç analizinde güvenlikleştirme sürecinin Amsterdam Antlaşması öncesinde başladığı, Birliğin göç konusundaki yaklaşımının yıllar içinde yasal göç ve entegrasyon temelinden ayrılarak düzensiz göçle mücadele ve sınır kontrolleri üzerine yoğunlaştığı görülmüştür.

İkinci bölümde AB'nin göç politikası kurucu antlaşmalarla nasıl düzenlenmiştir sorusuna cevap aranırken, AB Antlaşmaları ve Zirveler ayrı başlıklar altında değerlendirilerek göç politikasının gelişiminde güvenlikleştirme yaklaşımının zaman içinde ağırlık kazandığı ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca bu bölümde AB'de düzensiz göç sorununun nasıl ortaya çıktığı ve nedenleri araştırılmıştır.

Tezin teorik çerçevesi kapsamında göç olgusunun bir güvenlik sorunu haline gelişindeki en önemli etken söz edimi ve söylemler olarak değerlendirilmiş, AB'de karar verici olan kurumların rolü güvenlikleştirme teorisi kapsamında incelenmiştir. Bu çerçevede AB kurumlarının resmi açıklamaları incelenmiştir. AB kurumlarının göç politikasını güvenlikleştirmedeki rolü incelenmeden önce siyasi söylemlerle göçün üye devletlerdeki siyasal elitler tarafından nasıl güvenlikleştirildiği irdelenmiştir. Tezin kapsamı gereği tüm üye ülkelerdeki siyasal elitlerin açıklamalarını incelenmek uygun görülmediğinden genel bir değerlendirme yapabileceğimiz güvenlikleştirme konusunda üyeler içinde dikkat çeken ülkeler konu edilmiştir. Üye devletlerde siyasal elitlerin açıklamalarından örnekler verilerek göçle ilgili konularda; "koruma", "güvenlik", "mücadele", "kriz", "üstesinden gelme" gibi özenle seçilen kelimelerin siyasal liderlerin söylemleri içinde yer aldığı tespit edilmiştir. Böylece ikinci bölümde liderlerin söylemleri ile toplum içinde güvenlik endişesini şiddetlendirmeyi hedeflediği gösterilmeye çalışılmıştır. Üye devletlerin AB'deki siyasi atmosferi değiştirebildiği görüldükten sonra AB kurumlarının güvenlikleştirmedeki rolü incelenmiştir. Buna göre göç konularının ulusüstü alana taşınmasıyla ortak karar alma sürecinin başladığı 2009 yılından bugüne bir inceleme yapılmıştır. Tez çalışmasında Avrupa Parlamentosu, Komisyonu ve Konseyi güvenlikleştirici aktör olarak

değerlendirilmiştir. AB'nin göç alanında uyguladığı olağanüstü politika önlemlerini söylemlerle meşrulaştırdığı iddiası doğrulanmaya çalışılmıştır.

AB'de göçün güvenlikleştirilmesinin kaçınılmaz bir politika tepkisi yerine politik bir seçim olduğu ortaya çıkarıldıktan sonra üçüncü bölümde güvenlikleştirici yaklaşımın AB sınırlarını nasıl etkilediği araştırılmıştır. Bu bağlamda AB'de sınır güvenliği alanında geliştirilen teknoloji, düzensiz göç nedeniyle üye ülkelerin sınırlarında yükselen duvarlar, artan fiziki tedbirler üye ülkeler bazında ayrı başlıklar altında konu edilmiştir. Tezde AB nezdinde düzensiz göçün bir tehdit unsuru olarak görüldüğü, sınır kontrolleri alanındaki verimsizliğin de güvensizlik olarak nitelendirildiği vurgulandığı için AB'nin sınır güvenliğinden sorumlu kurumları FRONTEX ve EUROSUR'a bu bölümde yer verilmiştir. Böylece bu kurumların göçün güvenlikleştirilmesinin bir sonucu olarak mı yoksa güvenlikleştirmenin bir nedeni olarak mı ortaya çıktığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Kısaca FRONTEX ve EUROSUR AB'ye yönelik göç hareketliliğine karşı acil tepki olarak mı ya da göç alanında entegrasyon süreçlerinin tutarlı bir devamı olarak mı ortaya çıkmıştır, sorusuna cevap aranmıştır. Buradaki analizler sonucunda AB kurumlarının sınır güvenliği alanında etkinliğinin, AB'ne yönelik göç hareketliliğinin artmasıyla doğru orantılı olduğu görülmüştür. Sınır güvenliği alanındaki kurumların sayısının ve etkinliğinin artması AB'de göçün güvenlikleştirilmesinin somut bir kanıtı olarak karşımıza çıkmıştır. Böylece AB nezdinde güvenlikleştirmenin politik bir seçim olduğu ve AB'de söylemlerle göçün güvenlikleştirildiği savunulmuştur. Ayrıca üçüncü bölümde güvenlikleştirme eğilimi nedeniyle AB'nin sınır güvenliği politikasına yönelik eleştirilere yer verilerek bu alanda göç ile birlikte karşılaşılacağı düşünülen güvenlik tehditlerinin ortadan kaldırılması konusunda AB'nin karşılaştığı zorluklar değerlendirilmiştir.

Dördüncü bölümde AB göç politikasının güvenlikleştirilmesinin Türkiye ve Yunanistan'daki sınır güvenliğini nasıl etkilediği araştırılmıştır. AB'de göçü sınırlamaya ve sınır kontrollerini güçlendirmeye yönelik gelişmeler göçün güvenlikleştirilmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu süreçte AB'ye üye olmayan Türkiye ve Birlik üyesi Yunanistan AB'ne transit göçün temel geçiş noktaları olduğu için büyük önem taşımaktadır. Çünkü göçün AB'de güvenlikleştirilmesinin, Türkiye ve Yunanistan'da sınır güvenliği alanında incelenmesi gereken etkileri ortaya çıkmıştır. Tezde bu etkiler değerlendirilirken AB'de göçün güvenlikleştirilmesinin üye bir ülkenin ve AB üyesi olmayan bir ülkenin sınır güvenliğini nasıl etkilediği göz ardı

edilmemiştir. İki ülke örneği üzerinden yürütülen araştırmalarda Türkiye ve Yunanistan AB'ye yönelik göçü yönetmede önemli ülkeler arasında yer aldığı için seçilmiştir.

Ayrıca tezde, Türk ve Yunan sınır yetkilileri ile gerçekleştirilen mülakatlar sayesinde her iki ülkenin AB ile göç konusunda ortak fikirlere, uygulamalara sahip olduğu ortaya çıkarılmıştır. Sınır güvenliği politikaları gizlilik içinde yürütülmesi gereken uygulamalar içerdiği için konunun bilgi kaynakları aracılığı ile incelenmesini amaçlayan nitel araştırma yöntemi olan durum çalışması araştırma yöntemi olarak kullanılmıştır. Türkiye ve Yunanistan'da sınır güvenliği hakkında betimleme, değerlendirme ve yorumlama yapabilmek için saha bulguları yapılan mülakatlarla elde edilmiştir. Saha çalışması Nisan 2022-Ekim 2022 tarihleri arasında yazılı ve sözlü olarak gerçekleştirilmiştir, on Türk ve on Yunan olmak üzere toplam yirmi sınır yetkilisi ile görülüşmüştür. Türkiye'den sınır yetkilileri ile gerçekleştirilen mülakatlar sonucunda katılımcıların sınırların güçlendirilmesi konusunda hemfikir olduğu görülmüştür. Katılımcıların çoğunluğu özellikle Türkiye'nin doğu ve güney sınırına örülen duvarların dijital bariyer haline getirilmesini kısaca teknolojik sistemlerle donatılması gerektiğini savunmuştur. Duvar örerek önlem almak ve sınırları kapatmak AB'de göçün güvenlikleştirilmesi sonucunda son dönemde hız kazanmış ve yaygınlaşmış bir uygulamadır. Bu nedenle Türk katılımcıların sınırlarda duvar örülmesi fikrini desteklemesi ve duvarın güçlendirilmesi gerektiğini düşünmesi güvenlikleştirme ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca Türkiye'den katılımcıların çoğunluğu sınır güvenliğindeki tedbirlerin artırılması gerektiğini ve caydırıcı olması gerektiğini savunmaktadır. Yunan sınır yetkilileri ile yapılan görüşmelerde de göçün doğal bir süreç içinde gerçekleşen insan hareketliliği olarak görülmediği, bir sorun ve önemli bir tehdit olarak görüldüğü bulgusu ortaya çıkmıştır Türk ve Yunan sınır yetkililerin mesleki sorumluluklarının yanı sıra göçü sorun olarak nitelendirmesi ve göçü mücadele edilmesi gereken bir mesele olarak görmesi AB'nin güvenlikleştirme eğiliminin önemli etkileri arasında görülmektedir. Çünkü katılımcıların çoğu bu sorunu çözmek için AB'nin desteğinin ne kadar önemli olduğunu cevaplarında sık sık vurgulamıştır. Yunan sınır yetkilileri arasında AB sayesinde sınırların daha iyi korunduğunu ifade edenler olmuştur. Yunan yetkililer Türk yetkililerden farklı olarak kendilerini sadece Yunanistan'a karşı sorumlu değil, aynı zamanda AB'nin güvenliğini de sağlamakla sorumlu olduklarını ifade etmişlerdir. Bu görüşmeler,

AB'nin güvenlikleştirme yaklaşımı ile göçün bir tehdit olarak algınlanmasını sağlayabildiğini destekler niteliktedir.

Sonuç olarak AB'nin göçü bir güvenlik tehdidi olarak göstermesi örnek ülkelerde sınırlarda alınan olağanüstü ve acil güvenlik önlemlerini sınır yetkilileri açısından kabul edilebilir ve olağan hale getirmiştir. Bu konuda AB'nin Türkiye ve Yunanistan'a mali, teknik, eğitim ve ekipman desteği vermesi sınır güvenliği alanında Türkiye ve Yunanistan'ı katı önlemler almak konusunda teşvik etmektedir. Dolayısıyla çalışmanın Türkiye ve Yunanistan'daki sınır güvenliği politikaları AB'nin güvenlikleştirme eğilimine göre şekil aldığına yönelik bulgu ve sonuçlar ön plana çıkmaktadır. Sonuç bölümünde yer verilen ikinci temel bulgu ise, AB, göç olgusunu güvenlik gündemine taşıyarak Yunanistan ve Türkiye'de alınan tedbirlerle kendi güvenliğine katkı sağlamaktadır ve kendi üzerindeki göç yükünü azaltmaktadır.

1.1. Göç Olgusunun Tanımı, Kavramsal Tartışmalar ve Teorik Çerçeve

Göç olgusu, geniş bir perspektifle değerlendirildiğinde, sadece insan hareketliliği olarak coğrafi konum değişikliğini değil aynı zamanda mevcut siyasi, ekonomik ve kültürel bağlamın terk edilmesini de içermektedir (Lee, 2015). Dolayısıyla göç, ekonomik boyutunun yanında, siyasal, sosyo-kültürel ve demografik boyutları olan çok yönlü bir olgudur (Faist, 1998/2003). Bu bağlamda, tezin ilk bölümünde, göçün farklı disiplinlerde nasıl tanımlandığına dair kavramsal tanımlar ve bu konudaki tartışmalar ele alınmıştır. Soğuk Savaş'ın ardından güvenlik algısının değişimi ile birlikte göç olgusunun güvenlik tehdidi olarak literatüre girmesi, kavramın tanımında ve göç türleri üzerinde etkili olmuştur. Klasik güvenlik anlayışının sorgulanmasıyla birlikte, günümüzde güvenlik kavramıyla ilişkilendirilen göç türleri arasında özellikle düzensiz göç ön plana çıkmaktadır (Kaygusuz, 2021). Kısaca uluslararası göçü sınırlamaya yönelik politikaların uygulanması, düzensiz göçü öne çıkarırken aynı zamanda göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarının boyutlarını genişletmektedir (Bartram vd., 2014/2019). Bu durum göç ile ilgili negatif algıları kuvvetlendirmektedir. Özellikle AB perspektifinde negatif algılar nedeniyle göçle ilgili politika oluşturma sürecinde, düzensiz göçle mücadele ve sınır yönetimi ön planda yer almaktadır. İlk bölümde, teorik çerçeve kapsamında göç ve güvenlik kavramlarının ilişkilendirilmesine açıklık getiren Kopenhag Okulu tarafından

geliştirilen güvenlikleştirme teorisi incelenmiştir. Bu bağlamda, göçün sınırları aşan dinamikleri ve güvenlikleştirme süreçleri arasındaki etkileşim, çalışmanın temel odak noktalarından birini oluşturmaktadır.

1.1.1. Göç Olgusu ve Göç Süreçlerine İlişkin Temel Kavramlar

Göç; temelde bir yer değiştirme hareketi olarak tanımlanmaktadır ve insanlık tarihinin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir. Çünkü insan var olduğundan bu yana farklı sebeplerle ortaya çıkan göç olgusu, insanların ihtiyaçları ve beklentileri doğrultusunda gerçekleşmektedir (Akkayan, 1979/2023). Bu olgu tarih, ekonomi, siyaset, hukuk, antropoloji gibi birçok disiplinin çalışma alanı içine girdiği için göç ile ilgili çok çeşitli tanımlar ortaya çıkmıştır. Her bilim dalı göç olgusunu tanımlarken farklı yönlerini öne çıkarsa da, bu tanımların ortak noktası göçün çok taraflı ve çok katmanlı bir olgu olduğunun savunulmasıdır (Castles & Miller, 1993/2008). Çok yönlü yapısı nedeni ile günümüzde farklı disiplinlere konu olan göçün her alanda nasıl tanımlandığına yer vermek yerine tezde sosyal bilimlerde kabul edilen ortak tanımı üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda göç olgusunun en genel tanımı bir yerden başka bir yere yapılan hareket olarak kabul edilmiş ve bu hareket, kırsaldan kente, belirli bir ülkenin bir bölgesinden aynı ülkenin başka bir bölgesine ya da bir ülkeden başka bir ülkeye gerçekleşmektedir (Castles & Miller, 1993/2008). Diğer bir ifadeyle bu evrensel olgu ekonomik, siyasi ve çevresel nedenlerin yanı sıra bireysel veya toplumsal nedenler, sosyal travmalar, savaşlar gibi nedenlerden dolayı geriye dönüş veya sürekli yerleşim hedefi ile bir yerden başka bir yere yapılan, coğrafi, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirme hareketidir (Yalçın, 2004). Ayrıca göç, çok yönlü yapısı nedeniyle topluluklar arasındaki etkileşimi, kültürel çeşitliliği ve sosyal dinamikleri şekillendiren önemli bir faktördür. Bu nedenle literatürde pozitif ya da negatif bir olgu olarak tanımlanmamıştır; ancak dinamik bir özelliğe sahip olduğu için giderek önem kazanan göç arttıkça ve yayıldıkça göç süreçlerine ilişkin temel kavramlar artık daha çok tartışılmaktadır (Hollifeld, 2012). Uluslararası göç, kitlesel göç ve düzensiz göç gibi kavramlar, ana akım tartışmalardaki önemli sınıflandırmalar arasında yer almaktadır. Çünkü bu göç türleri yayıldıkça, göç olgusu siyasi ve sosyo-ekonomik bir fenomen olmaktan çıkmış ve göçün çok yönlü etkileri üzerindeki tartışmalar artmıştır (Castles & Miller, 1993/2008). Örneğin uluslararası göç; göç veren kaynak ülke, göç alan hedef ülke ve hareket halinde olan göçmenler açısından değerlendirildiğinde

farklı çıkar ve beklentilerle siyasal ve ekonomik düzeyde farklı anlamlar ortaya çıkarmaktadır. Düzensiz göç ise özellikle hedef ülkelerde ekonomik, demografik ve siyasi açıdan farklı güvenlik kaygılarını ortaya çıkarmaktadır. Kitlesel göçün artmasıyla da göçün etkisi giderek yayılmıştır (Castles & Miller, 1993/2008).

Literatürde genel olarak irade, yoğunluk, süre ve sınır gibi ölçütler üzerinden göç türlerini sınıflandırılmıştır. Örneğin süresi açısından geçici göç ya da kalıcı göç, irade açısından; gönüllü göç ya da zorunlu göç, amaç açısından işçi göçü ya da sığınmacılık/mültecilik gibi sınıflandırmalar yapılmıştır (Bartram vd., 2014/2019). Bu tanımlamalara ve sınıflandırmalara çalışmanın temel sorunsalı açısından ayrıntılı olarak yer verilmemektedir. Çünkü göç olgusunun uluslararası konjonktüre yansıyan boyutunda bu değerlendirmeler yaygın olarak ulusal kimlikleri ve toplumsal üyeliği konu etmektedir. Dolayısıyla çalışmada daha çok uluslararası göç, düzensiz göç ve kitlesel göç gibi konular üzerine odaklanılmıştır.

Öte yandan göç süreçlerine ilişkin kavramlar arasında uluslararası göçmen, mülteci ve sığınmacı gibi kavramlar dikkat çekmektedir. Çünkü bireyin içinde bulunduğu duruma bağlı olarak bir veya birden fazla nedenle göçmen tanımı kapsamına giren bireyler açısından farklı terimler kullanılmaktadır (Özcan, 2005). Birleşmiş Milletler'in (BM) tanımına göre uluslararası göçmen yaşadığı ülkenin dışında en az bir yıl yaşayan kişidir (Perruchoud & Cross, 2013). Ancak göçmen ya da uluslararası göçmen kavramı literatürde göç hareketini gerçekleştiren çok farklı durumlardaki insanları kapsamaktadır. Örneğin göçmenler, çoğu zaman göç olarak tanımlanan durumların bir türünü gerçekleştirmiş olsalar da, gerçekleştirmediklerinde de göçmen tanımı kullanılmaktadır (Fertig & Schmidt, 2001). Kısaca söylemde, daha önce hiç göç etmemiş bireyler de göçmen olarak nitelendirilebilir. Bu bağlamda, kendi ülkesi dışında doğmuş bireylerin çocukları genellikle ikinci veya üçüncü nesil göçmen olarak adlandırılmaktadır (Kyaw, 2017). Ayrıca süre açısından da göç eden kimselerin göç ettiği yerlerde ne kadar süre kaldığını tespit etmek pek mümkün değildir. Söylem, süre gibi faktörlerin dışında ülkeden ülkeye bir kimsenin hangi koşullarda göçmen olarak kabul edileceğinin değişmesi de göçmen kavramının tanımının yapılmasını zorlaştırmaktadır (Fertig & Schmidt, 2001).

Mülteci terimi ise göçmen teriminden hukuki olarak farklılık taşımaktadır. Mülteciler, uluslararası hukuk tarafından tanımlanmakta ve korunmaktadır (O'Neill, 2010). Birleşmiş Milletler, Mültecilerin Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi' ne göre mülteci; "ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri

nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi" olarak tanımlamaktadır (The UN Refugee Agency, 2011).

Sığınmacı kavramı ise uluslararası koruma talebi ile başvuruda bulunduğu ülkede yetkili makamlarca başvurusu henüz sonuçlandırılmamış, kısaca resmi olarak mülteci statüsü verilmemiş kişileri tanımlamaktadır. Buna göre her mülteci iltica sürecinin başında sığınmacı statüsündedir ancak ülkeden ülkeye değişen koşullara göre her sığınmacıya mülteci statüsü tanınmaz (Bartram vd., 2014/2019). Bu tanımlar pratikte bütün ülkeler tarafından kullanılmamaktadır, bazı ülkeler farklı kriterler kullanmaktadırlar. Bu nedenle ülkeler arasında değişen kavramlar ve veri toplama yöntemleri nedeniyle uluslararası göçmenler, mülteciler ve sığınmacılar ile ilgili istatistikler her zaman anlamlı ve bütünlüklü analiz edilememektedir (IOM, 2020a). Genel olarak baktığımızda göç ile ilgili kavramların tanımlarında göçü tercih edenlerin hukuki haklarının neden göç ettiklerine ve hangi şartlarda göç ettiklerine bağlı olarak değiştiği görülmektedir.

Disiplinler arası bir araştırma konusu olan göçe yönelik farklı bakış açıları ile yapılan tanımlar, literatüre geniş çaplı bir katkı sağlamıştır. Göçün birçok sebebi içinde barındırması nedeniyle göç olgusu ve süreçleriyle ilgili temel kavramlar üzerindeki tartışmalar gündemde kalmaktadır. Çünkü göç hareketliliğinin olmadığı bir dünya düzeni düşünülememektetir ve göçün bu dinamik yapısı giderek büyümektedir. Örneğin 2020 yılı göç verilerine göre dünya nüfusu içinde toplam uluslararası göçmen sayısı belirtilen yılın ortalarında 280.6 milyon olarak kaydedilmiştir. Bu da dünya nüfusunun yaklaşık %3,5'nin uluslararası göçmen olduğunu göstermektedir. 2010 yılında uluslararası göçmen sayısı 221 milyon olarak kaydedilmiştir (Migration Data Portal, 2021). On yıllık süreçte 59,6 milyon artış dünya nüfusunun hızla artması ile ilişkili olmasının yanı sıra ulaşım, teknoloji ve iletişim imkanlarının gelişmesi ile de ilişkilidir. Bu sayının 2050 yılına kadar ikiye katlanacağı öne sürülmektedir (Martin, 2013). AB'de ise özellikle 1990'lı yıllarda uluslararası göç hareketleri üç kattan daha fazla artmıştır. Günümüzün en etkili sosyal hareketi haline gelen göç olgusu çeşitli türleri ile ülkeleri önemli ölçüde etkilemeye devam edecek gözükmektedir (Düvell, 2006).

1.1.2. Sınır Aşan Göçler ve Güvenlik Sorunsalı

Dünyanın çeşitli bölgelerinde ve farklı niteliklerdeki sınır aşan göçlerin artışı, göç olgusunu günümüzün önemli güvenlik sorunlarından biri haline getirmiştir. Soğuk Savaş sonrası dönemde, göçlerin özelliği ve etkileri değişmiş, bu da uluslararası göçün ulus devlet anlayışına sahip ülkelerin güvenlik politikalarında öncelikli konular arasına girmesine yol açmıştır (Nas, 2021). Özellikle küreselleşme süreci ile birlikte teknolojinin, ulaşımın ve iletişim imkanlarının gelişmesi, insanlar ve bölgeler arasındaki uzak mesafeleri kısaltmış, kültürler ve fikirler arasındaki etkileşimi artırmış ve göç hareketliliğini de tetiklemiştir (Eriksen, 2009/2020). Diğer bir ifadeyle küreselleşme ulus devlet anlayışına sahip ülkeleri, göçün etkileriyle karşı karşıya bırakmıştır. Ulus devletlerin egemenlik alanlarına giren yeni kültürleri ve fikirleri kontrol etmek için yeni politikalar geliştirmesi gerekli hale gelmiştir. Ayrıca, küreselleşme, uluslararası kuruluşların gelişimini hızlandırmış ve bu kuruluşlar, ulus devletlerle iş birliği yaparak göç politikalarının oluşturulmasına önemli katkılarda bulunmuştur (Karyelioğlu, 2012). Yeni politikalar ve iş birlikleri ile göçle ilgili konularda sınır olgusu giderek ön plana çıkmıştır. Diğer bir ifade ile sınır kavramı ulus devletlerin en önemli tanımlayıcı özelliklerinden olduğu için bireyin veya kitlelerin sınırları aşması devletleri ilgilendiren çok yönlü sorunları ortaya çıkarırken bireylerin sınır dışında tutulması devletlerin en önemli gündemi haline gelmiştir (Poggi, 1978/2019). Bu açıdan değerlendirildiğinde giderek artan göç hareketleri, coğrafi ve kültürel alanlarda egemen devlet kontrolüne yönelik bir tehdit olarak algılanmaktadır.

1.1.2.1. Güvenlik Algısının Değişimi Kapsamında Göçe Karşı Algının Değişimi

Güvenlik kavramı, birçok disiplin tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu nedenle literatürde çok geniş bir çerçevede tanımları ile karşılaşılmaktadır ve tanımına yönelik yapılan açıklamalar muğlaktır. En basit anlamda bir şeyin varlığını koruma ve sürdürme çabası güvenlik kavramının temelini oluşturmaktadır (Bilgin, 2010). Tezin kapsamı gereği, uluslararası ilişkiler perspektifinden güvenlik kavramına bakıldığında, geçmişten günümüze uluslararası sistemdeki aktörler arasındaki ilişkileri düzenleyen temel unsurların başında geldiği görülmektedir (Tanrısever, 2005/2019). Ancak uluslararası ilişkiler alanında sürekli değişim ve dönüşüm söz konusu olduğu için kavramlar da zamana ve şartlara göre değişime uğramaktadır. Güvenlik algısı

üzerindeki farklı bakış açılarının nedeni de bu şekilde açıklanmaktadır. Göç ve güvenlik arasındaki ilişki bağlamında güvenlik algısındaki değişimin dönüm noktası ise Soğuk Savaş sonrasındaki dönem olarak kabul edilmektedir (Elmas, 2013). Çünkü devletler açısından Soğuk Savaş döneminde askeri tehditler önemli bir güvenlik endişesiyken Soğuk Savaş'ın ardından nükleer silah tehdidi ortadan kalkmış; ancak askeri unsurlar dışında teknolojik gelişmeler, liberalleşme, bölgesel çatışmalar gibi yeni güvenlik tehditleri ortaya çıkmıştır (Collins, 2013/2017). Bu durum, geleneksel güvenlik yaklaşımlarının güvenliği tanımlamada yetersiz kaldığını ortaya koymuştur. Bu nedenle, güvenlik konseptine farklı bakış açıları getiren yeni yaklaşımlar gelişmiştir. Genel olarak, bu yaklaşımlar, geleneksel yöntemlerde karşılaştığımız güvenlik anlayışının aksine, yeni referans nesnelerinin güvensizlik oluşturduğunu savunmaktadır (Brauch, 2008). Diğer bir ifadeyle, Soğuk Savaş döneminde güvenlik tehdidi oluşturacak özne değişmiş ve sınır güvenliği öncelikli bir konuma getirilmiştir.

Güvenlik algısının değişimiyle birlikte devletlerin göçe kaşı yaklaşımları da etkilenmiştir. Çünkü güvenliğin başvuru nesneleri devletten, grup, toplum ve bireye indirgenmiştir (Waewer, 2008). Dolayısıyla Soğuk Savaş'ın ardından küreselleşme, teknolojik gelişmeler ile iletişimin artması ve yer değiştirmenin kolaylaşması göçü artırmış ve göç nedeniyle karşılaşılabilecek, ekonomik, siyasal ve toplumsal alandaki riskler daha çok tartışılmıştır (Buzan, 1991/2009). Ancak göçle ilgili tehdidin belirlenmesinde algıların yanında tarihsel ve toplumsal olayların da etkisi söz konusudur (Brauch, 2008). AB perspektifinden bakıldığında, göçle ilgili algının değişiminde toplumların içinde bulunduğu dönem ve şartların etkili olduğunu gösteren önemli bir örnek, 11 Eylül terör saldırısıdır. Nitekim bu olayın ardından Avrupa kıtasında farklı ülkelerde gerçekleşen terör saldırıları ve ortaya çıkan krizler, toplumların göçle ilgili tehdit algısını şekillendiren bir zeminin oluşmasına katkı sağlamıştır (Mandacı & Özerim, 2013). Dolayısıyla AB'nin göçü kontrol etmeye yönelik politikalar benimsemesi ve AB'de sınır güvenliği konularının önem kazanması, kaçınılmaz bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak Soğuk Savaş sonrası döneme odaklanarak sistemdeki değişimin güvenlik kavramını nasıl dönüştürdüğü açıklanmaya çalışıldığında değişen ve çeşitlenen tehdit unsurlarının kavramın içeriğini değiştirdiği görülmektedir. İklim, çevre sorunları, göç, etnik çatışmalar, uluslararası terörizm, ekonomik krizler, uyuşturucu, silah kaçakçılığı, bulaşıcı hastalıklar gibi tehdit unsurları güvenlik algılamalarında tehdit unsurunun sadece tek boyutlu olmaktan çıktığını göstermektedir

(Rosenau, 2003/2021, s. 383). Kısaca, devletlerin mücadele alanı genişlemiş bu alan kapsamında devlet sınırları içinde güvenliğin sağlanması öncelikli hale gelmiştir. Böylece yeni dönemde tehditlerle mücadelede sınır kavramı ön plana çıkmıştır.

1.1.2.2. Göç-Güvenlik Bağlamında Sınır Kavramı

Göç ve güvenlik kavramları gibi sınır kavramı da birçok disipline konu edildiği için literatürde farklı tanımları yer almaktadır. Bu çalışma kapsamında sınır kavramı bölgesel/coğrafi sınırlar olarak ele alınmıştır. Bölgesel ya da coğrafi sınırlarla ilgili literatürdeki çalışmalarda modern öncesi geleneksel devlet anlayışı çerçevesinde tanımlanan sınır ile modern dönem sınır tanımı arasındaki fark dikkat çekmektedir (Diener & Hagen, 2012). Modern öncesi sınırlar bir savunma hattı olarak kabul edilmiş yalnızca korunma amacı güden sınırlar olarak tanımlanmıştır. Örneğin Roma İmparatorluğu tarafından yapılan surlar ve Çin Seddi sadece savunma amacıyla inşa edilmiştir ve modern öncesi sınır tanımına örnek olarak gösterilmektedir (Bellezza, 2013). Kısaca modern öncesi sınır tanımı, günümüz bölgesel ya da coğrafi sınırlarının taşıdığı ulusal egemenlik anlamını taşımamaktadır. Modern sınır kavramı ulus devletin ortaya çıkmasıyla tanımlanmış ve ayrılmayı ya da birleşmeyi simgeleyen kesin olarak belirlenmiş bir hattı ifade etmektedir (Giddens, 1985/2008). Bu tanımlardan anlaşılacağı üzere modern öncesi sınırlar ile modern dönem sınırlar, ortaya çıkış amaçları ve hizmetleri konusunda farklılık göstermektedirler. Dolayısıyla göç ve güvenlik konuları çerçevesinde modern dönem bölgesel ya da coğrafi sınırlar kastedilmektedir. Çünkü göç ve güvenlik konularında devletlerin varlığına veya bütünlüğüne yönelik tehditler ortaya çıktığında devletler açısından özellikle sınır kavramı önem arz etmektedir (Huysmans, 2006). Özellikle Soğuk Savaş sonrasında uluslararası sistemde sınırların daha açık hale gelmesi, göçün artmasında belirleyici bir faktör olarak kabul edilmektedir. Bu süreçte, göç hareketliliğinin 1990'lara kadar devletler tarafından ulusal politikalarla yönetilebilmesine rağmen, sonraki yıllarda sınırların belirsizleşmesiyle birlikte göçün belirli bir yasal çerçevede düzenlenememesi, düzensiz göç eğilimini artırmıştır. (Gök, 2016). Küresel boyutta artış gösteren uluslararası göç ile birlikte düzensiz göçün artması sınır kavramını ve sınırların güvenliği konularını devletlerin siyasi gündemine taşımıştır (Hollifeld, 2012). 2000'lere gelindiğinde ise güvenliğin parçası olabilecek tüm yapılar içinde göç alanında sınır kavramına düzensiz göç nedeniyle daha çok önem verilmiştir (Hollifeld

& Wong, 2022). Kısaca tarihsel süreçte devlet sınırlarının kapalı, sert ve geçilmez özelliği değişmiş, dinamik ve geçirgen olmaya başlamıştır. Dünyanın farklı bölgelerinde ve farklı türlerde yaşanan sınır aşan insan hareketliliğinin artışı, göçü bir güvenlik sorunu haline getirmiştir. Öte yandan devletler göçü varlıklarına ve bütünlüklerine yönelik bir tehdit olarak görmeye başladığında göçün nedenleri ve ortaya çıkardığı sonuçlar farklı şekillerde ele alınarak göç bir güvenlik sorunu olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda ülkeler arasındaki giriş çıkış prosedürlerini belirlemede etkili olan sınır güvenliğini kapsayan kurallar ve sınırların kontrolü giderek daha fazla önem kazanmıştır.

AB açısından özellikle Birlik dış sınırların önemi Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) ve Yugoslavya'nın dağılması sonucunda sınırların yeniden belirlenmesi ve yeni kimliklerin ortaya çıkmasıyla birlikte üyelerin sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal açıdan daha çok etkileşime girmesi sonucunda ortaya çıkmıştır (Dedeoğlu, 2003). Bu durum Birlik üyelerinin sınır politikalarına odaklanmasına neden olmuştur. Diğer bir ifadeyle AB üyeler arasında iç sınırlarını kaldırırken, güneyden ve doğudan gelen göç hareketliliğini kontrol edebilmek için birliğin dış sınırlarını güçlendirmekle giderek daha çok ilgilenmeye başlamışlardır (Broeders, 2011). Öyle ki AB'de bazı dönemlerde aşırı sağcı grupların göçü ulusal kimliğe yönelmiş bir tehdit olarak sunması ve göçü siyaset sahnesine taşımaları aşırı sağcı partilerin kamuoyundan destek almalarında etkili olmuştur (Castles & Miller, 1993/2008). Sınır kavramına bakış açısı değiştikçe sınır güvenliği AB'deki göç tartışmalarının gündeminde yer almaya başlamıştır. Bu çerçevede bir yandan 1985 Schengen Anlaşması ile sınırların kaldırılmasının sonuçları değerlendirilirken bir yandan da göçün engellenmesi ve denetlenmesi yönünde politikaların geliştirilmesine ağırlık verilmiştir (Broeders, 2011). AB'nin sınır güvenliği konusunda daha etkili stratejiler belirlemek ve göçle mücadelede daha aktif bir rol oynamak adına çeşitli önlemler alması dış sınırlarda ortak bir kontrolün geliştirilmesi hedefi kapsamında yürütülmeye çalışmıştır. Ancak AB'nin sınır yönetimi üzerinden dışarıdan gelen etkilerden korunma ve Birlik içinde oluşturulan özgür, güvenli alanın dış etkilerden korunma amacı sınır yönetiminde giderek kurumsal bir çerçeve içinde, AB topraklarını çevreleyen bir koruyucu dış kalkana dönüşmüştür (Pellerin, 2005/2017). Bu kapsamda, özellikle AB'nin göçe karşı tutumu ile birlikte dış sınırların korunmasına yönelik perspektifin değişimi, sınır güvenliğine yönelik algı değişimini anlamak açısından önem arz etmektedir.

1.1.2.3. Göçün Tehdit Olarak Algılanmasının Sınır Güvenliğine Etkisi

Soğuk Savaş'ın ardından ideolojik ve dar bir çerçevede yorumlanmayan güvenlik kavramıyla birlikte göç; güvenliği tehdit eden bir unsur olarak görülmeye başlamıştır. Çünkü hem yasal hem de düzensiz göçün artmasıyla birlikte artık sınır güvenliği politikalarının etkinliği sorgulanmaya başlamıştır (Castles, 2010). Diğer bir ifadeyle güvenlik kavramının genişletilip güncelleştirilmesi göçle birlikte karşılaşılacağı düşünülen tehditlerin daha çok tartışılmasına neden olmuştur.

Tablo 1.1.'de 1990-2020 yılları arasında uluslararası göçmenlerin sayılarındaki artış gösterilmiştir. Buna göre uluslararası göçmenlerin sayısı otuz yılda neredeyse iki kat artmış, 1995'ten 2000 yılına kadar 11.9 milyon artış gözlemlenirken 2000 yılından 2005 yılına kadar 5 yıllık sürede 18.2 milyon artış olduğu görülmektedir. Dolayısıyla 21. yüzyılın başından itibaren artış oranı ivme kazanmıştır. Tabloda gösterilen bu artış oranları ülkelerin sınır güvenliği politikalarına ağırlık vermesini açıklar niteliktedir.

Tablo 1.1: 1990-2023 Yılları Arasında Uluslararası Göçmen Sayısının Değişimi

Yıl	Uluslararası Göçmen Sayısı	Uluslararası Göçmenlerin Dünya Nüfusuna %Oranı
1990	152.986.157	2.9
1995	161.289.976	2.8
2000	173.230.585	2.8
2005	191.446.828	2.9
2010	220.983.187	3.2
2015	247.958.644	3.4
2020	280.598.105	3.6

Kaynak: IOM World Migration Report 2022, s.23

Göçü engellemek için en çabuk ve kolay şekilde alınan önlem ise yasal göç yollarını kısıtlamak olmuştur. Böylece yasal göç yolları kısıtlanınca düzensiz göç yollarına olan eğilim artmış ve düzensiz göçün artışı göç konusunda sınır güvenliğine yönelik tehdit algısına başka bir boyut kazandırmıştır (Valentin, 2004). Tehdit olarak görülen göç, yeni güvenlik politikalarının oluşturulmasını gerektirmiş, bu noktada devletlerin önceliği sadece göçü kontrol edilebilir hale getirmek değil aynı zamanda güvenliği sağlamak için sınır politikalarını düzenlemeye yönelik bir perspektife evrilmiştir (Adamson, 2006). Bu dönüşüm, devletlerin göçle ilgili risklere karşı daha etkin bir şekilde hareket etme ve iç güvenliği güçlendirme çabalarını yansıtmaktadır.

Jef Huysmans'ın (2006) "güvensizlik alanları" olarak adlandırdığı alanlardan biri olan göçün sınır güvenliğini etkilemesinin temel nedeni aktörlerin sıklıkla bu

güvensizliği ele alması ve onu bir sorun olarak tanımlamasıdır. Diğer bir ifadeyle sınırdan geçiş, devletler tarafından sınırın içindekiler için tehdit edici olarak sınıflandırılmaktadır. Dolayısıyla göçle birlikte tehlikeyi önlemek için sınırlar daha kontrol edilebilir hale getirilerek, güvenlik tedbirlerini sıkılaştırarak tehdidin en aza indirilmesi hedeflenmiştir. Kontrolü ve şiddeti meşru bir şekilde uygulayabilen devlet gibi merkezi bir yönetim anlayışı dışında günümüzde diğer yönetimsel/siyasal örgütlenmelerden göç, teknolojisine kadar uzanan geniş bir çerçevede sınır güvenliği sağlanmaya çalışılmaktadır (Dijstelbloem vd., 2011).

Sınırların güçlendirilmesi ve etkili göç yönetimi çerçevesinde AB'de ise Schengen Anlaşması ile Birlik dış sınırlarına inşa edilen hukuki duvarın yanı sıra fiziki anlamda belirginleşen önlemlerin göçle birlikte sınır güvenliğine yönelik değişen algının bir sonucu olduğunu söylemek mümkündür. Diğer bir ifadeyle AB, fiziki dış sınırlarının korunaklılığını ve gözetim kapasitesini arttırarak bölgesel/coğrafi sınırlarını belirginleştirmektedir. Nitekim bu amaç doğrultusunda Komisyon, 2013 yılında yeni bir sınır paketi önerisinde bulunmuş, bu öneri kapsamında daha modern ve etkin bir sınır yönetimi için teknolojinin kullanımı öne plana çıkmaktadır. Böylece AB'ye giriş-çıkış yapanların ve seyahat edenlerin kayıtlarının yapıldığı sistemlerin geliştirilmesi, kontrol edilmesi güçlendirilmek istenmiştir (European Commission, 2013a). Birlik dış sınırlarının yönetiminin bu şekilde geliştirilmesi sınırların belirginleşmesine yönelik atılan adımlardan bir tanesidir. İlerleyen yıllarda bu yasa önerisi revize edilmiştir. AB'de göçün sınır güvenliğine etkileri çok-boyutlu ve uzman kurumların da dahil olduğu bir süreç çerçevesinde ilerleyen bölümlerde incelenecektir.

1.2. Kavramsal Tartışmalar: Güvenlik Kavramı Çerçevesinde Göç Türleri

Göç ve güvenlik arasında kompleks ve kavranması zor bir ilişki olduğundan çalışmanın birinci bölümünde göç olgusunun tanımı yapılmıştır. Daha sonra göçün güvenlikle olan ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır. Böylece bu ilişkiyi etkileyen faktörler ortaya çıkarılmış ve göçün güvenlik tehdidi olarak görülmesinin nedenleri ve sınır kavramına etkileri genel bir çerçevede değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeleri yaparken, literatürde uluslararası göç türleri arasında işçi göçü, beyin göçü gibi türlerin yanı sıra geçici/kalıcı göç, düzensiz göç ve transit göç türlerinin güvenlikle daha çok

ilişkilendirildiği görülmektedir. Dolayısıyla tezin kapsamı gereği küresel düzeydeki etkileri giderek artan uluslararası göç türleri arasından güvenlikle ilişkilendirilen türlere daha çok yer verilmiştir. Böylece göçün karmaşık yapısı nedeniyle farklı şekillerde yapılan sınıflandırmaların güvenlik çerçevesinde üst ve alt yapısal etkenlerinin analizleri daha anlaşılır hale gelmiştir.

Göç olgusu, kapsam, içerik ve nitelik açısından sınıflandırıldığında; geçici/kalıcı göç, gönüllü/zorunlu göç, emek göçü, iç/dış göç, işçi göçü, beyin göçü gibi çeşitli türlere ayrılmaktadır (Massey vd., 1993) Güvenlik perspektifine göre çok boyutlu ve kompleks yapılı göç olgusunun ön plana çıkan türleri göçün bir tehdit unsuru olarak görülmesine etki etmektedir. Bu durumlarda göç türleri konusunda temel ayrım istenen göç ve istenmeyen göç olarak yapılmıştır (Düvell, 2012). Örneğin işçi göçü ekonomiye katkısı olduğunda, toplumların gelişimini sağladığında, kültürleri ve medeniyetleri zenginleştirdiğinde istenen bir göç türüdür. Nitekim yabancı işgücüne olan talebin arttığı dönemlerde devletler, uluslararası göçü teşvik eden politikalar geliştirmektedir (Weiner, 1992). Ancak, işçi göçü, göç hareketliliğindeki artış ve hızlanma, devletlerin sınırlarındaki kontrolün zayıflaması, göçmenlerin işgücü piyasasında rekabeti artırması gibi faktörler nedeniyle, devletler tarafından istenmeyen bir göç türü olarak da sınıflandırılmaktadır (Coşkun vd., 2020). Buna göre göç türlerinin devletler açısından istenen ve istenmeyen göç olarak nitelendirilmesinin değişkenlik gösterdiği söylenebilir. Diğer bir ifadeyle devletler göçü bir tehdit unsuru olarak gördüğünde; işçi göçü, geçici/kalıcı göç ya da düzenli göç gibi göç türleri, zaman ve koşullara bağlı olarak istenilen ya da istenmeyen göç olarak nitelendirilmektedir. Dolayısıyla güvenlik ile ilişkilendirilen göç türlerini incelerken geniş anlamda istenmeyen göç türleri olarak sınıflandırma yapmak doğru olacaktır. Bu çerçevede göçle ilgili kavramsal tartışmalar çerçevesinde yapılan belirgin sınıflandırmalar arasında gönüllü/zorunlu göç, geçici/kalıcı göç, transit göç ve düzensiz göç gibi kavramsallaştırmalara bakılarak, güvenlik endişeleri üzerinden bu kavramlar üzerindeki tanımlamaların odağının değişip değişmediğini incelemek gerekmektedir.

1.2.1. Gönüllü/Zorunlu Göç

Zorunlu göç, doğal afetler, savaşlar, çatışmalar, siyasi ve ekonomik krizler gibi durumlarda insanların zorunlu olarak bulundukları yerleri terk etmeye ya da bu terk edilmeye mecbur bırakılmaları sonucunda ortaya çıkan bir göç türüdür (Wood, 1994/2010). Gönüllü göçün temelinde, eğitim düzeyini artırmak, çalışma koşullarını iyileştirerek yaşam standartlarını yükseltme arzusu ya da özgürlük, adalet, fırsat eşitliği gibi haklardan daha fazla yararlanma isteği gibi, bireye bağlı itici faktörler bulunmaktadır (Koçak & Terzi 2012). Her iki göç türü de istenmeyen düzeylere ulaştığında ülkeler tarafından tehdit olarak algılanmaktadır. Diğer bir ifadeyle göçle ilgili kavramsallaştırmalar arasından gönüllü ve zorunlu göçün ortaya çıkardığı sorunlar bağlamında güvenlik ile ilişkisi incelendiğinde genel olarak sınırı ya da seviyeyi aşan bir durum söz konusu olduğunda bu göç türlerinin güvenlik sorunu olarak görüldüğünü söylemek mümkündür (Weiner, 1992). Örneğin, ülkeler açısından bakıldığında, zorunlu göçün ekonomik, sosyal ve siyasal alanda çok çeşitli etkileri gözlemlenmiştir. Zorunlu göç eden bireyler vardıkları ülkelerde işgücü piyasasında güvencesiz istihdam ve düşük ücret düzeylerinde çalışma durumlarına maruz kaldığında, ülkede göç nedeniyle işsizliğin artması ve işgücü piyasasındaki ücretlerin düşmesi gibi olumsuz durumlar ortaya çıkmaktadır (Müller, 2003). Gönüllü göç alan ülkelere en iyi örneklerden biri Almanya'da ise yabancıların işsizlik oranındaki artış nedeniyle bireylerin iyi eğitim almak, çalışma koşullarını iyileştirerek yaşam standartlarını yükseltmek gibi nedenlerle gerçekleştirdiği göçe yönelik zaman zaman önleyici tedbirler almaktadır (Erol & Unal, 2022). Özetle zorunlu ya da gönüllü göçmenlere ev sahipliği yapan ülkelerin kapasitelerini aşan bir durum söz konusu olduğunda devletlerin göçü bazı alanlarda güvenliğe yönelik bir tehdit unsuru olarak görme ihtimali yükselmektedir.

1.2.2. Geçici/Kalıcı Göç

Bireylerin, yaşadıkları yeri tekrar dönmemek üzere terk ederek başka bir yere göç etmesi "devamlı", "kesin" ya da "kalıcı" göç olarak tanımlanırken; insanların, ikamet ettikleri yeri belirli bir süre terk etmesi durumu ise "geçici göç" olarak tanımlanmaktadır (Mutluer, 2002). Güvenlik perspektifi içinde ele aldığımız göç türlerini incelediğimizde geçici ve kalıcı göç türlerinin de ülkeler açısından farklı

sonuçlar ortaya çıkardığı görülmektedir. Günümüzde bazı imkanların artmasıyla bireylerin göç ettiği ülkede uzun süreli ya da hayatlarının sonuna kadar kalma oranı azalmıştır. Daha önce uzun süre ülkelerine dönmeyen ya da dönemeyen göçmenler, teknolojinin gelişmesi, uluslararası taşımacılıkta imkanların artması ve yaygınlaşması ile birlikte daha sık yer değiştirebilmektedir (Koser, 2016). Bu durum günümüzde ülkeler açısından döviz transferlerinin daha ucuz, hızlı ve güvenli yoldan gerçekleşmesini sağladığından göçün uygun politikalarla desteklendiğinde hedef ve kaynak ülkeler için sürdürülebilir ekonomik büyümeye ve kalkınmaya pozitif katkısı olduğuna örnek gösterilebilir (Konya & Kabaklarlı, 2023). Bu göç türlerinin güvenlikle ilişkisi değerlendirildiğinde göç alan ve göç veren ülkelere göre olumsuz etkileri farklılık göstermektedir. Özellikle kalıcı göç; süre sınırlaması olmaksızın kalma amacıyla gerçekleştiği için bu göç türünün hedef ülkeler açısından ortaya çıkardığı dezavantaj ve maliyetlerin olduğu savunulmaktadır. Yoğun göç veren ülkelerde beşeri ve maddi sermayenin azalması, göç veren ülkeler açısından kalıcı göçün en önemli olumsuz etkileri arasında yer almaktadır (Cantore & Cali, 2015). Güvenlik perspektifinde geçici ve kalıcı göç türü ele alındığında genel olarak göçmenlerin ücretleri düşüreceği, işsizliği artıracağı, doğum oranının artması ile sosyal sistemi bozacağı ve ulusal kimliğe zarar vereceği gibi güvenlik endişeleri ile ilişkilendirilmektedir ve bu göç türlerine yönelik önlem alınmaktadır. Örneğin 1960'lı ve 1970'li yıllarda Batı Avrupa ülkeleri, geçici işgücü talebini karşılamak için göçmenleri kabul etmiş olsa da, bu göçmenlerin sürekli yerleşim oluşturmasını engellemek adına sürekli yerleşimi ve aile birleşimini kısıtlayan politikalar benimsemişlerdir (Castles & Miller, 1993/2008). Bu durum ülkelerin giriş koşullarını zorlaştırıcı ya da sınır dışı etmeyi kolaylaştırıcı politikalar üretmesine de neden olmaktadır. Özetle, güvenlik perspektifinden bakıldığında, geçici ve kalıcı göç türlerinin muhtemel etkileri üzerinden bir dizi güvenlik endişesi ortaya çıkabilir ve bu endişelere karşı alınacak tedbirler gündeme gelebilir.

1.2.3. Transit Göç

Transit göç kavramı; hedef ülkeye yönelik hareketlilik sürecinde yerleşme amacı olmaksızın geçiş ülkesinde gerçekleşen göç türünü tanımlamak için kullanılmaktadır (Koser, 2016). OHCHR (Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği) (2016), transit göçü bireyin/bireylerin hedef ülkeye varıncaya kadar bir

ya da birden fazla ülkede geçici konakladığı yer olarak tanımlamıştır. IOM (Uluslararası Göç Örgütü) ise transit göç kavramını; "bireyin/bireylerin iki veya daha fazla ülke arasında seyahat ederken farklı uzunluklarda ve sürelerde gerçekleştirdiği durma, geçiş güzergahı üzerinde konaklama" şeklinde tanımlamıştır (Perruchoud & Cross, 2013). Her iki tanımda da vurgulanan nokta transit göçün geçici nitelikte olduğu ve göçmenlerin hedef ülkeye ulaşma çabası içinde olduğudur.

Transit göçü teşvik edici faktörlere baktığımızda ilk olarak karşımıza etkin olmayan sınır denetimleri, serbest vize düzenlemeleri, ülkenin coğrafi konumu ve sınır geçişini kolaylaştıran çevresel koşullar çıkmaktadır. Bu faktöreler genellikle düzenli ve/veya düzensiz göç ve geçici göç gibi göç türleri için de önem taşımaktadır (Düvell, 2012). Dolayısıyla transit göç kavramının tanımı ve bu kavramla ilgili muğlaklıkların tartışılması karma göç akımlarının anlaşılması açısından önem taşımaktadır.

Uluslararası örgütlerin gündeminde, transit göç kavramı 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren önem kazanmıştır (İçduygu, 2000). Bu dönemde göç olgusu giderek politikleşen bir sürece girerken, göç alan ülkelerin perspektifinde transit göç farklı şekillerde tanımlanmış ve daha çok transit göçmenler üzerine odaklanılmıştır (Topçuoğlu, 2016). Çünkü güvenlik perspektifinden baktığımızda transit göç süreciyle ilgili kavramların muğlak olması bazı endişelerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Günümüzde, bir ülke hem göçmenlerin çıkış noktası hem transit geçiş noktası, hem de varış noktası olarak üç farklı niteliği taşıyabilmektedir. Böylece göçün belirli bölgelere ve ülkelere doğru artan akışıyla birlikte, kaynak, transit ve hedef ülke kavramları arasında belirsizliklerin ortaya çıkışı ülkeler açısından göçmenlerin hareket süreçlerini anlama ve yönetme kabiliyetini karmaşıklaştırmıştır (Lavenex, 2006). Örneğin Kuzey Afrika daha önce kaynak ülke konumundayken artık Avrupa rotasında göç yolunda transit ve hedef ülke rollerini de üstlenmiştir. Çünkü bu bölgeden Güney Avrupa'ya düzensiz göçle geçenler daha sonra Kuzey Avrupa'ya yönelmektedir (Koser, 2016). Dolayısıyla kaynak, transit ve hedef ülke özelliği farketmeksizin göç olgusunun içinde birçok kavram barındırdığı ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan literatürde daha çok Avrupa'ya yönelik göç hareketleri üzerinden örnekler vererek transit göç kavramı tanımlandığı için bu coğrafyanın transit göç ile ilişkilendirildiği ya da etiketlendiğini söylemek mümkündür (Collyer vd., 2010). Çünkü göçmenlerin AB ülkelerine ulaşmak için tercih ettiği en kritik transit göç güzergahları, Avrupa coğrafyasına uzanan rotalardır (Şişman & Balum, 2020). Bu bağlamda AB'nin de göçe bakış açısı değişmiş nitekim Türkiye ve Ukrayna gibi

AB'ye komşu ülkeler AB tarafından transit ülke olarak tanımlanırken, Birlik içinde üyeler arasında yoğun göç hareketliliği olmasına rağmen, üye ülkeler transit ülke olarak tanımlanmamıştır (Düvell, 2012). Başka bir ifadeyle Türkiye gibi ülkeler transit ülkeler olarak nitelendirilmiş ve AB tarafından, istenmeyen göçün kaynağı olarak sorumlu tutulmuştur. (Şişman & Balum, 2020). Bu durum transit göç kavramının tanımındaki belirsizlikleri artırmaktadır. Öte yandan transit göç kavramı, günümüzde özellikle AB'de göç alanında kontrol ve denetim üzerine geliştirilen siyasi söylemlerde yaygın olarak kullanılmaktadır. 1990'lı yıllarda komşu ülkelerden AB'ne göç eden "problem olarak görülen" ve "istenmeyen" göçmenleri tanımlamak için kullanılan transit göç, AB nezdinde farklı anlamları içinde barındıran bir kavramdır.

1.2.4. Düzensiz Göç

Literatürde düzensiz göç en genel anlamda, devletlerin resmi normlarının ihlal edilerek gerçekleştirilen bir yer değiştirme eylemi olarak tanımlanmaktadır (Servantie, 2017). Bir ülkeye gerekli belgeleri ve izinleri olmadan giriş yapan ya da ülkenin ulusal tanımlamalarının dışında kalan, yerleşim ve çalışma izni olmayan kimseler düzensiz göçmen olarak tanımlanmaktadır (Topçuoğlu, 2021). Bir göçmenin düzensiz göçmen olarak nitelendirilmesine neden olabilecek birçok faktörün olması bu kavramı karmaşık bir hale getirmektedir. Örneğin bireyler ülkeye yasal yollardan giriş yapmış olsa bile vize süresini aşarak ülkede ikamet etmeye devam ederse ya da çalışma izni olmadığı halde çalışmaya devam ederse düzensiz göçmen kategorisine girmektedir. Mülteci başvurusu reddedilen bir göçmen de belgesiz olarak başvuruda bulunduğu ülkede kalmaya devam ettiği takdirde düzensiz göçmen olarak nitelendirilmektedir. Göçmen kaçakçıları ve insan tacirleri tarafından taşınan bireyler de düzensiz göçmen kategorisinde yer almaktadır (Koser, 2016). Dolayısıyla güvenlik perspektifinden bakıldığında düzensiz göç kavramının geniş bir çerçevede tanımlanması güvenlik odaklı ve devlet merkezli yaklaşımlarda önemli bir güvenlik tehdidi olarak görülmektedir (Koser, 2005).

Düzensiz göçle ilgili kavramsal karmaşanın yanı sıra, verilerin toplanması ve düzensiz göç istatistiklerinin oluşturulması açısından da pratikte zorluk ve karmaşa yaşandığını söylemek mümkündür (Futo vd., 2005). Çünkü düzensiz göçün araştırılması konusunda kayıt dışılığın olması, kapsamının geniş ve değişken olması bu alanda verilere ulaşmayı ve verilerin analizini güçleştirmektedir (Koser, 2005).

Özetle, düzensiz göç kavramının geniş bir çerçevede tanımlanması, tanım ve analizinin içinde karmaşa ve zorluk barındırması düzensiz göçün diğer göç türlerine göre güvenlikle daha çok ilişkilendirilmesine neden olmaktadır. Ancak düzensiz göçün güvenlikle daha çok ilişkilendirilmesinin temel sebebi ülkelerin yasal yolları kısıtlayarak birey ya da bireylerin göç etme kararlılığının devam etmesi ile bu göç türünün kayıt dışı, yasal olmayan şekilde gerçekleşmesidir (Topçuoğlu, 2016, s. 2-4). Bu bağlamda ülkeler güvenlik endişesi içinde sınır geçişlerinde kontrol ve denetim mekanizmalarını güçlendirmekte ve düzensiz göçü bir tehdit ya da suç unsuru olarak değerlendirmektedir (Futo vd., 2005). Ancak insani perspektiften bakıldığında düzensiz göç suç unsuru yerine zorunlu bir durumu işaret eden bir kavramdır. Göçmenler, sıklıkla çeşitli zorlayıcı koşullar, savaş, ekonomik krizler veya insan hakları ihlalleri gibi nedenlerle zorunlu göçe maruz kalmaktadır. Bu bağlamda düzensiz göçü sadece bir suç unsurundan ziyade daha geniş bir çerçevede insan hakları ve sosyal yardım perspektifinden değerlendirmek önemli olsa da, çalışmanın ana konusu gereği sınır güvenliği çerçevesinde düzensiz göçün devletler açısından nasıl ve neden güvenlik endişesi haline geldiği incelenmiştir.

1.2.4.1. Düzensiz Göç ve Kavramsal Tartışmalar

Literatürde, düzensiz göçle ilgili kavramsal tartışmalara yön veren temel çalışmalar göçün güvenlikle ilişkisini inceleyen çalışmalardır. Göçün güvenlikle ilişkilendirilmesi ile birlikte daha önce birbirleri yerine kullanılan kavramlar arasındaki farklılık netlik kazanmıştır (Baldwin-Edwards, 2008). Ancak düzensiz göç terimi yerine belgesiz, kayıt dışı, yasadışı göçmen terimleri literatürde birbiri yerine kullanılmaktadır. Örneğin Kuzey Amerika'da belgesiz terimi kullanılırken, AB belgelerinde düzensiz göç terimi kullanılmaktadır (Ün & Paydak, 2017). Koser (2016); bireyin varlığı ile yasadışı olamayacağını ve yasadışılığın kriminalize edici olduğunu gerekçe göstererek "yasadışı göç" terimi yerine "düzensiz göç" teriminin kullanılmasının doğru olacağını vurgulamıştır. Düvell (2006), ise yasadışı olanın göç eden birey değil, bireyin ülkeye giriş, kalış ve çalışma şekli olduğunu ifade etmiştir.

Farklı çevreler ve özellikle siyasi kurumlar tarafından üretilen kavramlar ve statüler göçle ilgili yaklaşımları etkilemektedir. Ayrıca göçle ilgili kavramların anlaşılmasını karmaşık bir hale getirmektedir. Düzensiz göç kavramının tanımında ise bir göçmenin suçlu ya da güvenilmemesi gereken bir kişi olarak tanımlanması için

olumsuz çağrışım yapan terimlerin kullanılması güvenlik odaklı yaklaşım kapsamında önemli bir etkiye sahiptir. Çünkü bu sınıflandırılmalar altındaki statüler, hiyerarşik kalıplar, devlet merkezli yapıların ortaya çıkardığı ve toplumların da kabul ettiği endişe kaynaklarına dönüşmektedir. Diğer bir ifadeyle kavramların ne amaçla ve nasıl kullanıldığı devletler ve göçmenler açısından önemlidir. Düzensiz göç/göçmen terimleri yerine devletler, yasadışılığı ve suçu çağrıştıran tanımlar veya kavramlar kullandığında özellikle sınır güvenliğindeki önlemleri "kaçınılmaz" ya da "doğal" göstermek istemektedirler (Sassen, 1999). Bu bağlamda yasal yollar ihlal edilerek gerçekleştirilen göç türü için 1975 yılında BM Genel Kurulu, ilgili BM organları ve uzman kurumların tüm resmi belgelerinde "yasadışı göç" terimi yerine "belgesiz" veya "düzensiz göçmen" terimlerinin kullanılması zorunlu kılınmıştır. 2006 yılında ise Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi "yasadışı göçmen" veya "belgeleri olmayan göçmen" gibi etiketleyici nitelikteki terimler yerine daha tarafsız olduğu kararı ile "düzensiz göçmen" terimini kullanmaya başlamıştır. 2009 yılında Avrupa Parlamentosu "yasadışı" teriminin olumsuz çağrışım yapması nedeniyle AB kurumlarının ve üye devletlerin "düzensiz/belgesiz göçmenler" terimini kullanması için çağrıda bulunmuştur (Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants, 2017). Düzensiz göç kavramı ile ilgili gelişmeler her ne kadar bu göç türünün tanımındaki olumsuz çağrışımları önlemek için yapılsa da göç süreçlerinin sürekli değişken olması ve göçmen statülerinin geçişlerinin kolaylığı tanımla ilgili belirsizlikleri ortadan kaldırmamaktadır. Öyle ki bu kategorilere bağlı kalarak araştırma yapıldığında göç eden bireylerden kimin düzensiz, kimin mülteci, kimin insan ticareti mağduru olduğunu tespit etmek her zaman mümkün değildir. Bu durum göçün politik bir araca dönüşmesinde önem taşımaktadır (Öner, 2012/2021).

1.2.4.2. Düzensiz Göçün Nedenleri ve Oluşum Süreci

Göç eyleminin gerçekleşmesi, bireylerin kişisel kararlarının ötesinde bir dizi faktöre bağlıdır. Bu faktörlerin birbiriyle karmaşık ilişkiler içinde olması nedeniyle göçün nedenleri çok yönlüdür (Fellmeth vd., 2016). Ancak düzensiz göçün gerçekleşmesinin temel nedeni göçün çeşitli yöntemlerle engellenmeye çalışılmasıdır. Bu durum göçe düzensiz bir nitelik kazandırmaktadır. Diğer bir ifade ile yasal girişlerin engellenmesi göçmenlerin göç etme yönündeki kararlarını etkilemediğinde göçün düzensiz türü ortaya çıkmaktadır (Ün & Paydak, 2017). Bu bağlamda düzensiz

göç, göçmenler açısından zorunlu bir durum olarak değerlendirilmektedir. Düvell'e (2011) göre düzensiz göçün temel nedenleri aşağıda sıralanmıştır;

- Yasal göç yollarının eksikliği, kısıtlanması
- Bürokrasinin etkili politikalar geliştirememesi, göç alanındaki karışık bürokratik süreçler
- Yasa ve yönetmeliklerin sık sık değiştirilmesi,
- Çalışma ve ikamet izinlerini alma kriterlerinin güçleştirilmesi,
- Bürokratik kurumların göçmenlere yönelik kurum kültürlerinin insani perspektife uygun olmayan tarafları, örneğin düzensiz yollarla gelen göçmenlerden ülkeyi korumak üzere yapılanmış olması (İspanya ve Almanya) şeklinde sıralanabilir.

Ayrıca yasal yollarla bir ülkede bulunan bireylerin vize sürelerini aşması, insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı gibi suç örgütlerinin faaliyetleri ve zorunlu göç nedeniyle kitleler halinde göç edenlerin engellenmeye çalışılması gibi nedenlerden dolayı düzensiz göç gerçekleşmektedir. Bu bağlamda düzensiz göç birçok olayı ve olguyu içinde barındırdığı için çatı bir kavram olarak düşünülmektedir (Topçuoğlu, 2021). Bu göç türünün nedenlerine bağlı olarak oluşum sürecinde sürekli değişen durumlar söz konusu olduğu için yoğunluğunun tespiti zorlaşmaktadır. Dolayısıyla literatürde düzensiz göçün nedelerinin yanı sıra düzensiz göçmenlerin amaçlarının, niyetlerinin ve motivasyonlarının da araştırılması gerektiği savunulmaktadır (Massey vd., 1993).

1.2.4.3. İnsan Ticareti, Göçmen Kaçakçılığı ve Düzensiz Göç İlişkisi

İnsan ticareti ve göçmen kaçakçılığının, düzensiz göçle yakın bir ilişkisi olduğu bilinmektedir (Futo vd., 2005). Kanunlarla düzenlenmiş göç sürecinin dışında kalan göç hareketlerini tanımlamak için düzensiz göç kavramı kullanıldığından, suç şebekeleri tarafından ülkeler arasında yasal olmayan yollarla taşınan bireyler düzensiz göçmen kategorisinde gösterilmektedir (Salt, 2000). Bu bağlamda, düzensiz göç; insan ticareti ve göçmen kaçakçılığını içeren geniş bir çerçevede kullanılan kapsayıcı bir kavramdır.

Yasal yolların ihlal edilerek ve organize suç örgütleri tarafından gerçekleştirilen bu eylemler hem düzensiz göçle ilişkili görülmekte hem de devletler açısından göçün bir tehdit unsuru olarak görülmesini kuvvetlendirmektedir (Koser,

2005). OHCHR (2000) insan ticareti kavramını "bireylerin tehditle, kuvvet kullanarak veya hileye dayalı, diğer zorlama şekilleriyle kaçırılarak, istismara uğraması, çalıştırılması, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması ve bireyin güç veya savunmasızlık durumundan yararlanılması" olarak tanımlamaktadır. Göçmen kaçakçılığı ise "doğrudan veya dolaylı olarak mali veya diğer maddi çıkarları elde etmek amacıyla, bir kişinin rızası ile vatandaşı olmadığı veya daimi ikamet sahibi olmadığı bir ülkeye yasal olmayan yollardan girişinin sağlanması" olarak ifade edilmiştir (OHCHR, 2000). Göçmen kaçakçılığı eyleminde bu amaç gerçekleştikten sonra suç şebekelerinin mali veya maddi menfaatleri kalmayınca göçmenler ile aralarındaki ilişki kesilmektedir (Koser, 2001/2011). İki terim arasındaki temel fark insan ticaretinde uluslararası sınırlar arasında hareket etme şartı bulunmaması ve yer değiştirmiş herhangi bir bireyin bu süreçte ağır emek ve beden sömürüsüne maruz kalmasıdır (Salt, 2000). Bu tanımlara göre insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı eylemleri de uluslararası boyutta düzensiz göç gibi önemli bir sorun olarak görüldüğü için bu kavramlar birbiriyle ilişkili görülmektedir. Nitekim devletlerin ilticayı ve göçü kısıtlayan politikalara ağırlık vermesi ve sınır güvenliği alanında denetim mekanizmalarını artırmaları suç örgütlerinin bu faaliyetlerini artırmaktadır. Kısaca bireylerin özellikle göçmen kaçakçılığına olan talebi artmakta, hatta mülteci statüsü talebinde geçerli gerekçelere sahip bireylerin bile göçmen kaçakçılığı organizatörlerinin müşterisi olmasına neden olmaktadır (Koser, 2001/2011). Üstelik bu durum farklı bölge ve ülkelerde kaçak işçi çalıştıran işverenleri, seyahat acentelerini, hatta tercümanları ve sivil toplum örgütlerini de kapsayan ve göç üzerinden kazanç sağlayan bir göç endüstrisi ortaya çıkarmıştır (Castles & Miller, 1993/2008). Dolayısıyla bir taraftan hem bireyler için hem de devletlerin kendi güvenliği için göçü kontrol etme eğilimi artarken, bir taraftan da güvenlik odaklı göç politikaları nedeniyle bireylerin uluslararası sınırları göçmen kaçakçıları ve insan tacirleri vasıtasıyla geçme eğilimi artmaktadır.

AB'ye yönelik göç hareketliliğinde de organize suç örgütlerinin faaliyetleri dikkat çekmektedir. Özellikle göçün arttığı 2015 yılı sonrası dönemde, Birlik sınırlarına uzanan düzensiz göç rotaları üzerinde bir milyondan fazla göçmenin %90'dan fazlasının göçmen kaçakçıları aracılığıyla AB'ye giriş yapmaya çalıştığı tespit edilmiştir (EUROPOL, 2016). 2021 yılında ise AB'ye geçiş için kullanılan göç rotalarında göçmen kaçakçılığı faaliyetleri artmış, kaçakçılık ağları ağırlıklı olarak Batı, Doğu ve Orta Akdeniz rotaları ile Batı Afrika rotalarını kullanmıştır (EUROPOL,

2022). Göçmen kaçakçılarının ve insan tacirlerinin düzensiz göç rotalarını tercih etmesi ülkeler nezdinde bu faaliyetlerin düzensiz göçle eş değer görülmesine neden olmaktadır (Futo vd., 2005). Dolayısıyla bu güzergahlar üzerinde farklı tedbirler alınarak suç örgütlerinin faaliyetleri ve düzensiz göç önlenmeye çalışılmaktadır.

AB'de ise düzensiz göç rotaları üzerinde sınır güvenliği tedbirlerinin yanı sıra kaçakçılıkla mücadele merkezleri kurulmuştur. Bunlardan bir tanesi de AB'ye yönelik göçlerde en çok kullanılan göç güzergahı üzerindeki Avrupa Göçmen Kaçakçılığı Merkezi'dir. EUROPOL'un bünyesinde göçmen kaçakçılığını önlemeye destek veren bu merkez özellikle Türkiye'den, Libya'dan ve diğer Kuzey Afrika ülkelerindeki kaçakçılık ağları ile mücadele etmektedir (EUROPOL, 2020). Düzensiz göçü artıran bu ağların çökertilmesi ve suç örgütlerinin faaliyetlerinin önlenmesi göç ve sınır güvenliği politikalarının şekillenmesine etkili olmaktadır. Bu bağlamda AB çapında göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti ile mücadele 2013 yılından bu yana daha da önem kazanmıştır. Sınır güvenliğinde tedbirlerin artırılmasının yanı sıra EUROSTAT'ın bu alanda topladığı verilerle suç örgütlerinin mağdurlarının profilleri üzerinden mücadele yöntemleri geliştirilmektedir (IOM, 2020b). Sonuç olarak, organize suç örgütlerinin göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti faaliyetlerine karşı güvenlik odaklı politikalar geliştirilmektedir. Bu durum, güvenlik tedbirlerinin bir yandan suç örgütlerinin faaliyetlerini zorlaştırırken, diğer yandan bireylerin alternatif ve riskli yolları tercih etme eğilimine neden olmaktadır.

1.3. Avrupa Birliği Göç Politikasının Unsurları

Göçmenlerin ülkeye giriş-çıkışlarını ve ülkede kalışlarını düzenlemek amaçlı ve ülkelerin göçle birlikte ortaya çıkan ihtiyaçlarına göre belirlenen kurallar göç politikasını oluşturmaktadır (Perez, 2001/2015). AB nezdinde göç politikası, Lizbon Antlaşması'ndan sonra Maastricht Antlaşmasıyla getirilen sütunlu yapı kaldırmadan önce, AB'nin üçüncü sütun konusu olan Adalet ve İçişlerinde İş birliği içinde ele alınmıştır. Bu çerçevede AB üye ülkeleri ve üçüncü ülke vatandaşlarının Birliğe giriş-çıkış, ikamet, çalışma izini gibi hakları düzenlemiştir (Moraes, 2003). Böylece, göç konusu AB'nin temel konularını oluşturan ve Birliği bir arada tutan sütunlu yapının içinde ilk olarak Adalet ve İçişlerinde İş birliği bölümüne dahil edilerek, bugün

güvenlik konusunun temel maddelerinden birisi haline getirilmiştir. Çalışmada da AB göç politikası güvenlik çerçevesinde ele alınmıştır.

AB'de göç alanında ortak bir politikanın oluşturulması önemli konular arasında yer almaktadır. Çünkü göçün; üye devletleri siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan etkilemesi sonucunda farklı göç türlerinin yönetimi giderek karmaşık bir hale gelmiştir. Bu alandaki son gelişmelerden biri de Nisan 2022'de Komisyon'un Yasal Göç Paketi önerisinin ardından 2023 yılında bu paket kapsamında yeni prosedürlerin düzenlenmesidir. 2024 AB seçimlerinden önce de göç ve sığınma kurallarının reformu için AB kurumları birlikte çalışmayı taahhüt etmiştir (Sandu, 2023). Böylece AB'nin kuruluş ilkelerine aykırı uygulamaların önüne geçilerek göçün yönetiminin kolaylaştırılması hedeflenmiştir.

AB göç politikası çerçevesinde, göç politikasının temel unsurları vize politikası, düzenli göç politikası, düzensiz göçle mücadele politikası, sınır yönetimi, mülteci hareketlerini düzenleyen politikalar olmak üzere beş kategoride sınıflandırılabilir (European Commission, 2022a). Tezin kapsamı gereği göç olgusu güvenlik odaklı bakış açısıyla ele alındığından bu alanda düzensiz göçle mücadele ve bunu destekleyen sınır yönetimi politikalarına ağırlık verilmiştir.

1.3.1. Vize Politikası

Vize, bireylerin yabancı ülkeye giriş ve çıkış yapabilmesi için yabancı ülke tarafından verilen resmi izindir (Deniz, 2020). Ülkeye giriş-çıkışların kontrolü ve dış sınır yönetiminin sağlanması ise vize politikasının konuları arasında yer almaktadır. AB'de üye ülkelerin güvenliği ve vatandaşların güvenliği; bütünleştirilmiş sınır politikaları ve vize politikaları kapsamına girmektedir (Council of European Union, 2010). Özellikle AB'nin genişleme sürecinde ve süreç boyunca AB'ye yönelik düzensiz göçün artması bu alanda güvenliğin öncelikli hale gelmesine neden olmuştur. Öte yandan küresel terör olayları ile birlikte AB'nin dış sınırların güçlendirilme eğilimi kapsamında vize politikası daha çok önem kazanmıştır (Nas, 2015). Tarihsel süreç içinde; AB'nin vize politikası belirleme süreci, Birlik iç sınırlarının kaldırılmasının ardından dış sınırların güçlendirilmesi ile birlikte paralel ilerlemiştir. 1985 Schengen Anlaşması'ndan sonra ortak vize politikasının oluşturulma çalışmaları hızlanmış ve üçüncü ülkelerle vize kolaylaştırma anlaşmalarının imzalanması gündemi daha çok meşgul etmiştir. AB'nin üçüncü ülkelere yönelik vize politikası;

düzensiz göçle mücadele ve güvenlik kriterleri çerçevesinde oluşturulmuştur (Council of European Union, 2010). Nitekim ilerleyen süreçte vize politikasındaki gelişmeler küresel terör olayları ve artan göç hareketliliğiyle birleşerek, AB'nin sınırlarını güçlendirmeye yönelik bir strateji oluşturulmasına yol açmıştır (European Commission, 2023a). AB'de bu alanda dönüm noktasının yaşandığı en güncel ve önemli örneklerden biri de 11 Eylül 2001 terör saldırıları sonrasında Komisyon'un 5 Aralık 2001 tarihinde yayınladığı çalışma belgesinde katı vize politikasına vurgu yapmasıdır. Bu politika çerçevesinde; ülkelere giriş öncesi biyometrik verilerin kullanımı, sınır güvenliği birimleri ile göç ve iltica birimleri arasında bilgi paylaşım ağının oluşturulması gibi yöntemler üzerinde durulmuştur (Deniz, 2020). Buna göre AB'de göç hareketliliği ile birlikte güvenlik endişelerinin ortaya çıkması vize politikası altında yeni ve katı uygulamaları beraberinde getirmiştir. Diğer bir ifadeyle göç güvenlik ilişkisi bağlamında AB'nin dış sınırlarındaki güvenliği artırmak için vize politikasına önem verildiği söylenebilir. Öte yandan AB'nin son dönemde düzensiz göçü önlemek amacıyla üçüncü ülkelerle geri kabul anlaşmalarının imzalanmasını teşvik etmek için bu ülkelere vize kolaylaştırma teklifi sunması da güvenlikle ilişkilendirilebilir. AB'nin kısa süreli vize uygulamasına getirdiği bu yeni kural çerçevesinde güvenliğin sağlanması hedeflenmiştir. Böylece AB'yi ziyaret edenlerin vize başvurusu kolaylaştırılarak turizm, ticaret ve ekonomi alanında gelişmelerin önü açılırken bir yandan da geri kabul anlaşmaları yapılarak düzensiz göç ile mücadele ve iç güvenliğe yönelik tehditlerin önüne geçilmeye çalışılmaktadır (European Commission, 2020e).

1.3.2. Sınır Yönetimi

AB'de "sınır kontrolü" kavramı yaygın olarak kullanılırken güvenlikle ilgili politika alanının genişlemesiyle "sınır güvenliği" kavramı kullanılmaya başlamıştır. Özellikle AB'nin sınır yönetimi politikalarındaki dönüşüm ABD'deki 2001 saldırıları sonrasında gerçekleşmiştir. Bu olayın ardından AB'nin sınır yönetimi politikası, sınır kontrolü ve iç güvenlik konularını içeren bir politika alanına dönüşerek göç politikaları arasında önemli bir yere sahip olmuştur (Baldaccini, 2008). Sınır yönetimi politikasının güvenlikle ilişkisi değerlendirildiğinde AB'nin dış sınırlarını güçlendirme çabalarının gelişme ve derinleşme sürecinde başladığı bilinmektedir. AB'nin 2004 yılında genişleme sürecinin bir parçası olarak Doğu Avrupa ülkelerini

üyeliğe kabul ettiği dönemde bu ülkelerden AB'ye yönelik göçün artması ve yeni üyelerden bazılarının AB'nin dış sınırlarını oluşturması sınır yönetimi alanında güvenlik odaklı politikaların kuvvetlenmesine neden olmuştur (Boeri vd., 2005). Daha önce de Schengen Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi ile iç sınırların kaldırılması, Birlik dış sınırlarından gelebilecek risklere yönelik endişeleri artırırken, özellikle düzensiz göç, terörizm ve organize suçların önlenmesi açısından dış sınırların yönetimi önem kazanmıştır (Huysmans, 2000). Özetle göç güvelik ilişkisi bağlamında AB'de göçle birlikte karşılaşılacağı düşünülen sorunlar nedeniyle sınır güvenliği alanında katı güvenlik önlemleri ön plana çıkmışktır. Böylelikle AB'nin göçü engellemek amacıyla bir tutum geliştirilmeye başladığı bir döneme girilmiştir (Castles & Miller, 1993/2008). Sonuç olarak AB'de sınır yönetimi politikalarının gelişiminin daha çok iç güvenlik politikaları ve göç politikalarındaki gelişmelere bağlı olarak ilerlediği görülmektedir. Sınır yönetimi politikasında amaç sınır güvenliği alanında kullanılan teknolojik ekipmanların, stratejik yöntemlerin, bilgi ağının geliştirilerek ve göçün önlenmesidir. Ancak her ne kadar sınırların denetimi artırılarak güvenlik sağlanmaya çalışılsa da, AB'de sınırlar resmi ya da resmi olmayan şekillerde aşılmaya devam edilmektedir (Deniz, 2020).

1.3.3. Düzenli Göç Politikası

AB göç politikasının unsurlarından düzenli göç politikası ile hedeflenen; düzenli göçü iyi yönetebilmek, düzensiz göçle mücadele etmek ve ikisi arasında dengeli bir yaklaşım sergileyebilmektir. Ayrıca üye devletlerin üçüncü ülke vatandaşlarına karşı, ikamet ve çalışma izni ile ilgili süreçlerde adil olabilmeleri için Birlik üyeleri tarafından haklar ve yükümlülükler konusunda ortak bir politikanın benimsenmesi amaçlanmıştır (Sandu, 2023). Bu kapsamda yüksek vasıflı işçiler, öğrenciler, araştırmacılar, mevsimlik işçiler ve aile birleşimi ile AB'ye göç etmek isteyenler için düzenli göç politikası çerçevesinde kurallar belirlenmiştir (European Commission, t.y.). Düzenli göç politikası ile ilgili yasal gelişmeler bu alandaki eksikliklerin giderilmesi açısından AB'nin büyüyen güvenlik gündemi içinde önemli bir yere sahiptir. AB, yasal göçün sağladığı fırsatları en iyi derecede değerlendirmek için göçün yönetilmesine ve göçmenlerin başarılı bir şekilde entegrasyonuna önem vermektedir. Bu çerçevede zamanla belirli göçmen kategorileri için giriş ve ikamet koşullarını kapsayan farklı uygulamalar ortaya çıkmıştır. Örneğin; 2014 yılında

üçüncü ülkelerden gelen mevsimlik işçilerin üye devletlere giriş ve ikamet koşulları düzenlenmiş, buna göre mevsimlik işçilerin göç ettikleri üye devlete de bağlı olarak en fazla beş ila dokuz ay arasında AB sınırları içinde kalmasına izin verilmiştir. 2020 yılının Temmuz ayında ise COVID-19 salgını nedeniyle mevsimlik işçilerle ilgili yeni yönergelerle ikamet şartları ve kalma süreleri ile ilgili geçici düzenlemeler yapılmıştır (Sandu, 2023). AB, Yeni Göç ve Sığınma Paktı ile daha adil, verimli ve daha sürdürülebilir bir göç ve sığınma politikası düzenlemeyi hedeflemiştir. 2023 Aralık ayında Avrupa Parlamentosu ile Konseyi arasında anlaşmaya varılan Pakt ile AB'nin göçü uzun vadede yönetebilmesi ve yasal göçle ilgili yeni bir ortak yaklaşım benimsemesi beklenmektedir. Bu çerçevede yeni bir iltica ve göç yönetimi yönetmeliğinin oluşturulması, geçiş ve mücbir sebep durumlarını düzenleyen yeni kurallar, parmak izi veritabanının güncellenmesi, yeni tarama yönetmeliği ve ortak bir sığınma prosedürünün düzenlenmesi olmak üzere beş temel konu üzerinde durmuştur (Council of European Union, 2023a). Sonuç olarak AB'de düzenli göç politikası kapsamında atılan adımların göçün bir güvenlik sorunu haline gelmemesi için kritik öneme sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda özellikle son dönemdeki gelişmeler AB'nin göç ve sığınma konularındaki eleştirilere yanıt vermek, düzensiz göçle etkili bir şekilde mücadele etmek ve daha sürdürülebilir bir düzenli göç politikası oluşturmak için önemli kabul edilmektedir.

1.3.4. Düzensiz Göçle Mücadele Politikası

Düzensiz göçle mücadele politikaları düzenli göç politikaları ve sınır güvenliği politikaları ile yakından ilgilidir. Nitekim AB'ye yönelik göç arttıkça yasal göçü kısıtlayan politikalar benimsenmiş ve düzensiz göç politikaları ile aradaki hassas denge bozulmuştur (Vollmer, 2011). Bu denge bozulunca düzensiz göçle mücadelede sınırlar daha da güçlendirilmiştir (European Parliament, 2017). Örneğin 1980'lere kadar AB'de göçmen işgücü oranı artış göstermiş, ancak daha sonra göçmenlerin istihdam edilmelerine sınırlama getiren kanunlar yürürlüğe girmiştir. Bu kanunların uygulanmasının temel nedeni, üye ülkelerde kayıt dışı istihdamın artması ve göçle ilgili diğer örgütlü suç faaliyetlerinin yaygınlaşmasıdır. Ancak, bu olumsuz durumlara karşı alınan sert önlemler, paradoksal bir şekilde düzensiz göçü daha da tetiklemiştir (Baldwin-Edwards & Schain, 2007). AB'de iltica başvurularının kabul edilmemesi zamanla düzensiz göçü giderek artırılmış ve 2000'lere gelindiğinde AB, kuruluş

amaçlarına uygun politikalar üretmeye çalışırken bir taraftan da güvenlik odaklı politikalarla göç arasında denge arayışı içine girmiştir (Vollmer, 2011). 2012 yılında AB Adalet ve İçişleri Konseyi tarafından düzensiz göçle mücadele politikasının genel çerçevesini belirlemek amacıyla aşağıdaki maddelerle uygulamaların kapsamı ortaya konulmuştur (European Commission, 2013b);

- Kaynak ülke ve transit ülkelerle göç ile ilgili iş birliklerinin güçlendirilmesi
- Dış sınırlarda gelişmiş sınır yönetimi
- Yunanistan-Türkiye sınırından düzensiz göçün önlenmesi,
- Düzenli göç rotalarının kötüye kullanılmasının önlenmesi,
- Üçüncü ülke vatandaşlarının serbest dolaşım hakkını suistimal etmesinden korumak,
- Geri dönüş uygulamaları da dahil olmak üzere göç yönetimini geliştirmek

AB'nin düzensiz göçle mücadele yönetemlerinin temelindeki bu maddelere göre düzensiz göçü kontrol altına alarak, sınır tedbirlerini güçlendirerek, yasal göç rotalarını teşvik ederek ve göç yönetimini daha etkili hale getirerek güvenliği artırmak amaçlanmıştır. Böylece göçün güvenlikle ilişkisi bağlamında göçle birlikte dışarıdan gelecek tehdit ve risklere karşı etkili tedbirler almak düzensiz göçle mücadele stratejilerinin önemli bir parçası haline gelmiştir. Ancak bu tedbirler arasından öncelikli olarak dış sınırların güçlendirilmesi, Birlik içinde sınırların kaldırılması ile başlayan ve dış sınırlarda da güvenliğin önceliklendirilmesi ile devam eden Kale Avrupası (Fortress Europe) algısını giderek kuvvetlendirmiştir (Engelbert vd., 2019). Buna göre güvenliğin birçok boyutunu etkileyen düzensiz göç, güvenlikle birlikte ele alındığında, bu ilişkiyi karmaşıklaştıran farklı sonuçların ortaya çıktığı söylenebilir.

1.3.5. Mülteci Hareketlerini Düzenleyen Politikalar

AB'de mülteci hareketlerini düzenleyen politikaların temeli BM Cenevre Sözleşmesine dayanmaktadır ve bu kapsamda AB'nin benimsediği politikaların temel amacı; sığınma taleplerine karşı adil muamelede bulunmak ve her üye devletin iltica konusunda sorumluluğu paylaşmasını sağlamaktır (Hatton, 2005). Göçmen ve sığınma

taleplerinin sayısını sınırlandırmak, mülteci ve göçmen kabulünün kontrollü şekilde dağılımını sağlamak, gelir ve fayda sağlayacakların kabulü, mülteci entegrasyonu gibi konular ise alt hedefleri kapsamına girmektedir (Cherubini, 2015). Bu alanda 1990 yılında imzalanan Dublin Sözleşmesi ile önemli bir adım atılmış, ve Avrupa Topluluk'u içinde mülteci politikalarının uyumlu hale getirilmesi amaçlanmıştır. Daha sonra 2003 ve 2013 yıllarında bazı kararlarda değişiklik yapılmış ve yeni kriterler belirlenmiştir. Bu gelişmelerin genel çerçevesi sığınmacıların farklı üye devletlerden ayrı ayrı iltica başvurusu yapmalarını önlemek için iltica başvurusu hakkında yetkili üye ülkeyi belirleyen kararlara dayanmaktadır (Davis, 2020).

2008 yılında imzalanan Avrupa Göç ve Mülteci Paktı ise üyeler açısından bağlayıcılığı olmayan bir belge olsa da AB'nin gelecekteki göç ve iltica politikalarını yönlendirmesi açısından önemli kabul edilmektedir. Bu Pakt ile birlikte düzenli ve düzensiz göç kontrolü, sınır denetimi, iltica sistemi, kaynak ve transit ülkelerle iş birliği konularına ilişkin düzenleme yapılması gerekli görülmüştür (Council of European Union, 2008). Çünkü AB'deki mülteci hareketlerini düzenleyen mevcut kurallar ortak bir uygulamanın benimsenmesi için yeterli görülmemektedir. Bu çerçevede teklif edilen yeni düzenlerle sığınmacıların AB içinde dolaşım serbestliğini suistimal ederek uluslararası koruma taleplerinin daha kolay kabul edileceğini düşündükleri ülkelere yoğunluk göstermelerinin önüne geçmek amaçlanmıştır (Haddad, 2008).

2015 yılında Suriye'deki çatışmalar neticesinde AB'ye yönelik iltica taleplerinin arttığı dönemde de önemli gelişmeler yaşanmış ve sığınma başvuruları için belirlenen asgari standartların yeniden gözden geçirilmesi gündeme gelmiştir. Bu gelişmeye bağlı olarak 2020'de Avrupa Komisyonu göç ve iltica konusunda yeni bir düzenleme önerisinde bulunmuştur (Council of European Union, 2020). Mülteci hareketlerini düzenleyen politika alanının güvenlikle ilişkisi bağlamında AB'nin bu politika alanı ile ilgili mülteci yoğunluğuna göre karar aldığı görülmektedir. Dolayısıyla AB'ye yönelik iltica başvuruları arttıkça güvenlik endişeleri ortaya çıkmış ve buna göre politikaların şekillendiği görülmektedir. Nitekim 2022 yılı Şubat ayında Rusya-Ukrayna Savaşı ile birlikte AB'ye sığınan Ukraynalılar nedeniyle göç ve iltica konuları tekrar gündeme gelmiştir. Bu dönemde AB göç ve iltica konuları ile ilgili üzerindeki baskıyı azaltmak için yeni düzenlemeler için adım atmıştır (European Commission, 2022a). Ancak AB'nin Ukraynalılar için acil ve yeterli koruma sağlamak amacıyla hızlı bir şekilde çözüm arayışına girmesi, daha önce Suriye'deki olaylar

nedeniyle karşı karşıya kaldığı kitlesel göç hareketinde benzer bir tutum sergileyememesi eleştirilere neden olmuştur (Bayoumi, 2022). Eleştirilerle birlikte AB'de iltica ve göç mevzuatına ilişkin müzakereler artmış; son olarak 2024 yılında AB iltica ve göç kurallarının reformu için AB kurumları birlikte çalışmayı taahhüt etmiştir (Sandu, 2023). Özetle, AB'de mülteci hareketlerini düzenleyen politikaların belirlerlenmesinde ön plana çıkan konu ise sınır güvenliğidir. Çünkü AB bu alanda ekonomik külfet ve güvenlik risklerinin önüne geçmek için engelleme ve denetleme odaklı politikalarla hareket etme eğilimi göstermektedir (Hatton, 2005). Dolayısıyla ilerleyen bölümlerde çalışmanın teorik çerçevesini oluşturan güvenlikleştirme teorisi ele alınacak, böylece göçle ilgili güvenlik odaklı politikaların etkisi daha açık bir şekilde görülecektir.

1.4. TEORİK ÇERÇEVE: KOPENHAG GÜVENLİK OKULU VE GÜVENLİKLEŞTİRME TEORİSİ

Bu başlık altında güvenlik çalışmaları literatüründe Kopenhag Güvenlik Okulu'nun güvenlik kavramını nasıl ele aldığı araştırılmıştır. Tezin kapsamı gereği güvenlik çalışmaları literatüründe yer alan diğer ekoller konu edilmemiş ve bu alanda süregelen kavramsal tartışmalara yer verilmemiştir. Çalışmanın teorik çerçevesini oluşturan güvenlikleştirme teorisi kapsamında göçün güvenlikleştirilmesi üzerinde durulmuştur. Diğer bir ifadeyle, Kopenhag Güvenlik Okulu'nun güvenlikleştirme yaklaşımı ile göçü güvenlik gündemine nasıl taşıdığını ve güvenliğin sağlanacağı algısını nasıl oluşturduğu sorularına yoğunlaşmıştır. Ayrıca göçün güvenlikleştirilmesinin nedenleri ve sonuçları araştırılmıştır. Genel olarak güvenlik çalışmaları göç konusunda iç savaşlar, ekonomik sorunlar, bölgesel çatışmalar ve siyasi istikrarsızlık gibi nedenlere odaklanmakta ve göçün devletler tarafından bir tehdit olarak görüldüğünü savunmaktadır (Weiner, 1992). Bu bağlamda güvenlikleştirme teorisi çerçevesinde göçün bir tehdit unsuru olarak görülmesine etki eden önemli faktörler araştırılmış, devletlerin güvenlikleştirme yaklaşımı ile göçü etki alanlarını genişletmek için nasıl kullandıkları ve bir araca dönüştürdükleri incelenmiştir.

1.4.1. Kopenhag Güvenlik Okulu ve Güvenlik Kavramı

Güvenlik; uluslararası ilişkiler sisteminin üzerinde inşa edildiği en önemli kavramlardan birisidir. Devletlerin algıladığı ya da devletlere yönelik gerçek tehditler karşısında savunmaya geçilen unsurlar güvenlik kapsamı içinde sayılmıştır. Devletlerin birbirleriyle ilişkilerini belirleyen temel faktörlerden biri de güvenlik meseleleridir (Ullman, 2011). Güvenlik çalışmaları kapsamında güvenlik kavramının tek bir tanımı yoktur, bazı araştırmacılara göre kavram tanımlanması zor bir niteliktedir. Dolayısıyla güvenlik kavramı, güvenlik teorileri kapsamı dışında veya bir kuramın çerçevesi dışında tanımlanmaya çalışıldığında farklı anlamlar ortaya çıkmaktadır (Buzan vd., 1998). Güvenlik kavramının kapsamlı bir tanımlanmasına dair ilk çalışmayı 1952'de Arnold Wolfers yapmıştır. Wolfers'a (1962) göre güvenlik; "kazanılmış değerlere kasteden tehditlerin ya da bu tehditlerin varlığına dair korkuların bulunup bulunmaması" şeklinde tanımlanmıştır. Wolfers (1962) tanımında; tehditlerin hangi değerlere nasıl kastettiğine, tehditlerin hangi araçlarla ortaya çıktığına ve tehditlerin nasıl ortadan kaldırılacağına vurgu yapmak istemiştir. Dolayısıyla bu tanımda da olduğu gibi güvenliğin tanımı yapılırken hangi alt başlıklara ve unsurlara vurgu yapıldığı önemlidir. Böylece tehdit algılamaları ve tehditler karşısında devletlerin aldıkları önlemlerin niteliğini anlamak, politikaların nasıl oluşturulduğunu analiz etmek kolaylaşmaktadır. Bu bağlamda devletler açısından güvenlik endişelerinin yön değiştirdiği dönüm noktalarından biri de Soğuk Savaş dönemidir. Bu dönemde geleneksel, sert güvenlik yaklaşımı, kutuplaşmış ideolojik gerginlik ve nükleer rekabet çerçevesinde güvenlik kavramı tanımlanmış ve ülkelerin güvenlik algılamaları, askeri ve siyasal kaygıların etkisi altında kalmıştır (Baysal & Lüleci, 2015). Diğer bir ifadeyle geleneksel güvenlik yaklaşımında güvenliğin tanımı; siyasal ve askeri terimlerle, bir devletin sınırlarının, bütünlüğünün ve değerlerinin uluslararası sistemde tehlikelere karşı korunması olarak yapılmış, güvenlik terimi devlet ve askeri tehdit odaklı bir yaklaşımla kavramsallaşmıştır (Ullman, 2011). Soğuk Savaş sonrası geleneksel güvenlik yaklaşımı uluslararası sistemde birçok konuya açıklık getirememiştir. Küresel bağlamda değişen siyasi, ekonomik, sosyolojik, çevresel faktörler neticesinde geleneksel güvenlik yaklaşımına yönelik eleştiriler artmıştır. Güvenlik sorunsalı devlet odaklı, devlet egemenliğinin korunması amaçlı, sadece askeri ve siyasi bakış açıları ile açıklanamayacak boyutlara gelmiştir (Buzan,

2008). Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla başlayan bu süreçte genellikle devlet kaynaklı olmayan yeni tehditler karşısında geleneksel güvenlik anlayışı yetersiz kalınca, askeri ve siyasal alanla kısıtlanmış güvenlik kapsamına yeni boyutlar da eklenmiştir. Ayrıca devletlerin tek başına çözemediği sorunlar karşısında diğer aktörlerin de varlığı kabul edilerek iş birliği önem kazanmıştır (Buzan, 2011).

Geleneksel devlet temelli güvenlik yaklaşımı ile post yapısalcı güvenlik yaklaşımı arasında ortada olduğu iddia edilen Kopenhag Okulu, realizm ile yapısalcılık sonrası arada kalan sosyal inşacı bir yaklaşım olarak görülmektedir. Buna göre sosyal gerçekliğin insanlar tarafından yapılandırıldığı ve bu gerçekliğin inançlar, fikirler, söylemler ve anlayışlar çerçevesinde değişime uğrayabileceği savunulmaktadır (Wendt, 1999/2012). Diğer bir ifade ile Kopenhag Okulu güvenlik kavramının devlet temelli askeri güvenlik anlayışı ile sınırlandırılmaması gerektiğini bireylerin varlığını tehdit eden her durumun güvenlik sorunu olarak görülebileceğini savunmaktadır.

Bill McSweeney (1996), Barry Buzan, Ole Waever, Jaap de Wilde'ın öncülüğünü yaptığı Okul ile birlikte güvenliğin tanımının genişletildiğini savunmuştur. McSweeney'nin (1996) Barry Buzan'ı eleştirdiği makalesinde ise "Kopenhag Okulu" olarak tanımladığı bu yeni ekol; askeri güvenliğin pratikte öncelikli olduğunu ve genel anlamda güvenlik öznesi olarak devletin esas alındığı savunmaktadır; ancak devlet dışında güvenliği tehdit edilen nesnelerin de göz önünde bulundurulması gerektiği iddia edilmiştir. Nitekim Okul, güvenliğin askeri güvenlik olarak tanımlanması ile yetinmemiş ve askeri güvenlik dışında güvenliği beş ana sektör kapsamında boyutlandırmıştır. Toplum için güvensizlik oluşturan askeri tehditlerin yanı sıra siyasi, toplumsal, ekonomik, çevresel tehditlerin de toplumsal yapı için güvensizlik kaynağı olduğunu vurgulamıştır (Buzan, 1991/2009).

Kopenhag Okulu güvenliğin kapsamını; beş ana sektör halinde boyutlandırmanın yanı sıra, bölgesel güvenlik alanları ve güvenlikleştirme teorisi ile güvenlik literatürüne önemli katkılarda bulunmuştur (Baysal & Lüleci, 2015). Okulun güvenlik alanında ortaya koyduğu alternatif yaklaşımlar, bir taraftan gelenekselci güvenlik yaklaşımlarının bir eleştirisi olurken bir taraftan da devletlerin tehditlerle başa çıkma yöntemlerinin analizini kolaylaştırmıştır. Nitekim güvenliğin özneler, nesneler, bireyler ya da devletler açısından tanımı çerçevesinde Okulun ortaya çıkardığı güvenlikleştirme teorisinin tartışılması giderek önem kazanmıştır. Öte yandan eleştirel güvenlik çalışmaları literatürü son dönemde geniş bir biçimde

Avrupa'da göçün bir güvenlik meselesi olarak inşasını analiz etmekte ve onun eleştirisini yapmaktadır. Tehditlerin gerçek tehditler mi yoksa aktörler veya kurumlar tarafından söylem ile gündemimize mi getirildiğini anlamak için güvenlikleştirme teorisinin ve sürecinin daha ayrıntılı incelenmesi gerekmektedir.

1.4.2. Güvenlikleştirme Teorisi ve Süreci

Güvenliğin tanımı yapılırken tehditlerin hangi değerlere yönelik olduğu, hangi araçlara kastettiği, kısaca bir durumu güvenlik meselesi yapan şeyin ne olduğu önemli görülmektedir. Bu bağlamda, güvenlikleştirmenin temelinde hangi unsurların vurgulandığı ve güvenlikleştirmenin ne olduğu incelendiğinde AB göç yönetiminde uygulanan politikaların önemi anlaşılacaktır.

Güvenlikleştirme teorisi ilk olarak Ole Waever (1995) tarafından "Securitization and Desecuritization" adlı eserinde tanımlanmış, ardından Buzan, Waever, ve Wilde tarafından (1998) "Security: A New Framework for Analysis" adlı eserde güvenlikleştirme teorisini terim olarak kullanılmıştır. Kopenhag Okulu'nun yaklaşımına göre, bir konuyu "güvenlik" olarak adlandırmak onu bir güvenlik sorunu haline getirmektedir. Kısaca, güvenlikleştirme teorisine göre bir konu söz edimi yoluyla güvenlik sorunu haline getirilmektedir (Waever, 1995). Böylece devlet tarafından bu sorunun bertarafı için her türlü tedbirin alınabileceği acil bir durum algısı ortaya çıkmaktadır (Buzan vd., 1998). Diğer bir ifadeyle devletler tehditle mücadele için olağandışı önlemleri meşru hale getirmektedir. Waever'a göre (1995) başarılı bir güvenlikleştirme sürecinde, güvenlikleştiren aktörün söz edimiyle ortaya çıkardığı algıya inancın sağlanması gerekir ve böylece normal şartlarda doğru ve haklı görülmeyecek politikalar uygulanmaktadır.

Güvenlikleştirme teorisi kapsamında da geleneksel güvenlik yaklaşımında olduğu gibi devletlerin esas ve ortak stratejileri varoluşsal tehditlere karşı hayatta kalmak olarak belirlenmiştir (Buzan vd., 1998). Dolayısıyla göçle ilgili söylemlerde uluslararası terörizm ve düzensiz göç tehdidi gibi tehditlerden bahsedildiğinde sınırlarda daha önce meşru görülmeyecek şekilde katı denetim politikaları uygulanmaya başlanmıştır (Diez & Squire, 2008). Bu bağlamda güvenlikleştirme yaklaşımı çerçevesinde daha çok güvenlik tehditlerinin kapsamının ön plana çıktığı söylenebilir. Ancak askeri sorunların da dahil olduğu geniş bir tehdit gündemini benimseyen güvenlikleştirme teorisi her şeyin tehdit olarak görülmesi anlayışına karşı

çıkmaktadır. Bir sorun, ancak tehdit karşısında tedbir almaya yetkili aktörler tarafından, bir öznenin varlığının korunması için acil önlem alınması gereken bir sorun olarak tanımlanırsa güvenlik tehdidi kapsamına girmektedir (Buzan vd., 1998). Dolayısıyla güvenlikleştirme teorisinde güvenliğin kapsamını söylem belirlemektedir, söylem ile kapsamı inşa eden ise güvenlikleştirici aktörlerdir. Bu durumda devlet hem güvenlikleştirilen aktör hem de tehdit edilen özne konumda olabilir. Diğer güvenlikleştirme aktörleri ise hükümetler, siyasetçiler, medya, sivil toplum örgütleri olabilir. Kısaca söylem yoluyla tehdidin varlığını ve kapsamını inşa edenler aktör konumundadır (Diez & Squire, 2008).

Güvenlikleştirmenin gerçekleşmesi için tehditlerin etki yarattığı bir kitlenin varlığı da önemlidir. Söz edimleri ile inşa edilen güvenlik tehdidinin bir kitle tarafından kabul edilmesi gerekmektedir. Ancak söz edimi kuramının temelinde yer alan söylemler, gerçek olan bir şeye işaret etmez, gerçek olan söz edimidir, söylemler sadece yeni bir gerçeklik ortaya koymaktadır (Waever, 1995).

Güvenlikleştirme teorisi analizlerinde önemli görülen bir diğer unsur ise referans nesnesidir. Referans nesnesi varlığı tehdit edilenler olarak tanımlanmaktadır. Güvenliğine kastedilen genel olarak bir devletin egemenliği ya da ulus için kimliğine yönelik tehdittir. Ancak Kopenhag Okulu, güvenliği askeri, ekonomik, siyasal, çevresel ve toplumsal sektörler etrafında çok boyutlu analiz ederek tehdit edilen diğer referans nesnelerini de tanımlamıştır (Buzan vd., 1998). Özetle güvenlikleştirme teorisinin temel argümanı söz edinimi kuramıdır. Buna göre her sorun güvenlik kapsamına girmeyebilir ancak güvenlikleştirici aktörler bir sorunu güvenlikleştirmeyi tercih etmektedir. Tercih etmek aslında güvenlik nedeni ile soruna müdahale yönteminin seçimidir ve daha çok siyasi bir yöntemdir. Güvenlikleştirilmesinin siyasi bir tercih olmasının nedeni, güvenlik kelimesi ile birlikte elde edilen otorite yetkisidir (Krause & Williams, 1996).

1.4.3.Güvenlikleştirmede Sektörler

Güvenliğin kapsamının genişletilerek güvenliği; askeri, ekonomik, siyasi, çevresel ve toplumsal boyutta analiz etmek güvenlikten ne kastedildiği konusuna açıklık getirmektedir. Bu nedenle Kopenhag Okulu'nun; bölgesel güvenlik yaklaşımı, sektörel analiz ve güvenlikleştirme yaklaşımı olarak literatüre kattıkları arasından sektörel analiz yaklaşımına bu başlık altında yer verilmiştir. Sektörel analiz, Avrupa

güvenliğinin askeri olmayan yönünün araştırılması ile ortaya çıkmıştır (Buzan vd., 1998). Dolayısıyla sektörlere ayrılan güvenlik tanımlamalarına yer vermek, AB nezdinde güvenlik konusunun bütüncül bir yaklaşımla araştırılabilmesi için gerekli görülmüştür.

Kopenhag Okulu farklı güvenlik sektörleri tanımlayarak güvenlik kavramını genişletmiş, her sektörün etki alanlarına göre güvenliğin yeniden tanımlanması yapmıştır (Baysal & Lüleci, 2015). Güvenliğin sektörlere ayrılması; tehditlerin birbirinden farklılıklarını, referans nesneleri ve aktörlerle ilgili farklılıkların birbiriyle bağlantısını açıklamakta ve sektörler arası güvenlik bağlantılarını çözmeyi kolaylaştırmaktadır. Böylece güvenlik daha şeffaf, objektif bir perspektiften değerlendirilebilmektedir. Bu ayrım askeri, siyasi, toplumsal, ekonomik ve çevresel sektör üzerinden yapılmıştır (Buzan, 1991/2009).

Askeri sektörde, gelenekselci yaklaşımın aksine her konu zorunlu olarak güvenlikle alakalı görülmemektedir. Örneğin bazı devletlerin silahlı kuvvetlerinin gelişimi, sayısal olarak üslerinin artması güvenlikle ilişkilendirilmez (Buzan vd., 1998). Günümüzde özellikle Batılı devletlerin gelişmiş silah teknolojilerini askeri bir kuvvet olarak kullanmamaları örnek gösterilmekte ve askeri güvenliğin bu devletlerin politik ve ekonomik ilişkileri ile ilgili olduğu, silah teknolojilerini ise barışı korumak gibi görevlerde kullanmayı tercih ettikleri savunulmaktadır (Buzan, 1991/2009). Buna göre askeri güvenlik bir devletin iç ve dış güvenlik meselelerinde askeri tehditlere karşı korunması ile ilişkilendirilmektedir.

Siyasal güvenlik ile devlet egemenliğine olan tehditler kastedilmektedir. Askeri tehditler dışında devletin egemenliğine kasteden ve askeri olmayan; ulusal kimlik, ideoloji ve kurumlar çerçevesinde ortaya çıkan tehditler siyasal güvenlik kapsamına alınmıştır (Buzan & Little, 1994). Buzan ve Gerald'ın (2008) tanımına göre siyasal güvenlik, devletin istikrarını hedef alan tehditlere karşı alınan tedbirlerdir, devletin varlığına ya da devleti zayıflatmak amacıyla belirli bir konuda hükümeti baskı altına alarak hükümeti devirme amacı bu alanın kapsamına girmektedir. Bu tanıma göre siyasal sektörün ana referans nesnesi devlettir. Diğer devlet benzeri veya AB gibi devlet paralelindeki siyasal örgütlenmeler de referans nesnesi olarak kabul edilmektedir.

Toplumsal sektör siyasi sektör kapsamına da giren ulusal kimlik ile ilişkilendirilmektedir. Ancak ulusal kimlik siyasi sektörde, devletlerin varlığı ve meşruiyeti ile alakalı görülürken toplumsal sektörde kimlik düzenleyici bir kavram

olarak kabul edilmektedir. Bir toplumun herhangi bir gelişmeyi ya da durumu kendi varlığına tehdit olarak algılaması güvenlikleştirme kapsamına girmektedir (Buzan, 1991/2009). Diğer bir ifade ile siyasal sektörde devletin güvenliği kapsamında kimlik önemliyken, toplumsal güvenlik sektöründe toplulukların, sosyal grupların hatta bireylerin kendini tanımladığı kimlik; sosyal uyum, toplumsal düzen açısından önemli sayılmıştır.

Buzan (1998) toplumsal güvenlik kapsamına giren tehditleri göç, yatay rekabet ve dikey rekabet olmak üzere üç temel başlık altında toplamıştır. Göç ile birlikte X toplumu Y toplumunun etkisinde kalabilir, Y toplumu X toplumu içinde nüfusu şekillendirebilir ve X toplumunun özellikleri zamanla seyrelir. Yatay rekabette ise X toplumunun bulunduğu bölgede komşusundaki Y toplumunun kültürel özellikleri X toplumunu değişime uğratırsa X toplumu için bir tehdit sayılabilir. Dikey rekabette, bireylerin kendilerini bölgeselci bir proje ya da bütünleştirici bir örgüt nedeni ile artık X toplumuna ait olarak görmemesi ile ilgilidir, bu durumda bireyler kendilerini daha dar, ayrılıkçı ya da daha geniş bir toplumun parçası olarak görmeye başlamaktadır.

Ekonomik güvenlik; devletlerin ticari ve ekonomik bağlantılarının sürdürülebilirliği ve refah seviyesinin korunması ile ilişkilendirilmiştir. Uluslararası ekonomi politik, küresel piyasada pazarlara ulaşabilme kabiliyeti, ticaret, üretim ve mali ilişkilere engel teşkil edecek her şey ekonomik güvenlik alanında tehdit olarak görülmektedir (Buzan, 1991/2009). Bu çerçevede göçün yoğunluğu bir devletin ekonomik yönden zayıflamasına neden olursa ekonomik sektörde göç güvenlikleştirilen bir mesele haline gelebilir.

Çevresel sektörde güvenlikleştirme, çevreye ait endişelerin varlığa yönelik tehdit oluşturması, devletlerin gelişimine engel olacak potansiyeldeki çevre sorunlarını kapsamaktadır. Gezegenin biyosferinin korunmasının yanı sıra doğal afetler, enerji güvenliği, nüfus problemleri, kıtlık ve insandan kaynaklanan çevresel sorunlar tehdit olarak nitelendirilmektedir (Buzan, 1991/2009). Kısaca, çevresel güvenlik, insanlığın bağımlı olduğu hayati destek sisteminin güvenliği ile ilgilidir. Çevresel bir konunun politik alana taşınmasına küresel veya yerel düzeyde karar verilebilir ancak çevresel konular daha çok küresel seviyede tartışılmaktadır. Güvenlikleştirme ise genellikle yerel seviyedeki konularla ilişkilendirilmektedir (Buzan vd., 1998). Güvenlikleştirme teorisi kapsamında güvenlik odaklı politikaların ve uygulamaların ekonomik, sosyal siyasi, askeri ve çevresel perspektifte nasıl şekillendiği ve bu sektörlerdeki aktörlerle

nasıl etkileşimde bulunduğu açıklanmıştır. Böylece güvenlikle ilgili endişelerin belirli alanlara nasıl yansıdığını anlamak da kolaylaşmaktadır.

1.4.4. Güvenlikdışılaştırma

Kopenhag Okulu, güvenlikleştirme teorisi gibi güvenlikdışılaştırma kavramına da açıklık getirmiş ve buna göre güvenlikdışılaştırma; bir konunun güvenlik alanı dışına çıkarılarak bir sorun olarak görülmemesi olarak tanımlanmıştır (Knudsen, 2001). Waever (1995) güvenlikdışılaştırma kavramını, konuların güvenlik kapsamı içinde ele alınmaması, normalleşmesi, sorunların olağan hale gelmesi ve kamu alanına taşınması olarak tanımlamıştır. Weaver'a (1995) göre bir soruna güvenlik yaklaşımı ile çözüm arandığında etkili bir sonuç ortaya çıkmazsa güvenlikdışılaştırma politikaları sorunun çözümünde etkili olabilmektedir.

Kopenhag Okulu her durumda güvenlikleştirmeyi olumlu olarak değerlendirmez, bazen sorunların güvenlik gündeminden çıkarılarak normal politik süreçlerde tartışılmasını savunmaktadır (Williams, 2003). Okul'un güvenlikleştirmeyi kaçınılması gereken bir süreç olarak görmesinin başlıca nedeni; güvenlikleştirme sürecinin bir sorunun çözümü için özgürlükleri kısıtlama ve şiddet içeren yöntemleri meşrulaştırma eğilimini ortaya çıkarmasıdır. Eğer bir sorun, güvenlik alanındaki bu tür pratiklere yol açıyorsa, o sorunun güvenlik kapsamında çıkarılması gerekmektedir (Knudsen, 2001). Buna göre örnek vermek gerekirse, göçün güvenlikleştirilme sürecinde insan hakları ihlalleri söz konusu ise ve şiddet içeren yöntemler kullanılıyorsa göç güvenlikdışılaştırılarak bu konuda şiddet içeren tedbirlerin önüne geçilmelidir. Öte yandan Weaver'a (1995) göre güvenlikleştirmede söz edimini tekelinde bulunduran aktörler, bir sorun karşısında güvenliğin sağlanması için güvenlikdışılaştırma gibi alternatif yöntemlerin tartışılmasına sıcak bakmamaktadır. Çünkü bu aktörler istenmeyen bir gelişme ortaya çıkması durumunda kontrolü ellerinden tutmak isterler ve böylece sorunların çözümü için demokratik tartışmaların da önüne geçmiş olurlar. Bu durum sorunların askeri alanla ilişkili görülmesine neden olurken, çözüm için askeri yöntemlerin kullanılmasını gündeme getirmektedir (Weaver, 1995).

1.5. Göç-Güvenlik İlişkisi Bağlamında Göçün Güvenlikleştirilmesi

Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme teorisi geniş bir alanda sorunların açıklanmasında önemli bir yöntem olarak kullanılmaktadır. Göç ile ilgili sorunlar ise 1990'lara kadar insani müdahale gerektirecek bir konu olarak görülmüş, son dönemde güvenlikleştirme literatüründe yer almıştır (Huysmans, 2006). İkinci Dünya Savaşı ile 1970'li yılların ortasına kadar geçen süreçte göç politikalarında entegrasyon politikaları ön plana çıkarken, 1990'lı yılların sonuna kadar çok kültürlülük kavramı göçle ilişkilendirilmiştir. 1990'lardan günümüze kadar geçen süreçte ise göçün güvenlikle ilişkilendirilmesine neden olan önemli olaylar yaşanmıştır (Şener, 2017). Bu dönemde göç ve güvenlik arasındaki ilişki farklı boyutlarda değerlendirilmiştir. Örneğin bir taraftan göç; insan hakları ihlali, ekonomik-siyasi kriz, kimlik-kültür çatışması gibi farklı güvenlik tehditlerinin bir sonucu olarak görülürken, bir taraftan da yoğunluğu ve hızı artan göç kontrol edilemez hale geldiği için göçün yabancı düşmanlığı ve ırkçılık gibi konularda tehdit oluşturduğu gündeme gelmiştir (Kicinger, 2004). Bu kapsamında yeni tehditler içerisinde yer alan göç, güvenlik konusuyla ilişkilendirilmiştir.

Göçün güvenlikleştirme sürecinde referans nesnesi olarak daha çok devlet, toplum ve ekonomik yapı öne sürülmektedir. Özellikle düzensiz göç ve çatışma ya da zulümden kaçan mültecilerin, devletin egemenliğine, toplumun kimliğine veya sosyal güvenlik sistemine olumsuz etkileri olduğu iddia edilmektedir (Genç, 2010). Böylece Kopenhag Okulu'nun ortaya koyduğu güvenlikleştirme kavramı ile göç ve güvenlik ilişkisi pekişirken, sınır güvenliğinin güçlendirilip göçün engellenmesi yönündeki eğilim artmıştır. Bu durum, insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı gibi sorunları beraberinde getirmiş, göç olgusunun suç kavramıyla da ilişkilendirilmesini kuvvetlendirmiştir (Huysmans, 2006). Diğer bir ifadeyle göç, engellenmeye ve kontrol altına alınmaya çalışılırken tercih edilen sert güvenlik tedbirleri göç ile beraber başka sorunları da ortaya çıkarmış, göç ve güvenlik arasındaki ilişkide negatif algıların ön plana çıkmasına neden olmuştur.

Sınır güvenliğinde alınan tedbirler göçün tehdit unsuru olarak görüldüğünün somut bir kanıtı olmakla birlikte Didier Bigo (2002) Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme teorisini bazı alanlarda yetersiz bularak göçün güvenlikleştirilmesine

faklı bir bakış açısı ile yaklaşmıştır. Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme yaklaşımında söz edimlerine odaklanılmasını eleştiren Bigo'ya (2002) göre söz edimi dışında güvenlikleştirme için başka araçlar da kullanılmaktadır. Diğer bir ifade ile karar alıcıların söylemlerinin analizinin yanında karar alıcıların bu süreçte nasıl politikalar uyguladıklarının ve pratikte neler uygulandığının önemli olduğunu savunmaktadır. Kısaca Bigo'nun öncülüğünü yaptığı Paris Okulu, göçün güvenlikleştirilmesinin söz edimi ile inşa edilmesinin yanı sıra göçün teknolojik ve pratikte uygulamaya koyulan araçlarla güvenlikleştirildiğini savunmuştur (Bigo & McCluskey, 2018). Diğer bir ifadeyle göçün tehdit unsuru olarak görüldüğünün somut bir kanıtı olarak günümüzde sınırlara duvarların örülmesi, yeni gözetim teknolojilerinin sınır denetiminde kullanılması, göçmenlerle ilgili yasaların sıkılaştırılması tehdit unsuruna karşı pratikte gerçekleşen uygulamalardır. Paris Okulu'na göre söz ediminin başarılı sayılması hususunda söz edimi ile iddia edilenlere karşılık nelerin pratiğe döküldüğü önemlidir. Güvenlikleştirici aktörler tarafından yerine getirilen sınır kontrolleri ve gözetim pratikleri bu duruma örnek gösterilmektedir (Bigo, 2002).

Göç-güvenlik ilişkisi bağlamında göçün güvenlikleştirilmesi çalışanın temel konusu kapsamında AB açısından değerlendirildiğinde göç, güvenlik ve sınır güvenliği politikaları birlikte ele alınmıştır. Çünkü AB'de göçle birlikte güvenlik ve tehdit algılamaları göçe yönelik alınan önlemlerin artırılmasına neden olmuştur. Huysmans'a (2006) göre AB'de göç; iç güvenlik, kültürel güvenlik ve ekonomik güvenlik olmak üzere üç temada güvenlikleştirilmiştir. Göçmenlerin AB'de iş gücü piyasasına zarar vermesi, düzensiz göçün ucuz işgücü piyasasında ortaya çıkardığı sorunlar, göçmenlerin ekonomik yük olarak görülmesi göçün güvenlikleştirmenin ekonomik güvenlik alanındaki etkileri olarak değerlendirilmiştir (Huysmans, 2006). Bu durum Castles ve Miller'a (1993/2008) göre göçün ulusal güvenlik politikalarıyla ilişkilendirmesi sonucunda göçün siyasallaşmasına ve beraberinde güvenlikleştirilmesine bir örnektir. Kültürel güvenlik alanında ise AB'de, Avrupalı kimliğinin zarar gördüğü, göçmenlerin homojenliği bozduğu öne sürülmüş, iç güvenlik açısından göçmenler uyuşturucu kaçakçılığı, terör ve organize suçlar gibi farklı suç kavramlarıyla ilişkilendirilmiştir (Huysmans, 2006).

Öte yandan göç- güvenlik ilişkisi incelenirken son dönemdeki gelişmelerin göçün güvenlikleştirilme sürecinde tarihsel dönüm noktaları olduğu görülmektedir. Bunlardan biri 2001 yılında ABD'de gerçekleşen saldırılardır. Çünkü 1990'lara kadar

daha çok sosyal ve ekonomik çerçevede ele alınan göç 2001 yılından sonra daha çok güvenlik boyutuyla ele alınmaya başlamıştır (Leiken, 2004). Göç terörizm ile ilişkilendirilerek, entegrasyon politikaları yerine göçün engellenmesi, sığınma ve iltica yasalarında kısıtılayıcı düzenlemeler gündeme gelmiştir (Levy, 2003). AB üzerinden örnek vermek gerekirse, 2004 Madrid terör saldırıları sonrasında göçmen ve sığınma konuları AB'de daha sık tartışılmaya başlamış, Birlik üyesi ülkelerde sağ görüşlü partiler de bu konuları gündeme taşıyarak yükselişe geçmiştir (Akdemir, 2009). Bir diğer dönüm noktası sayılabilecek olay 2011 yılında patlak veren Suriye İç Savaşı'dır. Özellikle göçmenlerin güvenlikleştirildiği bu süreçte 2015 yılında AB'ye yönelik göç hareketlerinin artması sonucunda Birlik Schengen Anlaşmasını askıya aldığını bildirmiştir. Ayrıca bu dönemde göçmenler meselesini gündeminden düşürmeyen aşırı sağ Almanya için Alternatif (AfD) partisi 2017 seçimlerinde en yüksek oyu alan üçüncü parti olmuştur (Aras & Sağıroğlu, 2020). Bu gelişmeler neticesinde AB'de göç güvenlik bağının giderek arttığı bir döneme girilmiş ve devlet merkezli yaklaşımlar ön plana çıkarılarak göçmen güvenliği ikinci planda kalmıştır. Göçün güvenlikleştirilmesinin AB açısından en belirgin sonuçları arasında sınır kontrollerinin artması, yasal göçün kısıtlanması ve yabancıların vize almasının zorlaştırılması gibi gelişmeler yer almaktadır (Lavenex, 2006). Ancak bu gelişmelerle birlikte AB'ye göç etmek isteyenlerin yasal olarak ülkeye giriş süreçlerinde engellerle karşılaşması düzensiz göçün de atmasına neden olmaktadır.

Ayrıca, AB'nin güvenlik odaklı politikalarının eleştirilmesi göç konusuna son dönemde dış politikaya odaklanarak göçü yönetmeye çalışmasına neden olmuştur. Bu kapsamda AB'nin üçüncü ülkelerle iş birliği yaparak, Avrupa toprakları dışında göçü engellemeye çabalaması göçün dışsallaştırılma sürecinin bir parçasıdır (Huysmans, 2006). Niessen'e (1999) göre AB'de dışsallaştırma politikasının üç ana nedeni vardır; göç hareketlerinin artması ve hızlanmasıyla Birlik üyesi ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasındaki ilişkinin olumsuz etkilenmesi, sermaye, mal ve hizmetlerin dolaşımındaki serbestliğin korunmaya çalışılırken gönüllü göçün engellenmesinin eleştirilmesi ve zorunlu göç ile insan hakları ihlallerinin birlikte anılmaya başlamasıdır. Özellikle son dönemde AB, düzensiz göç konusunda dışsallaştırma politikasına ağırlık vermektedir. Çünkü kaynak ve transit ülkelerin topraklarında ve sınırlarında göç kontrolünü sağlamak ya da önlemler almak AB'nin yükünü hafifletmektedir (Lavenex, 2006). Göç kontrolüne ilişkin sorumluluğu daha çok kaynak ve transit ülkelere veren bu yaklaşım sayesinde AB göç alanında yaşanan olumsuzluklar neticesinde kötü

eleştirilerin odağından uzaklaşmıştır. Ancak güvenlikleştirme eğilimi içinde olan AB'nin göç politikalarının karmaşıklığı artmış ve sınırların dışına taşan güvenlikleştirmenin etkileri daha çok dikkat çekmiştir. Sonuç olarak AB göç politikasının gelişimi göç ve güvenlik ilişkisi bağlamında göçün güvenlikleştirilme sürecine en iyi örnek olarak gösterilebilir. AB, göçle ilgili sorunların çözümünde güvenlikleştirme stratejileriyle iç güvenliği korumaya yönelik adımları dikkat çekmektedir. Bu durum, sadece Birlik içinde değil, aynı zamanda Birlik dışında da göç yönetimini etkileyen bir dizi karmaşık etkenin bir araya geldiği bir sürecin yansımasıdır. Dolayısıyla çalışmada AB'de göç politikasının güvenlikleştirilme süreci tarihsel boyutta incelenmiş, güvenlikleştirici söylemlerin politikalara nasıl etki ettiği ve bu etkiler sonucunda sınır güvenliğinde hangi boyutlarda etkiler oluştuğu ilerleyen bölümlerde ayrıntılı olarak incelenmiştir.

2. AVRUPA BİRLİĞİ GÖÇ POLİTİKASININ TARİHSEL GELİŞİMİ VE GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ

AB'de göçün güvenlikleştirilmesi zaman içinde değişen koşullar, siyasi ve ekonomik dinamikler, uluslararası olaylar çerçevesinde şekillenmiştir. Göç politikasının güvenlik odaklı oluşturulmasında etkili faktörler AB'nin zaman içinde daha sıkı ve kontrollü stratejiler geliştirmesine yol açmıştır. AB'ye yönelik göç akışlarının kontrol edilebilir hale getirilmesi için anlaşma ve zirvelerde alınan kararlar göç politikasının gelişiminde önemli rol oynamaktadır.

2.1. AB Göç Politikasının Tarihsel Gelişimi

AB üye ülkeleri Birliğin kuruluşundan bu yana göçmenlerin tercih ettiği ülkelerin başında gelmektedir. Özellikle 20. yy'da göç, AB'nin en önemli konularından biri olmuştur. Bu yüzyılda göç deneyimi, İkinci Dünya Savaşı'nın ağır ekonomik etkilerinden kurtulmak için Avrupa ülkelerinin birlik kurarak ekonomilerini iyileştirme hedefleri kapsamında izin verdiği işçi göçleri ile başlamıştır (Dinan, 1991/2009). Zaman içinde ekonomik gelişmenin yanı sıra, sosyal ve siyasi açıdan da rol model olacak bir seviyede gelişim gösteren AB; başka ülkelerin vatandaşları için cazibe merkezi haline gelmiştir (Dedman, 1996/2010). Gelinen gelişmişlik seviyesi nedeni ile AB'ye ekonomik ve siyasi nedenlerle göç etmek isteyenlerin sayısı giderek artmıştır. Bu artışa ve diğer faktörlere bağlı olarak AB'nin göç konusundaki yaklaşımının yıllar içinde yasal göç ve entegrasyon temelinden ayrılarak düzensiz göç ile mücadele ve sınır kontrolleri üzerine yoğunlaştığı görülmektedir (Penninx vd., 2008). Nitekim bir dönem ekonomik nedenlerle AB ülkelerine göç edenlerin büyük bir kısmı, o ülkelerin vatandaşlığına geçerken günümüzde artık AB'ye yönelik göçün artmasıyla göç konusunda endişeler artmış ve göçün kısıtlanması gerektiği fikri yaygınlaşmıştır. Kısaca, AB'de göçmenlerin ekonomik ve sosyal olarak entegrasyonları İkinci Dünya Savaşı sonunda Avrupa'nın yeniden inşası açısından önemli görülürken göçmenler, zamanla tehdit olarak algılanmaya başlanmıştır. Daha çok siyasi, kültürel, toplumsal ve ekonomik bakımından tehdit olarak görülen göçmenler nedeniyle AB'de göç ve sınır güvenliği politikalarında güvenlik odaklı bir değişim görülmektedir. Bu kapsamda tezin ikinci bölümünde AB ortak göç politikasının gelişimi güvenlikleştirme ekseninde incelenmiştir. AB'nin göç politikası kurucu antlaşmalarda nasıl düzenlenmiştir sorusuna cevap aranırken, AB Antlaşmaları ve Zirveler ayrı başlıklar altında değerlendirilerek göç politikasının gelişiminde güvenlikleştirme yaklaşımının zaman içinde ağırlık kazandığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca AB'deki siyasi elitlerin göçle ilgili söylemleri değerlendirilerek AB'de göçün güvenlik gündemine nasıl taşındığı araştırılmıştır.

2.1.1. Maastricht Antlaşması ve Öncesinde Yaşanan Gelişmeler: 1986 Trevi Grubu, Avrupa Tek Senedi ve Schengen Anlaşması

AB'de dolaşım özgürlüğü ile ilgili ilk adımlar 1951 tarihli Paris Antlaşması'nın ardından Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun altı üyesi vatandaşlarına bütün üye ülkelerde çalışma imkanı sağladığında atılmıştır (Dinan, 1991/2009). Bu altı üye 1957'de Roma Antlaşması ile ortak pazar kurmayı hedeflemiş ve Antlaşmanın 48. maddesine göre, üye ülke işçileri, bir başka üye ülkede iş imkanı varsa o ülkede serbest dolaşım hakkına sahip olmuştur. Bu madde ile üye ülkeler arasında işgücü hareketliliği sağlanmış ve o dönemde işsizlik sorunu ile mücadele eden üyeler bu durumdan faydalanmıştır (Castles & Miller, 1993/2008). AB'de zaman içinde sadece işçilere tanınan serbest dolaşım hakkı kademeli olarak genişletilmiştir. Ancak dolaşım özgürlüğü 1985'te Schengen Anlaşması ile genel bir hak haline getirilmeden önce siyasal ve ekonomik sebepler başta olmak üzere Topluluk üyeleri uluslararası göçün dinamik bir bölgesi haline gelmiştir (Penninx vd., 2008). 1970'lere kadar Kuzey Afrika, Yunanistan, Güney İspanya ve İtalya'dan Batı Avrupa'ya yönelik artan işçi göçlerinin yanı sıra 1989'da Almanya'nın birleşmesinin ardından Doğu Avrupa'dan Batı Avrupa'ya göç hareketliliği artmıştır (Dedman, 1996/2010). Bu durum Batı Avrupa'da işsizlik sorununun artmasına neden olmuş ve Batı Avrupa ülkeleri göçe karşı tepkili olmaya başlamıştır.

Ayrıca o dönemde küreselleşmenin etkisiyle terörizmin ve uluslararası suçların da artması göçün üye devletler nezdinde güvenlik alanına dahil edilmesine neden olmuştur. Öyle ki Avrupa Ekonomik Topluluğu'nda ulusal güvenlikten sorumlu bakanların yılda iki kez gayri resmi şekilde toplanarak ortak stratejiler geliştirdiği Trevi Grubu (Terrorism, Radicalism, Extremism and International Violence) göç konusunu Topluluk düzeyinde ilk olarak 1986 yılında ele almıştır (EUR-Lex, t.y.). Bu grup; 1970'lerde artan uçak kaçırma ve terör olayları nedeniyle ve özellikle 1972 yılında düzenlenen Münih Olimpiyatları sırasında İsrailli sporculara yönelik gerçekleştirilen terör saldırısı gibi güvenlik alanına giren olaylar neticesinde kurulmuştur (Hebenton & Thomas, 1995). Kısaca başlangıçta sadece terörizme karşı iş birliği amacı içeren bu grup 1986'da iltica, sınır kontrolleri, düzensiz göç konularını da kapsamına alan bir toplantı yapmıştır (Geddes, 2003/2013). Grubun toplantıları resmiyet taşımadığı için Topluluk bazında çok etkili sonuçlar ortaya çıkarmamıştır.

Ancak o dönemde Schengen Anlaşması'nın da gündemde olması ve Topluluk için iç sınır kontrollerinin kaldırılması hedefinin yol açacağı güvenlik endişesi üye devletleri dış sınır denetimiyle ilgili daha fazla iş birliği yapmaya yöneltmiştir. Bu yüzden 1986 yılında Trevi Grubunun göçle ilgili yapmış olduğu toplantı önemli kabul edilmektedir. Bu gelişmeler Topluluk bazında göç ile ilgili güvenlik sorunlarının gündeme geldiği ilk dönemler olarak kabul edilebilir.

Öte yandan bütünleşme hedefi kapsamında 1985'te iç sınır kontrollerinin aşamalı olarak kaldırılmasını öngören Schengen Anlaşması'nı yürürlüğe koyan 1990 Schengen Sözleşmesi'ne kadar geçen süreçte Topluluk, 1986 yılında imzalanan Avrupa Tek Senedi ile Adalet ve İçişlerini etkileyecek önemli düzenlemelere adım atmıştır. Öncelikle Avrupa Tek Senedi ile Roma Antlaşmasının 8a maddesine eklenen "malların, kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımının sağlandığı iç sınırlardan arındırılmış bir Tek Pazar'ın 1992'ye kadar kurulması hedefi Topluluk üyeleri arasında adalet ve içişleri konusunda farklı görüşler ortaya çıkarmıştır (Geddes, 2003/2013). Bu bağlamda İtalya, İngiltere ve İrlanda gibi ülkeler, Avrupa Tek Senedi uyarınca uygulanması öngörülen kişilerin serbest dolaşımının sadece üye devletlerin vatandaşları için geçerli olması gerektiğini, üye olmayan devletler için denetimlerin sürdürülmesi gerektiğini savunmuştur (Bruycker, 2017). Ancak bu hedef gündeme gelmeden önce iç sınırlardaki denetime gerek olmadığını savunan üyeler o döneme kadar zaten kişilerin serbest dolaşımına izin veren adımlar atmıştır. Belçika, Lüksemburg ve Hollanda ortak pasaport alanını kurarken, Almanya ve Fransa arasında ticari ilişkiler nedeni ile aralarındaki sınır kontrolleri kaldırılmıştır. Üyeler arasında iç sınırlar konusunda bu farklılıkların bütünleşme sürecine engel olmaması için 1985'te Schengen Anlaşması imzalanmıştır (Bruycker, 2017).

1990 yılında imzalanan Schengen Uygulama Sözleşmesi 1985'te imzalanan Schengen Anlaşmasını uygulamaya koymuş ve bu yıldan itibaren Schengen alanına üçüncü ülkelerden gelecek olanlar için vize ve kısa süreli kalış koşulları konusunda standardizasyon sağlanmaya çalışılmıştır (EUR-Lex, 2023). Bu gelişmelerden sonra üyeler; vize, iltica ve polis iş birliği konularında veri paylaşımını ve ortak hareket etmeyi kolaylaştıracak Schengen Bilgi Sisteminin (SIS) kurulmasını öngörmüştür. Böylece SIS ile AB'de düzensiz göçün engellenmesi ve çeşitli sınıraşan suçlarla mücadele hedeflenmiştir (European Commission, 2022b). Bu dönemde Doğu ve Güney Avrupa ülkelerinden gelebilecek toplu göç endişesi ve sınıraşan suçların artacağı korkusu nedeniyle Schengen dış sınır koruma sisteminin kısa sürede

kurulamamıştır. Dolayısıyla 1990'da yürürlüğe girmesi planlanan uygulama sözleşmesi ancak beş yıl sonra 26 Mart 1995'te yürürlüğe girmiştir (Bruycker, 2017). Özetle, Maastricht Antlaşması öncesinde Topluluk, Avrupa Tek Senedi ile iç sınırların olmadığı bir sistemi hedeflemiş, Schengen Anlaşması ile dış sınır kontrol kurallarını ve mekanizmalarını geliştirerek üçüncü ülkelerden gelecek göçü engellemeyi planlamıştır. Nitekim bu dönemde vize uygulamaları ve diğer önlemler gibi AB'deki gelişmelerin daha çok yasal olmayan her adımı engellemek amacıyla geliştirildiği görülmektedir. AB resmi belgelerinde de güvenliğin öncelikli olduğu açıkça vurgulanmış ve Birlik dış sınırlarının güçlendirilmesi hedefi üzerinde durulmuştur (Boccardi, 2002).

1993'te ise Maastricht Antlaşması, Topluluk için bütünleşme ve entegrasyon tarihinin önemli bir dönüm noktası olmuştur (Wallece, 1977/2005). Topluluk, bütünleşme sürecine AB adını alarak devam etmiş ve bu süreçte göç konularını da içeren hükümetlerarası nitelikteki Adalet ve İçişleri sütunu oluşturulmuştur. Uluslarüstü yapıdaki birinci sütunda uluslarüstü nitelikteki konular yer alırken, hükümetlerarası yapıdaki ikinci sütunda Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ile ilgili konular yer almıştır. Üçüncü sütunda da yine hükümetlerarası yapıdaki Adalet ve İçişleri konuları yer almıştır (Hix, 1999/2005). Uluslarüstü niteliği ağır basan birinci sütunda kararların daha çok oy çokluğu ile alınması öngörülmüştür. İkinci sütun ise üye devletlerin dış politikada farklı çıkarlarının olduğu bir alanı kapsamaktadır. Soğuk Savaş'ın ardından göçmen sayısındaki artış ve Tek Pazar hedefi gibi nedenlerden dolayı üçüncü sütun, göçmenler, sığınmacılar ve sınırlar arası suçların kontrolü gibi konuları içermektedir. Ancak üçüncü sütunda yer alan politika alanlarından bazıları zamanla birinci sütuna kaydırılmış ve neticede üçüncü sütun, Cezai Konularda Polis ve Adli İş birliği olarak anılmaya başlanmıştır (Dinan, 1991/2009). Özetle göç ile ilgili konular ve kişilerin serbest dolaşımı konusuna Maastricht Antlaşması'nda hükümetlerarası nitelikte olan üçüncü sütunda yer verilmiştir. Antlaşmadan sonra Göç Özel Grubu (Ad Hoc Group On Immigration) kurulmuş, görev tanımında ise AB'nin üçüncü sütununda yer alan iltica ve göç konuları yer almıştır (Ülger, 2003). Bu gelişmelere göre Schengen alanının kurulması ve Maastricht Antlaşması'ndan sonra AB'nin göç politikası konusunda henüz tam yetkiye sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Çünkü göç ile ilgili konularda üye devletler özellikle üçüncü ülke vatandaşları ve sığınmacılar konusunda kendi yetkileri çerçevesinde karar almayı tercih etmiştir.

Maastricht Antlaşması'na kadar Topluluk göç ile ilgili konuları ikili ve çok taraflı seviyede anlaşmalarla sürdürmüştür (Wallece, 1977/2005).

Öte yandan Maastricht ve Schengen'de birtakım düzenlemeler olsa bile tam olarak Birlik bazında göç ile ilgili ve üçüncü ülke vatandaşlarının entegrasyonlarına dair de ortak bir düzenleme görülmemektedir. Sadece göçle ilgili bazı konuların Topluluğun yetki alanına geçirilmesi için iki düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemelerden birincisinde; üçüncü ülke vatandaşlarına üye ülkelere girişte uygulanacak vize konusunda Topluluk kısmen yetkili kılınmıştır. İkincisinde kişilerin serbest dolaşımını sağlayan ortak çıkar alanları belirleyen; sığınma politikası, üçüncü ülke vatandaşlarına yönelik göç politikası, ulusaşırı suçlarla mücadele gibi konularda yetki ve sorumluluk belirlenirken Konsey'de oybirliği yöntemi ile karar verilmesi kesinleştirilmiştir (Bozkurt vd., 2008/2021). Buna göre AB'nin kuruluş sürecinde Schengen Anlaşması, Avrupa Tek Senedi ve Maastricht Antlaşması gibi önemli anlaşma ve belgelerinde göçle ilgili konularda Birlik çıkarlarının ön planda tutulduğu görülmektedir. Birlik çıkarları söz konusu olduğu için güvenlik odaklı politikalara eğilim olmuştur. Bu süreçte üye ülkelerin güvenlik endişeleri, Birlik içinde serbest dolaşım hakkına sahip olan bir göçmenin diğer ülkelerde de serbestçe dolaşma hakkını beraberinde getiren Tek Pazar hedefi ve Schengen Anlaşması'nın yürürlüğe girmesiyle daha da artmıştır. Maastricht Antlaşması ise AB'de göçle ilgili çıkarların korunduğu, entegrasyon konularının göçle ilgili ortak politika alanları içinde yer verilmediği bir gelişme olarak görülmektedir. Ayrıca Birlik kurumlarının göç ve sığınma konularında görevlerinin sınırlandırılması ve üye devletlerin çekimser tutumu da bu dönemde göçle ilgili politika geliştirme sürecinde AB'de güvenliğin önceliklendirildiğini göstermektedir. Maastricht Antlaşması'nın ardından 1996 Amsterdam Antlaşması göç, iltica vizesi politikalarını bütünleştirmeye yönelik önemli bir adım olmuştur. Ancak bu dönemde göç konusunda yaşanan kaygılar nedeniyle AB daha çok ortak bir sığınma sistemi oluşturma çabası içine girmiştir. Bu kapsamda AB'nin göç alanında uygulamaya çalıştığı politikaların yanında ortak sığınma sistemi ile ilgili gelişmelere bakmak yerinde olacaktır.

2.1.2. Göç-Sığınma ve Güvenlik Alanındaki Gelişmeler: 1990 Dublin Sözleşmesi (Dublin I)

15 Haziran 1990'da imzalanıp 1997 yılında yürürlüğe giren Dublin Sözleşmesi ile Birlik üyesi devletlerin herhangi birinden yapılan sığınma başvurularının incelenmesinde hangi devletin sorumlu olacağı belirlenmiştir (EUR-Lex, 1997a). Diğer bir ifadeyle bu sözleşme, sığınma başvurularının incelenmesinden sorumlu üye devletin nasıl belirleneceği konusunda üyelerin uzlaşmasını sağlamıştır.

Öte yandan bu dönemde Maastricht Antlaşması'nda oluşturulan üçüncü sütundaki yetersizlikler gündeme gelmiş ve 1996 yılında AB'nin varlığının devam ettirilmesi için Dublin Zirvesi'nde adalet, içişleri ve özgürlük alanında bazı yenilikler yapılmıştır. Bu kapsamda sığınma ve göç konuları kişilerin serbest dolaşımı ile birlikte ele alınmış ve bu alandaki çalışmaların AB vatandaşlarının güvenliğine zarar vermemesi gerektiği üzerinde durulmuştur (Özcan, 2005).

Dublin Sözleşmesi ile, birden fazla üye devlete başvuru yapan sığınmacıların sığınma taleplerinin düzenlenmesi hedeflenmiş olsa da AB, sınırlardan geçen kişilerin bilgilerini toplayarak göçle ilgili bir bilgi ağı kurmayı ve güvenliği sağlamayı da bir alt hedef olarak belirlemiştir. Bu bağlamda sığınma başvurularını takip edebilmek için sığınmacıların parmak izlerinin kaydedildiği EURODAC veri tabanı kurulmuştur (Samers, 2004). Böylece Dublin Sözleşmesi ile AB'de göçmen ve sığınmacılarla ilgili önlem alma yöntemlerinin de uygulamaya geçirildiği söylenebilir. EURODAC sayesinde parmak izi alınan sığınmacı Birlik sınırları içinde kolay takip edilebilir hale gelmiş ve sığınmacının birden fazla ülkeye başvuru yapıp yapmadığı hızlı bir şekilde tespit edilebilmiştir (EUR-Lex, 2000). AB'de ilerleyen süreçte Dublin Sözleşmesi revize edilmiş ve göç yönetimi konusundaki zorlukları Dublin sistemi adı altında ele alınıştır. İlk aşamada EURODAC sisteminin kurulması, AB'nin göçü kontrol etme yöntemlerine işlevsellik kazandırmıştır. EURODAC'ın getirdiği bu işlevsellik, AB'nin göç politikalarında daha etkili bir kontrol ve denetim mekanizması oluşturmasına olanak tanıdığı için AB'nin göçe güvenlik odaklı yaklaşımının bir parçası olarak değerlendirilebilir. Ayrıca EURODAC sistemi AB'nin göç politikasının oluşturulma sürecinde uzaktan kontrol yaklaşımının benimsenmesinde de belirleyici bir adım olmuştur. Bu gelişmelerden sonra AB'nin bilgi ağı ve teknolojik gelişmeleri kullanarak göçü kontrol etme eğilimi artmıştır.

Sonuç olarak, AB'de göç ilgili düzenlemelere, kurucu anlaşmaların yanı sıra Dublin Sözleşmesi gibi gelişmelerle de katkı sağlanırken, EURODAC gibi teknolojik sistemlerin kullanımı da AB'de yaygınlaşmıştır. Böylece göç konusunda güvenliğin sağlanması için belirlenen öncelikler arasında teknoloji kullanımı ve bilgi ağı oluşturulması ilerleyen süreçte AB'de göç politikasının tamamlayıcı bir parçası olarak görülmeye başlamıştır. Bu kapsamda Schengen Sözleşmesi'nin ardından hazırlanan Dublin Sözleşmesi AB'de göç ve sığınma politikalarının oluşturulma aşamasında güvenlik odaklı eğilimin bir yansımasıdır.

2.1.3. Amsterdam Antlaşması, Üçüncü Ülkelerle İş birliği Tampere Zirvesi ve Sevilla Zirvesi

1 Mayıs 1999'da yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması ile Maastricht Antlaşması'nda kurulan yapı değiştirilmemiş, üçüncü sütundaki bazı konular birinci sütuna aktarılmıştır. Göç ile ilgili konular da birinci sütuna alınarak uluslarüstü alana taşındığı için Amsterdam Antlaşması göç politikasının oluşturulma sürecinde Birlik bazında yetki alınması konusunda önemli bir gelişme olarak görülmektedir (Zincone & Caponio, 2006). Diğer bir ifadeyle bu antlaşmadan sonra AB'nin üye ülkeler üzerindeki etkisi artmış böylece göç alanında ortak karar alma adına önemli bir adım atılmıştır.

AB'de göç politikasının oluşturulma aşamasında karar alma yönteminin değişim süreci Avrupa Tek Senedi ile başlamıştır. Bu dönem, Birlik üyelerinin göç ile ilgili gayri resmi iş birliği yaptığı bir dönem olarak nitelendirilmiştir. Maastricht Antlaşması ile üyeler arasındaki bu gayri resmi durum kaldırılarak, hükümetlerarası iş birliği kapsamında üçüncü sütun üzerinden gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Ancak üçüncü sütun uluslarüstü yapıda olmadığı için göç politikaları alanında tam olarak ortak kararlar benimsenmemiştir. Üçüncü sütun, Birlik düzeyinde yasal düzenlemeler ve direktifler gibi yasal olarak bağlayıcı araçlardan yoksun kalmıştır. Dolayısıyla AB'nin göç alanında yetki ve sorumluluğu ilk kez Amsterdam Antlaşması ile açıkça ifade edilmiştir (Geddes vd., 2011/2020).

Amsterdam Antlaşması ile birlikte, Madde 63(1) İltica, Madde 63(2) Geçici Koruma ve Yük Paylaşımı, Madde 63(3) Ülkeye Giriş ve Koşulları konularında tedbir alma yetkisi, Birliğin hükümetler arası nitelikteki Adalet ve İçişleri üçüncü sütunundan uluslararası nitelikteki birinci sütununa taşınmıştır (EUR-Lex, 1997b). Bu değişiklik,

göç politikalarının daha kapsamlı ve ortak bir perspektiften ele alınmasına olanak tanımıştır. Ayrıca Schengen Anlaşması da Amsterdam Antlaşması ile AB müktesebatına dahil edilmiş ve Antlaşmanın "Birinci Bölüm/Önemli Değişiklikler" başlığı altında AB'nin "bir özgürlük, güvenlik ve adalet" alanı olduğu belirtilerek Antlaşmaya serbest hareket, göç ve iltica konularını kapsayan bir bölüm eklenmiştir (Geddes vd., 2011/2020). Böylece Birliğin bütünleşme sürecinin devam ettirilmesi ve kişilerin serbest dolaşım hakkının bu alan çerçevesinde korunması için dış sınır kontrolleri, sığınma ve göçle doğrudan bağlantılı önlemlere ilişkin yüksek düzeyde güvenlik amaçlanmıştır. Nitekim üçüncü sütundan birinci sütuna taşınan konular arasında ülkeye giriş ve giriş koşulları ile ilgili vize zorunluluğuna tabi olmayan üçüncü ülkelerin listesi, vize için gerekli prosedürler gibi konularda ortak kararların alınması uygun görülse de uzun dönemli vizelerin verilmesi gibi konular üye ülkelerin yetki alanına bırakılmıştır (EUR-Lex, 1997b). Dolayısıyla Birlik bazında göçle ilgili uygulanacak kuralların güvenlik kaygısı çerçevesinde şekillendiğini söylemek mümkündür. Bu dönemde AB'nin göçle ilgili güvenlik kaygısının artmasının bir nedeni de Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Balkanlarda ekonomik ve siyasi istikrarsızlıkların yaşanmasıdır. Çünkü Balkanlardaki siyasi ve ekonomik kriz nedeniyle AB'ye yönelik uluslararası suç örgütlerinin yasaklı madde ticareti başta olmak üzere düzensiz göçün artması kişilerin serbest dolaşım hakkının korunmasına yönelik bir tehdit olarak görülmüştür (Marie, 2004). AB'nin kuruluş amaçları ve ortak değerleri çerçevesinde özgürlük, güvenlik ve adalet alanının oluşturulma çabası AB'yi göçmenler açısından giderek daha cazip bir hale gelmiştir. Her ne kadar özgürlük, güvenlik ve adalet alanı sadece kendi vatandaşlarına ait münhasır bir alan olarak görülmese de bu dönemde göçle ilgili kaygıların artması güvenlik esasına dayalı politikalara eğilimi artırırken, dış sınırların etkin bir şekilde korunması gibi konuları da öncelikli hale getirmiştir. Dolayısıyla Amsterdam Antlaşması'nda özellikle ulusaşırı suç örgütleri ve düzensiz göçle mücadelede ortak politikalarla hareket edilmesi için genel kurallar belirlenirken, 15-16 Ekim 1999 tarihinde düzenlenen Tampere Zirvesi'nde göçe yönelik yeni yaklaşımlar geliştirilmiş ve bir strateji belirlenmesi kararlaştırılmıştır (European Parliament, 1999). Böylece AB'de göç politikasının oluşturulma sürecinde somut adımlar atılırken güvenlik perspektifinin göz ardı edilmediği görülmektedir.

Güvenlik odaklı politikalar kapsamında strateji belirleme süreci, AB'de 1999 Tampere Zirvesi ile başlamış Lahey Zirvesi ve Stockholm Programı gibi beşer yıllık

programlarla devam etmiştir. Ancak 2000'li yıllarda artan terör olayları göç politikalarına farklı bir boyut kazandırmış, özellikle 2001 terör saldırılarının ardından düzensiz göç ve mülteciler konusunda AB'de alınan önlemler göç politikasının kapsamını etkilemiştir. Öyle ki 2002 Sevilla Zirvesi'nde düzensiz göçle mücadele önemli gündem maddelerinden biri olmuştur (Council of European Union, 2002). Bu dönemden sonra Birlik göçmenlere karşı farklı bir tutum sergilemeye başlamış, göçün güvenlikleştirilmesi yaklaşımı giderek ağırlık kazanmıştır. 1990'ların başında AB'nin Kale Avrupası (Fortress Europe) olarak tanımlanmasına neden olan düzenlemeler 2000'lerde daha çok ağırlaştırılmıştır (Wolff, 2014). Öte yandan Sevilla Zirvesi'nde de yayınlanan bildirgede "AB'nin üçüncü ülkelerle ilişkilerinde göçmen politikalarının entegre edilmesi" başlığı altında yer alan 34. maddede, düzensiz göçün kontrol altına alınabilmesi için kaynak ülke ve geçiş ülkeleriyle iş birliği ve geri kabul uygulamalarının önemi vurgulanmıştır (Council of European Union, 2002). AB'nin göçle ilgili sorunlarına kendi sınırları dışında çözüm bulma çabaları temelde bu alandaki sorumluluğunu azaltmak ve düzensiz göçü önlemekle ilişkilidir. Nitekim ilerleyen süreçte geri kabul anlaşmaları AB'nin göç yönetimi politikalarının bir parçası haline getirilmiştir (Wolff, 2014).

Özetle, Sevilla Zirvesi'nde göçle ilgili politikaların yanı sıra AB'nin genişleme süreci, ekonomik reformları ve sosyal politikalar gibi konularda da kararlar alınmış; ancak bu Zirve döneminde bazı terör saldırıları, göçmenler tarafından gerçekleştirildiği için göçe karşı güvensizlik algısı daha çok ön planda olmuştur. Bu durum karşısında AB göçle ilgili politikalarda katı bir tutum içine girerken bir taraftan da Zirve'de göçle ilgili üçüncü ülkelerle iş birliği gündeme alınarak Birlik tarafından hoşgörü ve karşılıklı anlayışı teşvik eden politikaların da üretildiği gösterilmeye çalışılmıştır. Her ne kadar AB'nin göçle ilgili konularda güvenlik kayısı ile hareket etmediği algısı oluşturulmaya çalışılsa da, 1990'lı yıllardan itibaren Batı Avrupa ülkelerinde göçmenler, "halkın işini elinden alan, refahını düşüren kişiler" olarak görülmeye başlanmış; 2000'li yıllar ise mülteci ve göçmenlerin "ulusal güvenlik için tehdit" olarak itham edildiği bir dönem olmuştur (Öner, 2012/2021). Böylece AB'de göç olgusu kademeli olarak güvenlikleştirilmiştir.

2.1.4. AB'de Sığınma ve Güvenlik Sistemi: 2003 Dublin II ve 2013 Dublin III

Cenevre Antlaşması'ndan sonra AB'nin mültecilere yönelik politikaların tamamı "Dublin Sistemi" olarak nitelendirilmiştir (European Commission, 2020a). 1990'larda bu sistemle sığınma başvuruları minimize edilmeye çalışılmış aynı zamanda AB'nin göç ve sığınma yükü merkezden çevreye yönlendirilmiştir. 2003 yılına gelindiğinde ise 1997 yılında yürürlüğe giren Dublin yönergesi revize edilerek Dublin II Tüzüğü ile, iltica talebinde bulunan kişilerin, üye ülkelerde etkili biçimde koruma altına alınması ve mülteciliğe ilişkin kuralların uygulanması talep edilmiştir. Bu kapsamda kişilerin üye ülkelerde oturum süresini uzatmak için iltica talebinde bulunmasını ve aynı anda birden fazla ülkeye başvuru yapmasını engellemek için düzenleme yapılmıştır (EUR-Lex, 2003). Diğer bir ifadeyle 1997'de yürürlüğe giren Dublin Sözleşmesi'ndeki boşluk ve uyumsuzluklar Dublin II Tüzüğü ile ortadan kaldırılmıştır. Genel olarak değerlendirdiğimizde Dublin Sistemi AB'nin göç konusunda sorumluluğu üye ülkelere verdiğinin açık bir göstergesidir. Çünkü üye devlet iltica başvurusu ile ilgili işlemlerin yapılması için geri gönderme sürecinde bütün yasal ve mali sorumluluğu üstlenmektedir. Diğer taraftan bu sistemin kurulması ile kişilerin geri gönderilebilmesi için hangi ülkeden geçiş yaptığının tespitini kolaylaştıracak sınır gözetim teknolojilerinin ve kurumsal yapının oluşturulması güvenlikleştirme yaklaşımının benimsenmesini hızlandırmıştır.

AB'nin, özellikle iltica taleplerinin değerlendirilmesi ve buna dair usul ve kriterlerin belirlenmesi amacıyla yürürlüğe koyduğu Dublin II Tüzüğü göç ve mülteci politikaları alanında önemli bir adım olarak kabul edilmektedir. AB'de daha önce göç ve sığınma politikaları kapsamında sınırlandırılmış göç dönemi ilk olarak 1973 Petrol Krizi sonrası yaşanan ekonomik durgunlukla başlamıştır. Avrupa ülkeleri kriz sonrası işgücü alımlarını durdurmuş ve işgücü göçmenlerini engelleyici politikalar uygulamıştır. Göçün sınırlandırıldığı bu dönemde temel göç kanalları aile birleşimi ve iltica sistemi olmuştur (Zimmermann, 2005). Daha sonra 1990'larda Doğu Avrupa ülkelerinde komünist sistemin çökmesiyle Birlik ülkelerine gelen sığınmacı ve mülteci sayısı giderek artmıştır. Bu duruma en başta Almanya olmak üzere bazı ülkeler tepki göstermiş ve sığınmacı ve mültecilere karşı kısıtlayıcı politikalar üretilmesine destek vermişlerdir (Ette, 2017). Bu gelişmeler doğrultusunda hazırlanan ve 1997 yılında

yürürlüğe giren Dublin Sözleşmesi gibi 2003 yılında revize edilen sözleşme de göç ve iltica konularında engelleme ve kısıtlama politikalarından etkilenmiştir.

2013 yılında ise AB Konseyi'nin Dublin Sistemi'nde 604/2013 numaralı düzenlemesiyle, AB üyesi ülkelere, üçüncü ülke vatandaşları ya da vatansız statüsündeki adaylardan gelecek olan iltica talebini değerlendirme yetkisi verilmiştir. Böylece Dublin III ile bir önceki düzenleme genişletilirken, iltica hakkı ve iltica süreci güçlendirilmiş, Dublin II Sözleşmesinden farklı olarak, Dublin III Sözleşmesinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa Adalet Divanı Temel Şartları dikkate alınmıştır. Ancak bu dönemde EURODAC uygulamasının verileri polis ve diğer güvenlik mensupları ile paylaşıma açılmış böylece iltica sürecinin kontrol altında tutulması sağlanmıştır (EUR-Lex, 2013). Diğer bir ifadeyle Dublin Sistemi'ndeki 2013 yılı düzenlemeleriyle bir taraftan göçmen ve mülteci hakları insan hakları çerçevesinde korunurken bir taraftan da EURODAC sistemi geliştirilip network ağı kurularak bilgilerin tüm güvenlik birimleriyle paylaşılmasının önü açılmıştır. Bilgi paylaşım ağının en küçük güvenlik sınır noktalarında görev yapan tüm güvenlik birimleri ile ortak kullanıma açılması göçle ilgili çok yönlü güvenlik tedbirleri alındığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir. AB'nin göç kontrolünü sağlamak ve geri gönderme yetkisini kullanabilmek amacıyla sergilediği bu tutum ilerleyen dönemde sınır kontrollerinde güvenlik odaklı daha sıkı tedbirler alınmasına neden olmuştur.

2.1.5. AB Ortak Göç Politikasının Güvenlikleştirilmesi: Lahey Zirvesi (Hague Programı)

Lahey Zirvesi, AB'nin ortak göç politikasını güçlendirmek için önemli bir adım olarak kabul edilmektedir. 2003 yılında gerçekleştirilen Lahey Zirvesi'nde, Tampere Zirvesi'nde alınan kararlara bağlılık vurgulanırken göç politikası için daha fazla iş birliği çağrısı yapılmış ve 2010 yılına kadar alınan kararların uygulanması için bir plan yapılması öngörülmüştür (Kaunert & Leonard, 2012). Bu zirvenin önemli konularının belirlenmesinde ABD'deki 11 Eylül saldırılarının ardından gerçekleşen 2004 Madrid, 2005 Londra'da terör saldırılarının etkisi olduğu söylenebilir. Çünkü Zirve'de terör saldırılarının önlenmesi için sınırların korunması konusu üzerinde durulmuş, buna bağlı olarak AB'nin sınırlarıyla ilgili güvensizliği önlemek için üçüncü ülkelerle iş birliği yapılması gündeme gelmiştir (Jordan & Horsburgh, 2006).

Böylece sınırların güvenliği, göç ve terörle mücadele gibi konular arasında kurulan ilişki AB'de giderek pekişmiştir. Bu süreç, AB'nin göç ve güvenlik politikalarının daha etkin bir şekilde entegre edilmesine yol açmıştır. Göç olgusunun AB'de siyasal alana taşınmasını hızlandıran terör saldırıları ile beraber göçün güvenlikleştirme süreci de ivme kazanmıştır. Özetle, AB'de göçün güvenlikleştirilme süreci Maastricht Antlaşması'ndan bu yana başka bir boyut kazanmış ve bu dönemde gerçekleştirilen Lahey Zirvesi, AB'de göçün güvenlikleştirilmesiyle ilgili daha çok somut kanıtlarla karşılaşılan bir gelişme olmuştur. Bu nedenle 11 Eylül saldırılarından sonra Huysmans'ın (2002) deyimiyle AB'de hoşgörülü göç politikalarının kontrol odaklı politikalara dönüşüm sürecinde artık güvenlikle ilgili konulara özel bir vurgu yapılmıştır.

Lahey Zirvesi'nde; AB'nin kaynak ve transit ülkelerle iş birliği yaparak göçe yönelik kontrol arayışları artmış bu kapsamda; üçüncü ülkelerle iş birliği yapılarak iltica sisteminin geliştirilmesi, düzensiz göçle mücadele, düzensiz göçmenlerin kaynak veya transit ülkelere iadesi, yeniden yerleştirme politikasını uygulamaya geçirilmesi, operasyonel iş birliği kapsamında sınır güvenliğinin geliştirilmesi için oluşturulan FRONTEX için fon oluşturulması, Birlik sınırları içinde güvenliği sağlamak için vurgulanan konular arasında yer almıştır (Özer, 2011). Buna göre göç güvenlik ilişkisinin boyutuna artık daha kapsamlı yaklaşıldığı ve AB politikalarının kontrol odaklı politikalara evrildiği görülmektedir. Ayrıca sınırların koruması ile ilgili konuların gündeme alınması göçün bir sorun olarak görüldüğünün kanıtıdır. Her ne kadar 2004 yılında göç ve sığınma ile ilgili gelişmelerin özetinin sunulduğu Hague Programı'nda göçle ilgili sorunların kaynak ve transit ülkelerle iş birliği yapılarak kaynağından çözülmesi planlansa da bu dönemde sınır güvenliği konusu da sıklıkla tartışılmıştır (Samur, 2008).

2.1.6. Güvenlik Kaygısının Ortaklık Alanına Etkisi: 2008 Avrupa Göç ve İltica Paktı ve 2020 Yeni İltica ve Göç Paktı

Avrupa Göç ve İltica Paktı, Birlik üyelerinin göç ve sığınma ile ilgili gereksinim ve önceliklerinin düzenlendiği önemli bir belgedir. Her ne kadar bu belgenin üyeler açısından bağlayıcılığı olmasa da göç ve iltica politikalarının şekillenmesi açısından önemli kabul edilmektedir. Düzenli göç, göçmenlerin entegrasyonu, sınır yönteminin etkili hale getirilmesi ve üçüncü ülkelerle iş birliği gibi

konuların yer aldığı paktta, ayrıca kaynak veya transit ülkelere geri dönüşü teşvik edici politikaların belirlenmesi üzerinde durulmuştur (EUR-Lex, 2008a). Bu bağlamda 2020 yılında Yeni Göç ve İltica Paktı ile düzensiz göçle mücadele kapsamında "Geri Dönüş Koordinatörlüğü" biriminin kurulması ve bu birimin faaliyetlerinin etkili bir geri dönüş sağlaması gerektiği ifade edilmiştir (EUR-Lex, 2020). 2008 yılından 2020 yılına kadar göç ve iltica konularında AB'nin geri dönüş ve iadeyi kolaylaştırıcı stratejilere yönelik eğiliminin artması, dışsallaştırmaya stratejisinin yanı sıra AB'nin göçle ilgili sorunlara etkili ve hızlı bir çözüm arayışı içinde olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu pakt ile AB'de göç ve iltica konularında istenen ve istenmeyen göç ayrımı giderek daha önemli hale gelmiştir. Çünkü AB göçün tamamen durdurulamayacağı gerçeğinin yanında göçün gerekliliği ve nitelikli göçün teşvik edilmesi için adımlar atmış ve bu dönemde daha çok istenmeyen göçün engellenmesi vurgulanmıştır. AB'ye yönelik göçün arttığı 2015 yılından sonra ise AB istenmeyen göçü sınırları dışında tutmak için Birliğin dış sınırlarının korunması daha çok önem kazanmıştır. Dış sınırlarla ilgili sorumluluk sadece üye devletlere değil, aynı zamanda AB kurum ve ajanslarının da ortak sorumluluğu olarak kabul edilmiştir (Wenden, 2021). Nitekim 2020 yılında Avrupa Komisyonu tarafından çıkarılan Yeni Göç ve İltica Paktı Suriye İç Savaşı nedeniyle 2015-2016 yıllarında AB'ye yönelik göçün arttığı dönemde karşılaşılan zorluklar nedeniyle hazırlanmıştır (Trauner, 2016). Bu Paktta, genel olarak dış sınırların güvenliği, geri kabul antlaşmaları ve geri dönüş, iade prosedürlerinin daha etkili, hızlı ve adil olması konularına yer verilmiştir. Birlik üyelerinin bu konularda iş birliği içinde olması vurgulanırken FRONTEX gibi kurumların ve EURODAC gibi uygulamaların önemine değinilmiştir (European Commission, 2020b). Özetle Aralık 2023'te Avrupa Parlamentosu ve Konsey'i tarafından karara bağlanan bu Pakt ile AB, göçü uzun vadede etkili bir şekilde yönetebilmek için üyeler arasında göç ve sığınma konularında sorumluluk paylaşımına dayanan ortak bir yaklaşım benimsemiştir (EUR-Lex, 2020). Ancak göç ve iltica konularında AB'nin katı politikalara yönelik eğilimi nedeniyle sorumluluk paylaşımı altında AB kurumlarının bu politikaların uygulayıcısı olması kaçınılmaz olmuştur.

2.1.7. AB Sınırlarının Yönetimi ve Nice Antlaşması

Göçle ilgili konularda sınır güvenliğinin giderek önem kazandığı dönemde dış sınırların kontrolü ile ilgili Nice Antlaşması'nda önemli kararlar alınmıştır. 2001 yılında imzalanıp 2003 yılında yürürlüğe giren bu antlaşma ile, AB'nin sınırlarının güvenliği ve göç politikasının koordinasyonunu güçlendirmek için önerilen tedbirler arasında, sınır güvenliği için ortak bir strateji geliştirilmesi, sınır güvenlik birimleri ve polis teşkilatı arasında iş birliğinin artırılması, üçüncü ülkelerle geri kabul anlaşmalarının imzalanması ve AB'nin sığınma ve göç politikalarının yeniden yapılandırılması yer almaktadır (EUR-Lex, 2001). Öte yandan Nice Antlaşması, AB'nin genişleme sürecinin ivme kazandığı önemli bir zamanda imzalanmış ve Birliğin üye sayısının artmasıyla özellikle politika oluşturma sürecinde karar alınması zorlaşmıştır. Amsterdam Antlaşması'na göre kararlar oybirliğiyle alınmaktaydı ancak üye sayısı artan AB'de karar alma sürecindeki sorunların önüne geçmek için Nice Antlaşması ile nitelikli oy çokluğu gündeme getirilmiştir (Phinnemore, 2003/2022). Bu bağlamda Nice Antlaşması ile birlikte Parlamento ve Komisyon'un yetkileri güçlendirilerek ve karar alma niteliği değiştirilerek güvenlik odaklı politikaların ağırlığı artırılmış ve göç politikalarının Avrupalılaşması olarak adlandırılan bir döneme girilmiştir (Flockhart, 2010). Özetle AB'de göçle ilgili konularda kurumların yetkileri güçlendirilmiş böylece her üye devletlerin göçle ilgili kendi çıkarları doğrultusunda benimsediği politikaların ulusal düzeyden Birlik düzeyine daha kolay aktarılmasının önü açılmıştır.

AB'de politikaların avrupalılaşma süreci istenmeyen göç ve düzensiz göçe odaklanılmasına neden olmuş sınır kontrolleri ve güvenlik tedbirleri de daha çok tartışılır hale gelmiştir. Nitekim bu dönemde AB'nin özellikle Doğuya doğru genişlemesi göçle ilgili güvenlikleştirici söylemleri artırmış, 2004 yılında Doğu Avrupa ülkelerinin üyeliğe kabul edilmesi bu ülkelerden Birlik üyelerine doğru gerçekleşen göç hedef ülkelerin güvenliğini nasıl etkileyeceği sorusunu yeniden gündeme getirmiştir (Flockhart, 2010). Dolayısıyla AB'nin genişleme sürecine bağlı olarak 2004 yılında üyelerinin dış sınırlarının korunmasını ve güvenliğinin sağlanması için FRONTEX kurulmuştur (Leonard, 2011). FRONTEX'in kurulması ile AB'nin sınırdaki olayların tespiti ve işlenmesine giderek daha çok önem verdiği görülmektedir. Kısaca Nice Antlaşması döneminde AB, yeni sınır yönetim modeline

FRONTEX ile geçiş yapmış ve sınırların kontrolünün sağlanmasında güvenlik odaklı politikaların oluşturulmasına daha çok eğilim göstermeye başlamıştır.

Nice Antlaşması ile alınan kararlara ve antlaşmanın gerçekleştiği dönemde yaşanan olaylara bağlı olarak AB'de göçle ilgili kaygıların sınır güvenliği alanına etkileri daha açık bir şekilde görülmeye başlamıştır. Diğer bir ifadeyle Nice Antlaşması AB'nin genişleme sürecindeki zorluklarla başa çıkma çabalarını yansıtmasıdır. Antlaşma, üye sayısının artmasıyla birlikte karar alma sürecindeki sorunları çözmek adına nitelikli oy çokluğu uygulamasını getirerek AB'nin daha etkili ve hızlı bir şekilde politika oluşturmasına imkan tanımıştır. Ayrıca genişleme sürecinde karşılaşılan sorunlar ve güvenlik endişelerinin önüne geçmek için özellikle sınır güvenliği politikaları önem kazanmıştır.

2.1.8. Göçe Kapsamlı Bir Yaklaşım ve Dışsallaştırma Eğilimi: Lizbon Antlaşması ve Stockholm Programı

AB'nin kurumsal, teknik ve operasyonel açıdan sınır güvenliğini güçlendirmeyi amaçladığı dönemde dışsallaştırma eğilimi ön plana çıkmıştır. Bu bağlamda göç, sınır güvenliği ve diğer konularda AB üçüncü ülkelerle iş birliği yaparak politikalarını yürütmek için Lizbon Antlaşması ile yeni düzenlemeler yapmıştır. (EUR-Lex, 2007a). Özellikle düzensiz göçün kontrol altına alınması kapsamında göçmenlerin kendi ülkelerine veya transit ülkelere gönderilmesinin gerçekleşmesi için geri kabul politikasının uygulanması kararlaştırılmıştır (Panizzon, 2012). Böylece AB'deki göçmen ve mülteci sayısı minimuma indirilme hedefi; 1990 Dublin Antlaşması ile başlayıp 2000'lerde sığınmacıların güvenli üçüncü ülkelere yerleştirilmesi ve geri kabul anlaşmaları gibi uygulamalarla devam etmiştir (Panizzon, 2012). Öte yandan AB, üçüncü ülkelerle iş birliği yaparak ve sınırların ötesinde güvenlik önlemleri alarak göçle ilgili kaygıları azaltmayı hedeflemiştir. Bu hedef kapsamında AB'de dışsallaştırma stratejisi daha kapsamlı bir perspektif kazanırken, üçüncü ülkelerle iş birliğinin güçlendirilmesi, sınır güvenliği alanında AB'nin bu ülkeleri de etkileme olasılığı ortaya çıkmıştır.

Ayrıca, 2009'da yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması, Anayasal Antlaşma taslağının reddedilmesinin ardından Birlik içinde tek sesliliğin sağlanması için önemli bir adım olarak görülmektedir. Bu antlaşma Birliğin kurumsal yapısını değiştirmiş ve göç politikasını da etkilemiştir. Antlaşma ile birlikte üye ülkelerin yürürlükte olan

yasaları ile AB mevzuatı birebir örtüşmese bile politikalar arasında en azından uyum olması gözetilmiştir. Böylece Birlik, göç ile ilgili üçüncü ülkelere karşı izleyeceği politikalarda net bir duruş sergilemeye başlamıştır (Özdal, 2008). Bir diğer gelişme de Lizbon Antlaşması ile sütun sisteminin kaldırılmasıdır. Böylece, Komisyon ve Parlamento'nun Konsey karşısında rolü artmış, göç ile ilgili konuların bir kısmı nitelikli çoğunluk ve ortak karar prosedürlerine tabi olmuştur. "Sınır Kontrolleri, Sığınma ve Göç Hakkındaki Politikalar", adlı ayrı bir başlık altında bu alanda yetki paylaşımı ile ilgili maddelere yer verilmiştir (EUR-Lex, 2007). Ayrıca, AB'ye yönelik göç hareketlerinin azaltılmasında iş birliği yapan her devlete, karşılığında mali destek verileceği de belirtilmiştir. Bu sayede AB'de göçle ilgili zorlukları ortak bir çaba ile çözen ülkeler teşvik edilmeye çalışılmıştır (Baldaccini, 2007). Özetle, göç politikası, Lizbon Antlaşması'nın yeniden yapılandırdığı önemli konular arasında yer almaktadır. Antlaşma'nın 63, 65 ve 69. maddesine göre üyelerin yasal göç, mülteci ve göçmenlerin kabulü, yerleştirilmesi gibi konularda ortak bir yaklaşım benimsemeleri beklenmektedir. Buna göre göç ve sığınmacılara yönelik politikalarla ilgili her üye devletin kendi kapasite ve ihtiyaçları oranında yasal göçü kontrol altına alacak politikalar belirlemesi hedeflenmiştir (EUR-Lex, 2007). Böylece üyeleri göçle ilgili konularda ortak çözümler bulmaya ve göç yönetiminde daha etkili politikalar geliştirmeye yönlendiren Lizbon Antlaşması ile AB, sınırlarının güvenliği artırmayı aynı zamanda iç politika istikrarını sürdürmeyi hedeflemiştir.

AB'de özgürlük güvenlik ve adalet alanının oluşturulması aşamaları arasında üçüncü beş yıllık dönemi kapsamayan Stockholm Programı da 2009-2014 dönemi için vatandaşlık, adalet, güvenlik, iltica ve göç konularında bir çerçeve oluşturmuştur (EUR-Lex, 2010). Lizbon Antlaşması kapsamında hazırlanan Stockholm Programı ile üye devletlerin göç politikalarını kendi iç dinamiklerine göre düzenlemesi ve Birlik bazında göçün daha etkili bir şekilde yönetilmesi hedeflenmiştir (Council of the European Union, 2005). Programda sığınma sisteminden entegrasyona, göç politikasıyla ilgili her konuya yer verilmiştir. Özellikle program çerçevesinde Komisyon'un hazırladığı eylem planında; sınır denetimi, vize politikası, düzensiz göç ve insan kaçakçılığı ile mücadele, ortak sığınma sistemine yönelik girişimler, üçüncü ülke vatandaşlarının kabulünde ortak standartlar geliştirilmesi, entegrasyon politikalarının koordinasyonu ve üçüncü ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi, geri kabul anlaşmaları yapılması gibi birçok konuda adım atılması önerilmiştir (Council of the European Union, 2005). Buna göre AB'de göç politikası kapsamında "özgürlük,

güvenlik ve adalet" alanının oluşturulma sürecinde haklar ve güvenlik dengesi korunmaya çalışılmıştır.

Tarihsel süreçte AB'nin göç politikasının oluşturulma aşamalarındaki değişimi kısaca özetlemek gerekirse, Tampere Programı'nda sığınma prosedürleri ve yasal göç konuları üzerinde durulurken Lahey Programı'ndan sonra artık sınırları düzensiz göç ve beraberindeki sorunlardan korumaya ağırlık verildiği görülmektedir. Antlaşma ve zirvelerde AB'nin göç ile ilgili aldığı kararlarda zamanla öncelikler değişmiştir. Stockholm Programı döneminde ise AB'nin güvenlikleştirilmiş göç politikası artık sadece iç politikaya yansıyan bir durum olmaktan çıkmış dışsallaştırılma stratejisi ile birlikte dış politikada da etkili olmaya başlamıştır.

2.2. AB'de Söz Edimi İle Göçün Güvenlikleştirilmesinin İncelenmesi

Kopenhag Okulu'nun geliştirdiği güvenlikleştirme kavramı, AB'de göç ve güvenlik ilişkisinin anlaşılması açısından önemli kabul edilmektedir. Göçün bir tehdit olarak görülmesi AB'de hem aktörlerin söylemlerine bağlı hem de güvenlikle ilgili meselelerin dinleyici kitle üzerinde ortaya çıkardığı baskı ve endişe durumu ile ilişkilidir. Güvenlikleştirme eğilimi ile göç olgusu, AB'deki güvenlikleştirici aktörler; resmi kurumlar ve üye devletlerdeki siyasal elitler tarafından söz edimi yoluyla dinleyiciye, AB vatandaşlarına bir tehdit olarak aktarılmaktadır. Bu aktarım sonucunda, tehdit altında gösterilen ve güvenliğinin sağlanması gereken konu; referans nesnesi, güvenlikleştirici aktörler tarafından güvenlik sorunu olarak öne sürülmekte ve dinleyici nezdinde bir algı ortaya çıkarılmaktadır. AB'nin kuruluşundan bu yana antlaşma ve zirvelerinde göç olgusunun güvenlikle ilişkilendirilme süreci incelendikten sonra bu başlık altında söz edimi yoluyla AB'de göçün nasıl güvenlikleştirildiği araştırılmıştır. Bu bağlamda AB'de güvenlikleştirici aktörler tarafından göçün nasıl güvenlik problemine dönüştürüldüğü, AB'de mevcudiyete dair varoluşsal tehditler, söylem ile ortaya atılan tehdidin yok edilmesine yönelik alınan olağanüstü önlemler ve dinleyici kitlenin tehdit durumunu kabul ederek istisnai kararları onaylama aşamaları incelenmiştir.

2.2.1. AB'de Göçle İlgili Güvenlikleştirici Söylemler ve Etkileri

AB'de göçün bir güvenlik sorunu olduğu algısının oluşmasında etkili olan söylemler son yıllarda giderek artmıştır. Bu söylemler incelenmeden önce tarihsel süreçte AB'nin antlaşma ve zirvelerinde göç politikasının oluşturulma sürecinde üyeler tarafından ortak bir çaba görülmezken; göçün güvenlikleştirilme aşamasında üyelerin ortak çaba gösterme eğiliminde olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle üyeler göç politikalarında klasik güvenlik refleksinden vazgeçmeden kontrol ve sınır denetimine ağırlık vererek hareket etmek istemektedir. Dolayısıyla tezin temel yaklaşımı çerçevesinde sınır güvenliği alanına yansıyan katı güvenlik önlemlerinin AB'de siyasi liderler tarafından söylemlerle nasıl meşrulaştırıldığı, bu alanda karar verici olan kurumların rolünün araştırılması gerekmektedir.

Literatürde bu kapsamda yapılan incelemelerde AB'nin göç alanındaki güvenlikleştirici söylemlerinin; göçmen ve mülteci sayısındaki artışlar, kamu düzenine ve iç istikrara yönelik zorluklar nedeniyle kaçınılmaz bir politika tepkisi olarak ortaya çıktığını savunan çalışmalar mevcuttur (Zaun, 2017). Öte yandan literatürde güvenlikleştirmenin politik bir seçim olduğunu ve AB'nin söylemlerle göçü tehdit unsuru olarak göstermeyi tercih ettiğini savunan çalışmalar da bulunmaktadır (Huysmans, 2000). Bu çalışmada ise AB nezdinde göç olgusunun güvenlik konusuna dönüştürülmesinin kaçınılmaz olduğu AB'nin göçe ilişkin uyguladığı olağanüstü politika önlemlerini söylemlerle meşrulaştırdığı iddiası doğrulanmaya çalışılmaktadır. AB'de göçle ilgili söylemler, 2009 yılında göç konularının ulusüstü alana taşınmasıyla ortak karar alma sürecinin başladığı dönemden bugüne incelenmiştir. Diğer bir ifadeyle AB göç politikası, 1992 Maastricht Antlaşması ile oluşturulmaya başlanmış ancak bu dönemde hükümetlerarası karar alma mekanizması nedeniyle üye ülkelerin etkin olduğu bir politika alanı olmuştur (Castles & Miller, 1993/2008). 2009 yılında ise 2010-2015 dönemi için hazırlanan Stockholm Programı ile tüm göç konularında ulusüstü yapıya geçilmiştir. Her ne kadar AB'de göçün güvenlikleştirilme süreci daha erken tarihte başlamış olsa da tezin sınırlılıkları gereği ortak bir yol haritası belirlendikten sonra söz edimi yoluyla göçün güvenlikleştirilme süreci incelenmiştir.

2009 öncesi döneme kısaca baktığımızda ise İkinci Dünya Savaşı'nı takip eden yıllarda; 1950'li ve 60'larda, Fransa, Almanya ve Hollanda gibi devletler ucuz işgücü nedeniyle göç politikalarında hoşgörülü ve teşvik edici politikaları desteklemiştir

(Huysmans, 2000). Bu süreç ülke ekonomileri düzelip, göçmen işçilerle ihtiyaç duyulmayana kadar devam etmiştir. 1973 Petrol Krizi ile Avrupa Topluluğu için sınırlandırılmış göç dönemi başlamıştır (Castles & Miller, 1993/2008). Göçü teşvik eden politikaları destekleyen ülkelerin ekonomilerindeki duraksama ve refah devleti anlayışlarındaki değişim sonucunda Huysmans'ın (2000) deyimiyle hoşgörülü göç politikaları kontrol odaklı politikalara dönüşmüştür. Bu dönem artık göçün sorun olarak algılanmaya başlandığı ve göçü teşvik eden düzenlemelerin kaldırıldığı, düzensiz göçün önlenmeye çalışıldığı ilk dönem olarak kabul edilmektedir. Kısaca AB açısından göçün güvenlikleştirilme sürecinin ideolojik olarak kökenlerinin oluştuğu dönem olarak görülmektedir (Castles & Miller, 1993/2008).

Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra, AB'de Maastricht Antlaşması dönemi göçün güvensizlik ve risk olduğu yönünde görüşlerin oluşmaya başladığı dönem olarak ele alınabilir. Her ne kadar Maastricht Antlaşması'ndan önce ekonomik, siyasi, kültürel faktörler gibi çeşitli nedenlerden dolayı AB'de göçe karşı kısıtlamalar, engeller içeren katı politika uygulamaları olsa da istenen ve küresel entegrasyon için gerekli görülen göç olgusu, Soğuk Savaş sonrası yerini istenmeyen, içinde risk ve güvensizlik barındıran bir olguya dönüşmüştür (King & Okolski, 2018). Bu dönemde göçün güvenlikleştirilme sürecinde, daha çok AB üye devletlerinin siyasi liderleri etkili söylemlerde bulunmuştur. Nitekim, üye ülkelerde göç karşıtı ve göçle ilgili olumsuz ifadeler kullanan radikal sağ partilerin seçim başarıları bu durumdan olumlu yönde etkilenmiştir. Söz konusu siyasi partiler; ideoloji, değer ve normları doğrultusunda ekonomik, kültürel tehdit ve güvenlik endişesi olarak üç temel konu üzeriden göç karşıtı söylemlerde bulunmuştur (Zaslove, 2006). Örneğin Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ) lideri Jörg Haider 2000 yılında Time Dergisi'nde;

Avusturya'da işsizlik oranını iki kat fazla olmasının nedeni göçmenlerin işsizlik oranının yüksek olmasıdır. Ülkemize geldikten sonra işsiz kalan ve sonrasında devlet yardımlarını alan göçmenler kendi ülkelerinden daha iyi şartlarda yaşıyorlar. Avusturya halkı diyor ki; onlara ihtiyacımız yoksa, gelmeleri için teşvik etmemeliyiz." şeklinde açıklamada bulunmuştur (Halla vd., 2017).

Bu örnek göçün güvenlikleştirilme sürecinde, sağcı siyasi parti lideri tarafından göçün ekonomik bir yük ya da endişe kaynağı olarak ortaya koyulduğunu göstermektedir (Zaslove, 2006). Nitekim 1986'dan 1999'a kadar Avusturya Özgürlük Partisi oyunu üç kat arttırarak %27'ye çıkarmıştır. Partinin seçimlerdeki bu yükselişi 1999 parlamento seçimlerinde Haider liderliğindeki partiye ikincilik kazandırmış

(Halla, vd., 2017). Ancak partinin göç karşıtı tutumundan dolayı AB Avusturya'ya diplomatik yaptırımlar uygulama kararı almıştır. Çünkü Avusturya Özgürlük Partisi'nin göç karşıtı tavrının AB'nin o dönemde genişleme sürecine engel teşkil ettiği öne sürülmüştür (Zaslove, 2006).

2002 yılında Fransa'nın göç politikası üzerinde etkili olan dönemin İçişleri Bakanı Nicolas Sarkozy'nin açıklamaları göçün söz edimi yoluyla kültürel tehdit olarak inşasına en iyi örneklerden biri olarak gösterilebilir. Nitekim göçle ilgili söylem ve eylemleri nedeniyle Sarkozy, merkez sağ parti lideri olarak 2007 yılında Cumhurbaşkanı seçilmiştir (Marthaler, 2008). 27 Nisan 2006 tarihinde Sarkozy, Le Monde'ye verdiği röportajda, istenilen ve nitelikli göçün, dayatılan göçten daha fazla olduğu ülkelerde yabancı düşmanlığının ve ırkçılığın daha az görüldüğünü savunmuş hatta bunun ırkçılığa bir siper olabileceğini iddia etmiştir. (Ridet vd., 2006). Buradaki ifadelerine uygun olarak Sarkozy göçle ilgili diğer açıklamalarında da istenmeyen göçün olumsuz etkilerinin olduğunu belirtmiş, istenilen nitelikli göç için de bazı adımlar atmıştır. Göçün toplumda özellikle kültürel bozulmaya sebep olmaması gerektiğini vurgulayarak, Fransa'nın ekonomik ihtiyaçlarına uygun göçmenler kabul etmesi gerektiğini, bunun için aile birleşmesi ve sığınmacılardan oluşan göç yerine nitelikli göçün gerçekleşmesi için düzenlemeler yapılmasını savunmuştur (Sandford, 2006). Buna göre, Fransa'da göçle ilgili politika söylemleri Sarkozy'nin siyasi alandaki rekabet gücünü değiştirmiş ve beraberinde cumhurbaşkanı seçilerek kamuoyundan olumlu tepki almıştır. Sarkozy Fransa'nın toplum, kültür ve yaşam tarzını koruma iddiası altında göçü kısıtlamak için açıklamalar yapmıştır.

Fransa'da olduğu gibi diğer Birlik üyeleri de göçü ekonomik ve kültürel açıdan bir tehdit, devamlılık ve istikrar açısından da endişe kaynağı olarak görmektedir. Örneğin İtalya'da göçmen karşıtı politikaları savunan siyasi liderler arasında Silvio Berlusconi 2006 yılında;

"Hayatlarının veya özgürlüklerinin risk altında olduğu ülkelerden kaçanlara sınırlarımızı açmak istiyoruz ancak İtalyan vatandaşlarına zarar ve tehlike getirmek için buraya gelenleri istemiyoruz" şeklinde açıklamalar yapmıştır (Rizzo, 2006).

Berlusconi, çoğunlukla Afrika kıtasından gelen düzensiz göçmenler için bu ifadeyi kullanmış, her ne kadar İtalya ve diğer ülkelerde bu sözler büyük tartışmalara neden olsa da göç karşıtı söylemler İtalya'da giderek yaygınlaşmıştır. Nitekim Berlusconi de 2009 yılında benzer düşüncelerini halka aktarış ve Afrika'dan gelen göçmenlerin insanlık dışı koşullardan geldiğini ve bunun ciddi bir sorun olduğunu

ifade etmiştir. (Babington, 2009). İtalya'da sert göçmen karşıtı politikaları savunan bir diğer siyasi lider 2018-2019 yılları arasında İçişleri Bakanı olarak görev yapan Matteo Salvini, sosyal medya hesabında sınır kontrolünü sıkılaştıran ve sınır dışı etmeyi kolaylaştıran yasanın çıkarılması ile ilgili "İtalya'yı daha güvenli hale getirmek için doğru bir adım" şeklinde yorum yapmıştır (France24, 2018). Görev süresi boyunca sık sık göçmenleri suçlayan ifadeler kullanmıştır.

2010 yılında göreve başlayan Hollanda Başbakanı Mark Rutte ise göç karşıtı söylemleriyle tanınmasa da son yıllarda, ülkedeki göçmenlerin sayısını azaltma ve sığınmacıların ülkeye girişini sınırlandırma yönünde politikalara sıcak baktığına dair açıklamalarda bulunmuştur (Rosen, 2017). Hollanda'da Özgürlük Partisi lideri Geert Wilders ise başbakanın açıklamalarını samimi bulmadığı için sosyal medya hesabında Mark Rutte'nin açık sınırların, kitlesel göçün, İslamlaşmanın, destekçici olduğunu iddia eden ifadeler kullanmıştır (BBC News, 2016a). Hollanda'daki bu durum halkının göçle ilgili endişelerinin siyasi rekabette liderlerinin söylemlerine bir yansıması olarak kabul edilebilir. Liderler arasında göç olgusu siyasi bir araç haline getirilerek göç olgusu güvenlikleştirilmiştir. Siyasi liderlerin bu tutum ve açıklamalarının etkileri Geert Wilders liderliğindeki Özgürlük Partisi'nin 2017 Hollanda genel seçimlerinde, 2012 seçimlerine göre oylarının artmasıyla kendini göstermiştir. Rutte de göçmen sayısını azaltma ve sığınmacı sayısını sınırlandırmak üzerine açıklamalar yapmış ve Wilders 2017 seçimlerinde oylarını artırsa da %13.1 oy alarak 20 milletvekili çıkarmıştır (BBC News, 2017). Seçimleri kazanan Mark Rutte, başbakan olarak göreve devam ederken Geert Wilders'ın partisi 2021 seçimlerinde oylarını artıramamış hatta bir önceki seçime altıncı sıraya gerileyerek oy kaybı yaşamıştır (Sterling & Berg, 2021). Rutte'nin göreve devam etmesi göç politikalarında ılımlı bir tutum sergileyen AB liderleri tarafından da olumlu karşılanmıştır. Angela Merkel, seçim sonuçlarını "demokrasi için iyi bir gün" olarak ifade etmiş, Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande, "aşırılığa karşı net bir zafer" şeklinde düşüncelerini iletmiştir. AB Komisyon Başkanı Jean Claude Juncker ise "AB'de özgür ve hoşgörülü toplumlar için ilham kaynağı olacak bir sonuç" olarak seçim sonucunu değerlendirmiştir (Henley, 2017). Bu destekleyici sözler AB'de göçle ilgili dengeli ve hoşgörülü politikaların varlığını korumak adına önemli görülmektedir. Kısaca Birlik içinde göçle ilgili politikalarda AB'nin kuruluş amaçlarına uygun olarak politika uygulanmasını destekleyen üyeler olduğu gibi, üyeler içinde katı ve önleyici politikaları savunanlar da bulunmaktadır. Ancak son dönemde, Hollanda'da 2023 seçimlerinde, Wilders'ın

seçim başarısı; seçim arifesindeki televizyon tartışmasında göç ve sığınmacılar konusunda görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: "Artık yeter. Hollanda daha fazlasını kaldıramaz. Artık kendi halkımızı öncelikli olarak düşünmeliyiz. Sınırlar kapandı. Sıfır sığınmacı" (Özkan, 2023). Her ne kadar Wilders, seçildikten sonra başbakanlık talebini geri çekse de bu tavrı başbakan olmak için koalisyona ihtiyaç duyulmasıyla ilişkilendirilmiştir. Geri çekilmesinin ardından Wilders muhalefet liderliğindeki sert açıklamalarını başbakanlık sürecinde yumuşatarak ifade ettiğini açıklamıştır, halkın Wilders'a desteği giderek artmıştır (Corder, 2024).

Bu örnekler; göç olgusunun AB'de siyasi liderler tarafından bir araç olarak kullanıldığını, göçe karşı ılımlı ya da sert politikalardan halkın tepkisine ve beklentisine göre bahsedildiğini göstermektedir. İtalya, Avusturya, Hollanda gibi ülkeler göçmen karşıtı söylemleri ve politikalarıyla öne çıkarken bu üyelerin tutumuna bakarak AB'yi tamamen göçmen karşıtı olarak nitelendirmek de doğru değildir. Ancak değişen koşullar ve ihtiyaçlar doğrultusunda politikalarını güncelleyen AB; göçmenlere insani ve hukuki koruma sağlarken güvenliği esas alan politikalar üretmekten kaçınamamıştır. Öyle ki AB'nin, üye ülkelerin göçü güvenlikleştiren söylemleri karşısındaki duruşu giderek değişmeye başlamış özellikle AB'de göçü güvenlikleştiren söylemlerin arttığı 2010-2015 döneminde üye ülkelerdeki siyasi atmosfer ve yaşanan olaylar AB'nin göçle ilgili gündemini de etkilemeye başlamıştır. Diğer bir ifadeyle üye ülkelerin siyasi eğilimleri doğrultusunda AB'nin göçle ilgili ikili ve çoklu anlaşmaları artmış, kaynak ve transit ülkeye geri gönderme ve sınır dışı etme prosedürleri üzerine çalışmaları artmıştır. Ayrıca AB, sınır güvenliği güçlendirilmesi yönünde de adımlar atmıştır (Bond vd., 2016).

Zamanla ülkelerin olmusuz göç deneyimleri arttıkça AB'de göçle ilgili görüş farklılıkları artmış bu farklılık sadece üye ülkelerin gündemini değiştirmekle kalmayıp çok daha geniş kitleleri etkileyecek seviyelere ulaşmıştır. Bir ülkedeki popülist parti göç karşıtı söylemleriyle yükselişe geçtiğinde diğer üye ülkelerdeki popülist partiler de aynı şekilde motivasyonlarını güçlendirmeyi tercih etmişlerdir. Örneğin 2015 yılında Suriye İç Savaşı nedeniyle AB'ye yönelik göçün arttığı yıllarda üyeler arasında göçmen karşıtı söylemleri ve politikalarıyla öne çıkan üyelerden Macaristan'da Başbakan Viktor Orban, ülkesinin göçmen tehdidi ile karşı karşıya olduğunu ve sınırların güçlendirilmesi gerektiğini sık sık dile getirmiştir (BBC News, 2015a). Orban, AB'nin göçmen kabulü ile ilgili zorunlu kota uygulamasını 2016 yılında referanduma sunmuş, bu referandumdan vatandaşların %98'inin mültecileri

Macaristan'da istemediği sonucunu çıkararak mülteci söylemlerini daha da sertleştirmiştir (BBC News, 2016b). Bu dönemde artık Macaristan gibi ülkelerde göçü güvenlikleştiren söylemler siyasi liderlerin oylarını arttırma tekniğine dönüşmüştür. AB, üyelerin sert tutumuna karşı göç yönetimine ilişkin yeni bir politika ihtiyacı ve kurumsal mekanizmaların geliştirilmesi gerektiği üzerinde durmuş olsa da zamanla göçü kısıtlayıcı politikalar konusunda etkili adımlar atmaya başlamıştır. Çünkü üyelerin tepkileri artmış, AB göç sorununa çözüm odaklı yaklaşmadığı sürece bu ülkelerin eleştirilerine maruz kalmıştır.

Üyeler arasında bir diğer örnek de Çek Cumhuriyeti'nin 2015 yılı sonrasında AB'nin göçle ilgili politikalarına karşı çıkan bir tavrı olmuştur. Nitekim Orta Avrupa ülkelerinden Macaristan, Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'nın oluşturduğu Vişegrad Grubu, AB'nin sığınmacıların üye ülkeler arasında dağıtılmasında uygulamak istediği zorunlu kota sistemine dahil olmamıştır (Euronews, 2018). Ayrıca Çek Cumhuriyeti'nde 2017 yılında yapılan seçimleri popülist sağcı Andrej Babiş'in lideri olduğu ANO partisinin kazanması partinin göç karşıtı tavrının bu seçimlerde etkili olduğu iddialarını artırmıştır (Euronews, 2017a). Çek Cumhuriyeti gibi göçmen sayısının az olduğu ülkelerde bile göçün seçimlerde ana konu haline getirilmesi güvenlikleştirici söylemlerin seçim enstrümanı olarak kullanıldığının açık bir göstergesidir (Campani, 2019). AB'nin göçle ilgili tutumuna tepki gösteren başka bir örnek ülke Polonya'da ise 2015 yılından sonra göçmenlerin girişini sınırlandırmak için düzenlemeler yapılmış ve hükümet göçmenlere yönelik sert eleştirilerde bulunmuş, Slovakya'da 2012 ve 2018 seçimlerinde kazanan merkez sol partisi Yön ve Sosyal Demokrasi Partisi, AB yanlısı duruş sergilerken, bir yandan da göçmen karşıtlığıyla ön plana çıkmıştır (Biro vd., 2016). Almanya'da ise Almanya için Alternatif Partisi 2015 yılında parti propagandasını ekonomik konulardan göç ve kimlik konularına kaydırmıştır. Alman kimliğinin ve kültürünün göç nedeniyle tehdit altında olduğunu savunan parti Merkel'in özellikle Suriye ve diğer Arap ülkelerinden gelen göçmenlere karşı yürüttüğü açık kapı politikasını eleştirmiştir (Lees, 2015). 2016 yılında parti programında, AfD Almanya'nın göçmen ülkesi olmaması gerektiği üzerinde durarak, "ülkemize ait değilsiniz" söylemiyle destek toplamaya çalışmıştır. 2017 seçim programında ise açık bir şekilde "AfD'nin amacı, devletimizin ve milletimizin kendi kendini yok etmesi değil, kendini koruması" ve "sınırsız kitlesel göçü engellemek için sınırların tek seferde kapatılması gerektiği" olarak belirtilmiştir (Patton, 2017). 2017 yılının Eylül ayında yapılan Alman Federal Seçimleri'nde AfD, İkinci Dünya

Savaşı'ndan sonra Almanya'da aşırı sağ eğilimli siyasi partilerin hiçbirinin elde edemediği %12,6'lık oy oranı ile seçimde üçüncü parti olmayı başarmıştır (Çakı & Topbaş, 2018).

Özetle, üye ülkelerde siyasal elitler göçü daha çok kültürel bir tehdit olarak göstermiş, ancak siyasal partilere bağlı olarak seçmenlerin parti tercihlerinin değişimi göç ve beraberinde getirdiği kültürel, ekonomik, siyasi sorunlarla ilişkilendirilmiştir (Lutz, 2019). Ayrıca üye ülkelerde bu dönemde göçe karşı olumsuz görüşlerin daha çok gündeme getirilmesi, Koser'in (2001/2011) ifade ettiği gibi; düzensiz göçmen sayısındaki artışın göçün ulusal güvenliğe tehdit oluşturduğu algısının ortaya çıkarmasıyla da ilişkilendirilebilir.

Göç konusunda olumsuz çıkışlar yapan ifadelerin yanı sıra koruma, güvenlik, mücadele, üstesinden gelme gibi özenle seçilen kelimeler üye ülkelerde siyasi liderlerin göç karşıtı söylemleri içinde yer almaya devam etmektedir. Bu tarz söylemler hem ülke içindeki siyaseti etkilemek hem de toplumu ikiye ayırmak için kullanılmaktadır. Çünkü siyasi liderler tarafından sosyal güvenliğe vurgu yapan sözlerle toplum içinde güvenlik endişesi artırılırken, aynı zamanda göç konusunda Birlik mevzuatına uygun hareket etmeyi savunan siyasileri de dışlayıcı bir etki ortaya çıkmaktadır. Bu dışlayıcı görünüm AB'nin göçle ilgili politikalarını etkilemektedir (Radu, 2016). Çalışmada da AB'nin göç alanında politika geliştirme sürecinde güvenlikleştirme söylemlerinin etkili olduğu savunulmaktadır. AB'de göçle ilgili üye devletlerdeki siyasal elitlerin güvenlikleştirici söylemleri incelendiğinde güvenlik algısının bir devleti korumaktan çıkıp AB'nin bütünlüğünü değerlerini ve vatandaşlarını korumak anlamına büründüğü görülmektedir. Çalışmada güvenlikleştirici aktör veya aktörler olarak AB'deki siyasi liderler ve AB kurumları ele alındığından birlik üyesi devletlerde parti liderlerinin söylemlerinin toplumun değer yargıları üzerinde etkisi incelendikten sonra AB'deki siyasi atmosferi değiştiren Birlik kurumlarının güvenlikleştirmedeki rolü incelenmiştir. Böylece AB kurumlarının göç konusunu nasıl güvenlikleştirdiği ve söylemin içeriğinin nasıl şekillendiğini değerlendirilmiştir.

2.2.1.1.Güvenlikleştiren Aktör Olarak AB Kurumlarının Rolü

Söylemlerle göçün AB'de varoluşsal bir tehdit olarak sunulması sürecinde AB kurumlarının da rolü bulunmaktadır. Bu bağlamda Avrupa Parlamentosu, Komisyonu ve Konseyi göçle ilgili konularda güvenlikleştirici aktör olarak öne çıkmaktadır. Yasa yapma ve politika üretme, uygulama konusunda Avrupa Komisyonu rehberler belirlemekte ve üye devletler adına siyasi anlaşmalar imzalamaktadır (European Commission, 2022c). Avrupa Konseyi en yüksek siyasi iş birliği seviyesini temsil etmektedir ve Komisyon'un hangi konuları ele alacağına karar vermesine ve gündemi belirlemesine yardımcı olmaktadır (Council of European Union, 2022). Dolayısıyla Konsey, AB kurumları içinde güvenlik konularında daha çok ön plana çıkmaktadır. Avrupa Parlamentosu'nda ise farklı siyasi gruplar olduğu için göçe bakış açıları farklılaşmaktadır. Parlamento'nun bazı grupları göçün güvenlikleştirmesini desteklerken bazı gruplar da göçle ilgili konuların normal politika alanında tartışılması gerektiğini savunmaktadır. Son dönemde AB'de söylemlerle en çok metalaştırılan kavram göç konusu olmuştur. Bu nedenle AB'nin üç kurumu açısıdan göçün nasıl güvenlikleştirildiği incelenmiştir.

2.2.1.2. Avrupa Parlamentosu

1 Aralık 2009 tarihinde Lizbon Antlaşması yürürlüğe girdikten sonra göç konusunda Avrupa Parlamentosu'nun rolü daha da güçlenmiş ve danışma organı olmaktan çıkıp karar verme yetkisi kazanmıştır. Göçle ilgili konularda "Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 294. maddesinde" yer alan yasama usulüne uygun olarak karar verilmektedir (Kaunert, 2011). Bu kapsamda hem Avrupa Parlamentosu'nun göçle ilgili aldığı kararlar hem de Parlamento Başkanı ve üyelerinin açıklamaları incelenerek göçün güvenlikleştirilme sürecinde dikkat çeken söylemler değerlendirilmiştir.

Parlamento'nun göçü güvenlikleştirme süreci, kurumun resmi açıklamalarında göçü tehdit olarak göstermesi ve bu tehditlere yönelik tedbirler alması açısından iki farklı boyutta değerlendirilmektedir. Ayrıca Parlamento'da göçle ilgili olumsuz ifadeler kullanan partiler ve göçün bir insan hakkı olduğunu savunan bu nedenle göçe karşı hoşgörü politikasının sürdürülmesini destekleyen partiler yer almaktadır. Göçün güvenlikleştirilme sürecinde ise Avrupa Parlamentosu'nda siyasi gruplar içinde

"Avrupa için Liberal ve Demokrat İttifakı (ALDE)" üyesi Jean Lambert'in grubu adına 2008 yılında "Yasadışı göç, AB'nin Dış Eylemi ve FRONTEX" başlığı ile parlamentoya belge sunmuştur. Bu belgede göçle birlikte olumsuz çağrışım yapan terimler kullanılarak politika üretme eğilimi ön plana çıkmaktadır (European Parliament, 2008). Parlamento'da yer alan komiteler arasında "Sivil Özgürlükler, Adalet ve İçişleri Komitesi (LIBE)" ile "Güvenlik ve Savunma Komitesi (SEDE)"nin geçmiş toplantı belgelerinde, AB üyeleri açısından göçün giderek daha çok karmaşık ve yönetimi zor bir hale geldiği ifade edilmiştir. 2009 yılında ise Parlamento bu komitelerin raporlarını dikkate alarak Schengen Bilgi Sistemi II'nin kurulmasına ilişkin ilgili hükümler hakkında karar vermiştir (European Parliament, 2009). Buna göre komitelerin raporlarında göçle birlikte "karmaşık" ve "zor" gibi kelimeleri kullanarak acil önlem algısını oluşturmaya çalıştığı söylenebilir. Komitelerin taleplerini dikkate alan Parlamento ise Schengen Bilgi Sistemi II'nin kurulmasına ilişkin ilgili hükümlere yer vererek sınırlardan geçiş türlerini tespit edecek alt yapının kurulması için gerekli sisteminin geliştirilmesini öncelikli konular arasına almıştır. 2010 yılında Parlamento yine aynı komitenin raporunu dikkate alarak 2008'de kabul edilen Avrupa Mülteci Fonu hakkında bazı değişikliklere karar vermiştir. Değişiklikleri içeren Parlamento belgesinde Stockholm Programı gereğince AB'nin iltica konusunda üçüncü ülkelerle iş birliği yapması gerektiği vurgulanmıştır (European Parliament, 2010).

2011-2014 yılları arasında ise göç alanında suç önleme ve suçla mücadelede polis iş birliğinin artırılmasıyla ilgili raporlar ve teknoloji ve altyapının geliştirilmesi ile ilgili raporlar Parlamento'nun gündemine girmiştir (European Parliament, 2014a). Buna göre AB'nin göç ve göçmenlere yönelik geliştirdiği politikalar çerçevesinde göç ve güvenlik arasındaki bağın giderek kuvvetlendiği ve Parlamento'nun üstlendiği sorumluluk alanının genişlediği söylenebilir. Öte yandan bu dönemde düzensiz göç konusu Suriye'deki olaylarla birlikte AB gündeminde en çok yer alan konulardan biri haline gelmiştir. Avrupa Parlamentosu resmi haber kanalında 2015 yılına ait bir haberde göçle birlikte güvence altına alınması gereken Birlik sınırlarına vurgu yapmıştır (European Parliament, 2015a). Bu bağlamda 2017 yılında Avrupa Parlamentosu Başkanı Antonio Tajani ile; Göç, İçişleri ve Vatandaşlıktan Sorumlu Komisyon Üyesi Dimitris Avramopoulos'un toplantısında ana gündem konusu göç olmuştur. Toplantıdan sonra Parlamento Başkanı;

"Göç, güvenlik ve istikrara odaklanan güçlü bir stratejiye yönelik acil ihtiyacımız olduğunu vurgulamamız gerekiyor. Komisyon Üyesi Avramopoulos ile iş birliğini sürdürdüğümüz uygulamalar devam ediyor ve Avrupa Parlamentosu bu alanda somut adımlar için çaba sarfediyor" şekliden açıklamalarda bulunmuştur (Corazza, 2017). Bu açıklamada Parlamento'nun göçle ilgili acil ihtiyaç vugusu yapması göçü güvenlikleştiren söylemlere örnek olarak gösterilebilir. Bu örnekte göç alanında belirlenecek stratejinin temelinde "güvenlik" ve "istikrara" önem verilmesi gerektiği üzerinde durulduğu gibi birçok söylemde güvenlikleştirme inşasında "güvenlik" kelimesi sıklıkla kullanılmıştır.

Parlamento kararlarında da göçe karşı acil önlem alınması vurgusu yapılmıştır. Örneğin 12 Nisan 2016 tarihli kararda AB'nin dış sınırları güçlendirmek için acil önlemler alınması hususunda üye devletlerin birlikte hareket etmesi gerektiği belirtilmiştir. Kararın 80. maddesi; "Arama ve Kurtarma Yükümlülükleri de Dahil Olmak Üzere Dayanışma ve Sorumluluğun Adil Paylaşımı" ile üyeler arasında göç ve sınır kontrolüne ilişkin politikaların uygulanması için yasal bir temel oluşturulmuştur. Aynı kararda düzensiz göçle mücadele, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarının önlenmesi için AB'deki mevcut kapasitesinin güçlendirmesi hedefinde de bahsedilmiştir (European Parliament, 2016). Buna göre göçle birlikte karşılaşılacağı düşünülen sorunların çözümünde AB, üyeler arasında sorumluluk paylaşımına önem vermiştir. Kararın odağında Birlik üyeleri arasında göç ve sınır kontrolü konularında sorumlulukların adil paylaşılması yer alsa da göçün yönetiminde sorunlara karşı sınır güvenliğinin sağlanmasına yönelik de çağrıda bulunulmuştur. Nitekim 2016 yılının Nisan ayındaki bu karardan sonra Ekim 2016'da Parlamento, sınırların güvenliğinin sağlanması için AB'deki düzensiz göçmenlerin geri dönüşlerini hızlandırmak adına standart bir AB seyahat belgesi düzenlenmesi konusunda Komisyonun önerisini onaylamıştır (EUR-Lex, 2016a).

Öte yandan AB'ye yönelik göç arttıkça özellikle sınır güvenliği alanındaki önlemlerin sıkılaştırılması konusunda yapılan açıklamalar da artmıştır. 2016 yılında Avrupa Parlamentosu Başkanı Martin Schulz;

"AB vatandaşlarının, hükümetlerin göç krizi karşısında bu krizi yönetemediğini görmesi güven kaybına neden olmuştur. Bu güçsüzlük duygusu, korkuyu besler ve korku vatandaşları popülistlerin kapısına götürür. Birlik ve üye devletler sadece sınır yönetimi, göç, iltica ve güvenlik konularında önerilerde bulunmamalı, aynı zamanda bunları yerine getirebilmelidir. Ayrıca düzensiz

göçmenleri iade ederek bu düşüncelerin ve korkunun önüne geçmeliyiz." şeklinde bir açıklama yapmıştır (Machmer, 2016).

Schulz bu konuşmasında, AB vatandaşlarının göçle ilgili korku ve endişelerine vurgu yaparak bu alandaki sorunların çözümünde kullanılacak yöntemlerin meşruluğuna dair olumlu bir algı ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca bu konuşmanın devamında sınır güvenliğinde gerekli ekipmanların hazırlaması ve bu konuda hızlı adımlar atılarak 1500 sınır ve sahil güvenlik yetkilisinin daha görevlendirileceğini bildirmiştir (Machmer, 2016). Böyece göçü önleyecek hazırlıkların önemine dikkat çekmiş ve iç güvenlik temasını vurgu yapmıştır. Aynı yıl içinde Schulz Parlamentonun AB'ye yönelik göç akışına karşı duruşuna dikkat çeken bir açıklamada bulunmuştur;

"Avrupa Parlamentosu, göç krizi karşısında son aylarda bazı çözümler geliştirildi ve daha önemli adımlar atıldı. Ama sorun şu ki, herkes bu krize bireysel bakıyor ve gerekli çözümlerin uygulanmasında önce diğerlerinin hareket etmesini bekliyor. Dün yayınlanan son anket; vatandaşlarımızın %79'unun AB'nin ortak bir göç politikasına sahip olması gerektiğini desteklediğini, %87'sinin AB'nin dış sınırlarını korumak için ortak sorumluluk ve görevleri olduğuna inandığını ve %79'unun da sığınmacıların tüm üye devletler arasında adil bir şekilde dağıtılması gerektiğine inandığını gösteriyor" (Machmer & Fassina, 2016).

Schulz, bu açıklamasında bir taraftan göçün ortak bir sorun olduğu söylemiyle AB'nin göçe karşı ortak karar alması gerektiğini hatırlatırken, diğer taraftan ortak kararların sorgulanmaması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca Schulz, AB politikaları ile ilgili vatandaşlarının taleplerinin yüksek seviyedeki oranlarından bahsederek atılması gereken adımların kaçınılmaz olduğuna dikkat çekmeye çalışmıştır. Schulz'un parlamento başkanlığının sona ermesinin ardından dönemin Parlamento Başkanı Antonio Tajani; AB'ye düzensiz göçmen akınına karşı alınan tedbirlerin düzensiz göçü azalttığını ifade etmiş ancak buna rağmen sığınmacı sorununun devam ettiğini belirtmiştir. Ayrıca Tajani aşağıdaki gibi açıklamalarına devam etmiştir:

> "Göçe karşı alınan tedbirlerin etkili olduğu vatandaşlara açıklanmalı ve AB'nin bu konuda hiçbir şey yapmadığına dair iddiaların korku ve hoşnutsuzluğu körüklemek isteyenler tarafından propaganda aracı olarak kullanıldığını açıklamalıyız. Bu duruma karşı sağlam bir tavır alınmalıdır. AB'nin attığı adımlar sayesinde ve ortak kararları neticesinde göçün azaldığını siyasi mesajlarımızda vurgulamamız gerekiyor" (Corazza, 2018).

Antonio Tajani bu açıklamasında güvenlik teması üzerinden olumlu mesajlar vererek AB'nin aldığı önlemler sayesinde vatandaşların endişe ve korkuya kapılmaması gerektiğini vurgulamıştır. Tajani her ne kadar göç ve güvenlik üzerinden propaganda yapanları eleştirmiş olsa da AB'de göçün bir sorun olarak görüldüğünü ve bu konuda önlem alınmaya devam edileceğini belirtmesi güvenlikleştirici söylemlere örnek gösterilebilir. Nitekim Tajani, AB'ye yönelik göçü kısıtlayıcı önlemler sayesinde göçün azaldığını ifade edilmiş ve göçle ilgili endişelerin de azalması gerektiği üzerinde durmuştur. Tajani'nin 2018'de yaptığı bir konuşmasında aşağıdaki ifadeleri kullanması, Schengen sistemini öne çıkararak göçün yönetilmesinde sınır güvenliğinin sağlanmasına vurgu yaptığını göstermektedir:

> "Bizim göçle ilgili sorunlara ortak bir çözüm bulmamızı istemeyen tek bir AB vatandaşı yoktur. Zaten tek taraflı çözümler kısmi çözümlerdir ve bu nedenle etkisizdir. Her ülke kendi çıkarları doğrultusunda karar verirse Schengen sistemi çöker ve AB'nin toparlanmasının zor olacağı bir döneme girilir" (European Parliament, 2018)

Schengen sisteminin bozulmasının Birlik açısından kötü sonuçlar doğuracağını belirterek, olumsuz algı üzerinden göç yönetiminde tek sesliliği savunmaktadır. Bu konuşmanın devamında Tajani, vatandaşların vicdanları ve kontrolsüz göçün ortaya çıkaracağı olumsuz durumların korkusu arasında kaldığını belirterek, AB'ye yönelik göçün durdurulması gerektiğini ifade etmiştir. Her ne kadar sığınmacıların güvenliğinin sağlanmasının da önemli olduğuna değinse de göçün durdurulma yöntemleri arasında gerçekten sığınmacı olanların ayrımının nasıl yapılacağına dair bir açıklama yapmamıştır (European Parliament, 2018).

2019-2022 yılları arasında Parlamento başkanlığı yapan David Sassoli döneminde 11 Kasım 2021 tarihinde Parlamento, AB üye ülkelerinin ulusal sığınma sistemlerine destek sağlamak için Avrupa Sığınma Destek Ofisi (EASO) içinde AB İltica Ajansı'nın kurulmasını kararlaştırmıştır. Böylece üye ülkelerde iltica prosedürlerinin tek tip ve daha hızlı hale getirilmesine yardımcı olacak 500 uzman görevlendirilmiştir (Tedesko, 2021). Ayrıca Parlamento 7 Temmuz 2021 tarihinde 2021-2027 dönemi için yenilenen İltica, Göç ve Entegrasyon Fonu (AMIF) bütçesini onaylamış ve bütçe 9,88 milyar Euro'ya yükseltilmiştir. Bu fonla üye ülkelerin ihtiyaçları doğrultusunda düzensiz göçle mücadeleye destek verilerek yasal göçü geliştirmek için etkili politikalar üretilmesi hedeflenmiştir (Ojamo, 2021). Bu dönemde AB'de, göç alanında yetkili sayısı ve bu alana ayrılan bütçe artırılarak göç

politikalarında güvenlikleştirme eğilimini baskın hale getirilmeye çalışmıştır. Diğer bir ifadeyle üye devletlerin göçle ilgili sorunlarının çözümünde ayrı birimlerin kurulması, üyelere personel desteği ve finansal destek verilmesi AB'nin göç yönetimi kapasitesinin güçlendirme hedefi kapsamındadır. David Sassoli döneminde Parlamentonun çözüm odaklı politikalarına rağmen, üyeler arasında fikir ayrılıkları devam etmiştir. Sassoli 2021 yılındaki bir konuşmasında, AB'ye yönelik göç dalgasında Afgan sığınmacıların Birlik üyelerine eşit ve adil dağıtılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu toplantıda Macaristan ve Polonya başta olmak üzere, sığınmacıların yeniden dağıtılmasına karşı çıkanlar olmuştur. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ise Afganistan'dan gelen göçmenlerle mücadele etmek için bir Avrupa planı hazırlanması gerektiğini ve planda düzensiz göçe karşı mücadeleye, dayanışmaya, koruma kriterlerinin uyumlaştırılmasına ve Pakistan, Türkiye ve İran gibi transit ve ev sahibi ülkelerle iş birliğinin kurulmasına odaklanılması gerektiğini ifade etmiştir (Herszenhorn & Baume, 2021). Sassoli döneminde Birlik içinde üyeler arasında özellikle düzensiz göçle mücadele ön plan çıkmıştır.

Sassoli'den sonra Avrupa Parlamentosu Başkanı Roberta Metsola ise 9 Şubat 2023'te Avrupa Konseyi'nde yaptığı konuşmada, göçün Avrupa'nın tepkisini gerektiren bir zorluk/ bir meydan okuma olduğunu ifade etmiştir (Guillot & Corlett, 2023). Metsola bu açıklamasında, göçün tehdit olduğu savını zorluk söylemiyle vurgulayıp, bunun AB için sorun teşkil ettiğini ve zor zamanlarla karşı karşıya kalınabileceğinin altını çizmiştir. Metsola, Mart 2023'te Parlamento'nun düzenleme kararı aldığı iltica ve göç yönetimine ilişkin düzenlemelerle ilgili "kriz ve mücbir sebeplere ilişkin düzenleme" ifadelerini kullanmıştır (Laas & Timonen, 2023). Metsola, bu ifadelerinde göçün tehdit olduğu savını kriz söylemiyle vurgulamıştır. Aynı konuşmanın devamında şu görüşleri belirtmiştir:

> "Bu konularda birlikte hareket etmeye devam etmeliyiz, amacımız herkesi homojen hale getirmek değil. Biz farklıyız ve farklı olmaktan gurur duyuyoruz. Avrupa'nın herkesi aynı yapmaya çalışmasıyla ilgili söylentiler kesinlikle doğru değil. Biz çeşitlilik içinde birliğimize değer veriyoruz." (Laas & Timonen, 2023).

Metsola açıklamasının devamında AB'nin entegrasyon politikasının yanlış anlaşıldığından bahsederek, göçle ilgili olumlu ve hoşgörülü bir yaklaşım da sergilemiştir (Laas & Timonen, 2023). Bu çerçevede liderlerin göçle ilgili açıklamalarında çelişki olduğu görülmektedir. Her ne kadar göçe karşı olumlu tavırlar

içeren açıklamalar yapılsa da genel olarak, bu çelişkili tutumun, göçün yönetilememesinin bir tehdit olarak algılanmasına neden olduğu görülmektedir. Ayrıca, Parlamento'nun tehdit, kriz, mücadele etmek, sorun gibi söylemleri sık sık kullanması, güvenlikleştirme teorisi kapsamında göçün güvenlikleştirilme süreci için yeterli görülmektedir. Söylemlerle politika oluşturma aşamasında Parlamento'nun güvenlikleştirmeyle önünü açtığı en önemli tedbirler, çeşitli sınır birimleriyle sınır güvenliğinin sağlanıp, göçmenlerin AB'ye girmesini engellemeye yönelik girişimlerdir.

2.2.1.3. Avrupa Komisyonu

AB'de yürütmede itici güç olan ve üye ülkelerden seçilen kişilerce AB'nin çıkarlarının temsil edildiği Komisyon'nda üyeler, ulusal hükümetlerden bağımsız olarak hareket etmektedir. Bu nedenle yasa yapma sürecinde Birliğin çıkarları daha çok ön planda tutulmaktadır (Gomez & Peterson, 2001). Avrupa Komisyonu, hem AB'ye yönelik göçle ilgili önemli noktaları gündeme taşıyarak hem de Komisyon başkanı ve üyelerin açıklamaları ile göçün güvenlikleştirilme sürecine dahil olmuştur. Bu bağlamda, öncelikle 2005 yılında yayınlanan "Göçe Küresel Yaklaşım Raporu", 2011 yılında "Göç ve Hareketlilikte Küresel Yaklaşım" adıyla revize edilmiştir. Komisyon, bu raporu daha önce de 2006 ve 2008 yıllarında revize etmiştir. Ancak, 2011 yılında yapılan revizyonda, kalkınma ve sığınma konularına ayrıntılı olarak yer verilmiş, özellikle Suriye İç Savaşı'nın ardından artan göç hareketliliği sebebiyle daha çok düzensiz göç ve sığınma konularına odaklanılmıştır (EUR-Lex, 2011a). Nitekim Juncker Komisyonunda, Avrupa Birliği Göç, İçişleri ve Vatandaşlık Komiseri olarak görev yapan Dimitris Avramopoulos 2015 yılında Avrupa Göç Forumu'nda açılış konuşmasında göçün doğal bir süreç olduğunu, ancak bugün gelinen noktada zenginlik ve fırsatlarla birlikte zorlukları da beraberinde getirdiğini belirtmiştir. (European Commission, 2015a).

Avramopoulos, bu konuşmanın devamında AB'nin karşı karşıya olduğu zorluğu anlatırken göç konusunda kamuoyu algısını olumlu yönde değiştirmekten de bahsetmiştir. Avrupa'daki popülist hareketlerin körüklediği ırkçılığın ve yabancı düşmanlığının yükselişine karşın, göçün olumlu katkılarını gündeme taşıyarak göçle ilgili olumlu mesajların teşvik edilmesi gerektiğini vurgulamıştır (European Commission, 2015a). Her ne kadar göçe karşı toplumsal algının olumlu olması

gerektiği belirtilse de Avramopoulos'un bu konuşması göçün güvenlikleştirilmesine dair iyi bir örnektir. Çünkü bu konuşmada göç yalnızca bir güvenlik tehdidi olarak değil, aynı zamanda fırsatlar ve zorluklarla bütünsel bir şekilde ele alınması gereken bir konu olarak vurgulanmıştır. Böylece göç politikalarının güvenlik odaklı olmasının yanı sıra sadece istenen göçün gerekliliği ön plana çıkarılmıştır. Dolayısıyla söz edimi ile Komisyon'un bu dönemde göçü aciliyet, zorluk, sorun odaklı terimlerle kullanması göçün toplumsal gündeme kolayca taşınmasına olanak tanımaktadır. Nitekim Komisyon 2015'ten önce 2014 yılında, AB için öncelikli olarak ele alınması gereken on konu arasında göçe de yer vermiştir (European Parliament, 2014b). Öyle ki, güvenlikleştirme teorisine göre bir konunun öncelikli hale getirilmesi ve bunun gerekliliğinin savunulması o konunun güvenlikleştirilmesindeki önemli adımlardan biridir. Bu çerçevede Komisyon'un 2015 yılında yayınladığı Avrupa Göç Gündemi'nde Akdeniz üzerinden AB'ye yönelik göçün kontrol altına alınabilmesi için acil önlemler gerektiği dönemin Komisyon Başkanı Jean Claude Juncker tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca Juncker göçü daha iyi yönetebilmek için düzensiz göçe yönelik operasyonların artırılacağı ve sınır yönetiminde kapasitenin güçlendirileceğini ifade etmiştir (Bertaud & Petrovic, 2015). Göç, aciliyet veya öncelik verilmesi gereken söylemlerle vurgulandığında, bu durum göçün güvenlikleştirilme eğilimini göstermektedir. Bu açıklamalarda başkanın AB'nin güvenliği için daha çok düzensiz göçe yönelik operasyonlara ağırlık verileceğini duyurması ve sınırlardaki kontrolü sağlamak için kurumların kapasitelerinin artırılacağını bildirmesi acil önlem alınması için gerekli somut adımlar olarak gösterilmiştir.

Juncker'ın yanı sıra diğer temsilciler Akdeniz rotası üzerindeki can kayıplarına ve trajik olaylara değinmiş, bu tür olayların önüne geçmek için AB kurumlarının faaliyetlerinin güçlendirildiği ve dayanışma ruhuyla etkili bir göç yönetiminin sergilenmeye çalışıldığı üzerinde durulmuştur (Bertaud & Petrovic, 2015). AB'de göçe karşı dayanışma ruhu çerçevesinde mücadele verilmesi yönündeki mesajlar, göçle ilgili olayların ardından daha da güçlü bir şekilde vurgulanmıştır. 2015 yılında Juncker'ın Akdeniz üzerinde İtalya'nın tek başına finanse ettiği Mare Nostrum operasyonununa değinerek Triton Operasyonu'na AB'nin tüm üyelerinin destek vermesi gerektiğini vurgulaması buna bir örnektir. Ayrıca konuşmasında "Acilen yasal göç alanında sorunları çözmeliyiz. Kapıyı açmazsak, dört bir yandan insanların sınırdan geçmeye çalışmasına şaşırmamalıyız" (European Commission, 2015b)

şeklinde açıklamalar yaparak, Komisyon'un aciliyet vurgulu müdahale yöntemlerinin nasıl olması gerektiğini belirtmiştir.

2016 yılında ise göçün AB'nin iç güvenliğine yönelik bir tehdit olduğu daha çok belirtilmiştir. Avrupa Komisyonu'nun resmi belgelerinde terör saldırıları ile ilgili açıklamalarda; "Hoşgörü, güvenliğimiz pahasına gösterilemez. İşte bu yüzden Komisyon günden güne güvenliği önceliklendirdi" şeklindeki ifadelerin kullanması AB'de göçün açık bir şekilde iç güvenliğe yönelik tehdit olarak görüldüğünü göstermektedir (Nalepa, 2018). Komisyon, AB vatandaşlarının güvende olamayacağı korkusunu öne sürerek, güvenlikleştirme teorisine göre etkilemek istediği kitle üzerinde de korkuyu şiddetlendirmektedir.

Tehdit anlatıları aracılığıyla açıklamaların acil bir durum söylemine taşınması aynı zamanda belirli türde eylemlere çağrıda bulunulması ve bu eylemleri kamuoyunda meşrulaştırmak, göçün güvenlikleştirilmesi olarak nitelendirilmektedir (Lazaridis & Tsagkroni, 2015). AB'de güvenlikleştirici aktör olarak Komisyon'un açıklamaları da üye ülkeler arasında acil bir durum karşısında koordineli bir şekilde hareket edilerek göçün yönetiminin sağlanması ve sorunlara karşı ortak çözümler arayışına yönelendirir niteliktedir. Bu çerçevede Komisyon Başkanı Juncker'ın açıklamarından birinde belirttiği eylemlerin ortak çaba ile gerçekleştirildiği algısı krizle mücadelede başarı mesajı olarak yorumlanabilir:

> 'Mülteci krizinin ilk yılında kapsamlı bir göç gündemi önerdik ve uyguladık: denizde hayat kurtarmak, insani yardım sağlamak, en çok baskı altında olan üye ülkeleri desteklemek, sığınmacıları Birlik'e taşımak ve düzensiz göçmenleri geri göndermek" (European Commission, 2016).

Pratikte bu dayanışma ruhunun somut adımlara dönüşmesi göçün güvenlikleştirilmesinin bir yansımasıdır. Konuşmada göçmenlerin güvenliği konusuna değinilse de, bu söylemler hem göçün bir kriz durumu olduğunu desteklemeye hem de önemini vurgulamaya yönelik kullanılmıştır. Nitekim Juncker konuşmasının devamında AB-Türkiye arasında imzalanan mutabakattan bahsetmiş ve AB'nin dış sınırların nasıl güçlendirildiliğini belirtmiştir (European Commission, 2016). Öte yandan göçmenlerin hayatlarının kurtarılması bu alanda suç örgütleri ile mücadele gibi konuların vurgulanması, AB'de güvenlikleştirme eğilimi giderek artsa da insan haklarına ve iş birliğine önem veren tavrın korunmaya çalışılması ile ilişkilendirilebilir. Ancak 2016 yılının sonlarına doğru Juncker sınır güvenliğine vurgu yapan açıklamalarda da bulunmuştur:

> "Sınırlarımızı savunacağız. Sınırlarımızı kimin geçebileceği konusunda çok katı olacağız ve bu katı kurallar yıl sonuna kadar uygulamaya geçirmek istediğimiz bir şey" (Macdonald & Baczynska, 2016).

Junker'ın sınır güvenliğinin önemine işaret etmesi ve bu konuda katı bir tutum içinde olunacağı mesajı vermesi, göç kavramının güvenlikle ilişkilendirildiği söylemlere önemli bir örnektir. Dış sınırlar konusunda Komisyon'un attığı adımlardan biri de Göç ve İçişleri Genel Müdürlüğü'nün çalışmasıyla yayınlanan 2019 Yönetim Planı'nda yer almaktadır. Bu belgede dış sınırların korunması konusuna odaklanılmış, ayrıca üçüncü ülkelerle daha iyi ortaklıklar kurularak geri gönderme prosedürlerinin kolaylaştırılması hedeflenmiştir. 2019 yılı için belirlenen hedefler kapsamında, AB içinde terör eylemlerinin daha iyi bir göç yönetimiyle engellenebileceği konusu sıklıkla geçmektedir (European Commission, 2019a).

Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Frans Timmermans ve Göç, Vatandaşlık ve İçişlerinden Sorumlu Komisyon Üyesi Dimitris Avramopoulos 8 Kasım 2019 tarihinde aşağıdaki gibi açıklamalar yapmışlardır. Bu açıklamalarda AB'nin vatandaşların güvenliği için gerekli her tedbirin alındığına dikkat çekilerek tehditlere karşı alınan kararların meşru olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Kurum kapasitelerinin artırılmasının, güvenliğin sağlanması için öncelikli olduğu vurgulanmıştır:

> "Üye devletlerin sınırlarını korumak ve Avrupa vatandaşlarının güvenliğini sağlamak için gerekli araçlara temini için hiçbir şeyden kaçınmadık. Ama işimiz henüz bitmedi. Komisyon şimdi, sınır güvenliğinden sorumlu kurumların yeni görevlerini hızlı bir şekilde üstlenmesine yardımcı olmak için 10.000 uzmanı daha görevlendirerek kurumların tam kapasiteye hızla ulaşmasını sağlamak için tam destek sağlayacaktır." (European Commission, 2019b).

Kasım 2020'de Komisyon Başkanı Von Der Leyen Avrupa'da göç ve sığınma konulu üst düzey bir konferanstaki açıklamalarında göç konusunu iki önemli nokta üzerinde durmuştur. İlk olarak göçün büyümeye, yeniliğe ve sosyal dinamizme katkıda bulunduğunu vurgulamış, daha sonra yoğun göç karşısında sığınma ve entegrasyon politikalarını uygulamakta zorluklarla karşılaşıldığına dikkat çekmiştir (European Commission, 2020c). Von Der Leyen bu açıklamasında genel olarak yoğun göç karşısında zorluk ve mücadeleye dikkat çekmiştir. Göçün olumlu etkilerinin görülebilmesi için yoğun göç karşısında alınan önlemlerin meşruluğunun

sorgulanmaması gerektiği mesajı verilmektedir. Nitekim konuşmasının devamında Eylül 2020'de Yeni Göç ve İltica Paktı'nın kabul edildiğine değinmiş ve böylece dış sınırların daha etkili bir şekilde korunacağını, göç konusunda hızlı ve verimli çözümler üretileceğini ifade etmiştir. Ayrıca göç konusunda herkesi tam anlamıyla tatmin edecek bir çözüm olmadığını vurgulayarak uygulanan politikaların tartışmaya açık olmadığını savunmuştur (European Commission, 2020c). Von Der Leyen mevcut politikaların herkesi tatmin eder özellikte olmamasının uygulanabilir olmadığı anlamına gelmediğini ifade ederek güvenlik için istisnasız yerine getirilmesi gereken konuları işaret etmiştir. 2023'te Komisyon Başkanı Von Der Leyen'in Yeni Göç ve Sığınma Paktı ile ilgili basın açıklamasında göçü birlikte aşılması gereken bir zorluk olarak nitelendirmiştir:

> "Avrupa güçlü bir topluluktur ve büyük zorluklara büyük cevaplar bulma yeteneğine sahiptir. Parlamento ve Konsey'in Göç ve Sığınma Üzerine Yeni Paktın temel unsurları konusunda zamanında vardığı siyasi anlaşmayı memnuniyetle karşılıyorum. Amacımız, AB'de göçü birlikte yönetmek için adil ve pragmatik bir yaklaşım bulmak. Avrupa'nın göçü yönetecek araçlara sahip olmasını sağlamak için çok önemli bir adım (Wigand & Boigner, 2023).

AB'nin büyük zorluklar karşısında gücü olduğunu belirterek yeni paktla birlikte göç politikalarının sadece göçmenlerin haklarına ve ihtiyaçlarına değil, aynı zamanda AB'nin güvenliği ve istikrarıyla ilgili endişelere de odaklandığına işaret etmektedir. Başkanın bu yaklaşımı göçün güvenlik boyutunun politika yapımında daha fazla ağırlık kazandığını ve bu çerçevede çözümler arandığını gösterir niteliktedir. Özetle, Avrupa Komisyonu'nun göç konusundaki tutumu ve söylemleri aciliyet, müdahale, zorluk, sorun, kriz, güvenlik gibi terimlerle verilmek istenen mesajların şekillendiği görülmektedir. 2009'dan bugüne Avrupa Komisyonu göçle ilgili konuları AB için yüksek öncelikte konu olarak kabul etmiş ve göçü 2011'den sonra güvenlikle ilişkili terimlerle daha çok kullanarak kavramsallaştırmıştır. Genel olarak göç ve olası tehditler arasında bir bağ kurarak, Komisyon göç politikalarının nasıl şekillenmesi gerektiğine vurgu yapmıştır.

2.2.1.4. Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi, üye ülke temsilcilerinden oluşmaktadır (Gomez & Peterson, 2001). Üye ülke hükümetlerinin güvenlikleştirme söylemleri Konsey'in belge ve açıklamalarına açık bir şekilde yansımıştır. En önemli örneklerden biri Konsey belge ve açıklamalarında düzensiz göç kavramı yerine yasadışı kavramının kullanılmasıdır. Bu çerçevede Konsey'in toplantıları sonrası yayınladığı sonuç bildirgeleri incelendiğinde üye ülkelerin göç konusundaki hassasiyet ve endişeleri de anlaşılmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde 2009 yılından sonra göç konusu Konsey'in gündeminde öncelikli konulardan birisi olmuştur. 30 Ocak 2009 tarihinde yayınlanan sonuç bildirgesinde yasadışı göç terimi kullanılmış, beşinci başlıkta göç ve sığınma konularına yer verilmiştir. Bu başlık altında düzensiz göçle mücadelede geri kabul anlaşmaları ve sınır güvenliğinden sorumlu kurumların öneminden bahsedilmiştir (Council of European Union, 2009). Sonuç bildirgelerinde yasadışı göç teriminin kullanılması, özellikle düzensiz göçle mücadelede, geri kabul anlaşmaları ve sınır güvenliğine odaklanılması, Konsey'in göçü sadece insani bir mesele olarak değil, aynı zamanda güvenlik riski olarak da ele alındığını gösterir niteliktedir. Çünkü bu tür konular göç meselesinin güvenlik boyutu önemli olduğu zaman gündem maddesi haline getirilmiştir. Nitekim ilerleyen yıllarda Konsey'in, göç-güvenlik odaklı politikalara yönelik açıklamaları ve göçün güvenlikleştirilmesine örnek teşkil eden belgeleri artmıştır.

19-20 Aralık 2013 sonuç bildirgesinde Konsey'in, AB'nin iç ve dış güvenliği için talep edilenleri bildirdiği sayfada organize suç örgütleri ve terör eylemleri düzensiz göç ile ilişkilendirilmiştir (Council of European Union, 2013). Öte yandan Avrupa Konseyi'nin AB Zirveleri olarak adlandırılan toplantılarında göçmen güvenliği, entegrasyon programları ve göçün yönetilmesi gibi konulara yer verildiğinde AB'nin kuruluş amaçları çerçevesinde kararlar çıkarılmaya dikkat edilmiştir. Ancak göçün yönetilememesinin AB için giderek daha büyük bir sorun haline geldiği dönemlerde acil ve özel toplantılar düzenlenmiştir. Bu toplantılarda güvenlik söylemi üzerinden politikalar oluşturulmaya çalışılmıştır (Lazaridis & Wadia, 2015). Örneğin Konsey Başkanı Donald Tusk 2016 yılında Avrupa Konseyi'nin kitlesel göç ve düzensiz göçün ciddi sosyal ve insani etkileriyle başa

çıkmak için kapsamlı bir yaklaşım ortaya koymaya çalışıldığını belirtirken açıklamasında güvenliğe odaklanıp "ciddi etkiler", "başa çıkmak" gibi ifadelerle AB'yi zorlu bir sürecin beklediği algısını ortaya çıkarmıştır (Council of European Union, 2016a). Böylece güvenlikleştirme yaklaşımına göre ciddi etkilerle başa çıkabilmek için olağanüstü tedbirlere gerek duyulursa bu tedbirlerin uygulanmasının normal görülmesi gerektiği etkilemek istenilen kitleye aktarılmaktadır.

Konsey'in acil ve özel toplantılarından biri de 23 Nisan 2015 tarihinde gerçekleşmiş ve bu toplantıda Akdeniz rotası üzerinden AB'ye geçmek isteyen göçmenlerin durumu görüşülmüştür. Avrupa Konsey başkanı Donald Tusk toplantı sonrasında yaptığı açıklamada bölgedeki mücadelede öncelik verilen konular arasında göçmenlerin kurtarılmasının yanı sıra, suç örgütlerinin faaliyetlerine dikkat çekmiştir:

> "Ana önceliğimiz masum insanların hayatlarını kurtarmaktır. Ancak hayat kurtarmak sadece denizde insanları kurtarmakla ilgili değildir. Aynı zamanda göçmen kaçakçılarını durdurmak ve yasadışı göçü engellemekle de ilgilidir." (Beales, 2015).

Aynı toplantıdan sonra açıklama yapan Dimitris Avramopoulos, göçmen kaçakçılarına karşı AB'nin etkili bir şekilde mücadele edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, Akdeniz'deki durumun değişmesi için de ilk olarak sınır güvenliğine önem verilmesi gerektiğini ve hayat kurtarmak için FRONTEX tarafından yönetilen Triton ve Poseidon operasyonlarının güçlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Beales, 2015). AB'nin mücadele alanlarını vurgulayan Avramopoulos, göçmen kaçakçılarının faaliyetlerine karşı sürdürülebilir etkili çözümlere dikkat çekmektedir. Bunun için sınır güvenliğine önem verilmesi ve FRONTEX tarafından yönetilen Triton ve Poseidon operasyonlarının güçlendirilmesi gerektiğini belirtmesi, göçün güvenlikleştirilmesi adına atılması gereken adımların bir parçasıdır. Çünkü bu tür bir yaklaşım içinde göçün güvenlik boyutu öne çıkarılmakta ve zamanla güvenlik endişeleri, sınırların korunması, göç politikalarının belirleyici unsurlarından biri haline gelmektedir. Nitekim göçle ilgili konuların görüşüldüğü Konsey'in ileri tarihli toplantılarında insan güvenliği odağından uzaklaşılıp sınır güvenliği konularına eğilimin arttığı görülmektedir. 2016 yılında Başkan Donald Tusk, BM mülteciler ve göçmenler zirvesinde;

"Bugün AB'nin dış sınırlarında düzeni yeniden tesis etmek için net bir hedefi olduğunu bilmelisiniz. Sonuç olarak, bu AB'ye yönelik düzensiz göç akışların daha da azalmasını sağlayacaktır. 1 buçuk milyondan fazla düzensiz göçmenin söz konusu

olduğu 2015 yılının tekrarı olmayacak." … "AB'nin dış sınırlarının güçlendirilmesinde ve bu konuda ihtiyacı olan üyeler için mali yardımın artırılmasında, üç gün önce Bratislava'daki toplantımızda AB üye devletlerinin bu konuda hemfikir olduğunun altını çizmek istiyorum." şeklinde açıklamalarda bulunmuştur (Council of European Union, 2016a).

Tusk bu konuşmasında AB'nin kitlesel ve düzensiz göçle mücadelede, önceliğinin sınır güvenliğini geliştirmek olduğunu açıkça ifade etmiştir. AB'ye yönelen göçün büyüklüğü üzerinden sınırların yönetilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Bu konuda, 14-15 Aralık 2017 tarihinde Avrupa Konseyi toplantılarının ardından Başkan Donald Tusk'ın açıklamalarına şu sözlerle başlaması örnek olarak gösterilebilir:

> "Dünkü göç tartışması, topraklarımızı korumanın, dış sınırlarımızı korumanın ve yasadışı göçü engellemenin amaçlarımız arasında öncelikli olduğunu gösterdi. Benim için liderlere sorduğum iki sorunun cevabı çok önemliydi. İlki; bir sonraki Çok Yıllı Mali Çerçevede yasadışı göçü engellemeye yönelik bir mali araca olan ihtiyaca verilen olumlu cevap. Bu olumlu cevap tek ve anlamlı cevaptı zaten. İkinci sorum, zorunlu kotalar konusu da dahil olmak üzere Dublin Yönetmeliğinde reform yapmakla ilgiliydi. Yine, fikir birliği içinde bu konuda çalışılması için olumlu bir cevap aldım" (Council of European Union, 2017).

Avrupa Konseyi'nin sınır güvenliğinin artırılarak göçün engellenmesi konusunda üyelerin de desteğinin olduğunu belirtmesi bu konuda alınan kararların sorgulanması konusunda pek açık kapı bırakmamaktır. Konsey'in söylemlerinde belirginleşen güvenlik ve iç güvenlik temaları üzerinden dış sınır güvenliğinin öne çıkarıldığı görülmektedir. 18 Mart 2016 tarihinde Konsey basın açıklamasında olağanüstü tedbirlerin insanların kurtarılması ve kamu düzeni için gerekli olduğu vurgulayan ifadeler kullanılmıştır:

> "Göçmenlerin tümü, ilgili uluslararası kurallara ve geri göndermeme ilkesine uygun olarak korunacaktır. İnsanların acılarına son vermek ve kamu düzenini yeniden sağlamak için gerekli olan ise geçici ve olağanüstü bir tedbirdir "(Council of European Union, 2016b)

Burada ve Konsey'in bu yıllarda yaptığı diğer açıklamalarda; acil önlem, olağanüstü güvenlik tedbirleri gibi terimler kullanılarak göçe karşı önlemlerin artırılması gerekliliğini daha sık gündeme getirmiştir. Diğer bir ifadeyle bir yandan insan

haklarına, uluslararası hukuka, AB'nin kuruluş amaç ve değerlerine saygı göstererek ortak göç politikası şekillendirilmeye çalışılırken bir yandan da bu süreçte ortaya çıkan zorluklar karşısında "olağanüstü tedbir" ya da "acil önlem" ifadeleriyle AB kurumları dinleyicilere normal politikaların ötesine geçmenin şart olduğunu işaret etmek istemiştir. Bu çerçevede değerlendirdiğimizde AB'nin ihtiyaçlarına uygun ortak göç politikasını oluşturma sürecinde yaşadığı göç deneyimleriyle güvenlikleştirme teorisinin etkisinde kaldığı görülmektedir. Başkan Donald Tusk'ın 2018 yılındaki konuşmalarında, göçü yönetmek ve dış sınırları korumak için güvenlikleştirici söylemlerin giderek daha çok netlik ve ağırlık kazandığı söylenebilir:

> "Göç krizi, Avrupa Hristiyan Demokrasisi üzerinde bir tartışmaya neden oldu. En başından beri iki tehdide karşı uyarıda bulunuyordum. Birincisi, yasadışı göç dalgasına karşı güçsüzlük ve dış sınırımızı etkin bir şekilde kontrol altına almak, vatandaşlarımızın liberal devlete ve AB'ye karşı güven krizine yol açacaktır. Çünkü insanlar özgürlüğü ve sınırların açıklığını ancak kendilerini güvende hissettikleri zaman önemser. İkinci tehdit ise, yeni göç döneminin tetiklediği kaostan yararlanarak sınırların açıklığı ve özgürlüğe karşı güvenlik üzerinden siyaset yapmaya başlayan liderlerin ortaya çıkmasıdır."
>
> "Evet, çok fazla zaman aldı, ama sonunda ortak çabalarımız sayesinde güçsüzlük algısını terk ettik ve dış sınırın korunmasına odaklanmayı başardık. Önümüzde hala çok iş var, ancak bir şey çok net ki; artık önceliğimiz yasadışı göçü durdurmak. Ben bunu son Avrupa Konseyimizde tüm liderlerden duydum."
>
> "AB'nin sınırlarını, topraklarımızı ve kimliğimizi etkin bir şekilde korunmak liberal demokrasinin kurallarına meydan okumak anlamına gelmemektedir" (Council of European Union, 2018).

Tusk, "göç krizi" olarak nitelendirdiği süreç karşısında ortaya çıkan "tehditlerin" dış sınırların etkin şekilde korunarak çözüleceğini açık bir dille ifade etmiştir. Ayrıca sınırların belirginleştirilmesine karşı gelecek eleştirilere de cevap olarak alınan önlemlerin liberal devlet anlayışına aykırı olmadığı belirtilmiştir. Güvensizlik, kaos söylemi iç güvenlik temasına vurgu yapılan bir diğer noktadır. AB bütünlüğünün korunması gerektiği ve bunun için güvenliğin öncelikli olması gerektiği ön plana çıkarılmıştır.

2019 yılında Başkan Tusk bir açılış konuşmasında aşağıdaki şekilde açıklamalarda bulunmuştur:

> "Gerginlikleri azaltmanın yolu, öncelikle tüm ülkelerin liberal demokrasi ile dış sınırlarımızın etkin bir şekilde kontrolü arasında doğal bir çelişki olmadığını fark etmeleridir. Mültecilere yardım etmeliyiz, ancak topraklarımızı koruma temel görevimizi terk etmemeliyiz. Elbette göç sorunu ortadan kalkmadı ve önümüzdeki yıllarda da devam edecek" (Hunt, 2019).

Tusk'ın bu söylemleri çerçevesinde Avrupa vatandaşlarına göçle ilgili güvenlik sorununun sınır güvenliğinin sağlanarak ortadan kalktığı mesajı verilmiştir. Göçe karşı alınan olağanüstü tedbirlerin meşruluğunun herkes tarafından anlaşılması beklenmektedir.

Ekim 2021'de gerçekleşen Konsey toplantısında AB'nin dış sınırlarının etkin kontrolünü sağlanması konusunda hükümet başkanları AB'nin daha fazla kısıtlayıcı önlem alması gerektiğini vurgulamıştır (Council of European Union, 2021). Buna göre son dönemde Konsey'in güvenlik endişesinin en çok yansıdığı alanın sınır güvenliği olduğu söylenebilir. Son olarak 24 Şubat 2022'de Rusya'nın Ukrayna'ya karşı askeri müdahale başlatması üzerine AB'ye yönelik göç hareketliliğindeki değişim değerlendirildiğinde acil önlemlerin gündeme getirildiği görülmektedir. 9 Şubat 2023 tarihinde Avrupa Konseyi toplantısında göçle ilgili acil operasyonel önlemlerin güçlendirilmesi ve hızlandırılması çağrısında bulunmuştur (Council of European Union, 2023b). Sonuç olarak AB kurumlarının göçü gündem konusu yaparak güvenlik temaları çerçevesinde benzerlik gösteren söylemler kullandığı ortaya çıkarılmıştır. Parlamento acil önlem, tehdit, sorun, güvenlik gibi terimlerle söylemlerini kuvvetlendirirken aynı şekilde Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu da bu terimlere benzer ifadeleri kullanmaktan kaçınamamıştır. AB kurumlarının göç konusunda yaptığı açıklamlarda ve belgelerinde göçü güvenlikleştirdiği hatta bu üç kurumun göç politikasının şekillenmesinde etkili olduğu görülmektedir.

Nitekim, göç kurumlar tarafından önce bir sorun olarak gösterilmiş daha sonra bu sorunun çözümü için öncelikle sınır güvenliğinin güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Üstelik alınan katı tedbirlere karşı tepkileri önlemek için göçün doğal süreci içinde insan güvenliği tehlikesinin zaten mevcut olduğu, AB'nin göçün yönetiminde aldığı kararların kuruluş amaçlarına aykırı olmadığı da daha sık ifade edilmeye başlamıştır. Güvenlikleştirme sürecinde Avrupa Konseyi'nin, göçü siyasetin gündemine alıp tehdit olarak sunmasına yönelik verilen örneklerde daha çok sınır güvenliğinin güçlendirilmesi, alınacak önlemlerin önünün açılması ve vatandaşların bu önlemleri kabul etmesi gibi aşamalara vurgu yapılmıştır.

2.2.2. Güvelikleştirilen Göç Çerçevesinde AB'nin Göç Politikasının Unsurları: Düzensiz Göçle Mücadele ve Sınır Yönetimi

AB'de göç politikasının güvenlikleştirilmesi daha çok düzensiz göçle mücadele ve sınır yönetimi alanlarını etkilemiştir. Diğer bir ifadeyle, güvenlikleştirici söylemlerle birlikte, AB'de düzensiz göçün bir tehdit unsuru olarak algılanmasına paralel olarak, sınır kontrollerindeki verimsizlik de güvensizlik olarak ele alınmıştır. Bu nedenle düzensiz göçle mücadelede yeni politikalar geliştirilmiş; sınır yönetimi alanında ise kısıtlayıcı politikalar öncelik kazanmıştır.

Son yıllarda özellikle, AB'nin göç hareketliliğine karşı yeteneğini artırmak için çeşitli önlemler aldığı gözlemlenmektedir. Bu önlemler arasında, üçüncü ülkelerle anlaşma ve iş birliklerinin güçlendirilmesi, göçmenlerin ülkelere dağılımının daha adil bir şekilde gerçekleştirilmesi, sığınma ve göç politikalarının daha etkin bir şekilde koordine edilmesi ve sınır güvenliğinin artırılması gibi konular öne çıkmaktadır. Bu politika değişikliklerinin bir sonucu olarak, göçmenlerin AB'ye ulaşması ve bu ülkelerde kalması daha zor hale gelmiştir. Bu bağlamda, AB'nin göç politikasının güvenlikleştirilmesi yönündeki eğilimi ve bu doğrultudaki değişim alt başlıklarda değerlendirilmiştir.

2.2.2.1. AB'de Düzensiz Göç Rotaları ve Düzensiz Göçle Mücadele

AB'ye yönelik düzensiz göç, farklı rotalar üzerinden gerçekleşmekte ve bu rotaları kaynak ve transit ülkelerin konumu, ülkelerdeki siyasi, toplumsal ve ekonomik krizler, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti gibi örgütlerin faaliyetleri ve göç politikaları etkilemektedir (Vural, 2018). Tarihsel sürece baktığımızda AB'nin, göçü ekonomik gelişme ve kalkınma alanlarında zaman zaman fırsata çevirdiği görülürken, göçle ilgili belirlediği bazı politikaların da düzensiz göçü artırdığı ve bu göç rotalarının oluşumunu etkilediği görülmektedir. Örneğin 1950'lerde AB, üye ülkelerin ekonomilerini canlandırmak amacıyla açık kapı politikası yürütmüş ve yasal yollardan göçmen işçiler kabul etmiştir; ancak 1973 Petrol Kriziyle beraber yaşanan ekonomik durgunluk nedeniyle AB göçmenlere kapılarını kapatmıştır (Hansen, 2003). Bu durum güzensiz göçün artmasına ve dolayısıyla AB'ye uzanan göç rotalarının şekillenmesine neden olmuştur (Geddes, 2003/2013). Özellikle 1980'den sonra AB göç politikalarının şekillenmesinde önemli bir faktör olan düzensiz göç, kamu düzenine, ekonomik pazara

veya kültürel kimliğe tehdit olarak algılanmıştır (Yavaş, 2017). Bu algıyla beraber AB'ye yönelik artan düzensiz göç kadar göçün gerçekleştiği rotalar da giderek önem kazanmıştır.

AB'ye yönelik düzensiz göç hareketleri 2004 genişlemesinin ardından daha çok Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri üzerinden gerçekleşmiştir. Bu hareketlilik alıcı ülkelerde toplumsal uyum ve ekonomik sorunları gündeme getirmiştir (Huysmans, 2006). 2004 yılındaki genişleme döneminde düzensiz göç rotaları Birlik sınırları içinde kalmış ancak 2011'den sonra Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki olaylar neticesinde AB'ye yönelik düzensiz göç hareketleri yeniden bir ivme kazanmış ve bu bölgelerden gelen düzensiz göçmenlerin kullandıkları göç rotaları ön plana çıkmıştır (Akkerman, 2018). Göç rotalarının yeniden şekillenmesi, AB'nin göç yönetimi stratejilerinin ve sınırların korunması politikalarının da yeniden değerlendirilmesini gerektirmiştir.

AB'ye yönelik göç hareketliliğinde düzensiz göçmenlerin kullandıkları göç rotaları üzerinden kara, hava ve deniz yolu ile geçiş yapılmaktadır, ancak kara ve deniz üzerinden geçişler coğrafi yüzey şekilleri nedeniyle daha zorlayıcı görülmektedir. Ayrıca coğrafi şartlar nedeniyle kara ve deniz üzerinden geçişlerin kontrolünün de ülkeler açısından daha zor olduğu kabul edilmektedir (Akkerman, 2018). Bu tezin temelinde sınır güvenliği konusu ele alındığı için tezin sınırlılıkları gereği kara ve deniz üzerinden geçişler incelenmiştir. Özellikle sınır güvenliği alanında kara ve deniz sınırları üzerinde alınan önlemlere odaklanılmıştır. Bu sebeple, AB'ye yönelik düzensiz göç hareketlerinin belirli geçiş bölgeleri detaylı bir şekilde incelenirken, FRONTEX raporlarında analiz edilen rotalar üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Buna göre FRONTEX raporlarında;

- Doğu Akdeniz Rotası
- Batı Akdeniz Rotası
- Batı Balkan Rotası
- Orta Akdeniz Rotası
- Batı Afrika Rotası
- Arnavutluk'tan Yunanistan'a Dairesel Güzergah
- Doğu Sınırları Rotası
- Karadeniz Rotası olarak düzensiz göç rotaları belirlenmiştir (FRONTEX, 2021a).

Bu rotalar üzerinden AB'ye kara ve deniz yolu ile düzensiz geçişler yıllara göre aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2.1: AB'nin Düzensiz Göç Rotaları Üzerinde Tespit Edilen Düzensiz Göçmen Sayısı 2016-2022

Rotalar (Kara ve Deniz)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Doğu Akdeniz Rotası (Kara)	7.672	7.587	22.547	17.370	9.849	15.412	30.428
Doğu Akdeniz Rotası (Deniz)	174.605	34.732	34.014	65.963	10.431	5.160	13.478
Batı Akdeniz Rotası (Kara)	1.349	1.511	1.425	412	173	1.088	1.877
Batı Akdeniz Rotası (Deniz)	8.641	21.552	54.820	23.557	17.197	17.378	13.257
Batı Balkan Rotası	130.325	12.179	5.869	15.152	26.969	61.735	144.197
Orta Akdeniz Rotası	181.376	118.962	23.485	14.003	35.673	67.724	105.561
Batı Afrika Rotası	671	421	1.323	2.718	24.087	22.351	15.463
Arnavutluk'tan Yunanistan'a Dairesel Güzergah	5.121	6.396	4.550	1.944	1.365	1.092	696
Doğu Sınırları Rotası	1.384	872	1.084	722	677	8.160	6.373
Karadeniz Rotası	1	537	0	2	0	0	213
Diğer	1	1	0	3	2	1	10
Toplam	511.146	204.750	149.117	141.846	126.423	200.101	331.553

Kaynak: FRONTEX, 2021a, FRONTEX, 2023

FRONTEX'in Risk Analizi Raporları incelenerek oluşturulan tabloya göre 2022 yılında en çok kullanılan düzensiz göç rotaları arasında Doğu Akdeniz, Orta Akdeniz ve Batı Balkanlar yer almaktadır. Düzensiz göç için kullanılan rotalar, coğrafi ve siyasi faktörlere bağlı olarak zamanla değişkenlik gösterse de bu rotalar diğer yıllarda da en çok tercih edilen rotalar arasında ilk sıralarda yer almaktadır. AB'ye yönelik düzensiz göç hareketlerinin zaman zaman ivme kazanması ve Schengen Bölgesi'nde iç sınırların olmaması nedeniyle bu rotalar üzerinden gerçekleşen düzensiz göç Birlik açısından endişe verici bulunmakta ve göçün yoğunluğuna göre çeşitli tedbirler alınmaktadır. Bu yüzden kontrolü sağlamak ve göçle ilgili kaygıları en aza indirmek için AB Temel Haklar Şartı ve Schengen yükümlülükleri kapsamında üye devletler düzensiz göç ile mücadelede ilk olarak sınır yönetimi altyapılarını geliştirmiştir. AB üye devletlere bu altyapı faaliyetleri için finansman sağlarken, teknik altyapı, veri paylaşımı, yasal düzenlemeler dışında FRONTEX, EUROSUR

gibi kurumsal düzenlemelerle de düzensiz göç ile mücadele politikasına destek vermektedir (Carrera vd., 2023). Ayrıca 2012 yılında Avrupa Birliği Adalet ve İçişleri Konseyi, düzensiz göçle mücadele politikasının kapsamını;

- Kaynak ülke ve transit ülkelerle göç ile ilgili iş birliklerinin güçlendirilmesi
- Dış sınırlarda gelişmiş sınır yönetimi
- Yunanistan-Türkiye sınırından düzensiz göçün önlenmesi,
- Düzenli göç rotalarının kötüye kullanılmasının önlenmesi,
- Üçüncü ülke vatandaşlarının serbest dolaşım hakkını suistimal etmesinden korumak,
- Geri dönüş uygulamaları da dahil olmak üzere göç yönetimini geliştirmek, şeklinde ana hatlarıyla belirlemiştir (European Commission, 2012).

Bu maddelere göre düzensiz göç rotalarının yanı sıra özellikle Yunanistan ve Türkiye arasındaki sınırda düzensiz göçün önlenmesinin AB'nin öncelikli hedeflerinden biri olarak sıralanması dikkat çekicidir. Bu bölgedeki sınır güvenliğinin artırılması ve iş birliğinin güçlendirilmesi yönünde diğer bölgelere göre daha farklı tedbirler alınacağını akıllara getirmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise düzensiz göçün azaltılmasına yönelik politika kapsamının oluşturulduğu görülmektedir. 2012'den bugüne AB, izlediği yaklaşımla birlikte özellikle AB'nin dış sınırlarını oluşturan üyelere destek olmak konusunda güçlü adımlar atmıştır (Carrera vd., 2023). Son dönemde ise düzensiz göç rotaları üzerinde tedbirleri artırarak özellikle organize suç örgütlerinin faaliyetlerinin önlenmeye ve sınır güvenliğini en üst seviyeye çıkarmaya çalışmaktadır (FRONTEX, 2021a). Bu kapsamda 29 Eylül 2021'de Komisyon, 2021-2025 dönemi için göçmen kaçakçılığına karşı yenilenmiş bir AB eylem planını yürürlüğe koyarak bu tür suç örgütlerini önlemek amacıyla üye ülkeler ile AB kurumları arasında operasyonel iş birliğini ve bilgi alışverişini güçlendirmiştir (EUR-Lex, 2021a). Bunun yanı sıra göç rotaları üzerinde sınır denetimlerinin yoğunlaştırılması için AB, üye ülkelere geliştirilmiş teknoloji ve ekipman desteği sağlamak üzere eylem planları yürürlüğe koymuştur. Kasım 2022'de Komisyon Orta Akdeniz Eylem Planı'nı sunmuş, Orta Akdeniz göç güzergahı üzerinde düzensiz göçle ilgili sorunların çözüme kavuşturulması için üye devletler üzerindeki sorumlulukların altını çizmiştir (European Commission, 2022d). Batı Balkanlar güzergahı için hazırlanan eylem planı ile AB, 2021 yılından bu yana Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) kapsamında bu rota üzerindeki üyelere; göç ve sınır

yönetimi alanında teknik ekipman, kaçakçılıkla mücadele, sınır yönetimi, adli ve polis iş birliği kapasitelerin güçlendirilmesi gibi alanlarda 201,7 milyon Euro finansman sağlamıştır (European Commission, 2022e).

AB, bu eylem planlarında düzensiz göçe karşı önlemleri acil ve alınması zorunlu önlemler olarak nitelendirmiş ve göçün güvenlikleştirilme sürecinde düzensiz göçü engellemeye odaklanmıştır. Dolayısıyla AB'nin düzensiz göçle mücadelede aldığı acil önlemler, göç politikalarının güvenlik boyutunun güçlendirilmesine katkı sağlamıştır. Öte yandan AB, eylem planları sayesinde düzensiz göç rotaları üzerindeki üyelerle ortaklığı güçlendirerek güvenlik odaklı politikaları iş birliği yaptığı ülkelere de taşımaktadır. Son olarak Haziran 2023'te Komisyon'un, Adalet ve İçişleri Konseyi ve Avrupa Konseyi'ne sunduğu Batı Akdeniz ve Atlantik göç rotasına ilişkin Eylem Planı iki sütun boyunca yapılandırılmış on sekiz hedefi kapsayan operasyonel tedbirleri içermektedir (European Commission, 2023b) AB'nin daha önce Orta Akdeniz ve Batı Balkanlar rotaları için sunduğu eylem planları gibi Batı Akdeniz ve Atlantik Eylem Planı da temel göç rotaları üzerinde geliştirilen ve düzensiz göçle mücadelede üyelerle iş birliğini kilit nokta haline dönüştüren bir adım olmuştur.

2.2.2.2. Düzensiz Göçle Mücadelede Dışsallaştırma Eğilimi: Geri Kabul Anlaşmaları

AB'nin düzensiz göçle mücadelesinde kilit unsur olarak görülen Geri Kabul Anlaşmaları (GKA), Birlik sınırları içindeki üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kişileri menşe ülkeye ya da transit ülkeye geri göndermek için yapılan anlaşmalardır (Cassarino, 2018). GKA'lar göç kontrolünde sınır güvenliğinin korunması gibi geleneksel yöntemlere alternatif olarak ortaya çıkmıştır. Düzensiz göçmenlerin dönüşünü yönetmek için ortak kuralların belirlendiği bu anlaşmaların üçüncü ülkeler tarafından pratikte uygulanması için AB, anlaşmaları üyelik koşulu olarak öne sürmekte ya da vize kolaylaştırma anlaşmalarını bir teşvik aracı olarak sunmaktadır (Trauner & Kruse, 2008). Bu şekilde AB, iş birliği yapmak istediği ülkelerde GKA konusundaki isteksizliği gidermeyi amaçlamıştır. Zamanla AB'nin üçüncü ülkelerle anlaşma yaparak düzensiz göçü AB sınırları dışında yönetmeye çalışması, GKA'nı dışsallaştırma stratejisinin önemli bir aracı haline getirmiştir. Dışsallaştırma stratejisi kapsamında GKA ile birlikte diğer ülkelerin AB'nin göç politikasına paralel politikalar geliştirmesi de teşvik edilmektedir (Betts, 2010). AB'nin öncelik verdiği

politikalar arasına giren bu stratejiyle temel hedefi göç alanındaki bütünleşmenin dış politikada da desteklenmesi ve göç yönetiminin sürdürülebilir politikalarla kontrolünün sağlanmasıdır (Stutz & Trauner, 2022).

AB'de GKA'larının yanı sıra 29 Nisan 2004 tarihinde yayınlanan Konsey Direktifi ile insan ticareti mağdurlarına oturma izni verilmesine yönelik kararlar çıkarılmıştır. Böylece düzensiz göçle mücadele kapsamında savunmasız kişilerin korunmasına ilişkin temel ilkeler belirlenmiştir (EUR-Lex, 2004a). 16 Aralık 2008 tarihinde de yayınlanan Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi ile düzensiz göçmen statüsünde üçüncü ülke vatandaşlarının geri gönderilmesine ilişkin ortak standartlar belirlenmiştir. Bu direktifte geri dönüş sürecini kolaylaştıracak ikili geri kabul anlaşmaları üzerinde durulmuştur. Ayrıca belgede Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı tarafından belirlenen ilkelerin düzensiz göçmenler açısından gözetileceği vurgulanmıştır (EUR-Lex, 2008b). Düzensiz göçle mücadelede kişilerin temel haklarına ve onurlarına saygı göstererek adil ve şeffaf kurallar çerçevesinde geri gönderilmesi ile düzensiz göçmenlerin sayısının azalacağı ve AB'nin gerçekten korumaya muhtaç göçmenlere yeterli olabileceği öngörülmüştür (Panizzon, 2012).

Aşağıdaki Tablo 2.2.'de AB'nin üçüncü ülkelerle imzaladığı GKA yer almaktadır. Bu anlaşmalara rağmen 2015 yılında, Avrupa Komisyonu'nun Göç, İçişleri ve Vatandaşlıktan Sorumlu Üyesi Dimitris Avramopoulos tarafından AB üye devletlerine hazırlanan mektupta, AB'nin düzensiz göçmenleri veya sığınma başvuruları reddedilenleri geri gönderme sisteminin yeterince hızlı ve etkili olmadığından bahsetmiştir (EUR-Lex, 2015a). Dolayısıyla 2015'ten sonra düzensiz göçmenlerin FRONTEX, EUROPOL ve Avrupa İltica Destek Ofisi gibi AB kurumları tarafından organize edilen edilen Ortak Geri Dönüş Operasyonları yoluyla geri gönderilmeleri üzerinde daha çok durulmuştur (Carrera & Guild, 2015). Böylece düzensiz göçmenleri sınır dışı etme prosedürlerinde GKA'larının yanı sıra AB'nin sınır güvenliğinden sorumlu FRONTEX'in rolü de artırılmıştır. AB GKA'lar ile göçü yönetmede yüksek beklentiler içinde olduğundan beklentilerini karşılamayan bir durum karşısında ilk olarak sınır güvenliğinden sorumlu birimin desteğine ihtiyaç duymuştur.

Tablo 2.2: AB'nin Üçüncü Ülkelerle İmzaladığı Geri Kabul Anlaşmaları

Yürürlüğe Girme Yılı	Ülkeler
2004	Hong Kong, Makau (Çin Halk Cumhuriyeti-Makau)
2005	Sri Lanka
2006	Arnavutluk
2007	Rusya
2008	Ukrayna, Kuzey Makedonya,Bosna Hersek, Karadağ, Sırbistan, Moldova
2010	Pakistan
2011	Gürcistan
2014	Ermenistan, Azerbaycan,Türkiye, Kabo Verde
2020	Belarus

Kaynak: European Migration Network, 2022, s.2-3

GKA'ların etkinlik açısından değerlendirilmesi AB temsilcilerinin açıklamalarına da yansımıştır. Liderler konuşmalarında geri dönüş oranına atıfta bulunarak göçle birlikte karşılaşılacağı düşünülen tehditlerin bu anlaşmalar sayesinde de ortadan kaldırılabileceği algısını vatandaşlara aktarmıştır. Böylece sınır güvenliği tedbirlerine ek olarak GKA'larının önemi giderek artırmıştır. 2017 yılında eski AB Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker bu durumu şu sözlerle özetlemiştir:

> "Avrupa'da kalma hakkı olmayan kişilerin menşei ülkelerine iade edilmesi gerekiyor. Düzensiz göçmenlerin sadece %36'sının geri dönmesi, bu konuda önemli ölçüde işlerimizi hızlandırmamız gerektiğinin açık bir göstergesidir. Avrupa'nın gerçek korumaya muhtaç mültecilere yardım edebilmesi için tek yolu dayanışma içinde bu geri dönüşleri desteklemesidir" (European Commission, 2017a).

Geri dönüş oranı, bir ülkeden ayrılması emredilen kişilerin, ayrılma emrini takiben üçüncü bir ülkeye geri dönenlerin sayısı ile ayrılması emredilen kişi sayısı arasındaki orandır. AB geri dönüş oranı Juncker tarafından belirtildiği gibi, ayrılma emrinin ardından AB topraklarını terk eden tüm üçüncü ülke vatandaşlarının payıdır. Aşağıdaki Tablo 2.3'te ise düzensiz göçmenlerin geri dönüş oranları verilmiştir. Örneğin 2012 yılında bu oran %30.38, 2013 yılında %36.87, 2014 yılında ise %31.91, 2015 yılında %33.84'tür. Analiz edilen oranların düşük olması nedeniyle AB geri gönderme uygulamalarının verimliliğini arttırmak için 2015 yılında Geri Dönüş ile

ilgili AB Eylem Planı'nı yayınlamıştır (EUR-Lex, 2015b). 2015'ten sonra iade oranlarının artmış bu eylem planı ile GKA imzalanan ülkelere düzensiz göçmenleri geri göndermek kolaylaşmıştır. Öte yandan Tablo 2.3'te de gösterildiği gibi 2015 yılındaki düzensiz göçmen sayısının diğer yıllara kıyasla en yüksek seviyede olduğu görülmektedir.

Buna rağmen düzensiz göçmenlerin geri dönüş oranı %33.84'te kalmıştır. En yüksek düzensiz göçmen sayısının olduğu yıl, geri dönüş oranı düzensiz göçmen sayısının daha az olduğu yıllarla aynı seviyelerde kalmıştır. Bu nedenle 2017 yılında Komisyon, AB'de daha etkili bir geri dönüş politikası için 2015 yılında yayınlanan Eylem Planı'nı revize etmiş ve "İade El Kitabı" yayınlamıştır. Bu gelişmeyle birlikte AB, Komisyon tarafından önerilen tedbirler çerçevesinde düzensiz göçmenlerin hızlı bir şekilde geri gönderilmesini kolaylaştıracak kararların uygulanması gerektiğinin altını çizmiştir (European Commission, 2017b). Bu gelişmelerin temel amacı, AB'nin sınırlarını koruma ve güvenliğini sağlama çabalarını desteklemek ve göç akışlarını yönetmek için etkili bir geri dönüş politikası oluşturmaktır. Nitekim revize edilen eylem planı ile düzensiz göçle ilgili bilgi alışverişini kolaylaştıracak sistemlerin oluşturulması için üye devletlere daha çok mali destek sağlanması öngörülmüş, böylece sınır güvenliğini destekleyecek somut projelere de kaynak aktarılmıştır (European Commission, 2017b). GKA'nın verimliliğini artırmak için atılan adımlar AB'nin sınırlarındaki güvenliğin artırılması ile paralel doğrultuda ilerlemeye başlamıştır. Özetle, eylem planları ve direktiflerle sınır güvenliğini destekleyici; teknolojik altyapıların geliştirilmesi, sınır kontrollerinin güçlendirilmesi ve insan kaçakçılığıyla mücadele kapasitesinin artırılması gibi alanlarda somut adımlar atılmıştır.

Tablo 2.3: AB'de Ayrılma Emrini Takiben Geri Gönderilen Üçüncü Ülke Vatandaşları - Yıllık Veriler

Yıl	Düzensiz Göçmen Sayısı (Üçüncü Ülke Vatandaşları)	Ayrılma Emri Verilen Üçüncü Ülke Vatandaşları	Ayrılma Emrini Takiben Geri Dönen Üçüncü Ülke Vatandaşları	Düzensiz Göçmenlerin Geri Dönüş Oranları
2012	394.060	434.280	131.960	%30.38
2013	394.855	373.035	137.560	%36.87
2014	606.850	404.715	129.155	%31.91
2015	2.085.465	458.625	155.225	%33.84
2016	924.035	426.255	192.460	%45.15
2017	563.825	450.390	160.650	%35.66
2018	572.195	456.660	145.905	%31.95
2019	627.900	491.195	142.320	%28.97
2020	557.455	396.435	70.230	%17.71
2021	679.730	340.520	…	…
2022	1.120.330	431.195	73.580	%18.43

Kaynak: Eurostat, 2024a, Eurostat, 2024b, Eurostat, 2024c

Bu çerçevede, 2015 yılından bu yana düzensiz göçmen sayısının AB'de beklenen seviyede azalmadığı ve özellikle Afrika, Orta Doğu ve Asya'dan gelen düzensiz göçmenlerin AB'ye göçmen kaçakçılığı gibi suç örgütleri tarafından getirildiği tespit edilmiş, dolayısıyla 29 Eylül 2021'de Komisyon 2021-2025 dönemi için göçmen kaçakçılığına karşı yenilenmiş bir AB eylem planını daha kabul etmiştir. Yenilenen eylem planında kapsamlı bir yaklaşımla ele alınması gerektiği vurgulanan düzensiz göç sorununun göç güzergahları ve kaynak ülkelerle daha yakın iş birliğiyle çözüleceği belirtilmiştir (European Commission, 2021). Kısaca, AB'de düzensiz göç sorununun giderek artması ve karmaşıklaşması ile birlikte daha güçlü ve etkili eylem planları oluşturulmaya başlamıştır. Göçmen kaçakçılığına karşı daha etkili önlemler alınırken, daha önceki eylem planlarında olduğu gibi sınır güvenliğinin artırılması ve kaynak ülkelerle daha yakın iş birliği yapılmasına öncelik verilmiştir. Burada temel amaç Birlik sınırlarının güvence altına alınması ve iç güvenliği korumaktır. Nitekim AB içindeki düzensiz göçmenlerin geri gönderilmesi için 27 Nisan 2021 tarihinde de Komisyon, AB'nin gönüllü geri dönüş ve yeniden entegrasyon stratejisini kabul

etmiştir. Böylece AB'deki düzensiz göçmenlerin gönüllü geri dönüşlerini teşvik edecek politikaların uygulanması kararlaştırılmıştır (EUR-Lex, 2021b). Bu adımla birlikte AB sürdürülebilir bir göç yönetimi stratejisi izlediğini göstermek istemiş, gönüllü geri dönüş programları ile düzensiz göçmenlerin üyeler üzerindeki yükünü azaltmayı hedeflemiştir. Ancak bu gelişmelerin bütününde dikkat çeken nokta düzensiz göçün yoğunluğuyla AB'nin güvenlik tehdidi endişesinin doğru orantılı olmasıdır (Stutz & Trauner, 2022). Çünkü bu alanda GKA gibi sürdürülebilir önlemlerin yanı sıra düzensiz göçmen sayısını azaltmaya destek olan eylem planları ile AB'nin geri gönderme uygulamalarının verimliliğini artırmak amaçlanmıştır (İçduygu & Aksel, 2014). AB'nin bu alandaki çabalarının yoğunlaşması, direktif ve eylem planlarının artması, bu adımların giderek stratejik hale geldiğini göstermektedir.

2.2.2.3. Sınır Yönetimi : İç Sınır Yönetimi ve Dış Sınır Yönetimi: Entegre Sınır Yönetim Sistemi

Kuruluşundan bu yana AB, sınır yönetimi alanında göç nedeniyle hızlı bir değişim yaşamıştır. Bu bağlamda Schengen Anlaşması ile iç sınırların kaldırılmasının ardından dış sınırların güvenliğinin artırılması bu değişim serüveninin ilk adımıdır. Entegre Sınır Yönetimi (ESY) sistemi, 1985'te Schengen Alanının kurulması planlandıktan sonra AB'nin dış sınırlarının yönetimi konusunda üyelerin iş birliği içinde koordineli hareket etmesi için ortaya çıkmıştır (Zaiotti, 2018/2020). AB, sınır yönetiminde yenilikçi ve kolaylaştırıcı bu sistemi 2001 yılında uygulayabilmiş, 2004 Lahey Programı ile ESY sistemi, AB'nin kendi yapısal özellikleriyle bütünleştirilip sınır yönetim politikaları ve birimleri arasında uyum sağlanması hedeflenmiştir (Council of European Union, 2005). Son dönemde ise ESY sistemi, AB'nin dış sınırlarının etkili bir şekilde korunması için tedbirlerin uyumlaştırılmasını sağlarken aynı zamandan AB'nin sınır yönetimi politikasını ve bu politikaların gelişimini şekillendirecek şekilde uygulanmaktadır (Wagner, 2021). Bu kapsamda ESY sisteminin sınır yönetim politikalarının gelişimindeki en büyük etkisi; üye devletlerin sınır kontrol ve gözetleme yetkisini askeri ve benzeri kuvvetlerden AB kurumlarına ya da tek bir otoriteye kademli olarak devrini sağlamasıdır. Kısaca sivil bir yönetim anlayışını öne çıkarmasıdır (European Commission, 2010a). ESY, ile iç sınırların kaldırılmasının ardından güvenlik konusunda endişe yaşayan üyelerin ortak kararlar

çerçevesinde uyumlu hareket etmesi beklenmektedir. Ancak, AB'de Schengen Alanı'nda bazı koşullarla, sınırlı bölgelerde ve sınırlı sürelerle iç sınır denetim hakkı, belirli gerekçe ve usuller çerçevesinde üye devletlere bırakılmıştır. Bu kapsamda üye devlet, "kamu politikasına veya iç güvenliğine yönelik ciddi bir tehdit" olduğu durumlarda, orantılılık ilkesi kapsamında, tehdidin içeriği ve uygulamanın serbest dolaşıma etkilerini göz önünde bulundurarak otuz (30) güne kadar sürelerle yenilenebilir şekilde sınırlarının tamamı veya bir kısmında iç sınır denetimi uygulayabilmektedir (EUR-Lex, 2006). Böylece AB'de sınır güvenliği konusunda güvenlik kaygısı yaşayan üyelerin güvenlik algılarına göre iç sınır denetiminin değişebildiği, bu konuda tek bir otoriteye yetkinin devredilmediği görülmektedir. AB'de üyelerin bu alandaki güvenlik kaygıları sınır yönetiminde modern sınır yönetim araçlarının kullanılması ve sınır personelinin kapasitesinin geliştirilmesi gibi farklı etkiler ortaya çıkarmıştır (Zaiotti, 2018/2020). Örneğin 2019 yılında FRONTEX Genel Müdür Yardımcısı Berndt Körner; sınır güvenliği alanındaki gelecek projeleri içinde giriş-çıkış sistemlerinde "Elektronik Seyahat Bilgi ve Yetkilendirme Sistemi"nin kullanılmasına geçmeyi hedeflediklerini ifade etmiştir (Hisham, 2019). FRONTEX yetkilisinin bu açıklamasına göre AB'de yeni teknolojilerin kullanımıyla seyahat bilgilerinin kaydı tutularak göçle ilgili sorunların çözülmesinde verimlilik sağlanacağı beklenmektedir. Bu tür teknolojik gelişmelerle AB, ESY sistemini giderek güvenlikçi bir yaklaşımla kontrol ve önleme temaları üzerine taşımaya başlamıştır. Çünkü daha önceki yıllarda ESY sistemi uygulamaları ile sınır kontrollerinin yanı sıra farklı alanların uyumlaştırılması da ön plana çıkarılmaktaydı. Örneğin 2004'te Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinin AB'ye üyeliğiyle beraber bu ülkelerin komünist rejim etkisindeki ekonomilerinin yapılandırılması ve desteklenmesi kapsamında; Arnavutluk, Bosna Hersek, Hırvatistan, Yugoslavya ve Makedonya'nın, AB'nin İstikrar ve Ortaklık sürecine uyum sağlanması için 2000 yılında uygulamaya giren CARDS programı bu ülkelerde de uygulanmıştır (Hobbing, 2005). Diğer bir ifadeyle programlarla beraber bu ülkelerde sınır kontrollerinin etkinliği arttırılarak, işletmecilik ve ticaret alanının oluşturulması ve entegre sınır yönetiminin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Sınırların genişlemesiyle yeni üyelerle ticaret ve taşımacılık alanında yaşanan güvensizlik ve kaçakçılığın önüne geçilerek sınır bölgelerinin güvenliği sağlanmaya çalışılmıştır. Bu süreç ilerleyen aşamalarda yasal ve yasal olmayan şekillerde mal ve kişilerin geçişleriyle ilgili konuları da kapsamıştır (Hobbing, 2005). Son dönemde ise ESY sisteminin geliştirilmesi göç yönetimi alanında daha çok ön

plana çıkmıştır. Çünkü AB üçüncü ülkelerle sınır yönetimi konusunda iş birliğini artırmak ve bu ülkelerin mevcut sınır yönetimini entegre bir yönetime dönüştürmeyi hedeflemiştir. Böylece AB'nin ESY sistemi ve stratejileri doğrultusunda üçüncü ülkelerde de benzer biçimde politikaların geliştirilmesi teşvik edilmektedir (European Commission, 2023c). Bu durum ESY sisteminin sınır güvenliği alanında AB'nin öne çıkan önemli bir dışsallaştırma aracı haline geldiğini göstermektedir (Wagner, 2021). Özellikle AB'nin Türkiye gibi sınır komşusu olduğu ülkelerin AB müktesebatına uygun olarak geliştirilmiş sınır yönetim sistemini uygulamaları beklenmektedir (ICMPD,2015).

3. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE GÜVENLİKLEŞTİRİLEN GÖÇ POLİTİKASININ SINIR GÜVENLİĞİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

AB göç politikasının güvenlikleştirilmesinin sınır güvenliği alanına nasıl yansıdığı bu başlık altında araştırılmıştır. Bölgesel olarak AB'nin sınır güvenliğini artırmaya yönelik aldığı tedbirler incelenmiş, özelde ise üye ülkelerin sınır kontrol sistemlerindeki değişim, sınırlara örülen duvar ve çitler, gözetim ve denetleme teknolojilerindeki ilerleme, sınırlardaki askeri varlıkların kullanımı gibi unsurlar üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca AB ve üye devletler arasında sınır güvenliği alanındaki iş birlikleri, ortak operasyonlar ve ortak stratejiler de ele alınmıştır. Böylece AB'de güvenlikleştirilmiş göç politikasının sınır güvenliğindeki etkinliği incelenmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede AB'nin sınır güvenliğinden sorumlu kurumları FRONTEX ve EUROSUR'un üye devletlerdeki sınır güvenliği faaliyetleri araştırılmıştır. Son olarak güvenlikleştirmenin etkilerileri ilgili önemli bir perspektif sunacağı düşünüldüğünden AB'nin güvenlikleştirilen göç politikasının sınır güvenliğindeki etkilerine yönelik eleştiriler konu edilmiştir.

3.1. AB'de Güvenlikleştirme Söyleminin Sınır Güvenliğine Etkisi

AB'de göçün güvenlikleştirilmesinin sınır güvenliği politikaları üzerinde geniş bir etkisi vardır. Bu etki, politika yapımından uygulamaya kadar birçok alanda görülmektedir. Kısaca güvenlikleştirme, AB'nin sınır güvenliği stratejilerinin ve politikalarının şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Öte yandan AB'nin tarihsel süreç boyunca göç politikalarını tam olarak ortak bir çabaya dönüştüremediği gözlemlense de göçün güvenlikleştirilmesi boyutunda özellikle sınır güvenliği alanında ortak çabanın daha çok ortaya çıktığı görülmüştür. AB'de güvenlikleştirilen göç politikasının sınır güvenliğine yansımaları analiz edilirken AB'nin göç yaklaşımının klasik güvenlik refleksinden uzaklaşmadığı, kontrol, önleme ve sınır güvenliğinin sıkılılaştırılması minvalinde ortak çabanın kuvvetlendiği görülmüştür.

Küresel sistemdeki siyasal ve ekonomik krizler nedeniyle göç hareketliliklerinin artması AB'de göç olgusunun daha fazla güvenlik ile ilişkilendirilmesine neden olmuştur. Dolayısıyla Birlik içinde göçün farklı parametrelerde yarattığı sonuçlar karşısında sınır güvenliği ön plana çıkmıştır. Sınır kontrolleri ve güvenlik arasındaki bağın giderek güçlendiği üye ülkelerde ise düzensiz göçle mücadele ön plana çıkmaktadır (Kicinger, 2004). Huysmans'a (2002) göre göçle ilgili tehdit algıları göçün; sınırları aşan, geçici ve kalıcı hareketleri kapsayan karmaşık bir süreç olmasıyla ilişkilendirilmiştir. Belirli bir göç seviyesinin bir güvenlik sorunu haline gelip gelmeyeceğini tahmin etmek her zaman mümkün değildir. Ancak düzensiz göç yapısı gereği kontrol edilebilir olmadığından güvenlik endişelerinin tüm referans nesneleri içinde yer almaktadır. Ayrıca bir göçmenin ülkeye hangi yollarla girdiği, özellikle toplumsal güvenlik algısında önemli bir yere sahiptir (Huysmans, 2002). Huysmans (2002) toplumsal güvenlik alanında göçün neden olduğu üç tehlikeden bahsetmiştir; kamu düzeninin zayıflaması; kültürel kimliğin bozulması ve iç işgücü piyasasının istikrarsızlaşması. Bu bağlamda düzensiz göçle ilgili, medya ve politikacılar yapay bağlantılar oluşturarak bir "güvensizlik sarmalı" ortaya çıkarmaktadır. Güvenlikleştirme teorisine göre bu güvensizlik sarmalı devletin normal politika normlarının dışında kalan eylemlerini haklı çıkarmak için kullanılmaktadır. Göçle ilgili güvenlik kaygıları ise daha çok vize sürelerini aşması halinde düzensiz göçmen kategorisine girenlerle ya da sınırlardan yasal olmayan şekillerde geçmeye

çalışan düzensiz göçmenlerle ilişkilendirilmektedir (Kicinger, 2004). Bu nedenle AB'ye yönelik göç, sınır güvenliği kapsamında değerlendirildiğinde, ülkelere yasadışı girişlerin önlenmesi veya yasal göçün kısıtlanması hedefleri öne çıkmakta ve göçün daha az tehdit edici hale gelmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Weiner'a (1992) göre, devletlerin göçü kısıtlamak veya önlemek için benimsedikleri üç strateji bulunmaktadır; göçü önlemek için menşei ve transit ülkelere finansal ödemeler yapmak, yasal göçü zorlaştıran yasalar çıkarmak ve sert güvenlik önlemleriyle caydırıcı uygulamalara izin vermek. AB gibi ulusüstü yönetimlerin ise göçe nasıl tepki vereceği, üye ülkelerin tehdidi nasıl algıladıklarına bağlıdır. Weiner'ın (1992) ifade ettiği üç strateji AB'de üye ülkelerin ulusal çıkarları doğrultusunda uygulanmaktadır. Ancak, göçe karşı müdahalenin AB içinde sınır kontrolüyle gerçekleştirilmesinin nedenlerinin araştırılması, tezin teorik çerçevesini tamamlayıcı niteliktedir. Bu nedenle, alt başlıklarda daha çok bu konuya odaklanılmıştır. AB gibi uluslarüstü bir yapının, göçü engellemek için sınırlarında fiziki önlemleri artırması veya sınırlarını kapatması gibi adımların etkin kontrolü sağlayıp sağlamadığı sorusu önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, AB'nin sınır güvenliği alanında aldığı önlemlerin değişimi ve gelişimi güvenlikleştirme teorisi çerçevesinde araştırılmıştır.

Tarihsel süreçte, AB'de ortak göç politikasının güvenlikleştirilmesi, 1990'larda göçün ivme kazanması ve Schengen Alanı'nın özelliklerinin belirginleşmesi ile başlamıştır. İç sınırların kaldırılmasının ardından dış sınırların kontrolünün artırılması, sınırların dışında kalanların diğerleri ya da öteki olarak algılanmasına neden olmuştur (Kılıç, 2018). Birlik bütünleşme hedefi kapsamında adım adım ilerlerken dış sınırların daha belirgin hale gelmesi göç ve sınır güvenliği ile ilgili politikaların şekillenmesine etki etmiştir.

Sınır güvenliğinin sağlanması için kontrol ve denetimin artırılması her ne kadar 1985'te Schengen Anlaşması'ndan sonra sınırların tamamen açık olduğu günden bugüne önemli kabul edilse de güvenlikleştirilen göç politikası ile dış sınırlar kritik bir önem kazanmıştır. Öyle ki AB, sınır kontrolü konusunun sadece üye ülkeler ile koordineli hareket ederek sınır güvenliğinin sağlanamayacağını görüp, sınır komşusu olduğu ülkeler ile iş birliği içinde hareket etmeye çalışmıştır (Jandl, 2007). Bu kapsamda GKA gibi özellikle düzensiz göç alanında AB'nin dış sınırları üzerindeki baskıyı azaltan stratejiler ortaya çıksa da AB'de sınır güvenliği alanında fiziki ve teknolojik tedbirlerin artırılması kaçınılmaz olmuştur. Çünkü AB'de artış ve azalışlarla göçün boyutu değiştikçe göçe karşı hızlı bir şekilde çözüm geliştirilmesi

giderek güçleşmiştir (Schain, 2019). Özellikle AB ülkelerinde gerçekleşen terör saldırılarının ardından Birlik içinde zaten var olan göç/göçmen korkusu daha da artmıştır (Adamson, 2006). Dolayısıyla doğudan batıya doğru gerçekleşen düzensiz göç; güvenliğe direkt tehdit olarak görülmeye başlamıştır (Jandl, 2007). Bu bağlamda AB'de sınırlarda fiziki ve teknolojik tedbirlerin artırılması 2000'lerde ivme kazanmıştır. 1990'ların başında SSCB'nin dağılmasının ardından, 1990'ların ortalarında ise Yugoslavya'daki savaşlar nedeniyle AB'ye yasal ve yasal olmayan yollarla geçiş yapanların sayısı artmıştır (Neal, 2009).

2000'lere gelindiğinde AB'nin genişleme sürecinde sınır koruma sistemleri ve bu alandaki kurumsal gelişmeler ön plana çıkmıştır. Üyeliği kabul edilen Doğu Avrupa ülkelerinden Slovakya'nın, Polonya'nın ve Romanya'nın dış sınırları o dönemde diğer dış sınırlara göre güvenlik açısından zayıf görülmüştür (Lavenex, 2006). Nitekim 2004 yılındaki genişlemeden sonra sınırların güvensizliği nedeniyle FRONTEX kurulmuştur (Neal, 2009). AB'de artan güvenlik endişeleri nedeniyle göçün güvenlikleştirilmesi sonucunda FRONTEX'in kurulduğunu savunanlar olduğu gibi literatürde aksini iddia edenler de bulunmaktadır. Ancak, bir sınır güvenlik sisteminin en genel amacı sınır ötesi akışı kontrol etmektir (Willis vd., 2010). FRONTEX gibi bir kurum da AB'de bu kontrolü sağlamak için gerekli görülmüştür. İlerleyen yıllarda dış sınırların gözetimini artırmak için Avrupa Sınır Gözetim Sistemi, EUROSUR kurulmuş ve böylece sınır yönetimi konusunda AB'deki kurumsal yapılanmanın giderek ivme kazanması göç güvenlik arasındaki bağın güçlenmesi ile ilişkilendirilmiştir. AB'de sınır yönetimi alanındaki kurumsal yapının gelişmesinin bir diğer nedeni de üye ülkelerin sınır yönetiminde farklı uygulamalarına belirli bir standart oluşturma hedefidir (Schain, 2019).

AB'de, üye ülkeler arasında uygulamada farklılık olmasına rağmen, genel olarak kara, deniz ve hava sınır birimleri tek bir birimde toplanmıştır ve sınır güvenliğinden sorumlu birimler sivil otoriteye bağlı olduğu için bazı açılardan benzerlikler göstermektedir. Örneğin Fransa, Lüksemburg, Danimarka, Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Belçika, Macaristan gibi ülkelerde sınır güvenliğinden sorumlu birimler polis teşkilatı altında toplanmıştır. Almanya ise federal düzeyde sınır güvenliğinden sorumlu polisler görev yapmaktadır. Letonya, Estonya, Finlandiya ve Polonya gibi ülkelerde sınır yetkilisi birimleri oluşturulmuş ve bu birimler ülke genelinde görevlendirilmiştir (Sunar, 2018). Bu bağlamda AB genelinde polis teşkilatı altında ya da benzer birimler altında sınır güvenliği hizmetinin sağlandığı söylenebilir.

Ancak göç akışının yönetiminde, üye ülkeler AB'den destek alarak bu alanda yakın iş birliği sürdürmektedir. Örneğin, sınırlarda teknolojik gelişmelerin takip edilerek en yeni sistemlerin üye ülkelerde de kullanılması veya geniş bir ağ kurularak veri tabanlarının paylaşılması gibi adımlar, göçün güvenlikleştirilmesinin etkileri arasındadır. Diğer bir ifadeyle artan sınır kontrolleri, yeni stratejiler, yüksek teknolojili aletler, dikenli teller, yüksek duvarlar, AB'nin sınır güvenliği politikalarını yeniden gözden geçirdiği bir dönemde güvenlikleştirilen göç politikasının bir yansımasıdır.

3.1.1. Sınır Güvenliği Alanında Geliştirilen Teknoloji

AB'nin kuruluş yıllarında sınır güvenliği, üye ülkelerin kendi ulusal güvenlik birimleri ve sınır güvenliğinden sorumlu kurumları aracılığıyla sağlanmıştır. Diğer bir ifadeyle Schengen Anlaşması henüz yürürlükte olmadığı için AB ülkeleri sınırları daha bağımsız bir şekilde denetlenmiş ve Birlik düzeyinde merkezi bir sınır güvenliği birimi henüz oluşturulmamıştır (Marenin, 2010). 1973 Petrol Krizi'nin yaşandığı yıllar ise Birlik açısından sınır güvenliği politikalarında dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Çünkü 1970'lerde siyasi ve ekonomik bütünleşme için göçmen kabul edilirken krizle beraber sınırlar göçmenlere kapatılmıştır. Bu dönemden sonra sınır kontrollerinin giderek sıkılaştırıldığı ve sınır güvenliğine verilen önemin arttığı bir döneme girilmiştir (Stetter, 2011). 1980'lerde TREVI Grubu'nun, terörizm ile mücadele etmek ve iç güvenliği sağlamak için oluşturulan bir çalışma grubu olsa da göçle ilgili kararlar almaya başlaması AB'de göç nedeniyle güvenlik endişelerinin arttığını göstermektedir (Guild, 2010). Dolayısıyla AB'de sınır güvenliği giderek daha çok ön plana çıkmış, 1990'larda ise AB'de düzensiz göçmen sayısının artmasıyla göç olgusu politize edilmiş ve sınır güvenliğinde ortak politikalar oluşturulması, teknolojik ve fiziki gelişmelerin sağlanması için önemli adımlar atılmıştır (Geyer, 2008). Bu kapsamda 1995'te Schengen Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi sınır güvenliği konseptini değiştirmiş ve üyeler arasında koordineli bir sınır güvenliği yaklaşımının benimsenmesini sağlamıştır. AB'de sınır güvenliği alanında ilk olarak; pasaport, biyometrik teknolojilerin kullanılması yaygınlaşmış; parmak izi, yüz tanıma ve iris tarama gibi teknolojiler sınır geçişlerinde ve kimlik doğrulamada kullanılmaya başlanmıştır. Böylece kişilerin kimlikleri daha güvenilir ve hızlı bir şekilde doğrulanmıştır (Dumbrava, 2021). Güvenlikleştirme teorisi bağlamında, bu teknolojik gelişmeler, göçmenlerin kimliklerinin daha güvenilir bir şekilde doğrulanmasını

sağlarken, sınır güvenliği önlemlerinin de daha da sıkılaştırıldığını göstermektedir. Dolayısıyla teknolojik ve dijital sistemlerin yaygınlaşması AB'de güvenlikleştirme sürecinde sınırların güvenlik kaygıları etrafında şekillenmesine yönelik örnekler arasında yer almaktadır.

Sınır güvenliği alanındaki teknolojik gelişmelerin ikinci sırasında ise sınırların termik kameralar, ısı sensörleri, reflektör, gece görüş ve alarm sistemleriyle korunması yer almaktadır. Bu alanda geliştirilen sistemler sınır güvenliğinden sorumlu kurumlar tarafından kullanılmaktadır (Rijpma, 2017). Örneğin FRONTEX'in sınır güvenliği alanında devam eden ANDROMEDA, ARESIBO, BorderSens, COMPASS2020, D4FLY, MIRROR, PERCEPTIONS projeleri ile; kara, hava ve denizdeki tüm sınır geçişlerinde sınır yetkililerinin mevcut yetenekleri geliştirilirken, yeni teknolojik aletlerin kullanımı da yaygınlaştırılarak düzensiz göçü önlemek hedeflenmiştir (FRONTEX, 2020). Bu kapsamda AB'de sınır güvenliği alanında kullanılan teknolojik gelişmelerin önemli bir kısmının sınır izleme ve gözetleme sistemleriyle ilgili olduğu görülmektedir. Sınır güvenliği operasyonlarında yüksek teknolojili aletlerin giderek daha fazla kullanılması ve bu alanda projelerin üretilmesi sınırların etkin bir şekilde izlenmesini ve hareketliliğin daha hızlı bir şekilde tespit edilmesini sağlamaktadır (Hayes & Vermeulen, 2012). AB'de bu alandaki bir diğer örnek ise 1 Kasım 2021-30 Nisan 2023 tarihine kadar sürdürülmesi planlanan NESTOR adlı projedir. Bu proje ile deniz ve kara sınırlarında işlevsel, yeni nesil bütünsel bir sınır gözetleme sistemi kurmak amaçlanmıştır. Proje kapsamında sensör ağı, mobil insanlı veya insansız araçların kullanımı, termal görüntüleme ve radyo frekanslı tespit etme teknolojilerinin kullanımı yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır (FRONTEX, 2022a). Ayrıca sınır gözetiminde uydu teknolojilerinin kullanılması da sınır bölgelerini izleme ve sınır ötesi faaliyetlerde etkili olmaya başlamıştır. AB'de EUROSUR, uydu görüntüleme tekniklerini kullanarak düzensiz göçün hem insani boyutuna ilişkin önemli katkı sunmakta hem de düzensiz göçün önlenmesine katkı sunmaktadır (Hayes & Vermeulen, 2012).

AB'de sınır güvenliğinde ortak veri tabanlarının oluşturulması ve üyeler arasında iş birliğini artırmak için bir ağ kurulması, bu alandaki gelişmelerin üçüncü sırasında yer almaktadır. 1995 ve 2004 yılları arasında AB üye ülkeleri arasında ilk nesil veri oluşturma sistemleri kurulmuştur (Rijpma, 2017). 2003 yılında sığınmacıların birden fazla üye ülkeye sığınma başvurusu yapmasının önüne geçmek ve başvuruların inceleme sorumluluğunun hangi ülkede olduğunu belirlemek amacıyla

parmak izi veri tabanı oluşturularak EURODAC ile bu alanda önemli bir gelişme sağlanmıştır (Broeders, 2007). Böylece Birlik sınırları içinde sığınmacıların hangi ülkelerde ne zaman bulundukları daha kolay takip edilebilmekte ve ne kadar kısa zamanda birden çok iltica talebi başvurusunda bulundukları tespit edilebilmektedir. 2008 yılında ise giriş/çıkış kayıt sistemi ve elektronik seyahat izni sistemi olmak üzere iki yeni sistemin önerilmesinin ardından 2013 yılında "Akıllı Sınırlar" projesi geliştirilmiştir. Biyometrik veriler sayesinde göçmen perspektifleri hakkında önemli niteliksel ve niceliksel bilgiler toplanmasını kolaylaştıran bu sistemle birlikte sınır yönetiminin zorlukları da daha çok ortaya çıkmıştır (Lehtonen & Aalto, 2017). Bu alandaki diğer gelişmeler arasında; Schengen Bilgi Sistemi I ve II, Vize Bilgi Sistemi, EUROPOL bilgisayar sistemi, EUROJUST dosyaları ve Gümrük Bilgi Sistemi gibi bilgi değişimine yönelik çeşitli veri tabanları ve sistemleri yer almaktadır (Geyer, 2008). Ayrıca teknolojik yeni sistemlerin deneylerinin yapıldığı "gri bölgelerde" sınır kontrolü ve göç yönetiminin insansız mobil robotlarla yapılması hedefi kapsamında çalışmalar devam etmektedir. Bu bağlamda AB, "ROBORDER" projesiyle tamamen mobil robotlarla bir sınır gözetleme sistemi geliştirmeyi amaçlamıştır (Molnar, 2022). Sınır güvenliği alanında insansız güvenlik sistemleri sınırların geçirgenliğini en aza indirmek için uygulanması planlanan son projeler arasında yer almaktadır. Sınır güvenliği alanında insansız güvenlik sistemlerinin kullanımı, AB'de güvenlikleştirme sürecini pekiştirmektedir. Diğer bir ifadeyle sınırların güvenliğini artırmak ve göçmen akışlarını kontrol altında tutmak amacıyla benimsenen politikaların bir sonucu olarak ROBORDER gibi projelerin üretilmesi, AB'deki göç olgusunun güvenlik kaygıları etrafında şekillendirilmesiyle birlikte bu kaygıların politika yapımı sürecine yansıması olarak görülebilir.

AB'de göçün sınır güvenliği ile ilişkilendirilmesi, sınırların güvenliğini artırmak için daha sıkı politikaların benimsenmesine yol açarken, bu alandaki acil ve hızlı çözümler sınır yönetiminde farklı zorlukları ortaya çıkarmıştır (Marin, 2011). Özellikle 2011 yılından sonra Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da Arap Baharı ile ortaya çıkan iç savaşlar sonucunda AB, 2015 yılının başından itibaren mülteci yoğunluğu ile karşı karşıya kaldığında, yasal önlemlerin ve yeni teknolojilerin yanı sıra üye devletlerin sınırlarında fiziki tedbirleri artırması, AB'deki sınır yönetiminin zorluklarına yeni bir perspektif getirmiştir (Molnar, 2022). Bu bağlamda, AB'de sınırlarında yükselen duvarlar ve dikenli teller güvenlikleştirme eğiliminin sınır güvenliği alanındaki en somut ve hızlı etkisi olarak değerlendirilmektedir. AB'de sınır

yönetimi, güvenlik teknolojisine yoğun bir bağımlılık göstererek gelişirken sınırlardaki fiziki tedbirler de bu alandaki gelişmelerin dördüncü sırasında yer almaktadır. Teknoloji alanındaki gelişmeler, AB'de kontrol ve gözetimi artırmak ve böylece güvenlik sorunlarını ortadan kaldırmak için sınır güvenliği alanında zamanla gereklilik olarak görülmeye başlamıştır (Post & Niemann, 2007). Fiziki tedbirler ise son dönemde göç hareketliliğinin artışı nedeniyle ortaya çıkmış ve bu tedbirler AB açısından korku durumunda sığınılması gereken bir alan konumuna gelmiştir. Öte yandan teknolojinin ve fiziki tedbirlerin güvenlik sorunlarına karşı doğru ve hemen kullanılması gereken bir araç olduğu düşüncesi, göçün güvenlikleştirilme sürecini hızlandırmaktadır (Molnar, 2022). Mevcut sınır gözetleme sistemleri geliştirilene kadar göç olgusu AB'de acil önlem alınması gereken konular arasında görüldüğünden dış sınırların geçirgenliğini azaltmak için alınan tedbirler güvenlikleştirme teorisi kapsamında alt başlıklarda değerlendirilmiştir.

3.1.2. Düzensiz Göç Nedeniyle Sınırlarda Yükselen Duvarlar

AB'de dış sınırların kontrolünün kademeli olarak geliştirilmesi; dijitalleşmenin artması, ortak bir bilgi havuzu oluşturulması, teknolojinin geliştirilmesi ve fiziki tedbirlerin artırılması sınırlardan geçiş prosedürlerinin sıkılaştırılması anlamına gelmektedir. Bu durum düzensiz göçün artışı ile doğru orantılı seyretmiştir (Valentin, 2004). Her ne kadar üçüncü ülkelerde yaşanan siyasi ve ekonomik krizler, nüfus artışı, iklim değişikliği gibi düzensiz göçe etki eden faktörler de bu artışta önemli rol oynasa da sınırlardan geçiş zorlaştıkça düzensiz göç de artmıştır. Bu durum karşısında acil bir tepki olarak AB sınırlarında Berlin Duvarı'nın yıkılmasından bu yana 1800 km'ye yakın duvar ve çit inşa edilmiştir (Rigby & Crisp, 2024).

Schengen bölgesinin sınırları kapsamında Birliğin kara sınırı yaklaşık 9.000 km, dış kara sınırı ise yaklaşık 12.000 km'dir ve AB'de 450 kara sınırı geçiş noktası bulunmaktadır (European Union Agency For Fundamental Rights, 2020). AB sınırlarında göç baskısı arttığında, geçiş yapılabilecek her noktada hızlı bir şekilde önlem almak mümkün olmadığından üye devletler güvenlik endişeleri ile birlikte sınır güvenliğinde benzer tedbirlere yönelmiştir. Üye ülkelerin kendi aralarında ve üçüncü ülkelere olan sınırlarında aldıkları tedbirler göç politikasının güvenlikleştirilmesinin

bir sonucu olarak görülmektedir. Üyelerin sınırlardaki denetimi artırmaya yönelik çabaları ise alt başlıklarda detaylı olarak incelenmiştir.

3.1.2.1. Yunanistan-Türkiye Sınırında İnşa Edilen Çelik Duvar

Yunanistan, AB'deki diğer üye ülkelere varmak isteyen göçmenlerin ilk ayak bastığı ülkelerden biridir. Sığınmacı hareketliliklerinin yoğun olmadığı 2012 yılında Yunanistan, Türkiye sınırına yüksek dikenli teller çekmeye başlamıştır (Baczynska & Ledwith, 2016). Bu adımla Yunanistan, sınırdan geçişleri daha zor hale getirmeyi amaçlamış, yüksek dikenli telleri düzensiz geçişleri ve göçü sınırlamak için fiziki bir bariyer olarak kullanmıştır. AB'nin göç politikasını sağlam bir zemine oturtmaya çalıştığı bu dönemde Yunanistan'ın sınırlarına bu tür bir önlem alması göç hareketliliğinin yönetimi ve kontrolünü önemli derece etkilemiştir (Vernon & Zimmermann, 2019).

Yunanistan, coğrafi konumu ve Dublin Sistemi uyarınca AB sınırlarına ilk giriş ülkesi olması nedeniyle, AB'ye yönelik Doğu Akdeniz rotasındaki düzensiz göç rotalarının merkezinde yer almaktadır (Triandafyllidou vd., 2013). Tablo 3.1'de de gösterildiği gibi Yunanistan'a 2015 yılında 861bin üzerinde göçmen ulaşmış, 2016 yılında ise bu sayıda önemli bir düşüş yaşanmıştır. Her ne kadar Yunanistan sınırlarındaki duvar bu dönemde henüz tamamlanmasa da göçmen sayısındaki düşüş sınırlarda çeşitli güvenlik önlemlerinin artırılması ile ilişkilendirilmektedir (Kostopoulos & Mylonas, 2024).

Tablo 3.1. Yunanistan'a Denizden ve Karadan Geçiş Yapan Göçmenlerin Sayısı

Yıllar	Denizden Gelişler	Karadan Gelişler	Gelişlerin Toplamı
2014	41.038	2.280	43.318
2015	856.723	4.907	861.630
2016	173.450	3.784	177.234
2017	29.718	6.592	36.310
2018	32.494	18.014	50.508
2019	59.726	14.887	74.613
2020	9.714	5.982	15.696
2021	4.331	4.826	9.157
2022	12.758	6.022	18.280
2023	41.561	7.160	48.721

Kaynak: UNCHR, 2023.

2016 yılında farklı faktörlerin bir araya gelmesi ile göç hareketliliğinde bir düşüş yaşansa da ilerleyen yıllarda geçişlerin beklenen seviyelerde azalmaması

nedeniyle Yunanistan'da personel sayısının arttırılması, dikenli tel örülmesi ya da sınır devriyelerinin çoğaltılması gibi tedbirler geçici bir çözüm olarak görülmeye başlamıştır (Avraamidou & Eftychiou, 2022). Özellikle 2020 yılının Şubat/Mart aylarında Türkiye'nin Avrupa'ya giden sınır kapılarını açma kararının ardından Yunanistan'da sınır geçişlerini önlemesi açısından kalıcı bir çözüm olarak çelik duvar inşasına karar verilmiştir (Kostopoulos & Mylonas, 2024). Kapsamlı güvenlik önlemleriyle donatılmış 40 km uzunluğundaki çelik duvar ve duvar üzerinde ileri teknoloji elektronik izleme sistemleri kullanılmaktadır. Bu duvarla birlikte Yunanistan'da sınır bölgesinin güney kesimi Ferres bölgesinde 5 metre yüksekliğinde sekiz gözetleme kulesi inşa edilmiştir (Kokkinidis, 2021). Çelik duvarın yanı sıra dayanılmaz gürültü seviyesinde ses topları ve göz yaşartıcı gaz 2020 yılında Türk hükümetinin sınır kapılarını açma kararının ardından göçmenlere karşı kullanılmıştır (Stickings, 2021). Tablo 3.1'de 2019 yılından sonra 2020 yılında geçiş yapabilenlerin sayısının önemli oranda azaldığı gösterilmiştir. Bu sayının azalmasında her ne kadar başka faktörlerin etkisi olsa da inşa edilen çelik duvar ve caydırıcı özellikte sistemlerin kullanılmasının da sınır geçişlerinde önemli bir etkisinin olduğu bilinmektedir.

Caydırıcı bir etkisi olsa da, güvenlik endişesi ile Yunanistan'ın sınırlarında aldığı tedbirler AB mevzuatına uygun değildir. Avrupa Parlamentosu Ocak 1999'da "Beyin Fonksiyonlarını Doğrudan Etkileyecek Silahların Kullanılmasının Yasaklanması"na dair yasa tasarısı sunmuş ve bu yasa tasarısı ile insan beynine kimyasal, elektriksel, ses titreşimi veya diğer araçlarla doğrudan zarar veren her türlü eylemin yasaklanmasına karar verilmiştir (European Parliament, 2000). Bu yüzden Yunanistan hükümetinin sınır güvenliğinde kullandığı ses topları eleştirilmiş; ancak bu eleştirilere rağmen sınırdaki çelik duvarın uzatılmasına karar verilmiştir (Silva, 2021). Yunanistan'ın göç yönetimi ve sınır güvenliği stratejilerinin sivil haklara ve uluslararası yükümlülüklere uygunluğu sorgulansa da AB nezdinde çelik duvarın inşası Yunanistan'ı "Avrupa'nın kalkanı" konumuna getirmiştir (Jamieson vd., 2020). Öyle ki, 2020 yılında Yunanistan'ın sınır güvenliği alanındaki harcamaları için Komisyon Başkanı Von der Leyen 700 milyon Euro'luk finansman sağlanacağını duyurmuştur (European Commission, 2020d). Bu duyuru, AB'nin Yunanistan'a sınır güvenliği ve göç yönetimi konularında destek verme amacını yansıtırken, AB'nin duvar örme gibi tedbirleri kalıcı bir güvenlik çözümü olarak gördüğünü de kanıtlar niteliktedir.

Öte yandan Tablo 3.1'de 2021 yılı dışında Yunanistan'a deniz yoluyla ulaşanların sayısının kara sınırından giriş yapanların sayısından daha fazla olması dikkat çekmektedir. Kara sınırında alınan fiziki tedbirlerin yanı sıra, kara sınırından geçişlerin denetlenmesinin daha kolay olması, bu farkı açıklayabilir. Ancak sayısal veriler Yunanistan'daki sınır önlemlerinin odağının deniz yoluyla geçişlere kaymasına neden olmuş ve deniz yoluyla geçişleri önlemek için "deniz bariyerleri" kurulacağı Yunan savunma bakanı Nikos Panagiotopoulos tarafından açıklanmıştır. Plana göre 2.7 kilometre boyunca (50 santimetresi su üzerinde olacak şekilde) ve 1,1 metre yüksekliğinde yüzen bir bariyer inşası hedeflenmiştir (Smith, 2020). Göçün insan hakkı olarak kabul edildiği uluslararası platformlarda göç akışının normal karşılanmasıyla birlikte, Yunanistan'ın göçmenlerin geçişini engellemeye yönelik aldığı tedbirlerin güvenlikleştirme eğilimiyle ilişkili olduğu görülmektedir. Güvenlik endişeleri çerçevesinde, Yunanistan sınırlarında sert tedbirleri artmış, ayrıca, bu tedbirlerin başarısına dair destekleyici konuşmaların yapılması ve uygulamanın etkinliğine dair vurguların yapılması, güvenlikleştirme sürecinin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Nitekim Bakan Nikos Panagiotopoulos, 2012'de Türkiye ile olan kara sınırına inşa edilen duvara atıfta bulunarak, deniz bariyeri projesinden de benzer bir başarı beklediklerini ifade etmiştir (Smith, 2020). Güvenlikleştirme yaklaşımına göre, bakan deniz bariyerinin başarı ihtimalini dile getirerek göçe karşı alınan sert ve olağanüstü önlemlerin meşruluğunu vurgulamaktadır. Genel olarak değerlendirdiğimizde AB ve Yunan ulusal hükümetinin sınır kontrollerinin artırılmasını savunarak göç koşullarını ve geçiş olanaklarını giderek zorlaştırmakta olduğu görülmektedir. Güvenlikleştirme sürecini destekleyen adımlar atıldıkça, göçle ilişkili potansiyel sorunların da azalacağı düşüncesi yaygınlaşmaktadır. Dolayısıyla, AB'de tel örgü ve duvarların inşasının artması öngörülmektedir, zira bu tür fiziksel engellerin varlığı güvenlikleştirme politikalarının bir sonucu olarak kabul edilmektedir.

3.1.2.2. Macaristan'ın Sırbistan ve Hırvatistan Sınırı

Hedef ülke statüsünde olmaktan daha çok diğer AB üyelerine ulaşmak için bir basamak olarak görülen Macaristan, göçmenlerin geçişini önlemek için güneydeki Sırbistan sınırına 2015 yılında tel örgü çekmeye başlamıştır. Bu tel örgünün yanı sıra sınırın termik kameralar, reflektör, gece görüş ve alarm sistemiyle korunacağı da

duyurulmuştur (Euronews, 2017b). Sınır güvenliği hedefleri kapsamında daha sıkı önlemler almaya başlayan Macaristan'a 2012 yılında 2.155 kişi sığınma başvurusunda bulunmuştur. 2013 yılında ise 18.895 sığınma başvurusu yapılmıştır. 2010 yılından 2012 yılına kadar Macaristan'da sığınma başvurusu yapanların sayısı 2013 yılındaki başvuru sayısının bile çok altında kalmıştır. Kısaca 2010-2012 yıllarında yapılan başvuru sayısı 3 bini geçmemiştir (Eurostat, 2024d). Dolayısıyla Macaristan'ın sınırlarına tel örgü çekmeye başlaması, AB'nin o dönemde mülteci yoğunluğu ile karşı karşıya kalmasıyla ilişkilendirilebilir. Nitekim 2015 yılı yazında Macaristan ve Sırbistan arasındaki 175 kilometrelik sınır boyunca dikenli telin ilk bölümü tamamlanmıştır (Reyero, 2018). Ayrıca o dönemde Macaristan hükümeti sınır bölgelerinde olağanüstü hal ilan ederek düzensiz geçişler için uygulanan cezaları artırmıştır (Sandford, 2017). Sınır güvenliğini sağlamak amacıyla sınırlarında fiziki tedbirleri artırmayı tercih eden Macaristan'da, güvenlikleştirme sürecinin bir sonucu olarak katı tedbirler uygulanmaya başlamıştır. Bu durum, Macaristan'ın göçü bir güvenlik tehdidi olarak gördüğünün açık bir göstergesidir. Nitekim Sırbistan sınırına çekilen tel örgü nedeniyle sığınmacılar Hırvatistan'a yönelince Macaristan hükümeti, Hırvatistan sınırını da tel örgüyle çevrelemiştir (Global Security, 2016). Göçe karşı sınırları fiziki olarak belirginleştirmek Macaristan tarafından tercih edilen ilk ve acil çözüm yolu olmuştur. Ayrıca bu gelişmelerle Macaristan'ın göç akışını engelleme çabalarını genişlettiği ve sınırlarını daha sıkı bir şekilde korumayı hedeflediği anlaşılmaktadır. Bu tür fiziksel engeller, AB'de göç akışının yönetimi ve sınırların güvenliği konusunda üye ülkelerin ulusal politikalarında daha çok rol oynamaya başlamıştır.

Her ne kadar üye ülkeler ulusal kararları doğrultusunda sınırlarda fiziki önlemler alsa da geçişleri azaltmak konusunda tel örgü veya duvar örülmesi Birlik nezdinde de başarılı bir yöntem olarak görülmektedir. Nitekim AB, diğer üyelere sağladığı destek gibi Macaristan'a da finansman ve personel desteği vererek bu politikaları desteklemiştir (European Council on Refugees and Exiles, 2015). Üyelerin AB tarafından desteklenmesi, AB'nin bu tür eylemleri benimsediğini ve Birliğin sınır güvenliği politikası açısından fiziki tedbirlerin önemli bir bileşen olarak kabul edildiğini göstermektedir. Diğer taraftan AB Komisyon sözcüsü Alexander Winterstein 2017 yılında Brüksel'de gazetecilere; "dış sınırlarda çit veya bariyerlerin inşasını finanse etmiyoruz." şeklinde açıklamada bulunmuştur (Nielsen, 2017). Ancak AB tarafından Macaristan'a dış sınırlarında bulunan diğer üyelerle karşılaştırıldığında

daha az finansman sağlansa da 2014-2020 dönemi kapsamında göç ve diğer güvenlik önlemleri için İltica, Göç ve Entegrasyon Fonu'ndan (AMIF) 24,1 milyon Euro ve İç Güvenlik Fonu'ndan ise yaklaşık 61,5 milyon Euro destek sağlanmıştır (European Council on Refugees and Exiles, 2015). Dolayısıyla bu durum, AB'nin dış sınırlarda duvar, çit veya bariyerlerin inşası konusunda net bir tutum sergilemeye çalışmasına rağmen, üye ülkelerin kendi sınırlarında güvenlik önlemleri almalarına ve bu önlemleri finanse etmelerine izin verdiğini göstermektedir.

2022 yılında Macaristan Başbakanı Viktor Orban; "Göçü yönetmek durumunda değiliz, onu durdurmamız lazım. Onlara sınırlardan geçemeyeceklerini göstermeliyiz," şeklinde açıklama yapmıştır (Euronews, 2022a). Güvenlikleştirme teorisine göre Orban, göçün yönetilmesi yerine engellenmesi gerektiğini vurgulayarak, göç meselesini bir güvenlik tehdidi olarak göstermiş, göçmenlerin sınırlardan geçmemesi gerektiğini belirtmiştir. Bu söylemle, göçmenlerin sınırları aşmaması için sert önlemlerin alınmasını savunmaktadır. Bu da güvenlikleştirme sürecinin bir örneğini oluşturmaktadır. Ayrıca göçe karşı aldığı tedbirler konusunda AB'den daha çok mali yardım bekleyen Macaristan, AB'nin mülteciler konusunda İtalya, Yunanistan ve Bulgaristan için yaptığı gibi, Macaristan için de "payına düşeni yapması gerektiğini" de belirtmiştir. Ancak, bu konuda açıklama yapan Avrupa Komisyonu sözcüsü, "dayanışma tek taraflı değildir" diyerek Orban'a cevap vermiştir (NTV, 2017). AB, mültecilerin üye ülkelere yeniden yerleştirilmesi kararını uygulamaktan kaçınan Macaristan'a, Komisyon sözcüsü aracılığıyla tel örgü finansmanına destek vermediğini her fırsatta vurgulayarak, AB'nin iş birliği koşuluyla desteklerine devam edeceği mesajını da vermiştir. Çünkü AB'de sınırların güçlendirilmesine paralel olarak ve Macaristan'a verdiği diğer desteklerle birlikte Macaristan Polisi'nin 2015 yılında aylık bazda sunduğu verilere göre, çitlerin tamamlanmasından bu yana düzensiz göçmen sayısında ciddi bir azalma yaşanmıştır (Besenyo, 2017). Dolayısıyla Macaristan'ın güvenlik endişesi içinde sınırlarını güçlendirmesi ve AB'nin bu çabaları desteklemesi, güvenlikleştirme yaklaşımının bir sonucu olarak görülebilir.

3.1.2.3. Polonya-Belarus Sınırı

Lübnan, Suriye, Irak ve Afganistan gibi birçok Ortadoğu ülkesinden AB'ye ulaşmak isteyenler, Belarus üzerinden Polonya'yı tercih etmektedir (Valcarcel, 2022). Siyasi arka planda Rusya ve Belarus arasındaki bağa karşı bir duruş sergileyen

Polonya, sınır komşusu Belarus ile göçmeler konusunda anlaşmazlıklar yaşamakta olup, bu anlaşmazlıklar Polonya'nın sınır güvenliğine de yansımıştır. Belarus Cumhurbaşkanı Alexander Lukashenko, yaptığı açıklamalarda mevcut AB yaptırımlarına misilleme olarak göçmen akışını AB üyesi Polonya'ya teşvik ettiklerini vurgulamış; Belarus'un bu tavrından dolayı Polonya hükümeti ise Belarus sınırında çit inşasına karar vermiştir (The Jordan Times, 2021). Belarus'un göçü politik bir araç olarak kullanması nedeniyle Polonya hükümetinin sınıra çit çekerek tepkisini göstermesi, sınır güvenliği ve göç yönetimi konusunda sert tedbirlerin yaygınlaştığını göstermektedir.

2021 yılında Belarus sınırındaki AB üyelerine; Polonya, Litvanya, Letonya'ya yaklaşık 8.000 düzensiz göçmenin giriş yaptığı FRONTEX tarafından tespit edilmiş; 2020 yılına göre bu sayıda %1.069'luk bir artış olduğu görülmüştür (Reliefweb News, 2022). Dolayısıyla Ocak 2022'de Polonya hükümeti, sınır çitini örmeye başlamış ve 418 km'lik Belarus sınırı üzerinde 186 km'lik çitle beraber geçiş noktalarında personel sayısını da artırmıştır (Tondo, 2022). Polonya'nın inşa ettiği 5,5 metre yüksekliğinde 186 km'lik çit toplam 350 milyon Euro'ya mal olmuş ve AB de bu tedbirlerin alınmasına tam destek vermiştir (Özdemir, 2022). Her ne kadar AB, Belarus'un göçmenleri kullanarak baskı oluşturmasına bir tepki verme gerekçesiyle çit finansmanına destek verse de, AB'nin sınırlarını güvenli hale getirmeye yönelik politikalarını hızlandırdığı ve bu konuda aldığı kararların dışına çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla Belarus'un göçle ilgili politikalarının güvenlik tehdidi olarak algılanması sınırlarda katı tedbirler alınmasına yol açmıştır.

Polonya'nın sınıra çit inşasına başlamadan önce sığınmacıları Belarus sınırına doğru itmesi ve sığınmacıların açlık ve soğuk nedeniyle hayatlarını kaybetmesi nedeniyle eleştirilmiş ve o dönemde AB Polonya'dan finansal desteğini çekmiştir (Sierakowski, 2022). Ancak sınırlardan geçişler arttıkça AB'nin bu tepkisi kayda değer ölçüde azalmıştır. Nitekim AB Konseyi resmi açıklamalarında Polonya hükümetini mültecilere en temel yardımı yapmayı reddettiği için eleştirmiş, ancak Polonya'daki sınırlarda sıkı kontrollerin sürdürülmesi gerektiğinin de altını çizmiştir (European Council on Refugees and Exiles, 2023).

Polonya'nın son dönemde sınır güvenliği politikalarını gözden geçirmesine neden olan bir diğer önemli bir gelişme de Rusya-Ukrayna Savaşı'dır. Rusya'nın 24 Şubat'ta başlattığı saldırılar nedeniyle Ukrayna'dan ayrılanların Polonya sınırında oluşturduğu yoğunluk göçün güvenlikle ilişkilendirilmesi konusunda AB tarafında

farklı bir pencere açmıştır (European Commission, 2023d). Çünkü Ukraynalı sığınmacıların Polonya sınırından herhangi bir zorluk yaşamadan geçmesi hem AB'nin hem de Polonya'nın göç ve sınır güvenliği konusundaki kararlarının sorgulanmasına neden olmuştur. AB'nin de Ukrayna'dan gelen sığınmacılara kapılarının açık olduğunu belirtmesi ancak Birlik üyelerinin Ukrayna dışından gelen sığınmacılara farklı bir tutum sergilemeye devam etmesi; göçün güvenlikle ilişkilendirilmesinin bir tercih meselesi mi yoksa kaçınılmaz bir durum mu olduğunu sorgulatmıştır. Her ne kadar aile bağları, dil benzerlikleri ve Ukrayna ile sınır komşusu olması nedeniyle Polonya'nın Ukraynalı sığınmacılara tutumu farklı olsa da büyük çaptaki göçlerin ortaya çıkardığı ekonomik sorunların, barınma sorununun, sağlık alanındaki sıkıntıların Polonya'da da yaşanması mümkündür (Duszczyk & Kaczmarczyk, 2022). Bu durum Polonya hükümetinin yeni yükü kaldırma kapasitesine bağlı olsa da neticede Belarus tarafından yönlendirilen göçmenler nedeniyle göç olgusu güvenlik gündemine alınırken Ukraynalı göçmenler karşısında Polonya ve AB aynı tavırda olmamıştır. Dolayısıyla göçün güvenlik ile ilişkilendirilmesinin bir tercih meselesi olduğu ortaya çıkmaktadır. Özetle, Polonya, Belarus hükümetinin kararlarına karşı bir duruş sergilemek istediğini savunarak, göçü güvenlikle ilişkilendirmiş ve sınırlarındaki tedbirleri artırmış, AB de Polonya'nın bu kararını desteklemiştir.

3.1.2.4. Letonya ve Litvanya'nın Belarus ile Sınırı

Polonya'nın Belarus sınırını fiziki olarak güçlendirmesi nedeniyle AB'ye ulaşmaya çalışan sığınmacılar Litvanya ve Letonya'yı geçiş ülkesi olarak tercih etmiştir. AB ve Belarus arasındaki siyasi gerilimler nedeniyle ve Belarus hükümetinin sığınmacılar konusundaki baskıcı tutumu bu iki ülkenin sınırlarında beklenmedik bir yoğunluk ortaya çıkarmış ve her iki ülke de sınırlarındaki fiziki tedbirleri artırmayı tercih etmişlerdir (Forti, 2023).

Litvanya 678 km'lik hat ile AB üyeleri arasında Belarus ile en uzun sınıra sahip ülkedir. 2021 yılının Mayıs ayı Litvanya-Belarus sınırında düzensiz geçişlerin en yoğun olduğu dönem olarak tespit edilmiştir. Bu geçişlerin büyük çoğunluğu Iraklı göçmenler tarafından gerçekleştirilmiş, Suriye, Kongo Cumhuriyeti, Afganistan ve Rus uyruklu göçmenlerin de yoğunlukta olduğu kaydedilmiştir (Council of Europe, 2021). Bu gelişmelerle birlikte Litvanya, göç konusunda acil önlem alınması

gerekliliğini vurgulayarak sınırlarında güvenlik önlemlerini artırmanın gerekliliğini savunmuş ve sınır güvenliğine destek olması için ordu mensuplarını sınırda görevlendirmiştir (European Council on Refugees and Exiles, 2021). Ağustos 2021'de Litvanya Parlamentosu, sınırda çit inşa etmek için oy kullanmış ayrıca parlamento göçmenlere 300 Euro teklif ederek ülkelerine geri dönmeyi teşvik etmeyi planladıklarını da duyurmuştur (BBC News, 2021). Litvanya'nın artan göç baskısı karşısında ilk olarak sınır güvenliğini artırma ihtiyacını hissetmesi ve çit inşası, askeri personeli sınırlarda görevlendirmesi gibi fiziksel güvenlik önlemlerine öncelik vermesi göçün güvenlikleştirilmesinin bir yansıması olarak görülebilir. Çünkü bu önlemler Litvanya'nın göçü bir güvenlik tehdidi olarak gördüğünü kanıtlar niteliktedir. Göçün yönetilmesinin yanı sıra göçü engellemek amaçlı bu tedbirler Litvanya'nın acil önlem alınması gerekliliğini vurgulayarak aldığı tedbirlerdir.

AB ise üyelerin göçü güvenlikleştirme sürecine katkı sağlayan adımlar atmaya devam etmiş ve 2021 yılının Aralık ayında Avrupa Komisyonu; Letonya, Litvanya ve Polonya'da güvenliği sağlamak için bu üç ülkeye gerekli operasyonel desteği vereceğini açıklamıştır (Gulina, 2022). Bu destek açıklamasından bir ay önce 2021 Kasım ayında ise Letonya hükümeti 2024 yılına kadar Belarus sınırında 130 km'lik kalıcı çit inşasının biteceğini duyurmuştur (Mills vd., 2021). Dolayısıyla AB'nin bu kararı Letonya'nın sınıra çit inşaası planını destekler nitelikte bir açıklama yerine geçmiştir. Ayrıca Letonya hükümeti, AB'nin destek açıklamasından sonra 10 Ağustos 2021 tarihinden itibaren üç ay boyunca dört sınır bölgesinde olağanüstü hal ilan etmiş ve göç yönetimi konusunda yeni stratejiler belirlemiştir (Latvijas Vestnesis, 2021). Dolayısıyla AB ve üye ülkeler aldıkları kararlarla göç ve güvenlik arasındaki bağı giderek kuvvetlendirmiş, güvenlikleştirme sürecine katkı sağlamaya devam etmiştir.

Üyelerin sınırlarında fiziki tedbirleri artırması ve sınırların ileri derecede militarizasyonu AB göç politikalarıyla çeliştiği gibi Schengen Sınırlar Kanunu'nun 26. Maddesi ile de çelişmektedir. Bu maddeye göre üçüncü ülke vatandaşının yoğun göçü kamu düzenine veya iç güvenliğe bir tehdit olarak kabul edilmemelidir (EUR-Lex, 2016b). Ancak birlik üyesi Litvanya, Letonya ve Polonya'nın aldığı tedbirler bu kararla çelişmektedir. Göçün güvenlik tehdidi olarak görülmemesi kararına rağmen güvenlikleştirme sürecinin etkisiyle üye ülkeler kısıtlayıcı sınır kontrol önlemlerini gerekli görmektedir. Bu nedenle etkili ve tekdüze bir şekilde sınırların korunması için duvar, çit örülmesi, personel sayısının artırılması ya da ileri seviyedeki teknolojik aletlerin kullanımı gibi benzer tedbirler göç konusunda endişe yaşayan üyelerde

görülmektedir. AB'nin üyeleri bu konuda desteklemede yaşadığı ikilem ise güvenlik odaklı politikaların uygulanmasına katkı sağlamaktadır.

3.1.2.5. Slovenya-Hırvatistan Sınırına Çekilen Tel Örgü

2015 yılında Slovenya, sınır komşusu Hırvatistan'dan gelen göçmen akışını durdurmak için güney sınırına dikenli tel çit çekmeye başlamıştır (Surk, 2015). Slovenya İçişleri bakanı düzensiz geçişlerin önlemesi gerektiği ile ilgili bir açıklama yaptıktan sonra Hırvatistan ile Slovenya arasındaki sınırı oluşturan Kupa Nehri boyunca 116 km'lik çit inşa edilmiştir (Boitiaux, 2019). Slovenya İçişleri Bakanı'nın düzensiz geçişlerin önlenmesi gerektiğine dair yaptığı açıklama, bu adımın arkasındaki güvenlikleştirme eğilimini vurgular niteliktedir.

AB'de üyeler sınırlarını kapatmaya çalıştıkça, göçmenlerin kullandıkları geçiş yolları aşılmaz hale getirildikçe, göç için alternatif geçiş rotaları bulunmuştur. Macaristan, Hırvatistan sınırını kapattığında, göçmenler Slovenya'ya yönelmiş ve 2015 yılının Ekim ayında göçmenleri kayıt altına almaya başlayan Slovenya hükümeti yılın sonuna kadar 378.000'den fazla geçiş tespit etmiştir (Sabic & Boric, t.y.). Batı Balkan rotasında Slovenya göçmenler açısından önemli bir geçiş noktası haline geldiği için Hırvatistan ile olan sınırın tel örgü ile kapatılması, Slovenya hükümeti tarafından acil bir çözüm yolu olarak görülmüştür. Dolayısıyla göçün güvenlikleştirilmesi, sadece göçmenlerin kontrolüyle ve sınırdan geçişlerin engellenmesi ile ilgili değil, aynı zamanda bölgesel dinamiklerde de yakından ilişkilidir. Göçe karşı acil çözüm arayışı içinde olan üyeler sınırlarını geçilmez hale getirdikçe göçün güvenlikleştirme sürecince katkı sağlamaya devam etmiştir.

Slovenya'daki seçimler sonrası yeni kurulan liberal hükümet 2022 yılında tel örgünün kaldırılması kararını almış, yeni hükümet sınır güvenliğinin başka yöntemlerle sağlanacağını göçmenlerin bu önlemler nedeniyle herhangi bir zarar görmemesi gerektiğini vurgulamıştır (Bandic, 2022). Slovenya, Hırvatistan sınırına çektiği çit ile göçü engellese de, bu tür tedbirlerin orantısız olduğunu kabul etmiştir. Dolayısıyla üyelerin sınırlarında aldığı tedbirler güvenlik endişelerine göre şekillenmekte ve bu durum, göç politikalarının güvenlikleştirilmesine yol açmaktadır. Slovenya'da tel örgünün kaldırılması kararı, yeni hükümetin göç politikasını ve sınır güvenliği stratejilerini gözden geçirdiğini ve güvenlik odaklı politikalardan

uzaklaşmayı tercih ederek göçmenlerin haklarını korumaya daha fazla odaklandığını göstermektedir.

3.1.2.6. Bulgaristan - Türkiye Sınırında Dikenli Tel

Bulgaristan, 2013 yılında göçmenlere karşı Türkiye sınırına ördüğü 30 kilometrelik dikenli tel duvarını silahlı sınır yetkilileriyle korumaya başlamıştır. Sismik sensörler, gece görüş kameraları ve gözetleme dronlarının hepsi zamanla sınırda yetkili personellerin en önemli aracı haline gelmiştir (Doitchev, 2016). Bu tür fiziksel engellerin inşası ve sınıra askeri personelin konuşlandırılması, göçün güvenlikleştirme sürecinin Bulgaristan sınırlarındaki bir yansımasıdır.

Öte yandan Bulgaristan'da göçle ilgili sorunlar yıllara göre artan iltica başvuruları ile ilişkilendirilmiştir (Doitchev, 2016). Örneğin 2013 yılında yaklaşık 8500 göçmenin Bulgaristan-Türkiye sınırını geçtiği ve yasal olarak 7.144 göçmen ülkeye iltica başvurusunda bulunduğu açıklanmıştır. 2014'te bu sayının 11.081'e yükseldiği, 2015'te ise 20.391 olarak kaydedildiği bilinmektedir. En çok başvuru yapılan 2015 yılından sonra 2016 yılında da 19.418 başvuru yapılmıştır (Bordermonitoring Bulgaria, 2017). Bulgaristan, 2015 yılında zirve seviyesine ulaşan başvurulardan sonra sınırda alınan önlemlerin sayıların düşmesini katkı sağladığını düşünerek, 2013 yılında örmeye başladığı dikenli teli uzatma kararı almış ve 30 km uzunluğundaki telin uzunluğunun 2016 yılında 146 km'ye çıkarılmasına karar vermiştir. Ayrıca Türkiye sınırına çekilen dikenli tel, asker ve uzman personellerle de desteklenmiştir (NTV, 2016). Sınırdaki tedbirlerin desteklenmesi ve artırılması konusunda hükümet yetkilileri tarafından da açıklamalar yapılmıştır. Bulgaristan'da dönemin Başbakanı Borisov milletvekillerine verdiği demeçte, sınır hattındaki dikenli telin kesinlikle uzatılması gerektiğini ifade etmiş; ayrıca bu tür önlemlerin alındığı yerde mülteci baskısı da olmayacağını dile getirmiştir (Reuters, 2015). Sınırdaki katı tedbirlerin düzensiz göçü ve Bulgaristan üzerindeki göç baskısını azalttığı siyasi liderler tarafından ifade edilerek, alınan tedbirlerin meşruluğu vurgulanmaya çalışılmıştır. 2017 yılında Bulgaristan Savunma Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Stefan Yanev ve Bakan Uzunov, bir basın toplantısında Türkiye-Bulgaristan sınırından geçen sığınmacı oranının 2016 yılına göre yüzde 80 düştüğünü açıklamıştır (Daily Sabah, 2017). AB'de üyelerin sınır güvenliği alanında tedbirlerin sıkılaştırılması ile ilgili bu tür açıklamalar yapmasının etkisi sonucunda 2014-2022

yılları arasında, AB'nin dış sınırlarındaki ve Schengen Alanı'ndaki sınır çitlerinin toplam uzunluğu 315 km'den 2.048 km'ye çıkmıştır (Dumbrava, 2022). Dolayısıyla Birlik üyelerinin çit ve duvar örmesi zamanla dış sınırların güçlendirilmesinin simgesi haline gelmiş ve göçün güvenlikleştirilmesinin en somut kanıtı olarak ortaya çıkmıştır.

3.1.2.7. İspanya'nın Dış Sınırlarında Yükselen Duvarlar

1993 yılında İspanya'nın Afrika'daki toprağı olan Ceuta'da (Septe) örülen duvar AB'nin dış sınırlarındaki ilk duvar olarak bilinmektedir. 8,4 km uzunluğunda, 3 metre yüksekliğinde ve dikenli tel örgülerden oluşan bu duvar ilerleyen dönemlerde sınırı geçmeye çalışan çok sayıda göçmenin hayatını kaybetmesine neden olunca duvar üzerindeki dikenli teller kaldırılmıştır (Carling, 2007). Ancak 2005 yılında AB'nin 33 milyon Euro desteğiyle duvarın boyu 6 metreye yükseltilmiş ve uzunluğu da 11 km'ye çıkarılmıştır. Ayrıca duvar kamera ve sensörlerle donatılarak en üst düzeyde güvenlik sağlanmaya çalışılmıştır (Pinos, 2009). İspanya, sınırındaki can kayıpları nedeniyle 2007 yılında tekrar duvar üstündeki jiletli telleri kaldırmış; ancak göç yoğunluğunun yaşandığı bu yıllarda hükümet gelenleri caydırmak için iki İspanyol dış mahallesinin etrafındaki çitlerin 30 metre yükseltileceğini duyurmuştur (Edwards, 2020). Bu gelişmelerin temel nedeni AB'nin İspanya'nın sınırlarındaki duvar ve dikenli tellerle göçmen akışını kontrol altında tutma çabasıdır. Başlangıçta sadece dikenli tellerle donatılan duvarlar, göçmenlerin hayatlarını kaybetmesine neden olduğu için kaldırılmış ve daha sonra daha yüksek ve güvenlikli bir yapıya dönüştürülmüştür.

İspanya sınırları üzerinde AB'nin duvar ördüğü ikinci nokta Ceuta'nın doğusunda yer alan Melilla sınırıdır. Bu rota AB'ye Sahra Altı ülkelerden gelen göçmenlerin yoğunlukta olduğu bir rotadır ve 1998 yılında bu noktaya ikinci duvar inşa edilmiştir (Gallardo & Contreras, 2012). AB'nin İspanya'da göçmenleri engellemek üzere inşa ettiği bu duvarlar eleştirilmiş ancak yapılan eleştirilere rağmen Ceuta ve Melilla'daki duvarlar AB'nin sınır güvenliği politikalarının bir simgesi haline gelmiştir (Border Violence Monitoring Network, 2021). Ceuta ve Melilla'daki duvarlar Avrupa Kalesi söyleminin somut bir simgesi haline gelirken, İspanya'da 1990'lı yılların başından bu yana göçle ilgili endişelerin yaşandığı görülmektedir.

2015'ten sonra ise İspanya'daki göç politikalarının kapsamı genişletilerek sınır kontrolüne daha fazla vurgu yapılmıştır. AB'nin sınır güvenliğinden sorumlu kurumu FRONTEX İspanya'nın güneyinde ve Kanarya Adaları'nda faaliyet göstermekte ve personelleri kalıcı olarak Madrid'de görev yapmaktadır (FRONTEX, 2021b). Bu durum AB'nin uzaktan kontrol mekanizmaları ile İspanya'nın sınır politikalarını şekillendirmeye devam ettiğini göstermektedir (Jimenez ve Caraballo, 2018). Melilla, Ceuta ve Kanarya Adaları'nda 1990'lı yıllardan bu yana yüksek duvarlarla önleyici tedbirler uygulansa da, özellikle son yıllarda AB'nin desteğiyle sınırlar yüksek teknolojili sistemlerle donatılmıştır. Böylece AB'nin göçü güvenlikleştirmesinin etkilerinin İspanya sınırlarına kadar uzandığı söylenebilir. Nitekim AB'nin, sınırlarında göçe karşı sıkı önlemler uygulayan İspanya'yı desteklemesi, İspanya'yı göçle ilgili daha sıkı önlemler almak konusunda teşvik etmiştir.

3.1.2.8. Yunanistan'ın Kuzey Makedonya ile Sınırı

AB'nin sınır geçişlerini önlemek için FRONTEX bünyesindeki sınır yetkililerini gönderdiği bölgelerden biri de Yunanistan-Kuzey Makedonya sınır bölgesidir. Kuzey Makedonya AB üyesi olmadığı için bu bölgede ikili anlaşmalarla FRONTEX'in ortak operasyonları yürütülmekte ve personel görevlendirilmektedir (Gkliati & Kilpatrick). 2009 yılında Kuzey Makedonya ve FRONTEX arasında "Çalışma Düzenlemesi" (Working Arrangement) imzalanmış, böylece AB üyesi olmamasına rağmen Kuzey Makedonya ile düzensiz geçişlerin engellenmesi, organize suç örgütlerinin faaliyetlerinin önlenmesi için ortak operasyonlar ve eğitim gibi konularda beraber hareket etmek amaçlanmıştır (Jones, 2017). AB'nin, Birlik üyesi olmayan Kuzey Makedonya gibi ülkelerle göç alanında ortaklıklarını artırmasının nedeni güvenlikleştirme eğilimi kapsamında sınır kontrol kapasitesini güçlendirme hedefi ile ilişkilidir.

2015 ve 2016 yıllarında Kuzey Makedonya, Yunanistan'a kara ve deniz yoluyla ulaşan göçmenlerin kendi sınırlarına geçişini önlemek için Yunanistan sınırının bazı bölümlerine tel örgüler çekmiştir (Marusic, 2020). Hükümet, bu tel bariyerden bir süre yalnızca Irak ve Suriye'den gelen sığınmacıların geçişine izin vermiştir. Dolayısıyla bu bölgedeki sığınmacı sayısı artmış ve FRONTEX'in faaliyetleri daha çok önem kazanmıştır (Kamberi, 2020).

2015 yılında Batı Balkan rotasının öncelikli bir bölge haline gelmesi nedeniyle FRONTEX ile; Arnavutluk, Bosna-Hersek, Karadağ, Kuzey Makedonya ve Sırbistan arasında bu ülkelerde ortak gözetleme operasyonları ve hızlı sınır müdahalelerine izin veren beş Statü Anlaşması imzalanmıştır (Gkliati & Kilpatrick). Bu anlaşmaya dayanarak FRONTEX, Kuzey Makedonya sınırına personel göndermiş ulusal sınır yetkililerine destek vermiştir. Ayrıca bu yetkililerin sayısı ilerleyen yıllarda daha çok artırılmıştır (Taylor, 2016). 2022 yılında ise AB'ye yönelik düzensiz girişlerin neredeyse yarısı Batı Balkan rotası üzerinden gerçekleştiği için AB'nin Kuzey Makedonya sınırları boyunca kontrolleri güçlendirilmesi, Birlik dış sınırlarında güvenliğin artırılmasına katkı sağlamıştır (FRONTEX, 2022b). AB'nin üye olmayan Kuzey Makedonya'ya sınır güvenliği konusunda destek vermesi, AB'nin dış sınırlarını güçlendirme ve kontrol altında tutma stratejisinin bir parçası olarak görülebilir. Güvenlikleştirme eğilimi kapsamında AB, sadece kendi üyelerine değil, aynı zamanda AB'ye komşu ülkelerin de sınır güvenliğine destek sağlayarak göçü engellemeye çalışmıştır.

3.1.2.9. Avusturya'nın Slovenya ve İtalya Sınırında Aldığı Önlemler

Avusturya'nın Slovenya ile yaklaşık 330 kilometrelik sınırı sığınmacılar için geçiş güzergahı haline gelince 2015 yılında Avusturya, bu bölgede 4 kilometre uzunluğunda ve 2,5 metre yüksekliğinde duvar inşasına başlamıştır (Euronews, 2015). Dolayısıyla göç akışını önlemek için bu dönemde fiziki tedbirler Avusturya hükümeti tarafından da tercih edilmiştir. Nitekim, bir yıl sonra 2016 yılında Afrika kıtasından AB'ye yönelik artan göçü önlemek için Avusturya, İtalya ile olan sınırına çit çekmiş ve bu bölgede pasaport kontrollerine de başlamıştır (Asylum Information Database, 2021). AB'de özgürlüğün ve birliğin sembolü haline gelen Schengen Bölgesi'nde, üyelerin ulusal kararları çerçevesinde bariyer, çit ve duvar inşasının yanı sıra yeniden pasaport kontrolüne başlaması Birlik içinde hareket özgürlüğü açısından tartışılmış ve Avusturya'nın düzensiz göçe karşı sınırlarına çit çekerek önlem alması İtalya'da tepkiyle karşılanmıştır. İtalya Başbakanı Renzi; 2016 yılında İtalya'ya gelen göçmen sayısının abartıldığını belirterek; "Bu yılın ilk 4 ayında İtalya'ya gelen göçmen sayısı 2014'tekinden daha az, 2015 yılındakine ise eşit" şeklinde açıklamalarda bulunmuştur (Pınar, 2016). Bu gelişmeleri değerlendirdiğimizde Avusturya'nın güvenlik odaklı politikaları tercih ettiği ve göçü engellemek için fiziki tedbirlere öncelik verdiği

görülmektedir. İtalya ve Avusturya arasında gerilime neden olan olayların temelinde ise Avusturya'nın göçü bir tehdit unsuru olarak görmesi yatmaktadır. Nitekim Avusturya hükümeti özellikle sığınmacıların yoğun olduğu dönemlerde İtalya sınırını kapatmayı sürekli gündeme getirmiş ve Brenner'da çiti kalıcı hale getirdiğini duyurmuştur (Pınar, 2016).

Avusturya gibi ülkelerin sınırlarını güçlendirmeye yönelik eğilimleri, aynı zamanda AB'nin göç politikasının zorluklarını da ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Avusturya Şansölyesi Karl Nehammer'in "Schengen'in işe yaramadığını ve dış sınırlarda daha sıkı kurallara ihtiyaç duyulduğunu göstermek önemliydi" ifadelerini kullanarak, Avusturya'nın katı politikalarının meşruluğunu kabul ettirmeyi vurguladığı görülmektedir (Liboreiro, 2023). Schengen Bölgesi'ne rağmen AB'de artan fiziki tedbirler göçün güvenlikleştirilme sürecinin de ivme kazandığını göstermektedir. Üyelerin ulusal kararları çerçevesinde sınırlarıyla ilgili aldıkları kararlar karşısında, AB'nin özellikle fiziki tedbirler konusundaki tereddütlü tutumu, bu tür tedbirlerin giderek artmasına neden olmaktadır. Ayrıca AB içinde sınırlardaki sıkı tedbirler giderek normalleşmiştir. Nitekim Avusturya İçişleri Bakanı Johanna Mikl-Leitner, Avusturya'nın İtalya ve Slovenya sınırında aldığı önlemlerin, sınıra duvar ve çit örülmesinin, Schengen anlaşmasına uygun olduğunu belirtmiş, amaçlarının sadece göçü yönetmek olduğunu savunmuştur (France24, 2015).

3.1.2.10. Fransa-İngiltere Sınırında İnşa Edilen "Calais Duvarı"

AB'de göçün yönetilmesi konusunda üyeler arasında benzer tedbirler alınırken, İngiltere'nin Birlikten ayrılma kararı da göçü engellemek için politik bir önlem olarak değerlendirilmiştir. Çünkü İngiltere; AB'nin göçle ilgili ileride daha büyük sorunlar yaşayacağını öne sürerek ve bu konuda yavaş atılımları eleştirerek, kaygılarını Brexit sürecine yansıtmıştır (İşcan, 2021). Bu bağlamda İngiltere göçü engellemek için ulusal kararları çerçevesinde serbestçe hareket etmiş; Brexit sürecinden önce ise AB'ye yönelik göçün arttığı dönemde Calais Limanı'ndan geçişleri önlemek amacıyla 2016 yılında duvar inşasına başlamıştır. Uzunluğu 1 kilometre, yüksekliği ise 4 metre olan duvarın tamamı İngiltere tarafından finanse edilmiştir (BBC News, 2016c). Daha önce bu bölgeden geçişleri engellemek için inşa edilen yüksek çitlerin devamı olarak inşa edilen duvarın, beton panelleri ihtiyaç kalmadığında kaldırılabilir özellikte yapılmıştır. Ancak Fransa'nın en büyük

gecekondu bölgesinde (Jungle) göçmenlerin yaşadığı kamplarda gün geçtikçe göçmen sayısı o dönemde sürekli arttığı için duvar uzun süre sabit kalmıştır (Mould, 2017). Duvara rağmen İngiltere'ye geçişler devam etmiş, birçok kamp gibi Calais kampı da boşaltılmıştır. Ancak bölgedeki ormanlık alanlarda sığınmacılar kalmaya devam ettiği için ya başka sınırlara yönelmişler ya da geçiş yapmak için başka rotalar aramaya başlamışlardır. Bu yüzden İngiltere'nin AB'den ayrılmasının ardından Calais kenti Birlik'in yeni sınır kapısı olurken, ilk önce kaldırılabilir bloklarla örülen Calais duvarı da kalıcı bir engel haline gelmiştir (Euronews, 2016). Göçün güvenlik tehdidi olarak görülmesinin bir sonucu olarak, İngiltere'nin Calais Duvarı ile göçmenlerin ülkeye ulaşma çabalarını engellemeyi hedeflemesi, güvenlik ve göç politikalarının somut bir yansıması olarak görülebilir.

Tarihi süreçte İngiltere ve Fransa sınır güvenliğini artırmak ve göçmenlerin sınırları geçerek özellikle İngiltere'ye ulaşmasını engellemek için birlikte hareket etmişlerdir. Bu bağlamda İngiltere'ye uzanan göç rotası üzerinde göçü önlemek için bugüne kadar Fransa-İngiltere arasında iş birliği ve anlaşmalar yapılmış; 1991 yılında Sangatte Protokolü ve 2003 yılındaki Le Touquet Antlaşması en eski anlaşmalar arasında yer almaktadır (Gower, 2023). 1991'de Calais bölgesinde Fransa'nın kuzey kıyısındaki bir kasaba olan Sangatte'deki mülteci yoğunluğu nedeniyle Sangatte Protokolü imzalanmıştır. 2003'te aynı bölge için Le Touquet Antlaşması yürürlüğe girmiş ve göre İngiltere'nin sınır kapısının Fransa tarafında Calais bölgesine kurulmasına karar verilmiştir (Euronews, 2016). Dolayısıyla İngiltere'ye giriş için Calais'de kontrol yapılmış ve sığınma talebi reddedilenler Calais'de kalmıştır. Bu gelişmelere rağmen 2016 yılında Calais duvarı inşa edildikten sonra 2017 yılından 31 Aralık 2020'ye kadar İngiltere, sınır önlemlerini güçlendirmesi için Fransa'ya finansal destekte bulunmuştur (Gower, 2023). Öte yandan 2021 yılında düzensiz göçmen taşıyan 23.000'den fazla küçük teknenin İngiltere'ye geçişi ortak bir strateji izlenerek önlenmiştir. Organize suç örgütlerinin yakalanması için iki ülke arasında bilgi paylaşımının yanı sıra teknoloji ve insan kaynaklarının kullanılarak sınırların güçlendirilmesi hedeflenmiştir (UK. News, 2022). Özetle, İngiltere ortak stratejik uygulamalarla göçmenlerin geçiş girişimlerini önlemek için iş birliğini sürdürmektedir. Ayrıca sığınmacıların geri dönüşünü kolaylaştırmak amacıyla AB ile görüşmeler yapmaya devam etmektedir (Gower, 2023).

AB, iki ülke arasındaki sınır güvenliği konusunda ortak stratejilere ve sığınmacıların geri dönüşünü kolaylaştırma hedeflerine karşı tepkisiz kalmış üstelik

duvar inşası hakkında açıklama yapan İngiltere Göç Bakanı Robert Goodwill; "Fransa ile yaptığımız 17 milyon sterlinlik paketin bir parçası olarak bu büyük, yeni duvarı inşa etmeye başlayacağız… İnsanlar hala geçiyor. Biz çitleri yaptık. Artık duvarı yapıyoruz. Limana koyduğumuz güvenlik ekipleri daha iyi ekipmanlarla hızlanıyor" (York, 2016) gibi ifadelerine karşılık Goodwill'e o dönemde AB'den herhangi bir tepki gösterilmemiştir. Öyle ki, Brexit sürecinde göç olgusunun propaganda aracı olarak kullanılması hem AB'de hem de İngiltere'de göçün bir sorun olarak kabul edildiğini göstermektedir (İşcan, 2021). Brexit'in ardından AB'de göç politikalarının yeniden ele alınması önemli bir konu haline gelmiş ve sınırları daha sıkı bir şekilde kontrol etmeye yönelik adımlar atılmıştır. Dolayısıyla İngiltere'nin göçe karşı duruşu, AB'deki güvenlikleştirme eğilimine katkı sağlamış; nitekim Brexit sürecinde göç konusu uzun süre siyasi gündemin merkezinde yer almıştır.

3.1.2.11. Finlandiya ve Estonya Sınırlarındaki Önlemler

AB'de güvenlik algısına göre sınırlarda alınan tedbirlerin değiştiğini Birlik üyesi Finlandiya ve Estonya da göstermiştir. Çünkü bu iki üye Rusya'nın Ukrayna işgali sonrasında göç ve güvenlik endişeleri nedeniyle sınırlarına çit ve duvar örme kararı almıştır (Kauranen, 2023). 2023 yılının Ekim ayında Finlandiya Başbakanı Sanna Marin; Rusya'dan olası bir büyük ölçekli düzensiz göç hareketliliğinin olup olmayacağını gözlemlemek için sınıra çit inşa ettiklerini açıklamış, sınırda bu şekilde önlem alınırsa göçü takip etmelerinin ve önlemelerinin kolaylaşacağını da açıklamalarına eklemiştir (Firstpost News, 2023).

Finlandiya'nın Rusya ile arasındaki sınıra inşa etmeye başladığı çitin yaklaşık 200 kilometre olması ve 2026 yılı sonuna kadar tamamlanması planlanmıştır (Euronews, 2022b). Böylece 2014 ile 2022 arasında, AB'nin dış sınırlarındaki ve Schengen Alanı'ndaki duvar ve çitlerin toplam uzunluğu 2.048 km'ye çıkarken bu sayı 2023 yılında daha çok artmıştır (Dumbrava, 2022). Öte yandan bu dönemde Rusya'nın Ukrayna işgalinin ardından Finlandiya gibi sınır komşusu ülkeler Rusya'nın bir sonraki hamlesinden korunmak için de sınırlarında çit ve duvar örerek önlem almayı tercih etmiştir. Nitekim Finlandiya, işgalden korunmak için güvenlik endişesi nedeniyle NATO'ya katılma kararı da almıştır (BBC News, 2023). Ancak Finlandiya hükümetinin açıklamalarına göre sınıra inşa edilen çit düzensiz göç kaygısı ile yapılmaktadır. Zira Ukrayna'dan gelen mültecilere Finlandiya gibi Birlik ülkeleri

kapılarını açarken, diğer taraftan Belarus'un AB yaptırımlarına misilleme olarak yönlendirdiği düzensiz göçmenleri sınırların dışında tutmak hedeflenmiştir (European Commission, 2023d). Estonya da güvenliğini artırmak ve Schengen Alanı'nı korumak için Rusya ile doğu sınırı boyunca çit inşa edeceğini açıklamıştır (BBC News, 2015b). 2018 yılında Estonya kalıcı bir çit inşa etmeye başlamış, 2021 yılında ise 40 kilometre uzunluğunda ikinci bir çit inşa edilmiştir. Çitin yanı sıra sınır hatının kameralar ve dronlarla izleneceği de Estonya hükümeti tarafından vurgulanmıştır (Ledur, 2023). Özetle Ukraynalı mültecileri ağırlayan üyeler, Rusya'nın düzensiz göçmenlerle AB'yi istikrarsızlaştırma çabasını öne sürürek doğu sınırlarında güvenlik önlemlerini artırmış, çit ve duvar inşaasını hızlandırmıştır (Sands, 2023).

Bu gelişmelere göre Rusya ve Belarus ile sınır komşusu olan AB üye devletlerinin çit ve duvar girişimlerinin iki temel amacı olduğu ortaya çıkmaktadır: birincisi, sınırlar belirginleştirilerek AB sınırlarından Rusya'nın işgal tehdidini uzak tutmak; ikincisi ise, AB'nin yaptırımlarına karşılık Rusya ve Belarus'un yönlendirdiği düzensiz göç hareketliliğinden korunmaktır. Neticede her iki ülkenin de güvenlikleştirme sürecinin tipik bir örneğini uyguladığı görülmektedir. Çünkü göçle ilgili belirli bir tehdidin veya sorunun, güvenlik açısından ele alındığını ifade ederek her iki üye de buna göre politika oluşturma yoluna gitmişlerdir. Üyeler arasında göçle ilgili konular giderek gerginleşen ilişkilere dönüşünce sınırlardaki güvenlik tedbirleri artırılmış, dolayısıyla tehdit temalı bu ilişkiler göçün güvenlikleştirilmesine neden olmaktadır. Kısaca, üyelerin ulusal güvenlik endişelerinin artması göç ve sınır politikalarını etkilerken göçü güvenlik tehdidi olarak görme ve gösterme eğilimi de artmaktadır.

3.2. Sınır Güvenliğinde FRONTEX'in ve EUROSUR'un Rolü

AB'de göçle ilgili tehdit algısı göçün güvenlikleştirilmesine neden olurken sınır güvenliğindeki tedbirler de buna bağlı olarak değişmiştir. Sınırlarda yüksek teknolojili aletlerin kullanılması, personel sayısının artırılması, fiziki bariyerlerin kurulmasının yanı sıra bu alanda sorumlu AB kurumlarının faaliyetleri de önemli kabul edilmektedir. Gözetim, kontrol, önleme mekanizmalarıyla göç ve sınır güvenliği alanında faaliyetleri tartışmalara konu olan AB'nin temel kurumları bu başlık altında incelenmiştir. Avrupa Birliği Sınır ve Sahil Güvenliği Ajansı (FRONTEX) ve Avrupa

Sınır Gözetim Sistemi'nin (EUROSUR) kapsamında uygulanan politikalar ve bu kurumların operasyonel görevleri araştırılmıştır. AB, üyelerin kendi kararları doğrultusunda sınırlarındaki sıkı güvenlik önlemlerine finansal olarak desteklerken sınır güveliğinden sorumlu kurumlarla da üyelere destek vermektedir. Bu bağlamda AB'nin göç politikasının güvenlikleştirilmesi ile beraber bu kurumların sınır güvenliğinin sıkılaştırılmasında etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır.

3.2.1. FRONTEX

Bu başlık altında FRONTEX'in kuruluş amacı, süreci ve faaliyetleri kapsamında göç yönetimindeki değişimi ele alınmıştır. Ayrıca FRONTEX kapsamında gerçekleştirilen operasyonel görevler de değerlendirilerek göç politikasının güvenlikleştirilmesi sonucunda FRONTEX'in güvenlik önlemlerinin sıkılaştırılmasında etkisinin olup olmadığı ortaya çıkarılmıştır.

AB'nin 2004 yılında genişleme sürecinde Doğu Avrupa ülkelerinden AB'ye yönelik göçün artması endişesi ile sınır yönetimi alanında güvenlik odaklı politikalar gündeme gelmiş ve buna bağlı olarak 2004 yılında üyelerinin dış sınırlarının korunmasını ve güvenliğinin sağlanması için FRONTEX kurulmuştur (Boeri vd., 2005, Leonard, 2011). 2005'te faaliyete geçen FRONTEX hakkında dönemin Avrupa Adalet, Özgürlük ve Güvenlik Komiseri Franco Frattini bir konuşmasında;

"Üye devletlerin sınırlarını korumakta iyi hazırlıkları da olsa hiçbir üye devlet böyle bir görevi tek başına üstlenemeyeceği için FRONTEX kurulmuştur" şeklinde açıklamada bulunmuştur (European Commission, 2005).

Frattini bu konuşmasında AB'de değişen güvenlik algısını açıkça dile getirmiş ve üyelerin sınırlarında aldığı sıkı tedbirlerin FRONTEX ile destekleneceği mesajını vermiştir. Bu tedbirleri desteklemek için FRONTEX'in amaç ve yetkilerinde kuruluşundan itibaren değişiklikler yapılmıştır. İlk olarak 863/2007 sayılı Tüzük ile Acil Sınır Müdahale Ekipleri oluşturulması kabul edilerek 2007 yılında bir değişiklik yapılmış, daha sonra 2011 yılında dış sınırların entegre yönetiminin iyileştirilmesi kapsamında değişiklik yapılmıştır (EUR-Lex, 2007b, EUR-Lex, 2011b). FRONTEX'in kuruluş yönetmeliğinde yapılan bu değişiklikler, üçüncü ülke vatandaşının Birliğin dış sınırlarını yasal olmayan şekillerde aşmasını önlemek için FRONTEX'i göçle ilgili acil ve istisnai baskı durumlarına karşı hızlı bir tepki aracı haline geitirmiştir. Bu gelişmelerin yanı sıra AB'ye giriş yapan düzensiz göçmenlerin

sayısının kontrol edilememesi nedeniyle deniz sınırlarının gözetiminin artırılması için kurumun yetki ve görevleri 2016 yılından itibaren kademeli olarak genişletilmiştir (Bilgin, 2017). Dolayısıyla 2007 ve 2011 yıllarında FRONTEX'in operasyonel yetkileri güçlendirilse de göçmenlerin sayısının kontrol edilememesiyle ilgili endişeler, AB'de deniz sınırlarının da gözetiminin artırılmasını teşvik etmiştir. Diğer bir ifadeyle AB, FRONTEX'in kapsamını ve yetkilerini genişleterek göç hareketliliğinin rotasının Birlik sınırlarından uzaklaşmasını hedeflemiştir.

Öte yandan FRONTEX'in zaman içinde amaçsal değişiminin yanında bütçedeki payının giderek artırılması AB'nin sınır güvenliğinden sorumlu bu kurumun etkinliğini artırmayı amaçladığını göstermektedir. 2005 yılında FRONTEX'in bütçesi 6.280.202 milyon Euro iken 2006 yılında 19.166.300 Euro'ya çıkarılmıştır. 2015 yılında ise FRONTEX'e ayrılan bütçe 114.053.000 milyon Euro ile on yıl içinde en yüksek seviyeye çıkmıştır. 2015 yılında AB'ye yönelik göçün artması ile bütçe on yılın zirve seviyesine ulaşsa da 2015'ten sonra FRONTEX'in bütçesi katlanarak artırılmıştır (Statista, 2023). AB'de FRONTEX'e ayrılan bütçenin yıldan yıla artırılması bu kurumun dönüşümünün devam ettiğinin bir göstergesidir. Aynı zamanda bütçedeki payı artırılan FRONTEX'in sınır güvenliğinde giderek daha büyük ve etkili bir rol üstlendiği görülmektedir. Çünkü artan bütçe, kurumun operasyonel kapasitesini artırmaya ve daha etkili bir şekilde sınırları denetlemeye yönelik çabalarını desteklemenin somut bir kanıtıdır.

AB'de sınırların daha güvenli hale getirilmesinde etkin rol alan FRONTEX, üye devletlerin de katıldığı birçok operasyon gerçekleştirmektedir. FRONTEX, AB üyesi ülkelerin komşularıyla olan sınırlarını korunmak ve güvenliğini sağlamak amacıyla denizde, havada ve karada olmak üzere üç tür operasyon gerçekleştirmektedir (EUR-Lex, 2004b). Ayrıca AB üyesi ve üyesi olmayan ülkelere de teknik ve operasyonel yardım sağlamaktadır. Genel olarak operasyonlar planında arama kurtarma çalışmaları öncelikli tutulmakta; ortak geri dönüş operasyonlarıyla FRONTEX, üyelere gerekli desteği vererek düzensiz göçü önlemeye çalışmaktadır (FRONTEX, 2021c). AB bünyesinde FRONTEX, sadece gerekli olduğu durumlarda ilgili üye devlete sınır güvenliği alanında destek olmakta ve FRONTEX bünyesinde hazır personel bulunmamaktadır. Deniz, hava ve kara operasyonları ancak üye devletler tarafından talep edildiğinde gerçekleştirmektedir (EUR-Lex, 2004b). Her yıl hazırlanan risk raporlarına göre hangi üye devlete ne şekilde yardım edileceği belirlenmektedir. Üyelerin operasyon talepleri değerlendirildikten sonra operasyon

planı hazırlanarak ne kadar ekipmana ve personele ihtiyaç olduğu kararlaştırılmaktadır. İhtiyaç duyulan ekipman ve yetkililer ise diğer üye devletler tarafından gönderilmektedir. Üye devletler ve FRONTEX arasında dış sınırların idaresi konusunda sorumluluklar paylaştırılmıştır (FRONTEX, 2021c). Bu bağlamda, sınır güvenliği alanında FRONTEX'in etkisi, güvenliği nasıl sağladığı ve ülkelere nasıl yardım ettiği önem kazanmaktadır. Üyelerin göçle ilgili güvenlik endişeleri nedeniyle sınırlarında aldıkları tedbirlerin yanında FRONTEX'ten destek talep etmesi, AB'de FRONTEX'in faaliyetlerinin göçün güvenlikleştirilme sürecine katkı sağladığını göstermektedir.

FRONTEX'in kuruluş amacı, süreci ve faaliyetleri kapsamında AB'deki göç yönetimindeki etkisi genel olarak değerlendirildiğinde üyeler ve üçüncü ülkelerle iş birliği sağlayarak, teknik ekipman ve personel desteği sunarak, sınır güvenliği alanında eğitimler vererek destek sağladığı görülmektedir. Bu desteğin artırılması için FRONTEX'in kuruluşundan bu yana değişimi AB'de göç politikasının güvenlikleştirilmesi ile ilişkilendirilebilir. Nitekim AB'de yaşanan olaylar neticesinde FRONTEX'in kurulduğu görülmekte ve yetkilerinin güvenlik endişeleri nedeniyle genişletildiği ortaya çıkmaktadır. AB'nin dış sınırlarını koruma görevinde en önemli aktörlerden biri haline gelen FRONTEX'in uluslararası hukuka uygun davranma ve insan haklarını koruma yükümlülüğü kapsamında yürüttüğü bazı operasyonlar alt başlıklarda incelenmiştir.

3.2.1.1. Poseidon/Attica Operasyonları

Yunanistan'ın sınır kontrol desteği istemesi üzerine 2006 yılında Poseidon Operasyonu başlatılmıştır. Attica operasyonu ise 2009 yılında Bulgaristan ve Yunanistan'ın düzensiz göçmenleri tespit edip geri göndermelerine destek olmayı amaçlayan bir pilot proje olarak başlatılmıştır (FRONTEX, 2011a). Türkiye ile Yunanistan'ın ortak deniz sınırını ve Yunan adalarını kapsayan Poseidon Operasyonun kapsamı 2011 yılında genişletilmiştir. Bu değişiklik AB'ye yönelik göç hareketliliğindeki değişime göre yapılmıştır, öyle ki 2011'den sonra operasyonun amacı ve kapsamı ile ilgili bir değişiklik de 2015 yılında mülteci hareketliliklerinin arttığı yılda yapılmıştır (Benedicto, 2019). Bu operasyonların amaç ve kapsamlarının giderek genişletilmesi FRONTEX'i, göçün güvenlikleştirilme sürecinde kurumsal bir dinamiğe dönüştürmüştür. Çünkü bu operasyonlarla FRONTEX'in temel amacı

kapsamında üyeler arasında dış sınırların yönetimine ilişkin operasyonel iş birliğinin koordinasyonu sağlanmaya çalışılırken, özellikle düzensiz göçün engellenmesine daha çok odaklanılmıştır (Baldaccini, 2010). Her ne kadar Poseidon Operasyonu ile denizde hayat kurtarma, kimlik belirleme, kayıt alma, organize suç örgütleriyle mücadele ve sahte belgelerin tespiti gibi görevler yer alsa da Poseidon Operasyonu ilerleyen dönemde çok amaçlı bir operasyona dönüşmüştür. Bu kapsamında Türkiye ve AB'nin güneydoğu kara sınırını kapsayacak şekilde Bulgaristan'ı da içine alarak genişletilmiştir (FRONTEX, 2011a). Poseidon Operasyonu'nun kara operasyonu olarak genişletilmesinin temel amacı göçmenlerin AB sınırlarına yaklaşmadan önlenmek istenmesidir. Attica Operasyonu kapsamında Bulgaristan ve Yunanistan'daki sınır yetkililerine düzensiz göçmenlerin tespit edilmesi ve yakalanması ile ilgili eğitimler verilmeye başlanmıştır (Benedicto, 2019).

Öte yandan FRONTEX bünyesinde yer alan RABIT hızlı müdahale ekipleri FRONTEX'in 863/2007 sayılı Tüzüğün 6. maddesine göre üyeler arasında dayanışma ve karşılıklı yardımlaşmanın artırılmasına katkı sağlama amacına uygun görünürken, koordine edilen ortak operasyonlara gönüllü katılım şartına uymamaktadır. Çünkü RABIT zorunlu dayanışma ilkesine dayanmakta ve acil tehditlerle başa çıkmak için RABIT ekiplerinin göreve çağrılması göçün güvenlikleştirme sürecini somutlaştırmaktadır (Leonard, 2011). Nitekim Yunanistan'ın AB'den göçle ilgili destek talebi üzerine İçişlerinden Sorumlu AB Komisyon Üyesi Cecilia Malmström;

"Yunanistan'ın Türkiye ile olan kara sınırındaki durum giderek endişe verici hale geliyor. Sınırı geçen düzensiz göçmenler endişe verici boyutlara ulaştı ve Yunanistan'ın bu durumla tek başına başa çıkamayacağı açıkça görülüyor. Bu konunun insani boyutundan çok endişe duyuyorum. Sınırı geçen herkese gerekli yardımın sağlanacağına ve uluslararası koruma talebinin AB standartları ve uluslararası standartlara tam uygun şekilde değerlendirileceğine inanıyorum" şeklinde açıklama yapmıştır (European Commission, 2010b).

Malmström, RABIT ekiplerinin, Yunanistan'ın karşı karşıya kaldığı endişe verici durum ile mücadele edebilmesi için önemini vurgulamış, bu ifadelerle göçle ilgili endişeleri kuvvetlendirerek güvenlikleştirme sürecine katkıda bulunmuştur. Ortak operasyonların yanı sıra 2010 yılında RABIT ekipleri Türkiye-Yunanistan sınırına konuşlandırılmış ve üye devletlerden görevlendirilen 175 uzmandan oluşan ekibin düzensiz göçü önlemek için caydırıcı olacağı düşünülmüştür (Carrera & Guild, 2010). Ayrıca RABIT ekipleriyle birlikte Yunanistan'a helikopter, kızılötesi

kameralar gibi gözetleme teknolojileriyle de destek verilmiş ve alıkoyma, sınır dışı etme süreçlerinde de teknik yardımda bulunulmuştur (Benedicto, 2019).

AB'nin, Yunanistan'dan girişleri engellemek için FRONTEX ile destekte bulunması ve bu desteğin artırılması için yetki ve etki alanı hızla genişletilen Poseidon Operasyonu, en sorunlu operasyonlardan biri olarak görülmektedir. Bu operasyon kapsamında özellikle göçmen taşıyan teknelere müdahale yetkisi ile yapılan engellemeler insan hakları örgütleri tarafından eleştirilmiştir. (European Council on Refugees and Exiles, 2013). Bu teknelerin geri itme yöntemiyle başka rotaya yönlendirilmesi göçmenlerin hayatının riske atıldığı ve aynı zamanda sığınma haklarının engellendiği eleştirilerini beraberinde getirmiştir (Bilgin, 2017). Karada yürütülen operasyon kapsamında ise toplu sınır dışı etme uygulamaları tepki çekmiştir (UNHCR, 2013). Yunanistan sınırlarında düzensiz göçmen sayısının giderek artmasıyle birlikte yürütülen operasyonların yetkileri artırılmış ve güvenlikleştirmenin etkileri de daha hissedilir hale gelmiştir. Kısaca güvenlikleştirme, sınırları aşmak isteyenlere yönelik uygulanan farklı muameleleri güçlendirirken FRONTEX operasyonları da bu uygulamaları daha görünür hale getirmiştir.

Öte yandan göçün güvenlikleştirilmesinin etkilerinin eleştirildiği dönemde AB'de "Avrupa Göç Gündemi" 13 Mayıs 2015'te yayınlanmış ve göçle mücadelede krizlere acil çözüm bulma ve denizde hayat kurtarma gibi planlar açıklanmıştır (European Commission, 2015c). Böylece FRONTEX bünyesindeki operasyonların AB'nin kuruluş amaçlarına uygun olduğu gösterilmeye çalışılmış ve Ocak 2016'da tekrar başlatılan Poseidon Operasyonu ile 2023 Nisan ayına kadar 133.126 düzensiz göçmenin kurtarıldığı açıklanmıştır (Council of European Union, 2023c). Sonuç olarak göçmenlerin hayatlarını kurtarma, acil müdahale ile onlara tıbbi yardım sağlama, uluslararası koruma taleplerinin değerlendirilmesi ve göçmen kaçakçılığını engelleme gibi amaçlar bu operasyonların temel amaçları arasında yer alırken, güvenlikleştirilen politikaların uygulamaya yansıdığı olaylar da karşılaşılmıştır.

3.2.1.2. Minerva/Indalo/Hera Operasyonları

İspanya ve Afrika kıtası arasında kalan rotada FRONTEX bünyesinde Minerva, Indalo ve Hera Operasyonları yürütülmüştür. (Benedicto, 2019). Ağustos 2007'de Minerva Operasyonu, İspanya'nın güney kıyılarında sınır kontrollerini güçlendirmek için başlatılmıştır (European Court of Auditors, 2021). Hera

Operasyonu, 2006 yılında Batı Afrika'dan Kanarya Adaları'na yasal olmayan yollardan giriş yapmaya çalışan göçmenleri önlemek için başlatılmıştır (FRONTEX, 2017a). 2006 yılından 2018 yılına kadar İspanya, AB'den düzensiz göçle mücadele konusunda üç defa ayrı bölgeler için talepte bulunduğu için Hera Operasyonu I, II ve III olarak faaliyet raporlarına kaydedilmiştir (Ifantis, 2012). Bu operasyonların birincisinde İspanya deniz sınırında Kanarya adalarına gelenler arasında düzensiz göçmenlerin tespiti yapılırken ikinci ve üçüncüsünde AB'nin Atlantik sınırında kontroller artırılarak göçmenlerin can kaybını önlemek ve organize suçlarla mücadele etmek amaçlanmıştır (Baldaccini, 2010).

2007 yılının Kasım ayında başlatılan Indalo Operasyonu Fas ve Cezayir'den, İspanya başta olmak üzere diğer AB üyelerine geçmek isteyen düzensiz göçmenlerin tespiti için başlatılmıştır. 2007 yılının Ağustos ayında ise Minerva Operasyonu özellikle İspanya'nın Güney kıyılarındaki limanlardan yasal olmayan geçişleri azaltmak için başlatılmıştır (Benedicto, 2019). Bu operasyonların gerçekleştirildiği dönemlerde yayınlanan FRONTEX raporlarında düzensiz göçmen sayısının ciddi şekilde azaldığı belirtilmiştir. Birbirlerinin devamı niteliğinde yürütüldüğü düşünülen bu operasyonlarda başarı sağlandığı için faaliyetleri günümüze kadar devam etmiştir (European Court of Auditors, 2021). Örneğin Minerva'20 Operasyonu'nun, Temmuz 2020'de başlatılıp Eylül ayına kadar sürdürülmesi planlanmıştır. Almanya, Belçika, Danimarka, Slovakya, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İtalya, Letonya, Litvanya, Norveç, Polonya, Portekiz, Çek Cumhuriyeti ve Romanya ile birlikte tam on beş üyeden İspanyol yetkililere destek için 70 personel görevlendirilmiştir (Kingham, 2020). 2021 yılında ise Haziran'dan Eylül'e kadar sürdürülmesi planlanan bir operasyon daha faaliyete geçirilmiş ve geçen yıla göre daha fazla üye 100 personel göndererek İspanya limanlarını düzensiz göçmenlerin tespitine destek vermiştir (Kingham, 2021). Dolayısıyla operasyonların başarısı arttıkça Birliğe yönelik düzensiz göç akışının önlenmesi adına bu operasyonlar giderek daha önemli bir rol üstlenmiştir. Uzun süreli operasyonlarla sınırlarda kontrol ve gözetim politikaları genişletilerek güvenlikleştirme uygulamaları yaygınlaşmakta öte yandan dış sınırların giderek belirginleşmesi, güvenli iç alan ve güvensiz dış alan algısını kuvvetlendirmektedir. Güvensiz dış alanda kalanlar, genellikle göç etmek isteyenlerden oluşmakta ve bu durum onların suçlu olarak görülmesini güçlendirmektedir.

AB, FRONTEX bünyesinde yürütülen operasyonlarla hem düzensiz göç nedeniyle gelecekteki sorunları ortadan kaldırıldığını, hem de göçmenlerin hayatlarını kurtarma amacını birlikte öne sürerek sınır güvenliğindeki olağanüstü tedbirleri meşru gösterebilmiştir. Bu operasyonların sayısı arttıkça ve uygulama alanları genişledikçe ortak operasyonlar AB'nin göçü güvenlikleştirme politikasının işlevsel bir aktörü haline gelmiştir. AB, her iki hedefi de gerçekleştirme çabası içindeyken olağanüstü tedbirlerin istenmeyen sonuçlarıyla karşılaşılmıştır. Her ne kadar operasyonların temel amaçları kapsamında göçmenlerin hayatları kurtarılsa da "geri itme" gibi yöntemlerle açık denizde göçmen taşıyan teknelerin durdurulması ve müdahale edilmesi, bu operasyonların uygulanmasında tartışmalara neden olmuştur (Heijer, 2012). AB, Akdeniz üzerinde devam eden operasyonlar 615.087 düzensiz göçmenin kurtarıldığını açıkladığı gibi operasyonlarla hayat kurtarma görevlerinin öncelikli olduğunu belirterek geri adım atmamıştır (Council of European Union, 2023c). Dolayısıyla operasyon ve pratiklerinin AB'nin göçü güvenlikleştirme politikasına katkı sağladığı görülmektedir.

3.2.1.3. Themis Operasyonu/ Triton ve Hermes Operasyonları

Orta Akdeniz rotası üzerinde FRONTEX'in ortak operasyonları 2006-2010 dönemi kapsayan Nautilus Operasyonu ile başlamıştır. 2008-2016 yılları arasında yürütülen Hermes Operasyonu da İtalya'nın talebi üzerine başlatılmış bir deniz operasyonudur (European Court of Auditors, 2021). Bu operasyonlarla düzensiz göçmenlerin kimliklerinin tespitinin yapılması ve bu tespitlerin geri dönüş uygulamalarına katkıda bulunması amaçlanmıştır (Benedicto, 2019). Bu bölgelerdeki operasyonlar her ne kadar birbirinin devamı gibi görülse de operasyonların kapsamları yıldan yıla genişletilmiş görev alanları çeşitlenmiştir.

2014 yılında İtalya-Libya rotasında Triton operasyonu başlatılmıştır. 2018 yılından itibaren Triton'un yerini Themis Operasyonu almıştır. Themis Operasyonu kapsamında FRONTEX yetkilileri İtalyan hükümeti ve EUROPOL ile bilgi paylaşımı yaparak faaliyetlerini sürdürmüştür (Akkerman, 2019). Bu operasyonlar kapsamında AB'nin düzensiz göçmenleri önlemek için güçlü bir kapasiteye ihtiyaç duymasının nedeni göçmenlerin hayatlarının kurtarma amacı olarak gösterilmiştir.

FRONTEX bünyesindeki Themis Operasyonu'ndan önce bu bölgede 2013 yılında göçmen teknelerinin alabora olması nedeniyle İtalya, AB'den bağımsız şekilde

Mare Nostrum adında insani arama kurtarma ekibi kurmuş ve bu ekip 2014 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüştür (Benedicto, 2019). İtalya, Mare Nostrum operasyonunu sadece göçmenlerin yaşadığı trajik olaylar nedeniyle başlatmamış, ulusal güvenlik endişeleri nedeniyle bu operasyona önem vermiştir (Borelli & Stanford, 2014). Dolayısıyla sınır güvenliği ve göç yönetimi alanları operasyon kapsamına alınınca Mare Nostrum maliyetli ve sürdürülemez hale gelmiş ve AB'den destek talep edilmiştir. Bu tür insani yardım operasyonları genişletilerek göçmenlerin güvenliğini sağlamanın yanı sıra AB sınırlarının korunmasına da odaklanılmıştır. Nitekim FRONTEX'in şimdiye kadar incelediğimiz bütün operasyonlarında genel olarak göçmen akışının sıcak bölge haline geldiği yerlerde faaliyetlerini artırdığı görülmektedir. Dolayısıyla, operasyonlar kapsamında sınır güvenliğindeki tedbirleri artırılmış ve bu operasyonlar güvenlikleştirme sürecinin bir parçası olmuştur.

Mare Nostrum operasyonu da FRONTEX bünyesinde önce Triton Operasyonu daha sonra Themis Operasyonu ile yürütülmüş ve İtalya'ya kurtarma faaliyetlerinin yanında kolluk kuvveti desteği de verilmiştir (Akkerman, 2019). Bu bağlamda Afrika kıtasından düzenli göçmen akışının olduğu rotada FRONTEX desteğiyle göçmen akışı kontrol altına alınmaya çalışılmış ve IOM'un açıkladığı verilere göre Mare Nostrum kapsamında, çoğu Afrika ve Orta Doğu'nun en sorunlu ülkelerinden gelen yaklaşık 150.000 düzensiz göçmen kurtarılmıştır (IOM, 2014). Ancak bu operasyonlar her ne kadar göçmenlerin hayatlarını kaybetmelerine neden olan olayların önlenmesi için yürütülse sadece bir arama kurtarma projesi olarak görülmemişlerdir. Daha önce göçmenlere karşı sert tavırlarıyla gündeme gelen İtalya'nın göçle ilgili güvenlik kaygıları nedeniyle bu bölgede önlem aldığı öne sürülmüştür (Borelli & Stanford, 2014). AB'nin genel güvenlik politikalarının bir parçası haline gelen operasyonlar giderek AB'nin sınırlarını koruma ve göç yönetimi konularında daha etkin bir rol oynamaya başlamış ve İtalya gibi üye devletler de güvenlikleştirme sürecine katkıda bulunmuştur.

3.2.1.4. Batı Balkanlardaki Operasyonlar

Batı Balkanlar rotası üzerinde FRONTEX kapsamında daha çok kara operasyonları yürütülmüştür. Bu operasyonlar arasından 2009-2013 yılları arasında Neptün Operasyonu ile Balkan rotası üzerinde Macaristan, Hırvatistan ve Sırbistan gibi ülkelerin sınır gözetleme araçları ve sınır ekipmanları güçlendirilmiştir

(Benedicto, 2019). Haziran 2021'de üye devletler dışında AB, Sırbistan'la ortak bir operasyon daha yürütmeye başlamıştır. Çünkü 2021 yılında bu rota üzerinde düzensiz geçişler iki kattan fazla artmış ve Batı Balkanlar rotası AB'ye yönelik göç rotaları arasında en çok kullanılan ikinci rota olmuştur (FRONTEX, 2021d). Bu bölgede göçle ilgili endişeler artınca FRONTEX operasyonlarının sayısı artırılmış ve operasyonlara dahil edilen üyelerin neredeyse askeri statüye sahip güvenlik personelleri görevlendirilmiştir (Benedicto, 2019). Bu durum operasyonlara olağanüstü uygulama niteliği katmakta ve göçün güvenlikleştirilme sürecine örnek olmaktadır (Lutterbeck, 2006).

Batı Balkanlar rotasından 2014 yılında 43.355 düzensiz geçiş gerçekleşmiş, 2015 yılında 764.033, 2016 yılında ise 130.325 düzensiz geçiş tespit edilmiştir. Bu sayılar 2017 yılında 12.179'a düşerken, 2018 yılında 5.860'a kadar düşmüştür (FRONTEX, 2022c). Özellikle son dönemde Batı Balkanlar rotası üzerinden düzensiz geçişler 2015 ve 2016 yıllarına oranla azalsa da AB'de göçle ilgili endişelerin azalmadığı görülmektedir. 2023 yılında FRONTEX tarafından hazırlanan raporda, Balkan rotasını kullanan düzensiz göçmen sayısının azalmasına rağmen geçen yıla göre AB'ye daha fazla göçmen ve mülteci geldiği açıklanmıştır (Siviero, 2023). Buna bağlı olarak düzensiz geçişlerin azaldığı göç rotaları üzerindeki güvenlik tedbirleri kaldırılmamış, AB güvenlik odaklı politikaları uygulamaya devam etmiştir. Böylece güvenlikleştirilen göç politikalarının sınır güvenliğindeki etkileri giderek kalıcı hale gelmeye başlamıştır. Ayrıca Batı Balkanlar rotası üzerinde gerçekleştirilen acil operasyonlar kapsamındaki faaliyetlerin ayrıntıları FRONTEX raporlarında açıklanmamıştır. Özellikle geri dönüş operasyonlarına ait faaliyetler raporlarda yer almamaktadır. Daha çok Batı Balkanlar rotasındaki üye ülkelerde sınırda yetkili personellerin eğitimi ve diğer sınır gözetleme, koruma hizmetleriyle bilgilere yer verilmiştir (Bukowski, 2020). Bu operasyonlar kapsamında göçmenlerin sınırdan geri itilmesi veya sınırdan geçişlerinin engellenmesi amacıyla yürütülen geri dönüş operasyonları güvenlikleştirilen göç politikasının sınır güvenliğine etkilerini gösteren önemli örneklerden biridir. Çünkü güvenlikleştirilen göç politikası kapsamında sınırlardaki olağanüstü tedbirler orantısız güç kullanımı gibi göçmenlerin zarar göreceği müdahalelere neden olmaktadır. Nitekim Batı Balkanlar rotası için, Sınır Tanımayan Doktorlar Derneğinin misyon başkanı Duccio Staderini; tedavi ettikleri göçmenlerin fiziksel yaralanmaları olduğunu ve bu yaralıların sınırlardan uzaklaştırılmak için şiddet gördüklerini ifade ettiklerini belirtmiştir (Medecins Sans

Frontieres, 2023). Dolayısıyla güvenlikleştirilen göç politikası, sınırlarda FRONTEX'in daha fazla varlığı ve artan geri dönüş operasyonlarını beraberinde getirmiştir. Bu politika değişimiyle birlikte, göçmenlerin sınır ötesi geçişleri kontrol altına alınmak ve sınırların güvenliği sağlanmak için daha sıkı denetimler uygulanmaktadır.

Özellikle 2022'de düzensiz geçişler AB genelinde 2016'dan bu yana en yüksek seviyesine ulaşırken bu geçişlerin %45'nin Batı Balkanlar rotasında gerçekleştiği tespit edilmiştir (FRONTEX, 2022d). Yürütülen operasyonlara rağmen beklenen seviyede geçişler önlenemediğinde FRONTEX Direktörü Hans Leijtens; "Düzensiz göçle ilgili gördüğüm rakamlar beni endişelendiriyor; çünkü gördüğüm tek şey büyük bir artış" şeklinde bir açıklama yapmıştır (Siviero, 2023). Bu açıklamada, güvenlikleştirme yaklaşımı kapsamında düzensiz göçün endişe verici boyutlarda olduğu vurgulanmıştır. Böylece AB'ye yönelik düzensiz göçün engellenmesi için sınır güvenliğinde alınan tedbirlerin sorgulanmaması gerektiği mesajı verilmiştir.

3.2.1.5. Terra Operasyonu

2022 yılında başlatılan Terra Operasyonu karada yürütülen önemli operasyonlar arasındadır ve on iki üye devletin sınırlarında altmış iki noktada AB'nin kara sınırlarındaki kontrolü güçlendirmek, üyelere sınır ötesi suçlarla mücadelede destek olmak ve Birliğin iç güvenliğini korumak üzere planlanmıştır (FRONTEX, 2022e). Rusya'nın Ukrayna'ya 2022 yılının Şubat ayında başlattığı saldırının ardından Birliğin doğu kara sınırlarında artan gerilim nedeniyle bu sınırlar Terra Operasyonu ve Moldova'daki Ortak Operasyon ile güçlendirilmiştir (FRONTEX, 2022f). Bu operasyonlar sürdürülürken Ukrayna vatandaşlarının AB'ye girişine izin verilmiş, ancak Ukrayna'da bulunan diğer ülke vatandaşlarına geçici koruma konusunda farklı engeller çıkarılmıştır. Ukrayna'da bulunup AB'ye sığınmak isteyen üçüncü ülke vatandaşlarına daha çok gönüllü geri dönüş teklif edilmiştir (Akkerman vd., 2023).

Ukrayna vatandaşlarına sınırlardan serbest geçiş hakkı tanınmasıyla ilgili AB açıklamada bulunmuş ve bunun nedeni; Ukrayna ve AB arasında 2017 yılında imzalanan Vize Serbestleştirme Anlaşması ile Ukrayna vatandaşlarının Birliğe giriş için kısa süreli vize alma şartının ortadan kaldırılması ile açıklanmıştır (Gkliati, 2022). Ayrıca AB, Geçici Koruma Direktifi'ni yürürlüğe koyarak Ukraynalılara faklı haklar da tanımıştır. Örneğin geçici koruma alan Ukraynalılara oturma izni verilmeden önce

başka bir AB ülkesine taşınma hakkı verilmiş ve 180 gün içinde 90 gün boyunca başka bir AB ülkesine serbestçe seyahat etme hakkı verilmiştir (Gkliati, 2022). Bu gelişmelerin yanı sıra Terra Operasyonu'nda görev alan personeller Ukraynalı çocuklara oyuncak dağıtmış ve FRONTEX'in diğer operasyonlarda tepkilere neden olan güç kullanımı ve geri dönüş müdahalelerinin nedeni tekrar gündeme gelmiştir (FRONTEX, 2022g). Çünkü AB'nin bir taraftan doğudaki sınırların güvenliğinin artırılması için çaba harcanırken bir taraftan da Ukrayna vatandaşlarına sınır kapılarını açması ve üçüncü ülke vatandaşlarına karşı farklı tutumu güvenlikleştirilen göç politikalarının sorgulanmasına neden olmuştur. AB'nin bu ikili tavrı ve Ukraynalı mültecilere yönelik tutumu, Birlik içinde sığınma hakkı isteyen herkesin güvenli bir şekilde yaşayabileceğini, yasal yolların derhal ve etkili bir şekilde oluşturulabileceğini göstermiştir.

AB'nin, Ukrayna'daki çatışma ve krizden etkilenen insanlara karşı gösterdiği dayanışma ve insani yardımı üçüncü ülke vatandaşlarına göstermemesi göçün güvelik gündemine tercihen taşındığını ve sınır güvenliğinde buna göre önlemler alındığını kanıtlar niteliktedir. Diğer bir ifadeyle AB bugüne kadar yürüttüğü sınır operasyonlarında üçüncü ülke vatandaşlarına karşı aynı çaba içinde olmamıştır, bu durum güvenlikleştirilen göç politikalarının AB'de sınır güvenliğine sert bir şekilde yansıdığını ve kaçınılmaz bir durum olmadığını göstermektedir. Sonuç olarak Terra Operasyonu kapsamında göç ve sınır güvenliği alanında AB'de güvenlikleştirme ile ilgili farklı bir boyut ortaya çıkmıştır. AB içinde göçün güvenlik gündemine taşınmasının kaçılmaz olduğunu savunanların aksine, AB'nin Ukraynalı sığınmacılara olan tavrı göçün güvenlik gündemine daha esnek bir şekilde taşındığını göstermiştir.

3.2.1.6. FRONTEX Bünyesindeki Diğer Operasyonlar

AB'de özellikle FRONTEX'in kara ve deniz sınırlarında yürüttüğü operasyonlarda güvenlikleştirilen politikaların sınır güvenliği tedbirlerini nasıl değiştirdiği daha somut bir şekilde görülmüştür. Ancak ortak operasyonlar kara, hava ve deniz sınırlarında yürütülmekte olup iletişimi ve koordinasyonu tamamen FRONTEX tarafından sağlanan geniş çaplı operasyonlardır. Bu bağlamda 2017 yılında Pegasus Operasyonu; sınır ötesi suç örgütlerinin faaliyetlerini önlemek ve düzensiz göçmenleri tespit etmek amacıyla havalimanlarındaki kontrolleri kapsayan FRONTEX bünyesindeki hava operasyonları arasında yer almaktadır (FRONTEX,

2018). Bu operasyon ile farklı ülkelerin havalimanlarında görevlendirilen FRONTEX yetkilileri sahte belgeleri tespit etmeye yardımcı olarak güvenlik kontrollerini güçlendirme konusunda ülkelere destek vermiştir (Benedicto, 2019). Alexis Operasyonu, 23 üye devlette 37 havalimanında yürütülmüştür. Havalimanlarında düzensiz göç hareketliliği ile ilgili tehditler hakkında rapor tutulmuş ayrıca FRONTEX yetkililerine INTERPOL de destek vermiştir (Benedicto, 2019). Bunun gibi FRONTEX bünyesinde operasyonlar yürütülerek hava yolu ile ülkelere düzensiz göçmenlerin girişi önlenmeye çalışılmıştır. Hava operasyonlarında daha çok sınır yönetimi konusunda var olan sistemler desteklenmiş ve bu operasyonlar AB'de göç ve sınır sisteminin şekillenmesine katkıda bulunmuştur. Sınır ötesi suç örgütlerinin faaliyetleri, terörizm gibi unsurların yanı sıra hava operasyonlarında düzensiz göçün önlenmesi AB'de göç hareketliliğinin kontrol altına alınmasına katkıda bulunmuştur (FRONTEX, 2018).

3.2.2. EUROSUR

Lahey Programı'ndan bugüne AB'de sınır güvenliği alanında teknolojinin sunduğu tüm olanaklardan yararlanmanın önü açılmıştır. Bu alandaki ilk gelişmelerden biri de üye devletlerin güvenlik birimleri arasında göçmenlerle ilgili verilerin paylaşılmasıdır. AB'deki veri tabanları ile ilerleyen dönemlerde Schengen Bilgi Sistemi (SIS), EURODAC gibi sistemler geliştirilmiştir (EUR-Lex, 2009). Teknolojinin bu şekilde kullanımının yanı sıra 2013 yılında kurulan EUROSUR ile AB'de dış sınırların gözetimi geliştirilerek, Birliğin sınır güvenliği ile ilgili sorunlara karşı tepki kapasitesi artırılmak istenmiştir. EUROSUR kapsamında üç temel hedef belirlenmiştir: birincisi; düzensiz göçü önlemek; AB sınırlarına yasal olmayan yollarla giriş yapmaya çalışanları tespit etmek, ikincisi; göçmenlerin hayatlarını korumaya yardımcı olmak, denizde veya kara sınırlarında tehlikede olan göçmenleri tespit ederek kurtarma operasyonları düzenlemek ve bu kişilere yardım sağlamak, üçüncüsü ise; sınır ötesi suçları önlemek, terörizm, insan kaçakçılığı, uyuşturucu kaçakçılığı gibi suçların önlenmesi ve sınır güvenliğinin artırılmasıdır (European Commission, 2018). Bu temel hedefler kapsamında AB'nin göçle ilgili politikalarının genel çerçevesine katkıda bulunmaktadır.

Gelişim sürecine baktığımızda, EUROSUR'un kuruluşunun ilk aşamasında üyelerin gözetim sistemleri birbirine bağlı ve koordineli hale getirilmiş, böylece

düzensiz göçmenlerin tespiti kolaylaştırılmıştır. İlerleyen dönemlerde üyelerin sınır gözetim altyapıları geliştirilmiş ve üyeler arasında özellikle uydu ve drone gibi sınır ötesi araçların kullanılması yaygınlaştırılmıştır. Ortak araçların kullanımı ile birlikte EUROSUR'un karada, havada ve denizde sınır gözetim alanı genişletilmiş ve FRONTEX yetkilileri ile bilgi alışverişi de kolaylaştırılmıştır (Rijpma & Vermeulen, 2015).

EUROSUR ile sınırlarda gelişmiş kamera teknolojilerinin ve droneların kullanımının artırılmasının yanı sıra göçün güvenlikle ilişkilendirilmesinin bir sonucu olarak AB'de bu teknolojileri geliştirecek kurumlar da oluşturulmaya başlanmıştır. AB Uydu Merkezi (SatCen), AB Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanında Büyük Ölçekli Bilişim Sistemlerinin Operasyonel Yönetimi Ajansı (EU-LISA), Avrupa Deniz Güvenliği Ajansı (EMSA) gibi kurumlar bu alanda önemli kurumlar arasında yer almaktadır (Martins & Jumbert, 2020). İleri seviyede teknolojinin geliştirilmesi için bu tür kurumların artması ve sınır yönetiminde giderek daha fazla etkili olması AB'de göç-güvenlik bağının giderek sıkılaştığını göstermektedir. Teknoloji odaklı, dijitalleşen sınırlar güvenlikleştirme yaklaşımının bir yansıması olarak görülmektedir. Özetle AB'nin göçle ilgili güvenlik endişeleri nedeniyle, EUROSUR gibi projeler kapsamında sınırlardaki gözetim ve denetim kapasitesini artırmak amacıyla ileri seviyede teknoloji kullanımına yönelik çabalar giderek artmaktadır. Bu sebeple teknolojilerin geliştirilmesi ve yönetilmesi için özel kurumlar oluşturulması teknolojinin göç yönetiminde giderek önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Dolayısıyla AB'nin göç ve sınır yönetimindeki değişimi de net bir şekilde görülmekte ve güvenlikleştirme yaklaşımının etkisi de incelenebilmektedir. Günümüzde de AB'nin değişen güvenlik algısı kapsamında EUROSUR'un gelişimi devam etmekte sınır güvenliği alanıdaki rolü giderek artmaktadır.

3.2.2.1. Dijitalleşen Sınırlar ve EUROSUR Kapsamında Sınır Gözetim Sistemindeki Gelişmeler

Dijitalleşmeyle, sınır güvenliğinde yüz tanıma sistemleri, dronelar, yer sensörleri, uydu izleme teknolojilerinin kullanımı artmış, düzensiz sınır geçişleri ve suça ilişkin aktiviteler konusunda bilgi toplamak kolaylaştırılmıştır (Martins & Jumbert, 2020). Ayrıca, EUROSUR bünyesinde teknik ve iletişim tabanlı formatlar aracılığıyla sınır yönetimini geliştirmek için farklı projeler üretilip iş birlikleri

yapılmıştır. Örneğin AB'de karada sınırların gözetleme kapasitesini artırmak için taşınabilir devriye aracı olan TALOS, silah ve savunma alanında askeri malzemeler üreten Israel Aerospace Industries ile 2008 yılında ortak bir proje ile üretilmiştir (European Commission, 2017c). ROBORDER projesiyle sınır gözetleme sisteminde insansız, robot sistemine dayalı bir sistem kurulması hedeflenmiştir (European Commission, 2022f). MARISA projesi; sınır güvenliğinden sorumlu kurumlar ve üyeler arasında bilgi alışverişini hızlandırmak ve buna bağlı olarak karar verme ve tepki yeteneklerini geliştirmek amacıyla oluşturulmuştur. ANDROMEDA projesi ile modern teknolojiler aracılığıyla veri ve bilgi alışverişi yoluyla deniz gözetiminin etkinliğini artırmak hedeflenmiştir (Puntas, 2022). Bu tür projelerle sınır güvenliğinde yetkili personel sayısı azalmakta ve daha önce göçmenlere yardım edebilen gözlem ve kurtarma görevlerini yerine getiren personellerin yerini insansız araçlar almaktadır (Martins & Jumbert, 2020). Böylece AB'nin müdahale ya da kurtarma sorumluluğu da ortadan kalkmaktadır. Çünkü, insansız hava araçları yapılan tespitler, uluslararası hukuk kapsamında denizde tehlike altında olan göçmen gemilerinin kurtarılması yükümlülüğünü ortadan kaldırmaktadır (Puntas, 2022). Dolayısıyla AB'de sınırlarda ileri teknolojinin kullanılması göçü önleme politikalarının giderek normalleştirildiğini göstermektedir. Nitekim bu gelişmeler, denizde mahsur kalan göçmenlerin hayatlarını kurtarma sorumluluğunun göz ardı edileceği bir durumu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca dijital ve ileri teknolojik sistemler göçün bir güvenlik tehdidi olarak görülmesini kolaylaştırmakta ve güvenlikleştirilme sarmalını hızlandırmaktadır.

Öte yandan EUROSUR ile düzensiz göçmenlerin AB sınırlarına yaklaşmadan durdurulacağı ve göçmenlerin hayatlarının kurtarılmasının kolaylaşacağı hedeflenmiştir. Özellikle erken tespit sayesinde göçmenlerin hayatlarının tehlikede olduğu durumlarda daha hızlı tepki verilmesini mümkün kılacağından gözetleme sistemlerinde verimli teknolojik sistemler geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu kapsamda göçmenlerin hayatlarının kurtarılmasında teknolojik gelişmelerin katkısı olduğu da görülmüştür. Örneğin 2015 yılında EUROSUR ve FRONTEX iş birliği ile uydu görüntüleme sistemi sayesinde Libya kıyılarında 370'ten fazla göçmen kurtarılmıştır (FRONTEX, 2015a). Eylül 2016'da ise en modern uydu radar teknolojisini kullanan EUROSUR yetkilileri Kuzey Afrika rotasında bir göçmen gemisini tespit etmiş ve FRONTEX kapsamında yürütülen Indalo Operasyonu'nda görevli personeller tarafından otuz beş göçmenin bulunduğu tekne kurtarılmıştır. Haziran 2017'de içinde 73 kişinin bulunduğu iki küçük lastik botun EUROSUR Füzyon Hizmetleri tarafından

yerleri tespit edilmiş kurtarılmıştır. Ayrıca Ekim 2017'de, yeni EUROSUR Çok Amaçlı Hava Gözetleme Füzyon Hizmeti ile Akdeniz'de 19 farklı gemiyi kapsayan Arama Kurtarma Operasyonlarında yaklaşık 716 göçmen kurtarılmış ve Kasım 2017'de de Orta Akdeniz'de toplam 8 gemi tespit edilmiş ve yaklaşık 314 göçmen kurtarılmıştır (European Commission, 2018). Bu operasyonlarda EUROSUR Füzyon Hizmetleri sayesinde küçük teknelerin yer tespiti yapılabilmiş ve EUROSUR'un tespit etme kapasitesinin de geliştirilmesinin önemi ortaya çıkmıştır. Ancak son yıllarda AB'nin teknolojik gelişmelerle temel amacının göçü engellemek olduğunu gösteren kararlarlar da alınmıştır. 2019 yılının Ekim ayında Parlamento, üyelerin ve FRONTEX'in Akdeniz'deki arama ve kurtarma (Search and Rescue: SAR) operasyonlarının hızlandırılmasına yönelik önergeyi reddetmiş, AB üyeleri, Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) gemilerinin denizde kurtarma yardımlarını engellemek için farklı yasalar çıkarmıştır (Radjenovic, 2021). Dolayısıyla bu gelişmeler AB'nin sığınmacı kurtarma operasyonlarına daha az önem verdiği izlenimini vermekte ve Birliğin sınırları güçlendirme ve göçmen akışlarını kontrol altında tutma çabası daha çok ön plana çıkmaktadır. Diğer bir ifadeyle her ne kadar EUROSUR'un arama kurtarmadaki rolü önemli olsa da sınır gözetleme sistemlerinin sürekli geliştirilmesi Birlik sınırları içinde refahın ve güvenliğin korunmasıyla ilişkilendirilerek güvenlikleştirme yaklaşımı çerçevesinde daha çok tartışılmaktadır. Çünkü güvenlikleştirme yaklaşımına göre AB'de sınır teknolojilerinin geliştirilmesinin en temel nedeni AB'ye gelen düzensiz göçmenlerin potansiyel güvenlik tehdidi olarak görülmesidir. Dolayısıyla tehdit olarak görülen göçmenlerin hayatlarının kurtarılmasına öncelik verilse de bu alanda geliştirilen teknolojinin temel amacı sınırları korumaktır. Özetle, AB'de sınırlarda üst düzey teknolojilerin kullanılarak göçü önlemeye çalışmak göçün güvenlikleştirilmesinin önemli bir sonucudur. Sınır güvenliği alanında geliştirilen teknoloji AB'de göç tehdidine karşı EUROSUR'u işlevsel bir aktöre dönüştürmüştür.

3.3. Güvenlikleştirme Eğilimi Kapsamında AB'nin Sınır Güvenliğine Yönelik Eleştiriler

AB, sınır yönetimini yüksek güvenlik meselesi olarak ele aldığı için çeşitli kontrol ve caydırma tedbirleriyle üye devletlere destek vermektedir (Gifra 2024). Bu desteği verirken giderek önemli bir sorun haline gelen uluslararası korumaya ihtiyacı bulunanlarla bulunmayanların ayırt edilememesi ve bu konuda etkili bir çözüm üretilmemesi, AB'nin eleştirilerin odağında olmasına neden olmuştur. Ayrıca AB'de sınır güvenliği alanında ileri teknolojiden faydalanılması ve fiziki tedbirlerin giderek artırılması bu sorunun daha da büyüyeceğini göstermektedir (Human Rights Watch, 2021).

AB'ye yönelik ikinci bir eleştiri kaynağı ise AB'de sınır güvenliği alanında tek sesliliğin sağlanamaması nedeniyle ortaya çıkmıştır. Sınır güvenliği alanında her üye devletin ulusal çıkarları doğrultusunda karar alarak hareket etmesi eleştirilmektedir. Çünkü AB gibi ulusüstü bir yapının göç ve sınır yönetimi alanında demokratik, adil ve sürdürülebilir politikalar çerçevesinde üyelere destek vermesi beklenmektedir (Gifra 2024). Üyeler ise egemenlik hakları çerçevesinde sınırlarını yönetme hakkını kullanarak hareket etmekte ve genel olarak göç yoğunluğunun yaşandığı dönemlerde AB'nin desteğine ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda, özellikle FRONTEX ile üyelere destek verildiğinde göçmen teknelerinin geri itilmesi ya da geri gönderilmesi tepki çekmektedir (Rankin, 2022). Örneğin; İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün Batı Avrupa araştırmacısı Eva Cosse; FRONTEX'in insan hakları ihlal iddialarıyla ilgili olarak defalarca etkili bir adım atmadığını belirtmiş, Cosse; FRONTEX'in artan yetkiler, finansman ve yasal sorumluluklarla AB'nin yürütme ajansı haline geldiğini ve bu hızlı büyümeyle beraber temel hakları korumak için etkili araçlar oluşturulması gerektiğini vurgulamıştır (Human Rights Watch, 2021). Dolayısıyla göçün güvenlikleştirilme sürecinde sınır güvenliğinin ön plan çıktığı görülmektedir ve göçle ilgili temel haklar AB'de göz ardı edilmektedir. Sınır güvenliğinden sorumlu kurumların yetkilerinin artırılması ve geliştirilmesi ile beraber göç, normal bir insan hareketliliği olarak görülmemekte ve göçün bir endişe kaynağı olduğu algısı yaygınlaşmaktadır.

AB'de geri itme yöntemi ile göçmenlerin hayatlarının tehlikeye atıldığı ve bu yöntemin uluslararası hukuka uygun olmadığı raporlarda da gündeme getirilmiştir. Bu

kapsamda özellikle 2018 ve 2019 yıllarında Orta Akdeniz rotası üzerinden Avrupa'ya gelen göçmenlerin toplam sayısında önemli bir düşüş olmasına rağmen ölüm oranının iki kattan fazla arttığına dair rapor ve analizler ortaya çıkmıştır (OHCHR, 2021). AB'de sivil özgürlükler ve haklar konusunu yakından takip ederek veriler oluşturan ve kar amacı gütmeyen bir kuruluşun raporunda da FRONTEX'in göçmenleri sınır dışı ettiğini ancak onların güvenli dönüşleri için gerekli tedbirleri almadığına yer verilmiştir (Kilpatrick, 2022). Bu eleştiriler, AB'nin sınır güvenliğinde kullandığı çeşitli kontrol teknolojileri, uygulamalar ve fiziki engeller nedeniyle ortaya çıkmıştır. Güvenlikleştirme uygulamaları olarak da adlandırabileceğimiz bu tedbirler sınırların geçirgenliğini azalttığı için bir taraftan olumlu güzel bir gelişme olarak görülürken, sığınmaya ihtiyacı olanların ayırt edilememesine ve göçmenlerin hayatlarının tehlikeye girmesine neden olduğu için de sık sık sorgulanan ve eleştirilmeye açık gelişmelerdir.

Farklı grupların ve tarafların AB'ye yönelik eleştirileri haber başlıklarına da yansımıştır. Bir haber başlığında "Yunanistan: AB'nin dış sınırları ve tutumları katılaşıyor" şeklinde ifadeler kullanılarak haber içeriğinde Yunanistan'ın göçmenlere karşı politikalarının katılaştığı ve askeri kontrol altındaki sınır bölgelerindeki bu durumdan yöneticilerin memnun olması eleştirilmiştir (Gatopoulos, 2022). Başka bir haberde; "AB liderleri, sığınma talepleri arttıkça daha sert sınır kontrolleri planı yapıyor" şeklinde ifadeler kullanılarak Birliğin dış sınırlarının kameralar, insansız hava araçları ve gözetleme kuleleri ile korumak için daha fazla mali kaynak ayırması eleştirilmiştir (Rankin, 2023). Ayrıca AB'nin sınırlarındaki fiziki tedbirleri eleştiren birçok haber de yayınlanmış, bunlardan bir tanesinde "Sınır çitleri AB'nin sığınma konusundaki başarısızlığının bir göstergesidir." şeklinde başlık kullanılmış ve haberde Birlik politikalarının başarısızlığı nedeniyle dış sınırlarda fiziki tedbirlerin arttığı iddia edilmiştir (Nielsen, 2023). Nitekim AB'deki bu durum göçün güvenlikleştirilmesinin en somut örneğini temsil etmektedir. AB'de göçle ilgili güvenlik endişesi kısa sürede rekor seviyede fiziki tedbirlerin artmasına neden olmuştur.

Öte yandan AB'nin güvenlik odaklı politikalarına olumlu eleştirilerin yapıldığı haberler de basında yer almaktadır. Bir haber başlığında; "AB sınır ajansı 2021'in ilk yarısında rekor sayıda insanı sınır dışı etti" gibi olumlu ifadelerin kullanılmıştır (Rankin, 2021). Burada geri gönderme süreci AB yasalarına uygun yapılmış olsa da yüksek sayıda geri dönüşün rekor gibi olumlu anlam içeren kelimeyle ifade edilmesi güvenlik tehditlerinin azaltıldığı izlenimini ortaya çıkarmaktadır. Başka bir haber

başlığında; “Göçmenler ve güçlü adamlar: AB’nin Kuzey Afrika’daki baş ağrısı” şeklinde ifadeler kullanılmıştır (Barber, 2024). Bu haberde de güçlü terimi kullanılarak, AB’nin Kuzey Afrika’dan gelecek göç hareketliliğine karşı hazırlıklı olduğu mesajı verilmeye çalışılmış, ayrıca göçün bir sorun olduğu algısı da ortaya çıkmaktadır.

Eleştiriler karşısında AB geçmişten bugüne kendi içinde de politika eleştirileri yapmıştır. Ancak son dönemde eleştirilerin somut yansımaları olduğu da görülmektedir. Örneğin 2023 yılının ortalarında AB Parlamentosu’nda milletvekilleri sınır güvenliğinde caydırıcı tedbirin desteklenmesine yönelik AB fonlarının kullanılması konusunda farklı görüşler ortaya koymuşlar, caydırıcı tedbirlerden vazgeçilerek Birlik sınırlarında standart bir sistemin belirlenmesi gerektiğini gündeme getirmişlerdir. Sonuç olarak Parlamento, üye devletlerin sınır koruma altyapısının geliştirilmesine; kara, deniz ve hava gözetim araçları ile personel desteğinin güçlendirilmesine karar vermiş, duvar ve çitlerin inşa edilmesine örtülü biçimde atıfta bulunmuştur (Sorgi, 2023). Kısaca AB içinde göçün güvenlikleştirilmesinin sonuçlarına karşı farklı görüşler olsa da sınır güvenliğindeki katı tedbirlerin kaldırılmasına yönelik henüz somut bir adım atılmamıştır. Ayrıca son dönemde Avrupa Parlamentosundaki komiteler FRONTEX’i sığınmacıların haklarını korumamakla suçlamış, dönemin FRONTEX Direktörü Fabrice Leggeri bu konuda ağır eleştiriler almıştır. Leggeri, FRONTEX yönetim kurulunun kendisine disiplin cezası verip verilmeyeceği konusunda karar verme sürecinde istifasını duyurmuştur (Rankin, 2021). Bu bağlamda AB’de soruşturmalar, istifalar ve görevden alınmalar olsa da güvenlik odaklı politikaların sürdürüldüğü görülmektedir. Dolayısıyla AB’nin güvenlikleştirme dinamiklerinin kademeli bir şekilde ilerlediği ortaya çıkmaktadır.

4. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÜVENLİKLEŞTİRİLEN GÖÇ POLİTİKASININ TÜRKİYE VE YUNANİSTAN SINIR GÜVENLİĞİ POLİTİKALARINA YANSIMALARI

Bu bölümde, AB'de göç politikasının güvenlikleştirilmesinin etkileri Türkiye ve Yunanistan'daki sınır güvenliği politikaları üzerinden incelenmiştir. Daha önceki bölümlerde incelenen AB bünyesinde ortaya çıkan güvenlikleştirici göç söylemlerinin ve politikalarının, Türkiye ve Yunanistan'ın sınır güvenliğini nasıl etkilemiştir sorusuna cevap aranmıştır.

Türkiye ve Yunanistan, AB'ye yönelik göçün temel geçiş rotalarındaki konumları nedeniyle Birlik nezdinde göçü yönetmede önemli ülkeler arasında yer almaktadır. Nitekim AB'nin sınır güvenliği alanında her iki ülkeye verdiği destek ve bu ülkelerle iş birliği içinde olması hem Türkiye'de hem Yunanistan'da sınırlarda güvenlik odaklı politikalara zemin hazırlamıştır. Bu çalışma sonucunda iki önemli bulgu ortaya çıkmıştır. İlk olarak, Türkiye ve Yunanistan'daki sınır güvenliği politikalarının AB'nin güvenlikleştirme eğilimine uygun olarak şekil aldığı görülmüştür. İkinci olarak, AB, Türkiye ve Yunanistan'a özellikle mali ve teknik yardım, eğitim ve ekipman desteği gibi sınır güvenliği alanında destek sağlayarak göçün güvenlikleştirilmesinin etkilerini bu ülkelere de taşımış ve bu sayede kendi üzerindeki göç yükünü de azaltmayı hedeflemiştir.

Bu çerçevede, AB'nin sınırlarının güvenliğini sağlama hedefi doğrultusunda, örnek ülkelerde sınır güvenlik önlemleri artırılmıştır. Yunanistan'da, sınır güvenliğinde daha fazla personel, teknolojik ekipman ve fiziksel tedbirler kullanılmıştır. Benzer şekilde, Türkiye'de de özellikle doğu ve güney sınırlarında benzer tedbirlerin alındığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, AB'nin güvenlikleştirilmiş göç politikası, Türkiye ve Yunanistan'ın göçmenleri denetleme ve geri gönderme politikalarını da etkilemiş ve AB'ye bu ülkeler üzerinden geçenlerin sayısında azalma

yaşanmıştır. Bu bağlamda, AB, örnek ülkelerle ilişkilerini ortak operasyonlar, iş birlikleri ve anlaşmalar yoluyla yürütmüştür. Dolayısıyla, ikinci önemli bulgu, AB'nin, göçü güvenlik gündemine taşıyarak Yunanistan ve Türkiye'de alınan tedbirlerle kendi güvenliğine katkı sağladığı ve göç yükünü azalttığı sonucuna varılmıştır.

4.1. Türkiye'nin AB Göç Politikasına Uyumu

Coğrafi konumu nedeniyle Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının kesişim noktası olan Türkiye, 1980'li yıllardan itibaren sadece göç veren bir ülke değil, aynı zamanda göç alan bir ülke haline gelmiştir (T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, t.y.). 1999 yılında Türkiye'nin AB'ye adaylık sürecinin başlamasıyla birlikte, AB'ye uyum kapsamında göç alanında yasal ve kurumsal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Ancak AB'de göç olgusunun güvenlik gündemine taşınması, Birliğin Türkiye'den beklentilerini değiştirmiş ve güvenlik nedeniyle öncelikli konular arasında giren göçle ilgili gelişmeler AB-Türkiye ilişkilerinde önemli bir rol oynamaya başlamıştır.

Türkiye her geçen gün göç konusunda tecrübe kazanan bir ülkedir. Bu tecrübelerle birlikte tarihsel süreçte göç politikasının şekillenmesinde bazı önemli dönüm noktaları yaşanmıştır. 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne Türkiye'nin taraf olması ve geri göndermeme ilkesini benimsemesi göç politikasının şekillenme sürecinde önemli dönüm noktalarından biridir (Ulusoy vd., 2021). Türkiye sözleşmeye coğrafi sınırlama şartı koyduğu için Avrupa dışından gelen göçmenlere mülteci statüsü verilmemektedir. Dolayısıyla Avrupa dışından gelen göçmenler hukuki bir tanım kapsamına alınmamıştır (Çorabatır, 2018). 1980'li yıllarda kitlesel göç hareketleri artınca yasal boşluktan kaynaklanan sorunlara çözüm olarak "1994/6169 sayılı kanun yürürlüğe girmiş, böylece Türkiye'ye iltica eden ve topluca sığınma amacıyla başvuran yabancılara yönelik usul ve esaslar belirlenmiştir. Bu kanun ile Türkiye'de sığınma konusunda ilk defa bir hukuki tanım yapılmıştır (Ceyhan, 2021).

1990'larda ise Türkiye'nin daha çok transit ülke statüsü ön plana çıkmıştır. Çünkü bu dönemde Türkiye'den Avrupa kıtasına geçişler artmış, kaynak, transit ve hedef ülke statüsüyle Türkiye'de, göçle ilgili politikaların gelişiminin yanı sıra göçün güvenlik ile ilişkilendirilmesi bu politikaların gelişimine farklı bir boyut kazandırmıştır (Deniz, 2014). 1999 Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin aday süreçliğinin

açıklanmasıyla birlikte, bu dönemden itibaren AB'nin göç politikasına uyum sağlamak için Türkiye'de kapsamlı bir göç politikası oluşturma süreci başlamıştır. 2013 yılında Türkiye'de göç yönetiminin kurumsal ve hukuki zeminini güçlendiren; farklı uluslararası koruma türleri tanımlayan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu yürürlüğe girmiştir. Suriye iç savaşı sonrasında Suriye'den kitlesel olarak göç edenler için Geçici Koruma Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir (Ulusoy vd., 2021).

Öte yandan küresel sistemde terör, ulus ötesi organize suç örgütlerinin faaliyetleri gibi güvenliği tehdit eden olayların artması göç olgusunun güvenlik gündemine taşınmasına hız kazandırmıştır. Göç türleri içinde özellikle düzensiz göçün tehdit ve tehlike ile ilişkilendirilmesi sonucu Türkiye üzerinden AB'ye yönelik düzensiz göçün önlenmesi politika oluşturma sürecinde önemli rol oynamıştır. Bu süreçte göç konusunda Türkiye'nin adaylık statüsünün ortaya çıkardığı sorumluluk algısının etkisiyle hareket edilmiş ve AB'nin düzensiz göçle mücadele politikaları, Türkiye'de politika oluşturma sürecini etkilemiştir.

2001 yılında ilk Katılım Ortaklığı Belgesi'den bu yana Türkiye, AB göç politikasına uyum stratejisi ekseninde önemli bir ilerleme kaydetmiştir. Dolayısıyla AB'nin düzensiz göçle mücadele politikalarının Türkiye'deki politikaları nasıl etkilediği bu tür belgelerle ortaya çıkmaktadır. Örneğin 2001 yılı Katılım Ortaklığı Belgesi'nde düzensiz göçü önlemek için, kabul, tekrar kabul, sınır dışı etme gibi konularda AB Mevzuatı ve uygulamalarının benimsenmesi ve etkin sınır kontrollerinin geliştirilmesi konuları üzerinde durulmuştur (T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2001a). 2003 yılı Katılım Ortaklığı Belgesi'nde düzensiz göç ile mücadelenin daha da güçlendirilmesine ve sığınma konusunda uyum sağlanmasına odaklanılmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2003). 2006 Katılım Ortaklığı Belgesi'nde AB ile geri kabul anlaşmasının acilen imzalanmasına yönelik çabaların sürdürülmesi üzerinde durulmuş (T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2006). Öte yandan 25 Mart 2005 tarihinde onaylanarak yürürlüğe giren "İltica ve Göç Ulusal Eylem Planı" ile beraber iltica politikası daha kapsamlı ve uzun vadeli olacak şekilde genişletilmiş, düzensiz göç ve göçmen kaçakçılığının önlenmesi için ulusal ve uluslararası önlemler alınmıştır (Kaya, 2008). 2008 Katılım Ortaklığı Belgesi'nde de İltica ve Göç Ulusal Eylem Planının uygulanması konusunda bir plan belirlenmesi ve düzensiz göçle mücadelede uluslararası standartlara uyum sağlayarak gelişme gösterilmesine odaklanılmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2008a).Yayınlanan belgelerde AB'ye

katılım sürecinde Türkiye'den özellikle Birliğin düzensiz göçle mücadele politikalarına katkı sağlaması beklendiği görülmektedir. Dolayısıyla AB mevzuatı ve uygulamalarının benimsenmesi için daha çok etkin sınır kontrollerinin geliştirilmesi vurgulanmıştır.

Benzer şekilde AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin yayınlanan Türkiye Ulusal Programları'nda da bu konular üzerinde durulmuştur. 2001 yılı Türkiye Ulusal Programı'nda, düzensiz göç ve toplu göçe karşı 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun ilgili maddelerinin değiştirilerek Topluluk müktesebatındaki kararlara uygun bir yapıya oturtulması ve bu konuda hazırlanan kanunun yürürlüğe girmesi vurgulanmıştır. Ayrıca düzensiz göçün önlenmesine yönelik, AB müktesebatı ve uygulamaları kapsamında kabul, geri kabul, sınır dışı etme gibi stratejilerin benimseneceğine yer verilmiştir (T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2001b). 2008 yılı Ulusal Programı'nda AB müktesebatı ile uyumlu iltica otoritesinin kurulması için kapsamlı bir iltica kanunun kabulü hazırlıkların yapılmasına odaklanılmış ve İçişleri Bakanlığı'na bağlı bir iltica ve göç biriminin kurulmasıyla ilgili çalışmalar üzerinde durulmuştur (T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2008b). Dolayısıyla AB'de göç olgusu güvenlik konusu içinde dahil edildikçe Katılım Ortaklığı ve Ulusal Programlarda AB hedefli düzensiz göç hareketlerinin kontrolünün sağlanması için iş birliği kurulması, dış sınırların yönetimi için projeler üretilmesi, entegre sınır yönetimi sisteminin kurulması konularının daha çok ön plana çıktığı görülmektedir. Sonuç olarak, her iki tarafın göç politikalarını uyumlaştırma ilişkisi giderek düzensiz göçle mücadele üzerine odaklanmıştır. Bu çerçevede Türkiye'nin üstlendiği rol, transit ülke statüsü nedeniyle zamanla daha da önemli hale gelmiştir. AB'ye yönelik istenmeyen göçün önlenmesi konusunda Türkiye'nin tampon devlet konumuna gelmesi de AB göç politikasının güvenlikleştirilmesinin bir sonucu olarak görülmektedir.

4.1.1. AB'ne Yönelik Göç Akışında Türkiye'nin Transit Ülke Olarak Önemi

AB ile Türkiye arasındaki göç hareketlerinde Türkiye, hem göç alan hem de transit ülke konumundadır ve uluslararası göçün etkileriyle karşı karşıyadır (Polat, 2021). Dolayısıyla AB'nin göç hareketlerini yönetme konusunda önemli ortakları arasında Türkiye de yer almaktadır. 1970'lerin sonlarından itibaren Türkiye'ye yönelik uluslararası göç hareketleri arasında transit göçmenler, düzensiz göçmenler, işçi göçmenler, sığınmacılar ve mülteciler bulunmaktadır (Kirişçi, 2002). AB özellikle

transit ve düzensiz göçmenler konusunda Türkiye ile iş birliğini genişletmeyi hedeflemiş, bu iş birliğinin kilit unsurunun ise düzensiz göç olduğu bilinmektedir. Nitekim Türkiye'nin transit ülke statüsü çerçevesinde AB ile ilişkileri düzensiz göçle mücadele temelinde sürdürülmektedir (Köktaş & Yılmaz, 2010).

Türkiye, deniz ve kara sınırları ile AB'ye sınır komşusu olduğu için düzensiz göçmenler açısından AB'ye geçiş için Türkiye önemli bir konuma sahiptir. Ayrıca, AB'ye yönelik göç hareketliliğinde Türkiye'nin coğrafi konumunun yanı sıra göç politikalarını şekillendiren hukuki düzenlemeler de etkili olmaktadır. Örneğin; 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ne koyulan coğrafi çekince nedeniyle Türkiye'nin sadece Avrupa ülkelerinden gelen sığınmacıları mülteci olarak kabul etmesi Avrupa dışından gelen sığınmacıları transit geçişe yöneltmektedir (Tepealtı, 2019).

AB düzensiz göçü ciddi bir güvenlik tehdidi olarak gördüğü için Türkiye üzerinden düzensiz göç eğiliminin önlenmesi önemli konular arasında yer almaktadır. Düzensiz göçün kayıt dışı gerçekleşmesi nedeniyle yeterli ve doğru verilere ulaşmak zor olsa da bu konuda ikincil kaynaklar ve ilgili birimlerin verilerinden bir değerlendirme yapılabilir. Nitekim, 1996-2008 yıllarında Türkiye'de yakalanan düzensiz göçmen sayısının 800.000'ne yakın olduğu açıklanmıştır. 2000'li yılların başında Türkiye'den yılda 51.000 ile 57.000 civarında düzensiz göçmenin geçiş yapmaya çalıştığı tespit edilmiştir (İçduygu & Sert, 2020). T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı'nın 2024'e ait güncel verilerine göre, 2010-2015 yılları arasında Türkiye'de 223.129; 2015-2020 yılları 1.219.368 düzensiz göçmen tespit edilmiştir. 2020-2023 arası üç yıllık dönemde ise 797.333 düzensiz göçmen olduğu açıklaması yapılmıştır. Düzensiz göçmenlerin Türkiye üzerinden Batı Balkanlar ve Doğu Akdeniz rotasından Yunanistan ve Bulgaristan'a geçerek AB'ye ulaştığı bilinmektedir (Council of European Union, 2023d). AB verilerine göre 2015-2020 yılları arasında sadece Doğu Akdeniz rotasından 2.554.666 düzensiz göçmenin AB sınırlarına vardığı tespit edilmiş ve bu göçmenlerin bir kısmı Türkiye üzerinden geçiş yapmıştır (Council of European Union, 2024). AB'nin aldığı tedbirlere rağmen Türkiye'den geçiş yapan düzensiz göçmen sayısının fazla olması nedeniyle AB, Türkiye sınırlarını riskli görmekte ve dolayısıyla Türkiye'nin sınır güvenliği alanında AB'ye uyum sağlaması beklenmektedir.

Türkiye'deki düzensiz göçmenler genellikle Orta ve Güneydoğu Asya'dan, örneğin Afganistan, Bangladeş gibi ülkelerden, Ortadoğu'dan Suriye, Irak ve Filistin gibi ülkelerden, Afrika'dan ise Güney Sudan, Somali ve Eritre gibi ülkelerden

gelmektedir (T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, 2024). Benzer şekilde, AB sınırlarında yakalanan düzensiz göçmenlerin uyrukları incelendiğinde de Afganistan, Fas, Arnavutluk, Cezayir, Eritre, Somali ve Bangladeşliler ön plana çıkmaktadır. Bu durum, Türkiye'nin transit göç açısından kritik bir rol oynadığını göstermektedir (Deniz, 2014). AB'ye yönelik düzensiz göç konusunda önemli noktalardan biri de düzensiz göçmenlerin çoğunun organize suç örgütleri tarafından Türkiye'den AB'ye taşınmasıdır. Bu yüzden, 13 Aralık 2000 tarihinde "Sınır Aşan Organize Suçlarla Mücadele Sözleşmesi", "Göçmen Kaçakçılığı" ve "İnsan Ticareti" protokolleri imzalanarak Türkiye'de düzensiz göçle ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu gelişmelerin yanı sıra 28 Mayıs 2012'de FRONTEX ile Mutabakat Zaptı imzalanmış, böylece Türkiye'nin AB ile bilgi paylaşımında bulunması ve personel eğitimi gibi konularda destek alması hedeflenmiştir (T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, t.y.). AB ve Türkiye topraklarına kaynak ya da transit ülkeden geçiş yapan düzensiz göçmenlerin geri kabulüne ilişkin esasların belirlendiği Geri Kabul Anlaşması 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanmıştır (Batır, 2018). Bu anlaşma ve iş birlikleri ile AB'nin, Türkiye'deki göç ve sınır politikaları üzerindeki etkisi giderek artmıştır.

Sonuç olarak Türkiye, özellikle Suriye savaşı sonrasında sığınmacılara ev sahipliği yapan başlıca hedef ülkelerden biri haline gelmesine ek olarak, göçmenlerin AB'ye ulaşmak için kullandığı bir geçiş ülkesi olmaya da devam etmektedir. Dolayısıyla AB, sınır yönetimi ve düzensiz göçle mücadele hedefleri kapsamında Türkiye ile ilişkilerini geliştirdikçe AB'nin güvenlikleştirilmiş göç politikasının sınır güvenliğindeki etkileri Türkiye'de de görülmektedir.

4.1.2. AB'nin Sınır Güvenliği Alanında Türkiye'den Beklentileri

AB'ye yönelik düzensiz göç yıllar içinde arttıkça Türkiye'nin üyelik sürecinin ön koşulu olarak sınır güvenliğinin güçlendirilmesine verilen önem de artmıştır. Çünkü AB, komşu ülkelerle sınır iş birliğinin iyileştirilmesini düzensiz göçle mücadelede önemli bir araç olarak görmektedir (Tavas, 2015). Bu bağlamda Türkiye, 2006'da bütünleştirilmiş sınır yönetim stratejisini uygulamak için kabul edilen ilk ulusal eylem planına göre, AB'den teknik yardım ve mali destekle alarak, AB yönetim modeline uyumlu bir politika izlemeye çalışmaktadır (Özler, 2010). Bu yıldan itibaren Türkiye, AB'nin finansal sorumlulukların ve teknolojik gelişmelerin paylaşılmasına

yönelik projelerine göre sınırlarında tedbirler almaya başlamıştır. AB'nin destekleriyle Türkiye'de sınır yönetiminin modernizasyonu sağlanmıştır.

Türkiye'nin üyelik müzakerelerinin başlatılmasının ardından ise dış sınırlarla ilgili konular daha çok ön plana çıkmıştır. Ancak sınır güvenliği konusu İlerleme Raporları'nda daha çok 2010 yılından sonra yer almıştır. Bu raporları genel olarak değerlendirdiğimizde AB açısından düzensiz göçle mücadele önemli hale geldikçe ilerleme raporlarında da sınır konusuna vurgunun arttığı görülmüş ve AB'nin sınır güvenliği alanında Türkiye'den beklentileri raporlara kısaca şu şekilde yansıtılmıştır:

- Sınır güvenliği alanında yetkili personel sayısının artırılması,
- Zorunlu askerlik hizmeti nedeniyle personellerin sınırda görevlendirilmemesi, sınır gözetimi ve güvenliği için ilgili birimlerin kurulması ve bu alanda uzman personellerin yetiştirilmesi,
- Sınır yönetiminden sorumlu kurumların idari ve kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi,
- Sınır güvenliği alanından AB ile uyum kapsamında entegre mekanizmaların faaliyete geçirilmesi,
- Düzensiz göçle mücadele kapsamında bilgi paylaşımını kolaylaştıracak sistemlerin geliştirilmesi ve ortak iletişim merkezinin kurulması,
- Türkiye'den Yunanistan, Bulgaristan ve Yunan adalarına düzensiz geçişin önlenmesi için bu ülkelerle iş birliğini geliştirecek projeler üretilmesi,
- Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti gibi sınır ötesi suçlarla mücadelenin etkin olması için kurumların iş birliğinin artırılması (T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2023).

Bu maddelere göre sınır güvenliği konusunda AB'nin Türkiye'den beklentilerinin kilit unsurları; düzensiz göçle mücadele, sınır güvenliğinin güçlendirilmesi ve AB ile iş birliği ve operasyonların artırılması olarak sıralanabilir. Türkiye'nin sınırlarında AB'nin beklentilerine göre tedbir alındığında AB kendi güvenliğini de sağlamış olacaktır. Dolayısıyla AB, dışsallaştırma politikası kapsamında Türkiye ile iş birliği yaparak kendi güvenliğine de katkı sağlamayı hedeflemiştir. Diğer bir deyişle, AB'nin koşulluluk şartları ile üçüncü ülkelerle anlaşma ve iş birlikleri yapılarak uyguladığı ve böylece kendi güvenliğini de sağladığı dışsallaştırma stratejisi (Samur, 2008; Reslow, 2012) , Türkiye ile ilişkilerinde de ön plana çıkmaktadır. AB'ne yönelik göç yıllar içinde arttıkça, göç yönetimi alanında dışsallaştırma stratejisi giderek önem kazanmış ve AB daha çok ülkeyle iş birliği yapmaya yönelmiştir. Özellikle 2015 yılında AB'nin

karşı karşıya kaldığı sığınmacı hareketliliğiyle birlikte dışsallaştırma stratejisi zorunlu bir yol olarak görülmüştür (Ölmez & Kaygısız, 2018). Bu çerçevede AB ile iş birliği içinde olan üçüncü ülkelerden AB politikalarını dikkate alarak göç yönetiminde politika belirlemesi beklendiği için bu ülkelerde göç ve sınır politikalarının şekillenmesinde AB baskın duruma gelmiştir.

Öte yandan Türkiye'de düzensiz göçün güvensizlik unsuru olarak algılanmasının temel nedeni kanunların ihlal edilerek sınır geçişlerinin gerçekleşmesidir. Bunun yanı sıra ekonomik ve sosyolojik sebepler de yer almaktadır; ancak göçün bir güvenlik tehdidi olarak ele almasının en önemli nedeni Türkiye'nin AB'ne karşı bir sorumluluğu olduğu algısıdır (İçduygu & Sert, 2010). Bu sorumluluk algısını ortaya çıkaran AB'nin hem göç hem de sınır güvenliği alanında Türkiye'den beklentileridir. Türkiye'den AB'ye göç akışı devam ettiği sürece dışsallaştırma dayalı politikalarla AB'nin Türkiye'den beklentileri olmaya devam edecektir. Bu kapsamda son dönemde başta Orta Doğu olmak üzere birçok farklı ülkede yaşanan siyasal ve ekonomik istikrarsızlıklar nedeniyle Türkiye, coğrafi konumu itibariyle bu bölgedeki ülkelerden göç almıştır. Bu durum AB açısından önemli bir güvenlik sorunu olarak görülmüştür. Özellikle 2014-2015 yıllarında, Türkiye üzerinden AB'ye geçen göçmenlerin çoğunluğunun Suriye uyruklu olduğu, bir kısmının da Orta Doğu ve Afrika bölgelerinden geldiği bilinmektedir (Apan, 2018). AB, Türkiye'nin transit ülke konumu nedeniyle göç ve sınır güvenliği konularında Türkiye ile ortak bir strateji belirlemeye çalışmaktadır. Daha önce 1999'dan itibaren adaylık statüsü ile yasal düzenlemelerin yapılması, göç yönetiminde uzman personellerin görevlendirilmesi ve kurumsal alt yapının geliştirilmesi gibi konulara önem verilirken, giderek sınır yönetimi alanında katı güvenlik önlemlerine eğilim artmıştır.

Türkiye'den AB'ye yönelik göç hareketlerinin takibinin kolaylaşması için 2012 yılında FRONTEX ile mutabakat zaptının imzalamasının ardından Aralık 2013'te imzalanan Geri Kabul Anlaşması ile sınır yönetimini destekleyici politikalar birlikte yürütülmüştür (Batır, 2018). Bu gelişmelerden sonra 2017 yılında FRONTEX tarafından yayınlanan Risk Analiz Raporu'na göre AB'ye geçen mültecilerin sayısı 2015 yılının 4. çeyreğinde, sadece Doğu Akdeniz rotasında, Türkiye'nin içinde bulunduğu bu rotada 483.910 olarak tespit edilmiştir. Bu sayının o dönemde toplam AB'deki düzensiz göçmen sayısının yaklaşık %51'i olduğu açıklanmıştır (FRONTEX, 2017b). Üstelik bu istatistikler sadece kayda geçebilen düzensiz göçmenler üzerinden yapılmıştır. Dolayısıyla Türkiye'deki sınır güvenliğindeki gelişmelere ve göçle ilgili

anlaşmalara giderek daha çok önem verilmiştir. Nitekim 2016 yılından sonra Doğu Akdeniz rotasında düzensiz geçişlerde çok önemli azalma olduğu tespit edilmiş ve bu durumun oluşmasındaki temel nedenlerden birisi de Türkiye ile imzalanan Geri Kabul Anlaşmasının uygulama sürecinin başlaması olarak görülmüştür (Mat & Özdan, 2018). Bir diğer önemli gelişme ise Türkiye ve AB arasında 18 Mart Mutabakatı'nın imzalanmasıdır. Sınır güvenliğindeki tedbirlere ek olarak göç yükünü azaltan tedbirlere destek olduğu düşünülen bu tür gelişmeler ilerleyen başlıklarda daha ayrıntılı ele alınacaktır. Dolayısıyla bu verilere göre AB'nin sınırları dışında Türkiye sınırlarında göç akışını kontrol edebildiği ortaya çıkmaktadır. Güvenlikleştirme yaklaşımı ve dışsallaştırma stratejisi kapsamında bu tür çözümlerin üretilmesi iş birliği yapılan Türkiye gibi ülkelerde sınır güvenliği alanında AB uygulamalarına yakın uygulamalara geçişi hızlandırmıştır. Öte yandan Türkiye'de sınırların güçlendirilmesi için gözlem kulelerinin inşası, teknolojik gelişmelerin yaygın kullanımı, sınır hattının duvar ve çit destekli hale getirilmesi AB ile ilişkiler doğrultusunda ortaya çıkmıştır. AB'nin sınır güvenliği alanında Türkiye'den beklentileri dışsallaştırma stratejisi altıda Türkiye'nin sınırlarında güvenlikleştirme yaklaşımının etkisini somut ve kalıcı hale getirmeye başlamıştır.

4.2. AB Göç Politikasının Güvenlikleştirilmesinin Sınır Güvenliği Alanında Türkiye'ye Yansımaları

AB göç politikasının güvenlikleştirilmesi kapsamında üçüncü ülkelerle kurulan iş birlikleri dönemler itibariyle değişiklikler gösterse de, bu ülkelerde yasal ve kurumsal düzenlemelerin yapılması öncelikli konular arasında yer almaktadır. Öte yandan AB, teknik ve maddi yardımlar yaparak da üçüncü ülkelerde sınır güvenliği alanındaki tedbirleri güçlendirmeyi hedeflemiştir. Bu kapsamda AB, Türkiye'de yasal ve kurumsal gelişmeleri desteklerken, sınırların teknik ve fiziki olarak güçlendirilmesine de önem vermiştir. Türkiye'nin göç ve sınır güvenliği politikaları alanında AB mevzuatına uyumu ele alındığında daha önceki başlıklarda incelediğimiz Katılım Ortaklığı Belgeleri, Ulusal Programlar ve İlerleme Raporlarına göre Türkiye'nin sınırlarında askeri güce verdiği önemin azalmadığı ve sadece geleneksel güvenlik anlayışından daha geniş çerçevede bir güvenlik stratejisi benimsediği görülmüştür. Ancak geleneksel güvenlik stratejilerinin uygulandığı politikalar

Türkiye'de özellikle son yıllarda göreceli bir dönüşüm yaşamıştır. AB'de göç politikasının güvenlikleştirilmesinin etkisiyle Türkiye'de sınırlarda katı güvenlik tedbirlerinin giderek yaygınlaştığı ve AB'nin beklentileri doğrultusunda Türkiye'nin sınır güvenliği alanında önemli adımlar attığı görülmektedir.

4.2.1. Sınır Güvenliği Alanında Türkiye'deki Teknolojik Gelişmeler ve Artan Fiziki Tedbirler

Türkiye'de özellikle son dönemde sınır bölgelerindeki güvenliği artırmayı amaçlayan çeşitli stratejiler geliştirilmiştir. Bu stratejilerin geliştirilmesinde AB'de göç politikasının güvenlikleştirilmesinin ne derece etkili olduğu AB'nin desteklediği projeler ve Türkiye sınırlarında alınan tedbirlerin değişimi incelenerek değerlendirilmiştir.

AB'ne entegrasyon süreci kapsamında Türkiye'de sınır güvenliğinde kademeli olarak düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerle birlikte, ilk olarak sınır güvenliğine yönelik tehditlerle mücadelede varolan sistemlerin ve mevcut kurumların işlevselliğinin sorgulandığı bir döneme girilmiştir. Çünkü sınırlarda askeri güvenlik tedbirleri ne kadar üst seviyede olursa olsun düzensiz göç, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı, uluslararası terör, sınırı aşan bulaşıcı hastalıklar ve çevre kirliliği gibi sorunlarla sadece askeri güç ile mücadele yetersiz görülmüştür (Hills, 2004). Diğer bir ifadeyle AB açısından, kara sınır uzunluğu 2.949 km ve kıyı sınır uzunluğu 7.816 km olan, kara sınırlarının büyük bir kısmı dağlık ve engebeli araziden oluşan Türkiye'de devlet merkezli koruma ile sınırların daha fazla güvenli hale getirilmesi için sadece askeri kontrolün artırılması etkili bir yol olarak görülmemiştir (Abay, 2018). Bu kapsamda AB, Türkiye'nin sınır güvenliğinin güçlendirilmesi için destekte bulunmuş ve sınırlarla ilgili değişim hareketi entegrasyon süreci ile başlamıştır. Ancak üyelik sürecinin askıya alınmasıyla birlikte bu alandaki gelişmeler AB'ye yönelik göç hareketliliğine bağlı olarak şekil almıştır. Başka bir ifadeyle Türkiye'nin göç yükü arttıkça, AB; sınır güvenliğinin sağlanması noktasında geleneksel araçların yetersiz kaldığı ve Türkiye'nin yeni yöntemlere ihtiyaç duyduğu daha çok gündeme getirilmiştir (Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, 2022).

Türkiye'nin sınır güvenliğinde yeni stratejilere ihtiyaç duyduğu vurgusu altında AB güvenlikleştirilmiş göç politikasının etkilerini Türkiye sınırlarına kadar taşımaktadır. Bu bağlamda AB'nin desteklediği projeler, daha çok Türkiye'deki

sınırlarda teknolojik alt yapının geliştirilmesi, kara sınırlarında çit bariyer ile korunan devriye yollarının yeniden inşası, yeni gözlem kuleleri ve komuta merkezlerinin inşası, deniz sınırlarının gözetimini iyileştirmek için ülke çapında radar ağ sisteminin kurulması gibi hedefleri kapsamaktadır (Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, 2022). Bu projeler değerlendirilmeden önce Türkiye üzerinden AB'ye yönelik düzensiz göç hareketliliğine baktığımızda özellikle Ortadoğu coğrafyasında siyasi istikrarsızlık yaşayan ülkelerle komşu olan Türkiye'nin, doğu ve güney sınırlarında daha katı tedbirler aldığı görülmektedir.

Türkiye'nin doğusunda Pakistan, Suriye, Afganistan ve İran ve Irak başta olmak üzere birçok düzensiz göçmen Türkiye üzerinden AB'ye ulaşmaya çalışmaktadır (Sağıroğlu vd., 2022). FRONTEX raporlarına baktığımızda da AB'ye geçen düzensiz göçmenlerin önemli bir bölümünün Türkiye üzerinden geçiş yaptığı görülmüştür (FRONTEX, 2022h). Bu çerçevede AB'ye yönelik göç akışı Türkiye'de sınır güvenliği alanında teknolojik ve fiziki tedbirler geliştirilerek önlenmeye çalışılmaktadır. Özellikle düzensiz göç ve sınır kontrolü AB için 2015-2016 yıllarında önem kazanmış, bu dönemden sonra AB, dışasallaştırma stratejisi ve güvenlikleştirme eğilimi kapsamında üçüncü ülkelerde sınır güvenliği alanında güvenlik odaklı politikaların benimsenmesini sağlamıştır (Dimitriadi vd., 2018). Türkiye'de ise düzensiz göç ve sınır yönetimi alanında güvenlik odaklı yaklaşımın benimsenme süreci, AB ile imzalanan anlaşma ve iş birliklerinin yanında AB'nin teknik ve mali destekleri ile hız kazanmıştır.

Ancak her ne kadar son dönemde Türkiye'de, AB'nin de etkisiyle sınır güvenliğinde sert politikalar izlense de daha önceki yıllarda ve Soğuk Savaş döneminde de Türkiye'nin doğu ve güney sınırlarında siyasi ve askeri meseleler nedeniyle dikenli tel ve gözetleme kuleleri ile önlem alındığı görülmektedir (Koca, 2020). 2000'li yıllarda "komşularla sıfır sorun" politikasıyla sınır güvenliği alanında alınan önlemler de-militarize edilmeye çalışılmış ancak Suriye İç Savaşı'nın ardından hem AB'nin Türkiye üzerindeki baskısının hem de Türkiye'nin kendi güvenlik endişeleri nedeniyle güvenlik odaklı politikaların ağırlığı artmıştır (Yeşiltaş, 2015). Örneğin bu dönemde "açık kapı" yaklaşımı askıya alınmış ve 2015'ten sonra neredeyse tüm resmi geçiş noktaları kapatılmıştır. AB fonları tarafından desteklenen sınır güvenliği, yüksek teknoloji ve askeri cihazlarla desteklenmiştir (Ataç vd., 2017). Sınır güvenliğinin en üst seviyeye çıkarılması ve düzensiz göçün engellenmesi hedefi kapsamında Türkiye'nin 2 bin 949 kilometrelik doğu ve güneydoğu sınırının en riskli

1028 kilometrelik bölümünde modüler beton duvar yapılmıştır (Kamudan Haber, 2022).

Duvar inşasının yanı sıra sınır hattı boyunca devriye yolu oluşturulmuştur. Ayrıca AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) tarafından %75'i desteklenen "Türkiye'nin Doğu Sınırlarında Zırhlı Gözetleme Aracı Tedariki Projesi" ile Doğu ve Güneydoğu sınırında kullanılmak üzere zırhlı keşif gözetleme araçları, kara gözetleme radarı, termal kamera sistemi ve diğer elektro-optik sistemler (silah atışı tespit sistemi, geri görüş kamerası vb.) sınır gözetiminde kullanılmaktadır. (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2019).

AB, özellikle Yunanistan sınırındaki kontrollerin güçlendirmesi için 2000'li yılların başından bu yana talepte bulunmakta, Türkiye'ye çeşitli mali ve teknik teşvikler vermektedir (Bayram & İzol, 2022). Bu kapsamda AB'nin desteği ile yürütülen projeler arasında "Türkiye-Yunanistan-Bulgaristan Sınırında Sınır Gözetleme Kapasitesinin Artırılması Projesi Aşama 1-2" ile Türkiye'nin Batı sınırlarında gözetleme kapasitesinin artırılması hedeflenmiştir. Projenin 1. aşamasında Yunanistan ve Bulgaristan sınırında elektronik bir gözetleme sistemlerinin kurulması, kule tedariki (54 sabit gözetleme ünitesi), kablosuz sensör ağı tedarik edilmesi planlanmıştır. Ayrıca Kara Kuvvetleri Komutanlığına 57 keşif gözetleme aracı tedarik edilmiş ve projenin ilk aşamasında 517 sınır yetkilisine eğitim verilmiştir (Bozkurt, 2018). Bu gelişmelere baktığımızda Türkiye'nin sınır güvenliği alanında hızla teknoloji yoğun uygulamalara geçtiği ve fiziki tedbirleri güçlendirdiği görülmektedir. (Under, 2020).

Ayrıca AB destekli sınır yönetimi alanında yürütülen diğer bir proje; "Türkiye'nin Doğu Sınırlarında Sınır Gözetleme Kapasitesinin Artırılması Projesi Aşama 1-2" kapsamında doğu sınırlarında kullanılmak üzere elektro-optik gözetleme kule sistemlerinin tedarik edilmesi planlanmış, böylece, proje sonunda Türkiye'nin tüm doğu sınırlarının gözetlenmesi hedeflenmiştir. Bu projenin eğitim bileşeni kapsamında Kara Kuvvetleri Komutanlığı bünyesindeki sınır birliklerinde yetkili en az 800 personele sınır gözetim, kontrol ve mevzuat eğitimleri verilmesi planlanmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2022).

AB destekli "Ulusal Koordinasyon ve Ortak Risk Analizi Merkezi Kurulması İle Entegre Sınır Yönetimi Ortak Veri Tabanının Geliştirilmesi (NACORAC) Projesi" ile, sınır yönetiminde sorumlu kurumların işbirliğinin artırılması hedeflenmiştir. Proje kapsamında Ekim 2017'de sınır kapılarında kullanılan plastik damgaların yerine AB

standartlarına uyumlu damga cihazı tedarik edilmiştir (Bozkurt, 2018). Böylece sınır geçişlerinin denetimi kolaylaştırılarak sınır güvenliği artırılmıştır.

"Türkiye'nin Güneydoğu Sınırlarında Sınır Gözetleme Kapasitesinin Artırılması Projesi" ile Suriye sınırında yetkili sınır birliklerine termal kamera tedarik edilmesi planlanmıştır (Bozkurt, 2018). AB tarafından tedarik edilen ekipmanlarla sınır gözetleme kapasitesinin artırılarak özellikle düzensiz göçün, terörist grupların faaliyetleri ve diğer sınır ötesi suçların azaltılması amaçlanmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2022b). "Türkiye'de Sınır Yönetiminin Desteklenmesi Projesi Aşama 1-2" ile sınır yönetiminden sorumlu kurumların görev ve faaliyetlerini daha etkin bir şekilde sürdürmeleri için havalimanı ve sınır geçiş noktası noktalarına 30 adet pasaport okuma cihazı, 25 adet pasaport inceleme ekipmanı ve 120 adet seyahat belgesi ilk inceleme ekipmanı gönderilmiştir (Bozkurt, 2018). Projelerin amaç ve kapsamları genel olarak değerlendirildiğinde AB'nin, Türkiye'de teknolojik altyapının geliştirilmesine, personellerin eğitimine önem verdiği, ayrıca gözetleme kulelerinin inşası ve gözlem araçları ile sınırların geçirgenliğini azaltmaya çalıştığı görülmektedir. Özetle; AB'nin desteği ile Türkiye'de son 10-15 yıl içinde sınır güvenliği güçlendirilmiştir. Sınırların geleneksel askeri yaklaşımla birlikte entegre ve çok katmanlı teknolojik gelişmelerle donatılması bu alandaki politikaların güvenlikleştirildiği bir aşamaya geçildiğini göstermektedir.

Öte yandan AB, finansal destek sağlayarak Türkiye'nin sınır güvenliğindeki gelişmelerin olumlu yönde ilerlediğine 2015 yılından sonra Türkiye Raporu adı altında yayınlanan İlerleme Raporları'nda yer vermiştir. Örneğin 2016 yılı raporunda sınır güvenliğine ilişkin verilerin toplanması, alışverişi ve işlenmesi için ortak risk analizlerinin yapılması için idari yapıların planlanması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir (Avrupa Komisyonu, 2016). 2018 yılı raporunda, yeni teknolojilerle altyapının modernize edildiği belirtilmiş, Türk sınır yetkililerinin devriye sayısını artırması ve aldığı diğer tedbirlerin sınır güvenliğinin korunmasında etkili olduğuna değinilmiştir. Bu gelişmelerle birlikte Türkiye'deki verilere göre 2016'ya kıyaslandığında 2017 yılında sadece %0,7'lik bir artışla 175.752 kişinin sınırı geçmeye çalışırken yakalandığı vurgulanmıştır (Avrupa Komisyonu, 2018). Dolayısıyla düzensiz göçü önlemede, Türkiye'deki sınırlarda tedbirlerin artırılmasının doğru bir çözüm yolu olduğu algısı ortaya çıkarılmıştır.

2019 raporunda kara ve deniz sınırlarındaki mobil sınır gözetimi kapasitesini artırılması ve 2018'de giderek büyüyen göç akışına karşılık farklı sınır hizmet

birimlerinin operasyon sayısındaki artış olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca 2019 yılı raporunda daha önceki yıllara göre yakalanan düzensiz göçmen ve göçmen kaçakçılarının sayısında artış olduğu vurgulanmıştır (Avrupa Komisyonu, 2019). 2020 yılında raporda Türkiye'nin düzensiz göç akışını azaltmayı amaçladığı belirtilerek modern iletişim ve gözetim ekipmanları kurulumunun yanı sıra duvar inşa edildiğine yer verilmiştir (Avrupa Komisyonu, 2020). Böylece AB, Türkiye'nin aldığı tedbirleri olumlu göstererek göç-güvenlik arasındaki bağı güçlendirmekte ve Türkiye'nin sınır güvenliğini artırmaya yönelik adımlarını desteklemektedir. Bu destek, göçün sadece normal bir insan hareketliliği olmadığı algısını pekiştirdiği için AB'nin güvenlikleştirme eğilimini yansıtmaktadır. Nitekim 2021 Türkiye Raporu'nda sınır güvenliğinin modernizasyonu için Türkiye'nin finansal yatırımlar yapması, sınırlara duvar örülmesi ve dikenli tel çekilmesi olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir (Avrupa Komisyonu, 2021). AB, güvenlikleştirme yaklaşımının somut örnekleri arasında yer alan duvar, çit gibi fiziki tedbirlerin Türkiye'de sınırların modernizasyonuna katkı sağladığını vurgulayarak bu tür tedbirlerin olağan göstermektedir. 2022 raporunda, Suriye sınırı boyunca ulusal bütçeden finanse edilerek inşa edilen duvar ve dikenli telin modern iletişim ve gözetim ekipmanlarının kurulumu ile desteklenmesi üzerinde durulmuştur. İran sınırında kısmen AB tarafından finanse edilerek aynı gelişmelerin devam ettiği belirtilmiştir (Avrupa Komisyonu, 2022). Duvarın teknolojik aletlerle güçlendirilmesi önemli bir gelişme olarak değerlendirilmiş ve bu çerçevede Türkiye'nin AB'nin desteği ile sınır güvenliğinde mevcut sınır uygulamalarını sürekli olarak yenileme çabası devam etmiştir. Genel olarak raporlarda AB'nin güvenlikleştirme eğilimine göre alınan tedbirlerin meşru olduğu algısı kuvvetlendirilmeye çalışılmıştır. Diğer bir ifadeyle AB göç politikasının güvenlikleştirilmesi, Türkiye'de göç ve güvenliği birbirine bağlayan söylemsel birçok fırsat açmış ve bu durum raporlara yansımıştır. AB'nin desteklediği projeler Türkiye'de daha önce acil durumlar için saklanan uygulamaların ve teknolojilerin göçün kontrolünde kullanılmasını yaygınlaştırırken, raporlar üzerinden bu gelişmelerin AB tarafından söylemsel açıdan olumlu değerlendirilmesi katı tedbirlerin meşru görülmesini kolaylaştırmaktadır.

Sonuç olarak coğrafi konumu nedeniyle Türkiye, AB'nin sınır güvenliği düzenlemelerinden direkt olarak etkilenmektedir. AB'nin Türkiye'deki tedbirlerin artırılmasına ve teknolojik altyapıya verdiği destekle göçü önlenmeye çalıştığı görülmektedir. Türkiye'de göç akışı ne kadar kontrol edilebilir hale gelirse, AB'ye

yönelik düzensiz göçün azalacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla Türkiye de, AB'deki gelişmelere benzer bir döneme girmiş ve sınır güvenliği alanındaki gelişmelere kayıtsız kalmamıştır.

4.2.2. Güvenlikleştirme Yaklaşımı Kapsamında Türkiye-AB Arasında Geri Kabul Anlaşması, Vize Kolaylaştırma Teşviki ve 18 Mart Mutabakatı Sürecinin Sınır Güvenliğine Etkisi

AB, göçü yönetmek için hem kendi sınırlarında güvenlik tedbirlerini artırmış hem de Türkiye'deki sınırlarda güvenlik odaklı tedbirleri desteklemiştir. Bu süreçte GKA AB'nin düzensiz göçü önleme ve azaltma hedefi ile ortaya çıkmış, sınır yönetimi alanında da AB'nin göç yükünü azaltan bir strateji haline gelmiştir. Bu anlaşmalar, AB sınırları içine yasal olmayan yollardan giren veya yasal olmadığı halde ikamet eden üçüncü ülke vatandaşları veya vatansız kişiler için uygulanmaktadır (Cassarino, 2018). AB'nin üçüncü ülkelerle yaptığı bu anlaşmanın temel amacı, göçmenleri hedef ülkeye varmak için kullandıkları ülkelere iade etmektir (Nas, 2015). Türkiye ile imzalanan GKA da AB'ye yönelik düzensiz göçün kontrol altına alınmasında önemli bir adım olmuştur.

AB, Türkiye'ye 4 Mart 2003 tarihinde geri kabul anlaşması önerisinde bulunmuş, bu öneri 2005-2006 yıllarında dört tur müzakere edilmiştir. Anlaşmanın taslağı 2009-2010 yıllarında teknik düzeyde görüşülmüş ve 2012 yılında anlaşma paraflanmıştır (Mercan, 2016). Bu süreçte Türkiye'nin çekincelerine karşılık AB, vize muafiyetine ilişkin sunduğu teşviği GKA'nın onay ve imza süreci ile paralel yürütmeye karar vermiştir. Böylece anlaşma 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanmış; 01 Ekim 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Göçmen, 2014). Özellikle anlaşmanın yürürlüğe girdiği yıldan sonra Türkiye'den AB'ye yönelik düzensiz göç artmış ancak 2014 yılında anlaşma ile sadece vatandaşlar bakımından Türkiye'ye geri kabul yükümlülüğü başlamıştır (European Parliament, 2015b; Ekinci, 2016). Üçüncü ülke vatandaşları ve vatansızlar bakımından anlaşma Ekim 2017'de yürürlüğe girmiştir. Bu nedenle 2017'den önce, mevcut göç sorunun çözüme kavuşturmak amacıyla Türkiye ile AB arasında bir mutabakata varılmış ve bu mutabakat Avrupa Birliği Bakanlığı'nın internet sayfası üzerinden 18 Mart 2016 tarihli Türkiye-AB Zirvesi Bildirisi adı altında yayınlamıştır (Bayram & İzol, 2022). Bu tarih itibariyle Türkiye'den Yunan adalarına geçen tüm düzensiz göçmenlerin Türkiye'ye iade edileceği mutabakat ile düzenlenmiş

ve ardından Türkiye'den Yunanistan'a düzensiz geçişlerde keskin bir düşüş meydana gelmiştir (Avaner & Ocaklı, 2021).

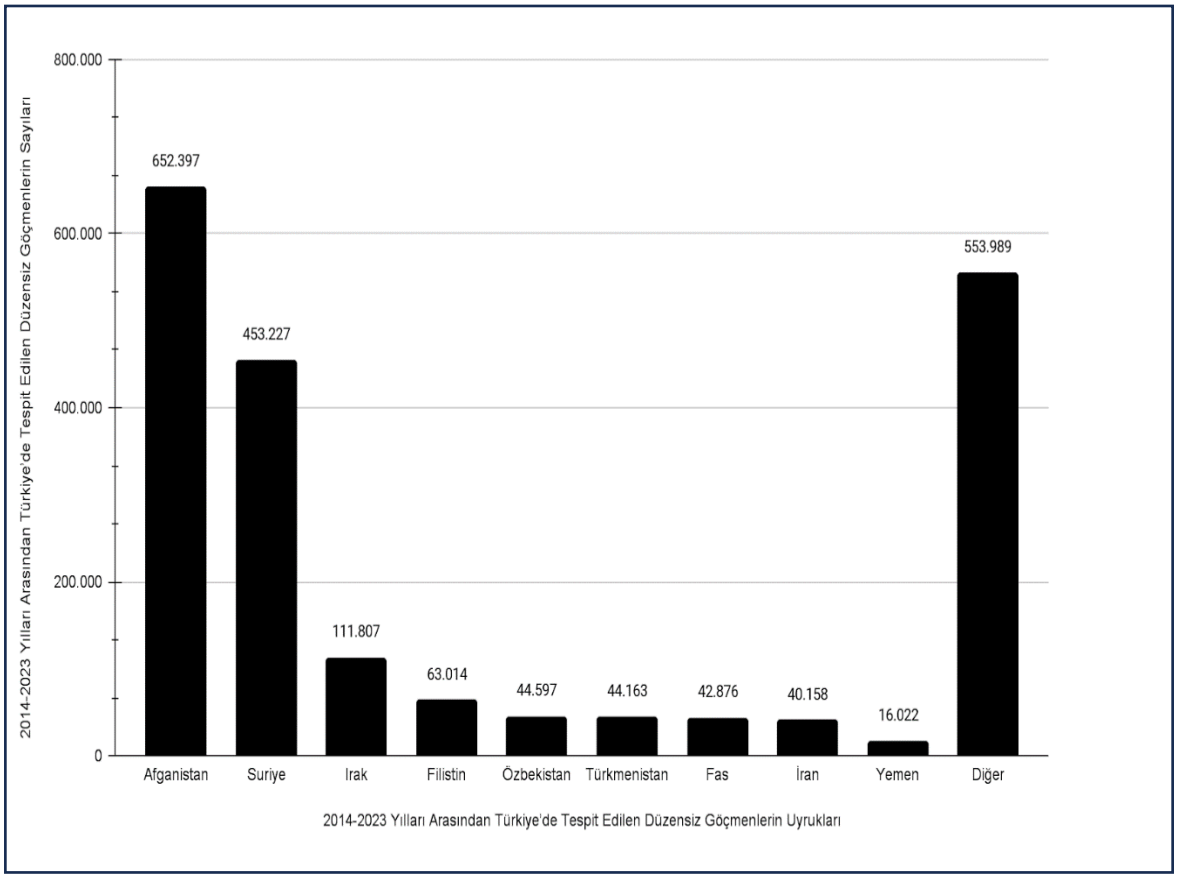
AB-Türkiye GKA ile 18 Mart Mutabakatı, kapsamları ve uygulama alanları farklı da olsa birbiriyle bağlantılı süreçlerdir. AB'ye yönelik göçün en çok arttığı dönemde, mutabakatın ilk yılında, AB Komisyonu verilerine göre düzensiz göç %97 oranında azalmıştır (Erdenir, 2021). Çünkü 18 Mart Mutabakatı sadece düzensiz göçmenlerin iadesini değil, Türkiye'den AB'ye uzanan düzensiz göç rotaları üzerinde denizde ve karada her türlü tedbirin alınması ve Suriyeli göçmenlere yönelik AB'nin mali yardım şartlarını da içermektedir (BBC News, 2020a). Böylece hem sınırların geçirgenliğinin azaltılması hem de yardımlarla Türkiye'de bulunan Suriyeli göçmenlerin AB'ye yasal olmayan yollardan geçişleri önlenmeye çalışılmıştır. Bu durum, Fiona Adamson ve Kelly Greenhill'in (2021) devletlerin finansal yardımlarla mültecileri ülkelerinde tutan tampon ülke konumuna gelebildiğinden bahsettiği gibi 2016 yılında Türkiye'nin de tampon ülke konumuna geldiği iddialarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Dolayısıyla bu iddialar sınır güvenliğine daha fazla önem verilmesine ve göçün denetlenmesine de neden olmaktadır (Adamson & Greenhill, 2021).

Türkiye ile imzalanan GKA ise AB açısından önemli bir sınır kontrol enstrümanı olarak değerlendirilmektedir. Legomsky'e (2003) göre geri kabul anlaşmaları sınırların güçlendirilmesi konusunda önemli bir motivasyon unsurudur. Nitekim, Türkiye'de GKA ile birlikte, AB'den Türkiye'ye geri gönderilenlerin sayısını azaltmak için sınırlarındaki güvenliği artırmış, düzensiz göçle mücadeleye odaklı politikalara daha çok önem vermiştir (EUR-Lex, 2014). Her ne kadar göç ve sığınma konularında devam eden dinamikler nedeniyle Türkiye'den AB'ye yönelik göç zaman içinde değişse de ,AB ile yapılan anlaşma ve işbirliklerinin göç yönetimi ve sınır güvenliği alanında etkileri olduğu görülmektedir. Aynı zamanda bu gelişmelerle birlikte Türkiye'nin günden güne göç ve sınır güvenliği konusunda sorumlulukları artmaktadır.

4.2.3. AB'de Göçün Güvenlikleştirilmesinin Türkiye'deki Sınırlarda Düzensiz Göçle Mücadeleye Etkisi

Türkiye'deki sınır güvenliği politikalarının, AB hedeflerine uygun hale getirilme sürecinde güvenlikleştirme yaklaşımı sınır güvenliğindeki tedbirleri etkilemiştir. Bu bağlamda, AB'nin güvenlikleştirilmiş politikalarının etkisi altında Türkiye'nin sınır güvenliği alanında yaşanan değişimlerin, AB'ye yönelik düzensiz göçü nasıl etkilediği araştırılmıştır.

Şekil 4.1: 2014-2023 Yılları Arasından Türkiye'de Tespit Edilen Düzensiz Göçmenlerin Sayısı ve Uyruklarına Göre Dağılımı

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, 2024

Şekil 4.1'de görüldüğü üzere, Türkiye'de tespit edilen düzensiz göçmenlerin büyük çoğunluğu Türkiye'nin doğusundaki ülkelerden gelmektedir. Bu yüzden Türkiye'de özellikle doğu sınırlarında daha kapsamlı tedbirler alınmış doğu ve güneydoğu sınırlarında duvar inşa edilmiştir. İran sınırına 2017-2021 yılları arasında 176 km'lik duvar inşası tamamlandıktan sonra 2022 yılında bu bölgede düzensiz göçmen sayısının önemli ölçüde azaldığı görülmüş, aynı zamanda yüksek teknolojili

ekipmanların kullanımıyla birlikte 58 gözetleme ve 104 optik kulenin faaliyete geçirilmesi de düzensiz göçmen sayısının azalmasında etkili olmuştur (Daily Sabah, 2021).

Türkiye-Suriye sınırındaki 837 km uzunluğunda duvar inşası 2021 yılında tamamlanmış ve İran sınırda olduğu gibi en üst seviyede güvenlik sistemleriyle önlem alınmıştır. Ayrıca sınırda yetkili personel sayısı artırılmış, insansız hava araçlarıyla yapılan gözetleme sistemlerine daha çok önem verilmiştir (Kazel & Bayartan, 2021). Bu tedbirlere rağmen farklı nedenlerden dolayı Türkiye'de tespit edilen düzensiz göçmen sayısı doğrusal bir azalma eğiliminde olmamıştır. Çünkü Türkiye'nin doğusundaki kaynak ülkelerde yaşanan olaylar neticesinde düzensiz göç zaman zaman artış göstermektedir (Saylak, 2020). T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre (2024), 2005-2014 yılları arasında en düşük 32.667 ile en yüksek 58.647 aralığında seyreden Türkiye'deki düzensiz göçmen sayısı 2019 yılında, 454.662 seviyesine kadar yükselmiştir. 2020 İlerleme Raporu'nda da 2019 yılındaki artışın yaklaşık iki kat olduğu ve 2020 Haziran ayına kadar Afganistan, Pakistan ve Suriye uyruklu göçmenler çoğunlukta olmak üzere, 62.368 kişinin yakalandığı belirtilmiştir (Saylak, 2020). 2020'de COVID 19 Pandemisi etkisiyle düzensiz göçmen sayısı 122.302'ye kadar düşmüş, ancak 2021 yılında ise tekrar yükselişe geçerek bu sayılar 162.996'a, 2022'de 285.027'ye çıkmıştır. 2023'te ise 254.008 düzensiz göçmenin tespit edildiği grafiklere yansımıştır (T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, 2024). Düzensiz göç verilerindeki bu dalgalanmalar AB açısından bir güvenlik sorunu olarak görüldüğünden AB Komisyonu 2022 yılında Türkiye'nin doğu sınırındaki kontrollerin iyileştirilmesi amacıyla 220 milyon Euro daha destekte bulunacağını açıklamış, böylece 2022 yılındaki destek toplam; 1,2 milyar Euroya ulaşmıştır (NTV, 2022).

Dolayısıyla, güvenlikleştirme sürecinin bir parçası olarak Türkiye'deki tedbirlere yönelik mali yardımların devam ettiği görülmektedir. Böylece AB, söylemsel olmayan eylemler yoluyla, Türkiye'deki sınır güvenliği politikalarının kapasite ve teknolojik açıdan geliştirilmesine katkıda bulunmakta ve güvenlikleştirme yaklaşımının etkilerini Türkiye'ye de taşımaktadır. Ayrıca doğu sınırlarında düzensiz göçün önlenmesi amacıyla gelişmiş teknolojiye sahip izleme ekipmanlarının da sağlanacağı AB yetkilileri tarafından açıklamıştır (NTV, 2022). AB, güvenlikleştirme eğilimi kapsamında Türkiye'nin sınır yönetimi politikalarını uzaktan yöneterek kontrol etmekte ve düzensiz göçün tamamen önlenmesi mümkün olmasa da

Türkiye'nin düzensiz göç akışını zayıflatmaya katkı sağlamasını beklemektedir. Çünkü Türkiye'deki düzensiz göçmen sayısındaki artış ve azalışlar farklı nedenlere bağlı olsa da, Türkiye'nin sınırlarında alınan tedbirler olmadan, AB'ye yönelik düzensiz göçün daha da artacağı tahmin edilmektedir (Asylum Information Database, 2020).

Düzensiz göçmenlerin Türkiye'den AB'ne ulaşmak için tercih ettiği Yunanistan ve Bulgaristan sınırlarında ise Türkiye, güvenlik duvarı yerine teknolojik tedbirlere ve ortak operasyonlara daha çok önem vermiş, güvenlik odaklı bir yaklaşım sergilemiştir (Bayram & İzol, 2022). Bu kapsamda Doğu Akdeniz rotası üzerinden AB'ye geçişler, FRONTEX'e raporlarına göre 2010'da 55.688, 2011'de 57.025 ve 2014'te 50.834 olarak kaydedilmiş ve 2015'te bu rota üzerinden 885.386 ile rekor seviyede düzensiz giriş tespit edilmiştir (FRONTEX, 2010; FRONTEX, 2011b; FRONTEX, 2014; FRONTEX, 2015b). 2014 ve 2015 yıllarında Rodos, İstanköy, Sisam, Midilli adaları ve Sakız Adası, genelde Suriye'deki iç savaştan kaçmak için AB ülkelerine giden göçmenlerin giderek daha çok kullandığı transit noktalar haline gelmiştir (Nas, 2015).

2016 yılında Doğu Akdeniz rotası üzerinden düzensiz geçişler 182.277'ye düşmüş ve 2017 yılından 2022 yılına kadar bu rota üzerinde en yüksek 83.333, en düşük 20.280 düzensiz geçiş olduğu tespit edilmiştir (FRONTEX, 2021a; FRONTEX, 2022h). Buna göre Doğu Akdeniz rotası üzerinde 2016'dan sonra düzensiz göç rekor seviyelere çıkmamış, artış ve azalışlara rağmen belirli bir seviyede kalmıştır. Bu rota üzerinde alınan tedbirlerin düzensiz göçmen sayısında etkili olmasının yanı sıra Türkiye ile FRONTEX arasındaki anlaşma ve iş birlikleri düzensiz göçün önlenmesinde etkili olmuştur. Öyle ki, Yunanistan'a ve Bulgaristan'a yönelik düzensiz geçişleri önlemek için FRONTEX irtibat yetkilileri 2016 yılından itibaren Türkiye'de görevlendirilmiş ve özellikle göçmen kaçakçılığı, insan ticareti şebekeleriyle mücadele konusunda Türkiye ile iş birliğine gidilerek her iki tarafın da bilgi alışveriş kapasitesi artırılmıştır (Bayram & İzol, 2022).

2012 yılında Türkiye ile FRONTEX arasında iş birliği kurmak için imzalanan Mutabakat Zaptı kapsamında görevlendirilen irtibat yetkililerinin yanı sıra Türkiye'de FRONTEX personeli sınır gözlemcisi görevlendirilmiş, sınır yönetimi alanında ortak risk analizleri yapılmıştır. Ayrıca FRONTEX tarafından eğitim faaliyetleri düzenlenmiştir (Bozkurt, 2018). Leonard'a (2011) göre bu tür istihbarat yapılarının sadece geleneksel güvenlik tehditlerini izlemek için geliştirildiği göz önüne alınırsa,

FRONTEX iş birliği ile yürütülen faaliyetler, risk analizleri, irtibat ve gözlemci görevlendirilmesi AB'nin güvenlikleştirme uygulamalarının bir parçasıdır.

Türkiye'den AB'ye yönelik göçmen kaçakçılarının faaliyetlerinin önlenmesi konusunda Türkiye ve Yunanistan arasındaki diyaloğun geliştirilmesi düzensiz göçün azalmasında etkili olmuştur (Bayram & İzol, 2022). Bu kapsamda FRONTEX ile 2014-2016, 2018-2020, 2020-2022 yıllarını kapsayan üç İş Birliği Planı daha imzalanmıştır (Bozkurt, 2018). Son dönemi kapsayan 2020-2022 İş Birliği Planı'yla gözlemci değişiminin artırılması ve Varşova'da bir Türk irtibat yetkilisinin bulundurulması kararlaştırılmıştır. Ancak Türkiye ile Yunanistan arasında artan siyasi gerginlik ve sınırda geri itme uygulamalarına FRONTEX'in göz yumduğu iddiaları nedeniyle Türkiye ortak operasyonları kesintiye uğramıştır (Yıldız & Turhan, 2022). Her ne kadar ilişkiler kesintiye uğrasa da 2020 yılında imzalanan iş birliği kapsamında AB, Türkiye'de yeni kontrol noktalarının ve ek deniz devriyelerinin kurulmasını ve Akdeniz'de şüpheli deniz gemilerinin gözetiminin güçlendirilmesini aktif olarak desteklemiştir (Özçürümez & Şenses, 2011). AB'de göçün güvenlikleştirilmesi kapsamında Türkiye'deki sınırlarda düzensiz göçle mücadelede FRONTEX'in önemli bir rolü olduğu görülmektedir. AB'ye yönelik düzensiz göçün azaltılması hedefi kapsamında FRONTEX, AB'nin güvenlikleştirme eğiliminin önemli ve etkin bir kurum haline gelmiştir (Turgay, 2021). FRONTEX'in faaliyetleri göç hareketliliğini kısıtlamak için düzenlendiği için bazı açılardan olağanüstü bir tedbir olarak görülmektedir (Leonard, 2011). Dolayısıyla Türkiye'nin sınırlarındaki gelişmeler ve FRONTEX ile iş birliği ve anlaşmalar çerçevesinde birlikte hareket etmesi AB'nin güvenlikçi yaklaşımının açık bir yansımasıdır.

4.3. Güvenlikleştirilmiş AB Göç Politikasının Yunanistan'ın Sınır Güvenliği Politikalarına Yansımaları

Yunanistan'ın Türkiye ile ortak sınırları üzerinden düzensiz göçmenler hem Ege Denizi yolunu hem de Meriç kara/nehir yolunu kullanmaktadır Dolayısıyla Yunanistan, AB'ye ulaşmak isteyenlerin transfer noktası haline gelmiştir (Topak, 2014). Bu durum karşısında AB'nin de desteği ile Yunanistan, düzensiz göçe karşı sınır güvenliğinde çeşitli önlemler almıştır. Böylece AB'nin dış sınırlarının

güçlendirilmesi hedefi kapsamında güvenlikleştirme yaklaşımı Yunanistan'ın sınır güvenliği politikasını doğrudan etkilemiştir.

Yunanistan'a sınır güvenliği alanında AB'nin teknik, mali ve eğitim desteği vermesi, ayrıca Yunanistan'ın FRONTEX bünyesindeki ortak operasyonlara katılması güvenlikleştirilmiş politikaların Yunanistan sınırına taşınması kolaylaşmıştır. Kısaca AB için Yunanistan artan göç hareketliliğinin en önemli bölgelerinden biridir. Yunanistan örneği üzerinden AB göç politikasının güvenlikleştirilme süreçleri analiz edildiğinde potansiyel olarak Yunanistan'ın güvenlikleştirme sürecine ne kadar dahil edildiği ortaya çıkarılmıştır.

4.3.1. AB'ye Yönelik Göç Hareketliliklerinde Yunanistan'ın Değişen Rolü

1980'lere kadar Yunanistan göç veren bir ülke olduğu için göç alanında ulusal bir politika belirlememiştir. 1981'de Avrupa Topluluğu üyesi olan Yunanistan sosyal ve ekonomik gelişmelerle birlikte bu yıldan sonra hızla göç alan bir ülke haline gelmiştir (Papageorgiou, 2014). Artan göç hareketliliği nedeniyle göç ve mültecilik ile ilgili Yunanistan, yasal düzenlemeler yapmak zorunda kalmıştır. Papageorgiou'ya (2014) göre; 1991 yılında yürürlüğe giren 1975/1991 sayılı göçmenlik yasası Yunanistan'da göçü engellemeye yönelik katı kurallar içermektedir ve bu yasayla birlikte özellikle düzensiz göçle ilgili kontroller artırılmıştır.

Daha kapsamlı hukuki düzenlemeler 2000'li yılların ortasından itibaren gündeme gelmeye başlamıştır. 2005 yılının Ağustos ayında üçüncü ülke vatandaşlarının giriş, konaklama ve sosyal entegrasyon konularını düzenleyen 3386/2005 sayılı yeni göç yasası kabul edilmiş ve 2007'de göç yasası revize edilmiştir. Bu gelişmelerle birlikte göçle ilgili ulusal yasalar AB direktifleriyle uyumlu hale getirilmiştir (Triandafyllidou vd., 2013). İlerleyen dönemlerde AB'ye yönelik göç hareketliliği arttıkça Yunanistan uyguladığı politikalarla göç olgusunu bir mücadele alanına dönüştürmüştür. Öte yandan AB açısından göçün güvenlik meselesi haline getirildiği dönemde, özellikle 2016 yılında artan göç hareketliliğine karşı Yunanistan'ın karşılaştığı zorlukları çözmek için Göç Politikaları Bakanlığı ivedilikle kurulmuştur (Greek News Agenda, 2018). Genel olarak değerlendirildiğinde, Yunanistan, göç politikalarını oluşturma sürecinde AB ile uyumlu politikalar üretmeye çalışmış ve politikalarını daha çok göç hareketliliğine göre şekillendirmiştir.

Tarihsel süreçte 1990'lı yıllardan bu yana göçle ilgili katı bir tutum sergileyen Yunanistan'da ilerleyen dönemlerde, göçmenlere karşı sistematik ve katı uygulamalar daha çok artmıştır (Grigoriadis & Dilek, 2018). Dolayısıyla göçmenlerin henüz herhangi bir probleme bile yol açmadan, bir problem olacakları varsayılarak sınır geçişleri engellenmeye çalışılmıştır. Bu çaba ilk olarak 2010 yılında Yunanistan'ı AB'den yardım aramaya iten ekonomik kriz döneminde görülmeye başlamıştır (Papageorgiou, 2014). Ortak Avrupa İltica Sistemine entegre olmak için Yunanistan, AB direktiflerini yeni mevzuatla birlikte kabul etmiştir. Böylece Yunanistan'ın ulusal göç politikalarında AB'nin etkisi daha net şekilde görülmeye başlamıştır. Bu kapsamda 2010 yılında Yunanistan'ın vatandaşlık yasasında reform yapılmış, iltica yasası tamamen değiştirilmiştir (Palagiannis, 2016). Bu dönemden itibaren daha net bir şekilde göç yönetiminin geliştirilmesi, sınır kontrollerin artırılması gibi AB'nin üzerinde durduğu öncelikli konular Yunanistan tarafından benimsenmiş ve güvenlik odaklı bir yaklaşımla göç politikalarını şekillendirmeye yönelik adımlar atılmıştır.

2012 yılında yeni hükümet Yunanistan-Türkiye sınırlarına çit çekilmesi ve düzensiz göçmenler ve mülteciler için gözaltı merkezlerinin kurulmasına karar vermiştir (Koca, 2012). Kısaca bir taraftan sınırların belirsizleşmesi bağlamında AB politikalarına uyum için çabalanırken diğer taraftan da Yunanistan'ın göç politikasının ana eksenleri göçü önlemek üzerine şekillenmiştir. Bunun en büyük sebebi hem AB'de hem de Yunanistan'da göçle ilgili endişelerin giderek artmasıdır (Karyotis, 2012).

2015 yılında Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) verilerine göre bir milyondan fazla göçmen ve mülteci Yunanistan'a ulaşmıştır (Çakmak, 2018). AB'ye yönelik göçün hızla arttığı bu dönemde özellikle düzensiz göçmenler açısından Yunanistan, AB'nin doğu kapısı haline gelmiş, bu durum sınırların güvenliğinin artırılması fikrini ön plana çıkarmıştır. Dolayısıyla Yunanistan'daki önlemler, AB'de göç olgusunun en üst düzey güvenlik konusu haline getirilmesinin somut bir yansımasına dönüşmeye başlamıştır. Bu bağlamda, Türkiye üzerinden Yunanistan'a geçişler arttıkça sınırdaki çit yeterli görülmemiş ve 2020-2023 yılları arasında sınıra duvar örülmüştür (Berberakis, 2022).

Öte yandan 2016 yılının Mart ayında Türkiye ile AB arasında yapılan iş birliği anlaşması ile Yunanistan üzerinden AB'ye geçen göçmen ve mülteci sayısı azalmıştır. Ancak 2020 yılında Türkiye'nin göçmenlere serbestçe geçiş izni verme kararının ardından Yunanistan kara sınırında yaşanan gelişmeler nedeniyle Yunanistan sınırında AB ile ortak askeri ve polis operasyonları da artırılmıştır (Cortinovis, 2021).

Yunanistan'ın AB açısından güvenliği sağlama konusundaki rolü bu olayla birlikte daha açık bir şekilde görülmeye başlamıştır. Dolayısıyla Yunanistan'ın, göç ve sınır güvenliği konusunda AB'den beklentileri artmıştır. Son dönemde bu konuda en iyi örneklerden biri de 2023 yılında Yunan Bakan Theodorikakos'un; Yunanistan'ın sınırının aynı zamanda AB'nin dış sınırı olduğunu vurguladığı konuşmasında, Yunanistan'ın, AB'den ve özellikle kurucu üyelerden sınır güvenliğine destek beklediğini vurguladığı açıklamasıdır (Kantouris, 2023). AB'nin göç ve sınır güvenliği alanındaki desteğine rağmen, Yunanistan AB'ye yönelik göç hareketliliğinde üstlendiği sorumluluğun ne kadar büyük olduğunu göstermeye çalışmaktadır. Bu çerçevede, AB'ye karşı sınır güvenliğini koruma rolünü güçlendirmek için Yunanistan'ın, AB'nin güvenlikleştirilmiş politikalarını benimsemesi kaçınılmaz olmuştur. Sonuç olarak; AB'ye yönelik göç hareketliliğini etkileyen olaylar neticesinde Yunanistan'ın göçü önlemedeki rolünün giderek önem kazandığı görülmektedir. Her ne kadar 1990'lı yıllardan itibaren Yunanistan'ın göçle ilgili ulusal politikaları güvenlik temeline dayalı olsa da AB'ye yönelik göçün artmasıyla AB'nin güvenlikleştirme yaklaşımı Yunanistan'ı etkilemiştir.

4.3.2. Güvenlikleştirme Yaklaşımı Ekseninde Yunanistan'ın Sınır Güvenliği

Yunanistan, AB'nin dış sınırlarını oluşturan bir üye ülke olarak, AB'de göçün güvenlikleştirilmesinin sınır güvenliğine yansımalarının en somut örneklerini taşımaktadır. Son 20 yıl boyunca Yunanistan'da göç politikası için en büyük zorluk, sınırlarının kontrolü olmuştur. 2000'lerin başında Yunanistan'a, Türkiye dışında sınır komşusu olduğu Arnavutluk, Bulgaristan ve Kuzey Makedonya'dan da çok sayıda düzensiz göçmen gelmiştir. Nitekim, 2006-2011 yılları arasında Arnavutluk uyruklu kişiler, Yunanistan'a düzensiz giriş yapan en büyük göçmen grubu oluşturmuştur (Gropas & Triandafyllidou, 2005).

Kurumsal yapılanmanın ilk aşaması olan 1990'lı yıllarda, Yunanistan'ın göçe karşı güvenlik odaklı yaklaşımı sınır güvenliği politikalarını da etkilemiştir. Bu çerçevede Kamu Düzeni Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Deniz Ticaret Bakanlığı, düzensiz göçle mücadelede kara ve deniz sınırlarının güvenliğinden sorumlu olarak görevlendirilmiştir. Böylece göç politikası alanında polis ve hatta ordu, kilit aktörler olarak görülüp, sınırların militarize edilmesine eğilim gösterilmiştir (Karyotis, 2012).

İlerleyen yıllarda sınır güvenliği alanında Yunanistan'ın yaklaşımı, göçle ilgili ciddi bir tehdidin varlığına dair kitlesel tepki uyandırmada güçlü bir etki ortaya çıkarmıştır. Bu etki ile 2000'li yıllara gelindiğinde sınır yönetimi ve göç kontrolü Yunanistan'da önemli ölçüde genişletilmiştir. Nitekim 2011 yılında düzensiz göçle mücadele için Entegre Sınır Yönetimi Programının kurulmasına ilişkin 3907/2011 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra 2012 yılında Yunanistan hükümetinin kararı ile Türkiye sınırına çekilen tel örgü göçün güvenlikleştirilmesine yönelik ilk sembolik hareket olmuştur (Grigoriadis & Dilek, 2018). AB ise çit örme fikrini göçle ilgili sorunların çözülmesinde kısa vadeli bir önlem olarak görmüş, bu nedenle AB Komisyonu, Yunanistan sınırlarının göç baskısına karşı termal kameralar ve özel donanımlı araçlar ile korunması yönünde önemli açıklamalarda bulunmuştur (Nielsen, 2012). AB'nin çit inşasına karşı tutumu ne olursa olsun Yunanistan sınırındaki önlemlerin artırılmasına yönelik desteği veya destek açıklamaları burada görünmez bir duvarın inşasına karar verildiğini göstermektedir.

Dış sınırlarını korumak isteyen AB, düzensiz göçle mücadelede sınırları kontrol etme konusunda bu bölgede Yunanistan'ı sorumlu görmektedir. Bu çerçevede AB, 2 Kasım 2010'dan 2 Mart 2011'e kadar süren operasyonel dönem boyunca, 26 üye devletten 200'e yakın iyi eğitimli sınır muhafızı görevlendirerek Yunanistan'a destek olmuştur (Wilkins, 2015). Ayrıca bu dönemde ulusal çabalara ve AB'nin desteğine rağmen sınırı geçmek isteyen düzensiz göçmen sayısının giderek artması Yunanistan tarafından önemli bir neden olarak gösterilerek FRONTEX bünyesindeki (RABIT) Hızlı Sınır Müdahale Ekipleri'nden yardım istenmiştir. AB'nin, Yunanistan-Türkiye sınırına RABIT konuşlandırılmasının ardından düzensiz geçişler 2010 yılına kıyasla 2011 yılında düşmüştür (European Commission, 2011). Bu dönemde Yunanistan, göç konusunda olağanüstü bir baskı ile karşı karşıya olduğu algısı üzerinde durarak, AB ile daha çok iş birliği içine girmiş ve güvenlikleştirme yaklaşımının etkileri Yunanistan sınırlarına kolayca taşınmıştır. Böylece Yunanistan sınır güvenliğinde AB'den destek aldıkça güvenlikleştirme stratejilerinin uygulama alanına dönüşmüştür.

Bu dönüşüm 2015-2016 döneminde AB'ye yönelik göç hareketliliği arttığında daha belirgin olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü AB sınırları kitlesel göç hareketliliği ile karşı karşıya kalmış ve dış sınırları oluşturan üye devletlerin göçü önlemede ne kadar yeterli olduklarını tespit etmek için AB uzman ekipler görevlendirmiştir. Bu kapsamda Yunanistan'a 2016 yılında gönderilen uzman ekibin

yapmış olduğu incelemeler sonucunda hazırlanan raporda, Yunan Hükümetinin göç hareketliliği karşısında Schengen standartlarına göre yetersiz olduğu belirtilmiştir (EUR-Lex, 2016c). Bu rapora dayanarak AB'nin Yunanistan'a sınır güvenliğini sağlaması için verdiği destek kontrol ve önlemeye dayalı politikaları kuvvetlendirmiştir. Böylece Yunanistan'da güvenlik temeline dayalı oluşturulan yapı, AB'nin yardımlarıyla güvenlikleştirme sürecini yalnızca yansıtmakla kalmamış aynı zamanda güçlendirmiştir.

Özellikle 2015 yılında Yunanistan üzerinden AB'ne girişler artınca sınırların militarize edilmesinden teknoloji ağırlıklı önlemlere doğru eğilim artmıştır. Daha önce olduğu gibi sınırlarda askeri teknoloji tercih edilmiş olsa da bu teknolojinin ileriye taşınması, artırılması güvenlikleştirme yaklaşımının bir etkisidir (Grigoriadis & Dilek, 2018). Diğer bir ifadeyle Yunanistan'ın kendi ulusal çabaları dışında AB'nin desteği ile sınırda insansız hava araçları sayısını artırması, veri toplamak için istihbarat teknolojilerini geliştirmesi, sinyal ve uyarı sistemlerinin yaygınlaşması gibi gelişmeler göçün güvenlikleştirilmesinde ve sınır bölgelerinin askerileştirilmesinde önemli bir rol oynamaya başlamıştır. AB için teknoloji, yürütülen sınır yönetimi projelerinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Teknoloji ağırlıklı gelişmeler daha yüksek güvenlik sağlayacak bir araç olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle sınır güvenliğinin artırılması 2015'ten sonra Yunanistan'da yukarı doğru bir evrimsel yol izlemiştir (Koca, 2014).

Yunanistan'da sınır güvenliği alanında mevcut kullanımda olan teknolojiler arasında termal kameralar, termo-görüş araçları, devriye birimler, helikopterler, uçaklar, radar gözetleme sistemleri yer almaktadır (Wilkins, 2015). Bu önlemlere rağmen sınırlardan geçişler istenilen seviyede önlenemediği gerekçesi ile 2020 yılında Yunanistan'da örülmeye başlayan çelik duvar 40 kilometre uzunluğunda inşa edilmiş ve göçün güvenlikleştirilmesinin uzun vadeli kalıcı bir yansıması olarak görülmüştür (Euronews, 2021). Çelik duvar inşasının yanı sıra Yunanistan, sınır güvenliği kapsamında düzensiz göçmenleri caydırmak için güçlü gezici sirenler denemiş ve güvenlik kamerası sistemleri ile 120 kilometrelik sınırın tamamını gözetlemeye başlamıştır (BBC News, 2020b). 2021 yılında ise 5 metre yüksekliğinde ve 40 kilometre uzunluğundaki çelik duvarın 120 km'ye kadar uzatılması hedeflenmiş, daha sonra çelik duvar gözetleme ve kontrol sistemleri ile donatılmıştır (Berberakis, 2022). Her ne kadar çelik duvar gibi fiziki önlemler AB tarafından açık bir şekilde desteklenmese de duvar kadar etkili olduğu düşünülen teknolojik araçların sınır

güvenliğinde kullanılması başka nitelikte bir duvar etkisi ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda duvar inşasının mümkün olmadığı deniz sınırları için AB, ileri teknolojilerin kullanılması adına sön dönemde önemli adımlar atmıştır.

AB bünyesinde FRONTEX, Ekim 2020'de özellikle Akdeniz üzerindeki düzensiz geçişleri önlemek için havadan deniz gözetleme hizmeti sunan ve insansız hava araçları üreten Airbus Defence and Space Airborne Solutions (ADAS) ve Israel Aerospace Industries (IAI) adlı İsrail şirketi ile anlaşma yapmıştır (Dupiech, 2020). Bu anlaşmalar, sınır güvenliği alanında teknolojik kapasitenin artırılmasını ve göçmenlerin deniz yoluyla AB'ye girişlerinin izlenmesini sağlamak için havadan deniz gözetleme hizmetlerinin güçlendirilmesini hedeflemektedir. Dolayısıyla AB'nin güvenlikleştirilmiş politikalarının bir parçası olarak, teknolojiye dayalı çözümler giderek genişletilmiştir. Örneğin Yunanistan, İtalya ve Malta bölgelerinde operasyonel destek sağlamak için kullanılacak araçlar tüm hava koşullarında, gece ve gündüz 24 saatten fazla uçuş saati kapasitesine sahiptir. Ayrıca deniz araçları gündüz için elektro-optik ve gece için kızılötesi, IAI tarafından yapılan deniz devriye radarı ve otomatik tanımlama sistemi gibi iletişim ekipmanları ile donatılmıştır (Dupiech, 2020). Bu gelişmeler sayesinde AB daha başarılı operasyonlar gerçekleştirmeyi hedeflerken bir taraftan da askeri görevlerde kullanılmak üzere hizmet sunan şirketlerle FRONTEX gibi sivil bir kurumun yaptığı anlaşmalar AB'nin dış sınırlarını daha çok militarize edildiğini göstermektedir. Sınırlarda kullanılan araçlarla, ekipman ve teknolojiyle duvar kadar güçlü bir etki ortaya çıkarılmaktadır. İnsanın doğasında yer değiştirme özelliğinin bulunması nedeniyle göç hareketliliği için olağanüstü olarak değerlendirdiğimiz bu durum AB'de güvenlikleştirme yaklaşımı ile meşrulaştırılmıştır. Aynı şekilde Yunanistan'daki tedbirler de güvenlik ihtiyacına atıfta bulunularak AB tarafından çeşitli uygulamalarla meşrulaştırmıştır.

Teknik araçların sağlanması ve sınır güvenliğinde kullanılan teknolojinin artırılmasının yanı sıra Yunanistan'da 2012 yılında Aspida ve Xenios Zeus Operasyonları düzenlenerek düzensiz geçişler azaltılmaya çalışılmıştır (Triandafyllidou & Dimitriadi, 2014). Aspida Operasyonu'nun ilk aşamasında 1.881 personel görevlendirilerek Yunan-Türk kara sınırında devriye yetkililerinin fiziksel mevcudiyeti artırılmıştır. Bu operasyon AB Komisyonu ve Yunanistan tarafından ortaklaşa finanse edilmiştir (Angeli vd., 2014). Xenios Zeus Operasyonu daha çok içerideki düzensiz göçmenlerin tespit edilmesine yönelik yürütülen bir operasyon olmuştur. 2014 yılında adı Theseus Operasyonu olarak değiştirilmiş ve Yunanistan'da

düzensiz göçmenlerin yoğun olduğu bölgelerde yürütülmüştür (Wilkins, 2015). Ayrıca 2015 yılında Poseidon Operasyonu ile hem kara hem de denizden geçişler önlenmeye çalışılmıştır. AB üye devletleri bu operasyonlarda yer alarak kara, deniz ve hava kuvvetlerine teknik, ekipman desteği vermiştir (Triandafyllidou & Dimitriadi, 2014).

Yunanistan'da ortak operasyonlarla sınır güvenliğinde daha katı tedbirler alınmış ve göçün potansiyel güvenlik riskleri taşıdığı algısı giderek yaygınlaşmıştır. Bu nedenle ortak operasyonlar göçün arttığı dönemlerde yeniden başlatılmıştır (Council of European Union, 2023e). Örneğin AB'nin dış kara sınırlarında 2021 yılında düzensiz göç hareketlerinde önemli bir artış yaşanmış ve doğu kara sınırlarında yaklaşık 8.000 düzensiz göçmen edilmiştir. Bu rakam, 2020 yılına göre on kat daha fazla olduğu için Terra Ortak Operasyonu başlatılmıştır. Finlandiya'dan Yunanistan'a kadar 11 üye ülkeyi kapsayan bu operasyonla sınırda yetkili personel sayısı artırılmıştır (FRONTEX, t.y.). Aynı şekilde Doğu Akdeniz rotası üzerinde 2023 yılında yaklaşık 60.000 düzensiz göçmen tespit edildikten sonra Poseidon Operasyonu, Yunanistan'ın Türkiye ve Yunan adalarıyla olan sınırlarında sürdürülmeye devam edilmiştir (FRONTEX, t.y.). Özetle; güvenlikleştirme yaklaşımı çerçevesinde Yunanistan'da, sınır güvenliğinin artırıldığı, sınırlara fiziksel ve teknolojik altyapının geliştirilerek bir duvar inşa edildiği, operasyonel faaliyetlerin yoğunlaştığı görülmektedir. AB'ye yönelik göç hareketlerinin arttığı dönemlerde Yunanistan sınırları, göçün güvenlikleştirilmesinin etkisi altında daha fazla kalmış, bu süreçte AB ile iş birliği içinde hareket ederek sınırlarını güçlendirmeye odaklanmıştır.

4.3.2.1. Yunanistan Kara Sınırında Alınan Önlemlerin Düzensiz Göçe Etkisi

Son yirmi yıl içinde Yunanistan, sınırlarının geçirgenliğini azaltmak için bir dizi önlem almış ve geçmişe kıyasla artan düzensiz göçmen hareketliliğine karşı sınırlarını güçlendirmiştir (Triandafyllidou vd., 2013). 2000'li yılların başında Yunanistan-Türkiye sınırı dışında Yunanistan'a diğer komşu ülkelerden giriş yapan düzensiz göçmenler yoğunlukta olmuştur. Nitekim 2011 yılına kadar düzensiz göçün ana giriş noktalarından biri haline gelen Arnavutluk'tan Yunanistan'a yıllık ortalama 35.000 kişinin geçtiği tahmin edilmektedir (Kemal, 2019). Ancak 2007 ve 2009 yılları arasında Afrika ve Asya kökenli düzensiz göçmenler için Türkiye'den Yunanistan'a uzanan deniz ve kara sınırları ana giriş noktası haline gelmiştir (Triandafyllidou vd., 2013). Son on yılda ise Irak, İran, Afganistan, Pakistan, Nijerya, Somali ve ayrıca

Gürcistan gibi eski Sovyet ülkeleri başta olmak üzere bu ülkelerden gelen sığınmacı ve düzensiz göçmenler hem hedef ülke hem de geçiş ülkesi olarak Yunanistan'ı tercih etmiştir (Kemal, 2019). Bu gelişmeler neticesinde Yunanistan sınır yönetim uygulamalarını değiştirmiş ve sınırlarını sadece içeriden güçlendirmekle kalmamış, AB ile iş birliği içinde hareket etmiştir.

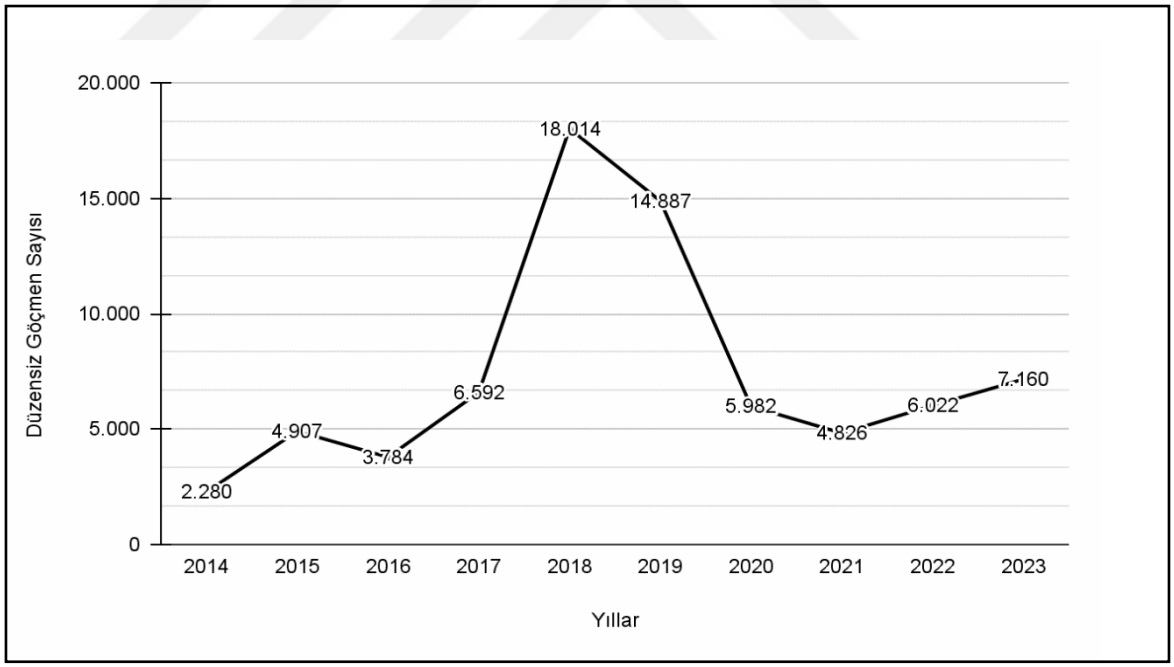
2003-2005 yılları arasında Yunanistan'da yaklaşık 50.000 düzensiz göçmen olduğu bilinmektedir. 2005 yılında 66.000'den fazla düzensiz göçmen tespit edilirken bu sayı 2006'da 95.000'e yükselmiş ve giderek artmıştır (Toktaş vd., 2006). Kara sınırındaki düzensiz geçişler ise 2008'de % 10'dan 35'in üzerine çıkmış, 2011'in ilk çeyreğinde kara sınırında düzensiz göçmenlerin yakalanma oranı %39'a kadar çıkmıştır (Kasimis, 2012). Yunanistan-Türkiye kara sınırından düzensiz geçişler de aynı şekilde 2006 yılına kadar düşük seviyelerde kalmıştır. Bu rota üzerinde 2006 yılından önce 4.000'in altında düzensiz göçmen tespit edilirken 2006 yılında sayı birden 12.000'ne çıkmıştır. 2007 yılında Türkiye'den kara ve deniz yoluyla toplam 17.000 düzensiz göçmenin Yunanistan'a geçiş yaptığı tespit edilmiştir (Ulusoy vd., 2019). Bu artışla birlikte Yunanistan-Türkiye kara sınırında daha sıkı sınır kontrollerin yapılması için politikalar üretilmiş; böylece 2006 yılında bu bölgede düzensiz göçmenleri önlemek için alınan tedbirler farklılaşmaya başlamıştır (Triandafyllidou vd., 2013). FRONTEX kapsamında yürütülen 2006 Poseidon Kara Operasyonu ve 2009 Satürn Kara Operasyonu ile sınır güvenliği desteklenmiş, Yunanistan-Türkiye kara sınırında görev yapan Yunan sınır yetkililerine eğitimler verilmiştir (Ulusoy vd., 2019). Bu tedbirlere rağmen 2010 yılında FRONTEX raporlarında Yunanistan-Türkiye kara sınırının düzensiz göç konusunda en hareketli bölge olduğu belirtilmiş (Carrera & Guild, 2010).

Aspida Operasyonu Ağustos 2012'de başlatılmış ilk aşaması 2013 yılının Şubat ayına kadar yürütülmüştür daha sonra Haziran 2013'e kadar uzatılmıştır. Meriç Nehri sınırında yürütülen bu operasyonla birlikte kara sınırında geçiş yapan düzensiz göçmen sayısı azalmıştır (Karaçay, 2017). Ayrıca bu dönemde Yunanistan hükümetinin kararıyla, Yunanistan-Türkiye kara sınırının en geçirgen kısmı boyunca çekilen 10,5 kilometrelik tel örgü de düzensiz geçişlerin önlenmesinde etkili olmuştur (Angeli vd., 2014). AB, tel örgüyü desteklemek için Yunanistan'a gözetleme teknolojileri ve özel donanımlı araçlar temin etmiştir (Ulusoy vd., 2019). Böylece Orestiada bölgesindeki çitin yanında sınırın gelişmiş kamera gözetim sistemleri ve donanımlı araçlarla gözetlenmesi bu bölgedeki düzensiz geçişleri azaltmıştır

(Vafiadis, 2018). Özetle, 2012 yılına kadar Yunanistan-Türkiye sınırında güvenlik odaklı politikalar artarken düzensiz göç de azalmıştır.

2015 yılında ise AB'ye yönelik göç hareketliliğinde Yunanistan, diğer üyelere göre bu durumdan daha fazla etkilenmiştir (Palagiannis, 2016). Nitekim 2015 yılı, kara ve deniz yoluyla toplam düzensiz geçişlerin en yüksek olduğu yıl olmuş ve 856.723 düzensiz göçmen deniz yoluyla, 4.907 düzensiz göçmen de kara yoluyla Yunanistan'a giriş yapmıştır (UNHCR, 2023). Ancak Yunanistan'a kara yolu ile geçişler Şekil 4.2.'de gösterildiği gibi en yüksek 2018 yılında gerçekleşmiştir. Bunun nedeni 2018 yılında deniz yoluyla Yunan adalarına ulaşan düzensiz göçmenlerin sınır dışı edilmelerini kolaylaştıracak yasanın çıkarılmasıdır. Düzensiz göçün Yunanistan kara sınırında artması nedeniyle özellikle Meriç Nehri etrafında alınan önlemler artırılmıştır. Kamera sistemleri ve gelişmiş iletişim sistemlerinin yanı sıra helikopterler ve Meriç Nehri'nde devriye gezen küçük tekne devriyelerinin sayısı artırılarak kara sınırı güçlendirilmeye çalışılmıştır (Topak, 2014).

Şekil 4.2. 2014-2023 Yılları Arasında Yunanistan Kara Sınırında Tespit Edilen Düzensiz Geçişler

Kaynak: UNHCR, 2023

2015 yılından sonra da Yunanistan'ın düzensiz göçle mücadele stratejilerini ve sınır güvenliğini göçün yoğunluğuna göre şekillendirdiği görülmektedir. Özellikle Türkiye ile ortak kara sınırında düzensiz göçün artması hem AB'de hem de Yunanistan tarafından endişe kaynağı olarak görülmüş ve bu bölgede katı güvenlik tedbirleri

alınmıştır. Örneğin Edirne civarında Yunanistan'a girdikten sonra anlaşma gereği Türkiye'ye iade edilen düzensiz göçmenlerin nasıl yakalandığı hakkında Türk yetkililer; FRONTEX'in uydular aracılığıyla sınırda gerçekleşen en küçük hareketi bile saptayabildiğini, böylece düzensiz göçmenlerin Yunanistan sınırlarına geçmeyi başarsalar da, yakalandıklarını belirtmiştir (Ün & Paydak, 2017). Sınırdaki güvenlik önlemlerinin etkinliğinin artırılması ile düzensiz göçmenlerin sınırları geçmeleri giderek zorlaşsa da 2022 yılının sadece Ağustos ayında yaklaşık 25.000 düzensiz göçmenin Yunanistan-Türkiye sınırından geçmeye çalıştığı Yunan bakan Takis Theodorikakos tarafından belirtilmiştir (Januzi, 2022). Ancak Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği verilerine göre 2022 yılında Yunanistan'ın tüm kara sınırlarından geçen düzensiz göçmen sayısı Şekil 4.2.'de de gösterildiği gibi 6.022 olarak açıklanmıştır (UNHCR, 2023). Bu durumda, 2022 yılının sadece Ağustos ayında Yunanistan-Türkiye sınırında tespit edilen düzensiz göçmen sayısının oldukça altında kalan bir seviyede Yunanistan'a geçiş gerçekleşmiştir. FRONTEX raporlarında da kara sınırlarının güçlendirilmesi ile birlikte Yunanistan'a düzensiz geçişlerin azaldığı belirtilmiştir (FRONTEX, 2022h).

Öte yandan Şekil 4.2.'de gösterildiği gibi, Yunanistan kara sınırında tespit edilen düzensiz göçmen sayısı 2021 yılına kadar azalma eğiliminde olmuştur. 2021 yılından sonraki artışlar ise 2018 ve 2019 yılındaki seviyelere ulaşmamıştır. Bu artışın en önemli nedenlerinden biri de AB'ye ulaşmaya çalışan düzensiz göçmen sayısının giderek artmaya devam etmesidir. Tablo 2.1.'de gösterildiği gibi AB'ye yönelik düzensiz göç 2019 yılında 141.846; 2020'de 126.423; 2021'de 200.101 ve 2022 yılında 331. 553 olarak kaydedilmiştir (FRONTEX, 2022h). Öte yandan Yunanistan'a deniz üzerinden geçiş yaparken tespit edilenlerin sayısı karadan geçiş yapmak isteyenlere göre her zaman daha fazla olmuştur. Sadece 2021 yılında 4.331 deniz üzerinden geçiş, 4.826 karadan geçiş tespit edilmiştir. Karadan geçenlerin sayısı ise özellikle 2018 yılından sonra önemli derece azalmıştır (UNHCR, 2023). Özetle, Yunanistan'ın kara sınırındaki güvenlik odaklı politikalar göç yönetiminde etkili olmuş ve düzensiz göçün önlenmesi için giderek daha çok önem kazanmıştır. Kara sınırlarının kontrol altında tutulması ve düzensiz göçün azaltılması, güvenlikleştirme perspektifinden değerlendirildiğinde, göç meselesinin bir güvenlik sorunu olarak algılanmasını kuvvetlendirmektedir. Bu durum, göçle ilgili konularda sınır güvenliğinin de öncelikli bir konu olarak ele alınmasını teşvik etmektedir.

4.3.2.2. Yunanistan'da Deniz Üzerinde Alınan Önlemlerin Düzensiz Göçe Etkisi

Bir önceki bölümde bahsedilen gelişmelerle Yunanistan'ın kara sınırları güçlendirilmiş ancak bu durum düzensiz göçmenleri başka göç rotalarına yönlendirmiştir. 2012 yılında Meriç Nehri sınır hattı, AB'ye en çok düzensiz geçişin gerçekleştiği sınır olmuştur. Afgan ve Suriyeli düzensiz göçmenlerin yoğunlukta olduğu bu sınırın kuzeyine inşa edilen tel örgü tamamlandıktan sonra FRONTEX'in yıllık yayınladığı risk analizleri belgelerinde göç rotasının Ege Denizi'ne kaydığı belirtilmiştir (FRONTEX, 2013). Ayrıca, 2014 yılından bu yana Türkiye üzerinden deniz yoluyla Yunanistan'a varmayı hedefleyen düzensiz göçmenlerin sayısı, kara sınırında tespit edilen sayılardan daha yüksek olmuştur (UNHCR, 2023).

Yunanistan'a deniz yoluyla geçişlerin artması, deniz rotaları üzerinde alınan tedbirlerin giderek katılaşmasına neden olmuştur. Örneğin, Yunanistan'a Ege Deniz'inden düzensiz geçişlerin giderek artması nedeniyle deniz üzerinde durdurma teknikleri ve kullanılan yöntemler sertleşmiş ve FRONTEX desteği ile birlikte Yunanistan sahil güvenlik birimlerinin denizde izleme faaliyetleri artırılmıştır. Sakız Adası çevresinde, Sisam ve Midilli Adaları'nda FRONTEX yoğun olarak faaliyet göstermiştir (Seydi, 2017). 2015 yılında Poseidon Operasyonu'nun alanı, düzensiz göçle mücadelede Yunanistan'ın Türkiye ile olan deniz sınırlarını ve Yunan adalarını kapsayacak şekilde belirlenmiştir. Sadece denizde devriye ve takip araçlarının artırılması konusunda değil aynı zamanda Yunan adalarındaki kayıt sürecini hızlandırmaya yardımcı olacak ve düzensiz göçmenlerin parmak izlerinin alınmasını sağlayacak personeller de görevlendirilmiştir (FRONTEX, 2015c). Böylece düzensiz göçmenler hakkında arama, bilgi alma ve parmak izi alma gibi işlemler hızlandırılarak AB veri tabanlarına güvenlik gerekçeli kayıtlar gerçekleştirilmiştir.

Öte yandan deniz yoluyla gerçekleşen düzensiz göçe ilişkin sınır pratiklerinin ampirik sonuçlarını elde etmek kolay değildir. Örneğin; Ege Denizi'nde Türkiye ve Yunanistan'ın deniz sınırının ayırt edici materyalliğinin tespiti, iki devletin kara sularının birbirine yakınlığı ve denizin sığlığı nedeniyle fiili günlük sınır pratiklerinin uygulanması kara sınırına kıyasla zorlaşmaktadır. Bu tür durumlar ortaya başka sonuçlar çıkarmış ve Yunanistan deniz üzerinde düzensiz göçü engellemek için mevcut yöntemleri yeterli bulmadığında geri itme politikasını uygulamaya başlamıştır (Karadağ, 2022). Göçmenleri karasularından uzaklaştırmak için kullanılan geri itme

uygulaması güvenlikleştirme yaklaşımının bir sonucu olarak görülmektedir. Geri itme uygulamalarını reddeden Yunanistan, sınır güvenliği politikalarını sıkılaştırdığını kabul etmektedir. Bu konuda Başbakan Kyriakos Mitsotakis; "Göçü yüzde 90 azalttık, sıkı ama adil bir politika izledik, kara ve deniz sınırlarımızı koruduk, denizin sınırları olduğunu kanıtladık ve bu sınırları da koruyabiliriz" (Stamouli, 2023) şeklinde açıklama yaparak deniz üzerinde kontrolün daha güç olduğunu, buna rağmen Yunanistan'ın deniz sınırlarını koruyabildiğini vurgulamıştır. 2016 yılındaki AB-Türkiye anlaşması üzerinde çalışmalara katılan Avusturyalı bir göç uzmanı olan Gerald Knaus ise "Açıkçası duvarlar göç akışlarını durdurdu ya da önemli ölçüde azalttı, ancak geri itmelerinde etkisi oldu, özellikle Yunanistan'ın durumundayken, yoğun göç hareketliliğine karşı denizde duvar inşa edemezsiniz" şeklinde açıklama yapmıştır (Stamouli, 2023). Dolayısıyla Yunanistan'ın kara sınırlarında aldığı tedbirlerin göçü azaltmada etkili olduğu, ancak deniz üzerinde benzer tedbirlerin alınamadığı için uluslararası hukuka ayrı geri itme gibi uygulamalarla göçün önlendiği ileri sürülmektedir.

Yunanistan'da güvenlikleştirilmiş politikaların en somut örneği olan tel örgü ve çelik duvar, düzensiz göçü önlemede etkili olduğu için deniz üzerinde de bir bariyer kurulması planlanmıştır. 2020 yılında Yunan Milli Savunma Bakanlığı çelik duvarın etkisine atıfta bulunarak 2.700 metre uzunluğundaki yüzer deniz bariyeri inşa edileceğini açıklamıştır (Smith, 2020). Dolayısıyla Yunanistan'da deniz bariyeri projesi ile birlikte, sınırlardaki fiziki tedbirler göçü engellemeye yönelik oluşturulan tüm siyasi aygıtların ve teknolojik altyapının bir temsili haline gelmiştir. Her ne kadar deniz bariyeri projesi sadece pilot uygulama aşamasında kalsa da bu fikir teknolojik ve fiziki araçların belirli şiddet mekanizmalarını nasıl meşrulaştırıldığını ya da nasıl şekillendiğini ortaya çıkarmaktadır. Çünkü düzensiz göçe karşı alınan bu tür önlemler durdurma ve geri itme uygulamalarının ılımlı ve orantısal bir parçasını oluşturmaktadır.

Öte yandan, AB, Yunanistan'a deniz sınırlarını güçlendirmek için daha çok FRONTEX ile destek vermekte ve bu kapsamda deniz devriye araçları, hızlı müdahale araçları ve göçmenleri kaydetmeye yardımcı olmak için personel eğitimleri vermektedir. Ayrıca insansız hava araçlarıyla deniz üzerinde kontroller yapılmaktadır (Karadağ, 2022). Ancak özellikle son dönemde devriye gezen araçlar yüksek seviyede teknoloji ile donatılarak istihbarat odaklı kullanılmaktadır. Operasyonlar için kullanılan çeşitli gemi ve hava birimleri giderek daha fazla ileri teknoloji ile

birleştirilmektedir (Topak, 2014). Sıkı gözetleme ve kontrol sistemleriyle düzensiz göç yollarının kullanılma oranı ve göçmen kaçakçılığı, insan ticareti gibi suç örgütlerinin sayısı düşürülmeye çalışılmaktadır.

Güvenlik odaklı politikalarla birlikte Yunanistan'a deniz yoluyla gerçekleşen düzensiz göç 2015 yılında en yüksek seviyeye ulaştıktan sonraki iki yıl azalma eğilimi göstermiştir. Daha sonraki yıllarda deniz yoluyla Yunanistan'a geçmek isteyen düzensiz göçmenlerin sayısı her ne kadar 2015 yılındaki seviyeye çıkmasa da dengeli bir şekilde artış veya azalma eğilimi içinde olmamıştır (FRONTEX, 2022h). Buna göre deniz yoluyla Yunanistan'a ulaşmak isteyen düzensiz göçmenleri tamamen önlemek mümkün görünmemektedir, ancak uygulamadaki politikaların düzensiz göçün azalmasında etkili olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.4. Türkiye ve Yunanistan'da Sınır Güvenliği Yetkilileriyle Yapılan Görüşmelerin Değerlendirilmesi

Bu bölümde Türkiye ve Yunanistan'da sınırlarda görev yapan toplam 20 kişiyle 2022 yılının Nisan-Ekim aralığında gerçekleştirilen derinlemesine mülakatlardan edinilen bilgiler yetkililerin deneyimleri üzerinden güvenlikleştirme yaklaşımının etkileri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Ayrıca, Aralık 2022'ye kadar güncel gelişmeleri takip etmek amacıyla ara görüşmeler devam etmiştir. Yunanistan'da 10 ve Türkiye'de de 10 sınır yetkilisi ile görüşülmüştür. Tezin odak noktası, AB'de göçün güvenlikleştirilmesinin sınır güvenliğini nasıl etkilediğini Türkiye ve Yunanistan örnekleri üzerinden ortaya çıkarmaktır. Bu nedenle, mülakatlar göçmen, mülteci, göçle ilgili idari birimler ya da bu alandaki sivil toplum kuruluşları ile gerçekleştirilmemiş, sadece sınırda görev yapan yetkililer mülakata dahil edilmiştir. Güvenlikleştirme yaklaşımı kapsamında, sınır güvenliği alanındaki gelişmeler bu yetkililerin ifadeleri üzerinden değerlendirilmiştir. Mülakatlar sırasında Türk ve Yunan yetkililere aynı yarı yapılandırılmış sorular sorulmuş, yetkililerin cevapları ve yaklaşımları gözlemlenmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden yetkililer mesleki kurallar nedeniyle isim, kurum gibi bilgilerin gizli tutulmasını talep etmişlerdir. Bu sebeple, görüşmelerden elde edilen bulgular genel değerlendirmeler olarak aktarılmıştır. Görüşmeye katılan yetkililerin görev süresi ve görev yerleri gibi bazı bilgiler çalışmada ek olarak sunulmuştur.

Sınırda çeşitli görevlerde bir yıldan yedi yıla kadar görev yapan 10 Yunan sınır yetkilisine "sınır güvenliğinde en faydalı buldukları uygulamalar" sorulduğunda katılımcıların çoğunluğu, sınırın ileri teknolojik araçlarla korunmasını ve sınıra çelik duvar örülmesini faydalı bulduklarını ifade etmişlerdir. Örneğin; Yunan sınır yetkilileri arasından Y2.

"Çelik duvar örülmesini faydalı buluyorum bütün sınır hattına örülmeli." şeklinde cevap vermiştir, Y4. ise;

"Çelik duvar örmek güvenliğimiz için doğru bir karardı… Duvar örülmeyen yerlerde caydırıcı silahların kullanılması gerekli." şeklinde cevap vermiştir. Sınırda görevleri güvenliği sağlamak olan yetkililerin, göçün güvenlikleştirilmesinin en somut örnekleri arasında yer alan fiziki tedbirleri desteklemesinin yanı sıra göçe karşı caydırıcı silahların kullanılması gerektiğini ifade ettiği görülmektedir. Yetkililerinin bu yaklaşımı da göçün güvenlikleştirilmesinin bir sonucudur. Öte yandan Yunan yetkililer arasından 10 katılımcıdan 3'ü AB ile ortak faaliyetleri, diğer ülkelerle iş birliği içinde çalışmayı etkili bulurken, sınırda AB'nin desteği ile yapılan gözetleme kulelerini, Birliğin tedarik ettiği özel donanımlı devriye araçlarını, kamera, sensör gibi teknolojik ekipmanlarını faydalı bulduğunu ifade edenler de çoğunlukta olmuştur.

Görüşmelerde Yunanistan'dan yetkililerin çoğu kendi ülke sınırlarını korurken aynı zamanda AB sınırlarını da koruduklarını sık sık vurgulamışlardır. Dolayısıyla AB'nin güvenlik odaklı yaklaşımının görüşme gerçekleştirilen Yunan sınır yetkilileri tarafından da benimsendiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların paylaşımları genel olarak AB ile sınır güvenliği alanında ortak söylem, değer ve uygulamaların benimsendiğini göstermektedir.

"Mesleki niteliklerinize uygun olarak, sınır kontrolleri ve sınır gözetimi için kullandığınız başlıca araçlar nelerdir?" sorusuna Yunanistan'dan 10 yetkilinin 6'sı cevap vermek istememiştir. Cevap vermeyenler arasından 1 yetkili sorunun özel bilgi niteliği taşıdığını ifade etmiştir. Cevap veren 4 yetkili ise genel olarak kamera, dron, veri kaydı için dijital sistemleri kullandığını ifade etmiştir. Ayrıca aralarında otomatik silah ve zırhlı araçlar kullandığını belirtenler de olmuştur.

"Düzensiz göçmenlerle ilgili sorunlar sizce nasıl çözülebilir?" sorusuna Yunanistan'dan katılımcılar cevap verirken göçü büyük sorun, ekonomik ve kültürel açıdan sorun olarak nitelendirerek göçü güvenlikleştiren terimler kullanmışlardır. Örneğin katılımcı Y10.

"... AB'nin de desteği önemli. Düzensiz göçün her açıdan ne kadar büyük bir sorun olduğunu sadece biz görmüyoruz bunun farkında olanlar da bizi desteklemeli çünkü biz sınırlarımızı güçlendirmek için elimizden geleni yapıyoruz." şeklinde cevap vermiştir. Katılımcının bu ifadeleri güvenlikleştirme yaklaşımına göre değerlendirildiğinde, düzensiz göç sorun olarak görülüp tehdit olarak nitelendirilmiş, güvenlik önlemlerinin artırılması ve sınırların güçlendirilmesi ile güvenlik vurugusu üzerinden AB'nin desteği üzerinde durulmuştur. Buna göre AB'nin güvenlikleştirme eğiliminin etkisiyle göçün sadece bir ülkenin sorunu olmadığı, ortak bir tehdit olarak algılandığı görülmektedir. Katılımcı Y10.'nun ifadelerinde göç olgusunun güvenlik söylemi içinde ele alındığı ve sınır güvenliği politikalarının bu söylemle güçlendirildiği görülmektedir. Katılımcı Y10. gibi düzensiz göçmenlerle ilgili sorunların Birlik üyeleri tarafından sadece Yunanistan'ın sorunu olarak görülmemesi gerektiğini belirten 4 yetkili, AB'nin bu konuda desteğinin de önemli olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Y4.

"Düzensiz göçmenleri sınırın gerisinde tutmak sorunları çözmüyor, bu konuda ülkemiz çok zor günler geçirdi. Bizi anlayan ve bize destek olan ülkelerin sayısının artmasını diliyoruz. AB birçok konuda bize destek oluyor daha çok destek görürsek şimdi yaşadığımız sorunları da aşacağımızı düşünüyorum." şeklinde cevap vererek AB'nin desteğinin önemini vurgulamış, güvenlik odaklı politikaların uygulanması konusunda AB'nin ne kadar etkili olduğuna da işaret etmiştir. Sadece 2 yetkili, düzensiz göçmenlerle ilgili sorunların kaynak ülkelerde çözülebileceğini ifade etmiş, diğerleri ise sınırlar güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Aralarında düzensiz göçmenlerinin geçişinin engellenmesi için her türlü tedbirin alınması gerektiğini, çelik duvarın uzatılması ve deniz sınırlarında radar sistemlerinin artırılmasını gerektiğini ifade edenler olmuştur.

"Yolcu belgelerini kontrol etmek", "araba/tren/gemi/uçak kontrolü", "düzensiz göçmenleri gözaltına almak", "ortak askeri tatbikat ve eğitimlere katılmak" gibi uygulamalardan hangisini daha caydırıcı buluyorsunuz?" sorusuna cevap veren Yunan katılımcıların tümü, uygulamaları caydırıcı bulduğunu ifade etmiştir. Düzensiz göçü önlemek için bu konuda sürekli bilgilerini yenilemeleri gerektiğini ve tatbikatları daha önemli bulduğunu belirtenler de olmuştur. Örneğin katılımcı Y8.

"Yasadışı geçiş yapmak isteyenleri önlemek için bu uygulamalar gerekli. Eğitimler ve operasyonlar mesleki yeteneklerimizi artırıyor. Yolcu belgeleri ve araç kontrolleri yapılıyor ve bunların uygulandığını bilmek bile bence caydırıcı." şeklinde

cevap vermiştir. Güvenlikleştirme yaklaşımına göre katılımcı Y8. bu tür uygulamaların güvenlik odaklı politikaların önemli bir bileşeni olduğunu vurgulamış, düzensiz geçişleri önlemek için alınan tedbirlerin uygulandığının bilinmesinin caydırıcılığı üzerinde durmuştur. Mesleki yeteneklerin artırılmasının ve operasyonların düzenlenmesinin güvenlik ihtiyacından kaynaklandığını vurgulayan katılımcıya göre günlük görevler, eğitimler ve operasyonlar bu güvenlik perspektifine göre şekillenmiştir.

"Sınır güvenliği alanına katkı sağlayacağını düşündüğünüz önerileriniz var mı?" sorusuna katılımcılar, daha çok sınır güvenliği alanına ayrılan bütçenin artırılmasının, çelik duvarın uzatılmasını, personel sayısının artırılmasının ve ileri teknolojili ekipmanların kullanımının yaygınlaşmasının katkı sağlayacağını belirtmiştir. Aralarından bir katılımcı, sınır güvenliğinde alınan tedbirler konusunda tek seslilik olması gerektiğini, AB'nin desteğinin önemli olduğunu ve üçüncü ülkelerin de sınır güvenliğinde kullanılan yöntemleri desteklemesi gerektiğini ifade etmiştir. Yunan katılımcılar genel olarak bu soruda sınır güvenliği alanında güvenlik odaklı politikaların katkı sağlayacağını belirtmiştir. Bu alanda bütçenin artırılarak sınırlarda fiziki engellerin artırılması gibi güvenlikleştirmenin etkisiyle yaygınlaşan uygulamaların geliştirilmesi yönünde cevaplar vermişlerdir.

Yunan yetkililer, "Sınır teknolojisi, sınır güvenliğini kontrol etmek için uygulanan yasalardan daha mı etkili?" sorusuna cevap verirken daha çok bu alandaki teknolojik gelişmelerin ve yasaların bir bütün olduğunu ifade etmişlerdir. Sınır güvenliği alanında geliştirilen teknolojinin yasalar tarafından desteklenmesinin önemli olduğunu ve her ikisinin de caydırıcı olması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu soruda yetkililerin, sınır güvenliğinde kullanılan teknolojinin ve yasaların bir arada caydırıcı bir etki yaratmasını beklediği görülmüştür. Özellikle göçle ilgili yasaların da caydırıcı olması gerektiğini vurgulamaları, göçün doğal bir insan hareketliliği olarak görülmediğini kanıtlar niteliktedir. Çünkü bu ifadeler göçün bir tehdit olarak algılandığını göstermektedir ve bu nedenle caydırıcı yasalara ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir. Öte yandan "Sınır güvenliğinin sağlanmasında teknolojinin gelişmesinin ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?" sorusuna cevap veren Yunan yetkililerinin çoğu, teknolojinin etkili olduğunu ve işlerini kolaylaştırdığını ifade etmiştir. Sınır güvenliği alanında geliştirilen teknoloji ile güvenliğin birbiriyle ilişkili olduğunu vurgulayanlar olmuştur. Genel olarak sınır güvenliği alanındaki teknolojik yeniliklerin ve gelişmelerin etkili bir sınır yönetimi için gerekli olduğundan daha çok zorunlu ve

kaçınılmaz olduğu algısının yetkililer arasında yaygın bir görüş olduğu gözlemlenmiştir.

Yunan katılımcılar "Karadaki düzensiz göçü önlemenin en etkili yolu nedir?" sorusuna güvenlikleştirilmiş politikaların sınır güvenliğine yansıyan en somut örnekleri üzerinden yanıtlar vermiştir. Yunan yetkililer arasından Y4.

"Sınırları geçilmez hale getirmek için duvar örmek faydalı. Bunun yanında gözetleme kuleleri ve bu işi yapanların sayısı artırılmalı." şeklinde cevap vermiştir. Buna göre çelik duvarın ve gözetleme kulelerinin kara sınırlarında etkili olduğunu ifade edenlerin yanı sıra, personel sayısının artırılmasını ve sınırın tamamen kapatılmasının etkili olacağını belirten yetkililerin olduğu görülmektedir. 10 yetkiliden 9'u sınırdaki fiziki tedbirleri ve teknolojik gelişmeleri etkili bulurken, 2 katılımcı de özellikle düzensiz göçün önlenmesi konusunda fikir farklılıklarının olmaması gerektiğini böylece sorunların daha hızlı çözüleceğini ifade etmiştir.

"Denize kurulan bariyeri duydunuz mu?" sorusuna Yunan sınır yetkililerinin çoğu bu konuda bilgisi olduğunu ancak uygulanması zor bir proje olduğunu belirterek cevap vermiştir. Bu proje uygulamaya geçirilirse, çelik duvar gibi etkili olacağını vurgulayan katılımcılar olmuştur. "FRONTEX sınır güvenliğini nasıl destekliyor?" sorusuna Yunan sınır yetkililerinin çoğu FRONTEX'in diğer Birlik üyesi ülkelerdeki meslektaşlarıyla etkili iletişim kurmasını sağladığını, personel ve ekipman desteği ile sınır güvenliğini desteklediğini ifade etmiştir. AB'nin Yunanistan'ın sınırlarının güçlendirilmesi için verdiği desteği önemli ve gerekli bulan katılımcılar, bu durumu sorumluluk paylaşımından daha çok bir zorunluluk olarak tanımlamıştır. Görüşme gerçekleştirilen yetkililer, karada olduğu gibi deniz sınırlarının da fiziki tedbirlerle korunmasına sıcak bakmakta, ayrıca FRONTEX'in desteğini de önemsemektedirler.

Yunan sınır yetkilileri ile gerçekleştirilen mülakatlar genel olarak değerlendirildiğinde verilen cevapların, AB'de göçün güvenlikleştirilme sürecindeki söylemlerle paralellik gösterdiği görülmüştür. Sınır güvenliğinde katı tedbirleri ve caydırıcı uygulamaları etkili bulan katılımcıların, göçle ilgili sorunların temel nedenlere odaklanmak yerine, belirli olağanüstü eylemlere duyulan ihtiyacı meşru gördükleri gözlemlenmiştir. Sonuç olarak; AB'nin güvenlikleştirme eğilimi, Yunanistan'ın sınırlarını güçlendirme aşamasında fiziki tedbirlere, teknolojik gelişmelere ve caydırıcı uygulamalara ağırlık verilmesine neden olmuştur. Yunan sınır yetkilileri de bu alanlara ağrılık verildiğini destekleyen nitelikte cevaplar vermiştir. Ayrıca yetkililerin hem Yunan sınırlarını hem de AB'nin güvenliğini koruduklarını

ifade etmesi, AB'nin politikalarına göre hareket edildiğini işaret etmektedir. Görüşme gerçekleştirilen yetkililerin AB'nin destek verdiği alanları ve göçün önlenmesi için her türlü tedbirin alınması gerektiğini belirtmeleri, AB'nin Yunanistan'da güvenlik odaklı politikaların yürütülmesi için uygun zemin oluşturduğunu göstermektedir.

Türkiye sınırlarında görev yapan yetkililerle gerçekleştirilen mülakatlarda da Türkiye'deki sınırlarda Yunanistan'daki tedbirlere benzer şekilde gelişmeler yaşandığı görülmüştür. Sınırda bir yıldan beş yıla kadar görev yapan 10 Türk sınır yetkilisinin çoğu "sınır güvenliğinde en faydalı uygulamaların"; gelişmiş gözetleme araçları, zırhlı devriye araçları, beton duvar ve çit gibi fiziki tedbirler olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca aralarında tel örgüyü caydırıcı bulmadığını sınır güvenliğinde daha sert tedbirler alınması gerektiğini ifade edenler de olmuştur. Örneğin T9. sınır güvenliğinde en faydalı bulduğu uygulamalara

"Sınıra duvar örülmesi faydalı buluyorum ama daha yüksek duvar örülmeli bu daha çok işe yarar…" şeklinde cevap vermiştir. Buna göre katılımcının sınır güvenliğinin duvar gibi fiziksel engellerle güçlendirilmesi gerektiğini savunması göçün tehdit olarak algılandığı görüşünü yansıtmaktadır. Sınır hattının sürekli gözetilmesi konusunda hemfikir olan Türk yetkililer devriyeye çıkmayı ve gözetleme kulelerini de etkili bulmaktadır. "Mesleki niteliklerinize göre sınır kontrolleri ve gözetimi için kullandığınız başlıca araçlar nelerdir?" sorusuna yanıt veren Türk katılımcıların çoğu, uzun menzilli kameralar, termal kameralar gibi ileri teknolojiye sahip araçları kullandıklarını belirtmiştir.

"Düzensiz göçmenlerle ilgili sorunlar sizce nasıl çözülebilir?" sorusuna cevap verirken Türk sınır yetkililerinin çoğu düzensiz göçü engellemek için duvar örmenin bu alandaki sorunları çözeceğini belirtmiştir. Ancak duvarın teknolojik ekipmanlarla güçlendirilmesi gerektiğini ifade edenler de çoğunlukta olmuştur. Ayrıca 10 yetkiliden 2'si düzensiz göçmenlere ilişkin politikaların ülke çıkarlarına göre belirlenmesi gerektiğini ve göçmenlere daha iyi koşullarda insani şartlar sağlanırsa sorunların çözüleceğini ifade etmiştir. Diğer yetkililer düzensiz göçe karşı caydırıcı tedbirlerin alınmasını, düzensiz göçmenlerin sınır dışı edilmesini savunmuştur. Buna göre Türk yetkililerinin çoğunluğunun sınır dışı etme ve caydırıcı tedbirleri savunması, güvenlikleştirme söyleminin yaygınlaştığını ve göçün önlenmesi gereken bir tehdit olarak görüldüğünü gösterir niteliktedir.

"Yolcu belgelerini kontrol etmek", "araba/tren/gemi/uçak kontrolü", "düzensiz göçmenleri gözaltına almak", "ortak askeri tatbikat ve eğitimlere katılmak" gibi

uygulamalardan hangisini daha caydırıcı buluyorsunuz? sorusuna cevap veren Türk yetkililer de Yunan yetkililer gibi bütün uygulamaları caydırıcı bulduğunu belirtmiştir. Ancak, aralarından birkaçı özellikle düzensiz göçmenlerin gözaltına alınarak sınır dışı edilmesinin daha caydırıcı olduğunu ifade etmiştir.

Türk sınır yetkilileri arasında "Sınır güvenliği alanına katkı sağlayacağını düşündüğünüz önerileriniz var mı?" sorusuna modüler beton duvarın uzatılması ve iki sıra halinde paralel şekilde örülmesi gerektiğini vurgulayarak cevap verenler olmuştur. Katılımcılardan T6. bu soruya;

"Tüm sınırlarımız tel örgüler ve duvarlarla örülü olmalı, geçişler belli kilometreler aralığında sıklaştırılan sınır kapılarından sağlanmalı." şeklinde cevap vermiştir. Türk yetkilinin, sınır hattı boyunca duvar ya da tel örgü çekilerek önlem alınması gerektiğini ifade etmesi, göçün doğal akışına aykırı bir uygulamayı normal gördüğünü gösterir niteliktedir. Genel olarak Türk yetkililerin çoğu, teknolojik aletlerinin kullanımının, personel sayısının artırılmasının ve duvarın aşılmaz hale getirilmesinin sınır güvenliğine katkı sağlayacağını ifade etmiştir. 10 yetkiliden biri sınır güvenliğinde tedbirlerin artırılmasından yana olduğunu ancak bu tedbirlerin göçmenlere zarar vermemesine dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Dolayısıyla göçün güvenlikleştirilmesinin sınır güvenliğindeki etkileri Türk sınır yetkilileri tarafından da kabul edilmiş ve sadece göçü önlemeye yönelik tedbirlerin sınır güvenliğine katkı sağlayacağı ifade edilmiştir.

"Sınır teknolojisi, sınır güvenliğini kontrol etmek için uygulanan yasalardan daha mı etkili?" sorusuna cevap veren 10 Türk sınır yetkilisinden 5'i sınır güvenliği alanında teknolojik gelişmeleri daha etkili bulduğunu ifade etmiştir, 3'ü ise hem yasaların hem de teknolojik gelişmelerin caydırıcı olması gerektiğini belirtmiştir. Bu alanda yasaları etkili bulan 2 yetkili sınırdan geçiş prosedürlerinin artırılması gerektiğini de ifade etmiştir.

"Sizce karada düzensiz göçü önlemenin en etkili yolu nedir?" sorusuna Türk sınır yetkililerin çoğu personel sayısının artırılarak, duvar örülerek, teknolojik ekipmanlar, sensör, radar ve insansız hava araçlarının kullanımının yaygınlaşması ile düzensiz göçün önleneceğini ifade etmiştir. Ayrıca bu alanda caydırıcı cezalar ve sınır dışı etme gibi uygulamaların olması gerektiğini belirtenler de olmuştur. Türk yetkililer arasından T9. bu soruya "Duvar örmek ve duvarı da tırmanamayacakları şeylerle donatmak gerekir." şeklinde cevap vermiştir. Katılımcı T5. ise "... tespit edilen düzensiz göçmenlerin derhal sınır dışı edilmesi." şeklinde cevap vermiştir.

Türk yetkililerden "Deniz yoluyla gerçekleşen düzensiz göçü önlemek için nasıl uygulamalar var?" sorusuna cevap verenler genellikle deniz sınırlarında radar ve deniz devriye araçlarının yaygın olarak kullandığını ifade etmiştir. İnsansız hava araçlarının kullanımının ve bu alanda haberleşmenin önemli olduğunu belirtenler olmuştur.

"AB kurumları Türkiye'de sınır güvenliği alanını destekliyor mu?" sorusuna cevap veren Türk sınır yetkililerinden 2'si bu konuda bilgisi olmadığını ifade etmiştir, 3'ü ise AB'nin Türkiye'yi desteklemediğini, aksine düzensiz göçmenlerin Türkiye'de kalması için destek verdiğini belirtmiştir. Diğer katılımcılar ise AB tarafından finanse edilen gözetleme kulelerinin, zırhlı araçların ve teknolojik aletlerin sınır güvenliğinde kullanıldığını ifade etmiştir. Ayrıca yetkililer arasında Türkiye'nin büyük göç dalgalarına hazırlıklı olursa AB'ye geçişlerin de azalacağı, bu nedenle AB'nin Türkiye'yi desteklediğini ifade eden de olmuştur.

Mülakatlar gerçekleştirilirken hem Türk hem de Yunan yetkililer; sınır güvenliğindeki tedbirlerle özellikle düzensiz göçün önlendiğini, beklenen seviyede olmasa da azaltıldığını sık sık dile getirmiştir. Dolayısıyla mülakatlardan edinilen veriler de her iki ülkenin sınır güvenliğindeki tedbirlerin AB'ye yönelik göçün azaltılmasında etkili olduğu bulgusunu desteklemektedir. Mülakatlardan edinilen bir başka bulgu ise, görüşme gerçekleştirilen Türk ve Yunan sınır yetkililerinin duvar örerek önlem almak ve sınırları kapatmak gibi göçün güvenlikleştirilmesi ile son dönemde hız kazanmış ve yaygınlaşmış uygulamaları desteklediği yönündedir. Nitekim her iki ülkede de sınır yetkilileri göçü sorun olarak nitelendirmekte ve göçü mücadele edilmesi gereken bir mesele olarak görmektedir. Özellikle Yunan sınır yetkilileri göçle ilgili sorunları çözmek için AB'nin desteğinin ne kadar önemli olduğunu sık sık vurgulamıştır. Yunan yetkililer Türk yetkililerden farklı olarak cevap verdikleri sorularda kendilerini sadece Yunanistan'a karşı sorumlu değil aynı zamanda AB'nin güvenliğini de sağlamakla sorumlu olduklarını ifade etmiştir.

5. SONUÇ

Bu tezin temel amacı kapsamında, AB içinde en çok tartışılan politika konularından biri olan göç olgusu, Kopenhag Okulu'nun geliştirdiği güvenlikleştirme teorisi çerçevesinde ele alınmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde göç olgusunun ve güvenlik kavramının tanımına yer verilirken araştırmanın temel konusu içinde yer alan kavramlara da değinilmiştir. Güvenlik kavramındaki dönüşüm ve göçün güvenlik alanına taşınması araştırmanın teorik çerçevesini oluşturan Kopenhag Okulu kapsamında ele alınmıştır.

Göçün güvenlikleştirilme süreci, tarihsel süreçte AB anlaşma ve zirvelerinin incelenmesiyle ortaya konmuştur. Ayrıca, AB kurumlarının resmi açıklamaları ve belgeleri ile siyasi elitlerin açıklamaları değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler sonucunda, güvenlikleştirici aktör olarak AB kurumlarının resmi açıklamalarında ve siyasi elitlerin söylemlerinde göçle ilgili konularda güvenlik endişesine neden olan terimler kullandıkları görülmüştür. Söylem yoluyla güvenlik endişesini şiddetlendiren AB kurumları ve siyasi elitler, göçle ilgili olağanüstü politika önlemlerini meşrulaştırmışlardır. Bu durum, AB'nin sınır güvenliği politikalarına yansımış ve Birliğin sınır güvenliği tedbirleri giderek sıkılaşmıştır. AB'de sınır güvenliği alanında geliştirilen teknoloji, sınırda yetkili personel sayısının artırılması, düzensiz göç nedeniyle üye ülkelerin sınırlarında yükselen duvarlar ve artan fiziki tedbirler, göçün güvenlikleştirilmesinin bir sonucudur.

Bu bağlamda tezdeki birinci önemli bulgu, AB'de göç politikasının gelişim sürecinde düzensiz göçle mücadele ve katı sınır kontrollerine daha yoğun bir şekilde odaklanılmış olmasıdır. Söz edimi yoluyla AB'de, sınır güvenliğindeki katı tedbirler kaçınılmaz bir durum olarak gösterilmektedir. Çalışmada AB'nin, Ukrayna'daki olaylar neticesinde AB'ye sığınan Ukraynalılara yönelik tutumu değerlendirilmiş ve AB'nin sınır güvenliğinde katı tedbirleri tercih ettiği görülmüştür. AB'nin göçü yönetebilme kapasitesine sahip olduğu ancak göçü güvenlik gündemine taşıyarak sınır

güvenliğinde katı tedbirleri desteklediği ortaya çıkmıştır. Ayrıca, kuruluş amaçları kapsamında AB'nin göç politikasını yasal göç ve entegrasyon konuları üzerine inşa etmesi beklenirken, Birliğin göçle ilgili güvenlik odaklı politikalara ağırlık vermesi, göçün güvenlikleştirilme sürecini hızlandırmıştır.

AB'nin güvenlikleştirme yaklaşımının sınır güvenliğindeki etkileri ise örnek iki ülke üzerinden detaylı bir şekilde incelenmiştir. Türkiye ve Yunanistan, AB'nin göç yönetimi sürecinde önemli ülkeler arasında yer almaktadır ve özellikle 2015 sonrası dönemde iki ülkede de sınır güvenliğini ilgilendiren dikkat çekici gelişmeler yaşanmıştır. Çalışmada, ele alınan örnek ülkeler Türkiye ve Yunanistan'a odaklanmadan önce, AB genelinde güvenlikleştirme eğilimi çerçevesinde üye ülkelerin ulusal düzeyde aldığı sınır güvenliği tedbirleri de araştırılmış ve AB'nin üyelere bu alanda sağladığı destekler incelenmiştir. Üyelerin sınırlarında güvenlikleştirme yaklaşımının etkisiyle benzer tedbirler aldığı görülmüştür. AB ise bu tedbirler arasından tel örgü, çit ya da duvar gibi fiziki tedbirleri açıkça desteklemese de üyelere sınır güvenliğinde mali ve teknik destek, personel ve eğitim desteği vererek, ayrıca operasyonel faaliyetler düzenleyerek sınır güvenliğinin artırılmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca AB kurumları arasında sınır güvenliğinde ön plana çıkan EUROSUR ve FRONTEX'in faaliyetleri AB'nin güvenlikleştirme eğilimi kapsamında incelenmiş, bu tür kurumların sınırlarda güvenlik odaklı politikaların uygulanması için AB tarafından bir araç haline getirildiği görülmüştür.

Öte yandan çalışmada, AB'nin göç yönetimi ve sınır güvenliği politikalarında güvenlik odaklı tutumu eleştirilse de bu tutumundan vazgeçmediği görülmüştür. Kısaca, güvenlik odaklı politikalarla ilgili AB'ye yönelik hem olumlu hem de olumsuz eleştiriler incelenmiş, çalışmada ilgili haber başlıkları ve açıklamalara yer verilerek güvenlik odaklı politikaların sürdürüldüğü görülmüştür.

Tezin ikinci önemli bulgusu ise, AB'nin Türkiye ve Yunanistan'a mali, teknik, eğitim ve ekipman desteği sağlayarak, bu ülkelerde güvenlik odaklı politikaların oluşturulmasına zemin hazırlamasıdır. Ayrıca AB, iş birliği ve anlaşmalarla da bu politikaların zeminini güçlendirmektedir. Bu çerçevede her iki ülkede de benzer sınır güvenliği uygulamaları ortaya çıkmıştır. AB'de göçün bir güvenlik tehdidi olarak algılanıp araçsallaştırıldığı ve göçle ilgili sorunların Türkiye ve Yunanistan'daki sınır güvenliğindeki gelişmeler ile çözülmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir.

Bu bulgular, tezde ikinci bir araştırma yöntemi olarak kullanılan derinlemesine mülakatlardan edinilen bilgilerle de desteklenmiştir. Türkiye ve Yunanistan'da

sınırlarda görev yapan toplam 20 yetkiliyle Nisan-Ekim 2022 aralığında gerçekleştirilen bu görüşmelerde, yetkililerin deneyimleri üzerinden güvenlikleştirme yaklaşımının etkileri değerlendirilmiştir. Mülakatlar sonucunda her iki ülkede de sınır görevinde bulunan yetkililerin göç konusunda ortak fikirlere sahip olduğu, güvenlik odaklı sınır uygulamalarına olumlu baktıkları gözlemlenmiştir. Diğer bir ifadeyle, AB'de göçün bir güvenlik tehdidi olduğu algısı yaygınlaştıkça, sınırlarda alınan olağanüstü ve acil güvenlik önlemleri sınır yetkilileri açısından kabul edilebilir ve olağan hale gelmiştir.

Sınır güvenliği alanında tezde konu edilen örnek iki ülkede fiziki tedbirler ve sınır kontrolleri; araştırmamıza katılan Türk ve Yunan sınır yetkililerinin ifadelerine göre güvenlik odaklı politikalarda temel rol oynamaktadır. Fiziki tedbirlerin sınır kontrolünün sağlanmasında etkili olduğunu mülakat sorularına verdikleri cevaplarda sık sık vurgulamışlardır. Yunanistan'da çelik duvar inşasına AB finansman sağlamasa da Yunan görevliler çelik duvarın dijital sistemlerle güçlendirilmesi konusunda AB'den destek aldıklarını, FRONTEX ekiplerinden alınan eğitimlerin, ekipman ve araç desteğinin sınır güvenliğine önemli katkısı olduğunu ifade etmiştir. Türk görevliler modüler beton duvarın aşılmaz hale getirilmesi için her türlü tedbirin alınması gerektiğini savunurken, AB'nin devriye araçları ve gözetleme kulelerinin inşasına destek verdiğini ifade etmiştir. AB'nin örnek ülkelere verdiği bu destek güvenlikleştirme eğiliminin etkilerinin sınırda alınan tedbirlere bir yansıması olarak kabul edilmektedir. Çünkü AB'de göç güvenlik tehdidi olarak görüldüğü için AB'nin bu alandaki desteği örnek ülkelerde fiziki tedbirler ve daha sıkı sınır kontrollerinin uygulanmasına zemin oluşturmakta her iki ülkeyi de bu tür tedbirlerin alınması konusunda teşvik etmektedir. Dolayısıyla her iki ülkede de duvar ve gözetleme kulesi gibi benzer fiziki tedbirler sınırların güçlendirilmesinde kullanılmıştır.

Güvenlikleştirme yaklaşımı kapsamında AB'nin operasyonel iş birliği ve desteği Yunan sınır yetkilileri tarafından özellikle düzensiz göçle mücadelede FRONTEX'in önemi dile getirilerek vurgulanmıştır. Yunanistan'ın sınır güvenliğini sağlandığı takdirde AB'nin de güvenliğinin sağlanacağını vurgulayan Yunan yetkililer FRONTEX'in eğitim, ekipman ve personel desteği vererek, Yunanistan'ı kapsayan operasyonlar düzenleyerek sınır güvenliğinde etkili olduğunu ifade etmiştir. Bu destek ve anlayış çerçevesinde Yunan sınır yetkilileri sınır hattında sorumluluklarını yerine getirirken sadece Yunanistan'ın değil aynı zamanda AB'nin güvenliğinden de sorumlu

olduklarını belirtmiştir. Dolayısıyla AB'nin operasyonel iş biriliği ve destekleri ile Yunan görevlilerinin AB'nin güvenlik odaklı politikalarını benimsediği söylenebilir.

Türk sınır yetkililerinin ise bir kısmı AB'nin Türkiye'deki sınır güvenliğini desteklediğini ifade ederken bir kısmı da bu konuda bilgisi olmadığını belirtmiştir. Ancak Türk sınır yetkililerinin destek ve teşviklere bakış açısı diğer sorular üzerinden analiz edildiğinde AB'nin Türkiye ile anlaşma ve iş birliği yaparak Türkiye'de belirli politika değişikliklerini teşvik ettiği görülmüştür. Bu bağlamda Türkiye sınır güvenliğinde belirli standartları karşıladığı takdirde AB ile iş birlikleri artmaktadır ve bu iş birlikleri Türk sınır yetkilileri tarafından da benimsenmiştir. Kısaca AB'nin anlaşma ve işbirliği ile Türkiye'ye verdiği destek sınır güvenliği politikalarını ve yetkililerin de güvenlik tedbirlerine yaklaşımını etkilemiştir. Örneğin; AB destekli projeler kapsamında Türkiye'de Kara Kuvvetleri Komutanlığı bünyesindeki sınır birliklerinde görevli personele sınır gözetim, kontrol ve mevzuat eğitimlerinin verilmesi Türk yetkililerin sınır güvenliği politikalarına yaklaşımını doğrudan etkilerken, AB'nin Türkiye'ye anlaşmalarla zırhlı keşif gözetleme araçları tedarik etmesi de Türkiye'deki sınır güvenliği tedbirlerinin AB'den etkilediğini gösterir niteliktedir. Kısaca AB, Türkiye ve Yunanistan ile anlaşma ve iş birliği yaparak bu ülkelerin güvenlik kapasitesini artırırken bir taraftan da bu iş birlikleri ile ülkeler, güvenlik politikalarını AB'ye göre geliştirmektedir.

Teknolojik altyapı ve istihbarat paylaşımı kapsamında her iki ülkede de sınır güvenliği alanında teknolojinin ön planda olduğu görülmektedir. AB'nin Türkiye ve Yunanistan'a teknolojik altyapı konusunda destek sağladığı mülakata katılan sınır yetkilileri tarafından ifade edilmiştir. Böylece sınır güvenliği politikalarının örnek ülkelerde AB tarafından güçlendirildiği ve her iki ülkenin de teknoloji alanında belirli standartlara ulaştığı görülmektedir. İstihbarat ve haberleşme ağı ile ilgili AB ile ortak veri tabanları kullanıldığı, bilgilerin AB ile paylaşıldığı Yunan katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Yunanistan'ın AB ile güvenlikle ilgili istihbaratı etkili bir şekilde paylaşması Yunanistan'ın güvenlik odaklı politikalarını güçlendirmek ve geliştirmek adına önemli bir teşvik kaynağı olmuştur. Türk yetkililer arasından da AB ile karşılıklı verilerin paylaşıldığını ve özellikle düzensiz göçün önlenmesi için kayıtların paylaşıldığını ifade edenler olmuştur. Dolaysıyla AB'nin Türkiye ile istihbarat paylaşımı Türkiye'nin güvenlik kapasitesini etkilemekte, aynı zamanda AB ile entegre bir güvenlik ağı oluşturarak daha etkili bir mücadele imkanı sunduğu algısını ortaya

çıkarmaktadır. Bu iş birliği her iki ülkede de AB ile dayanışmayı güçlendirmekte ve ortak bir güvenlik perspektifi oluşturmaktadır.

Politik retorik ve sınır güvenliği algısı kapsamında, AB'de açıklamalar ve politik söylemlerle göçün güvenlikleştirilmesini destekleyen bir retorik oluşturulduğu, bu çerçevede sınır güvenliği politikalarında daha sıkı tedbirler alınması yönünde bir algı ortaya çıkarıldığı görülmektedir. Sınırların kapatılması, güçlendirilmesi konusunda Türkiye ve Yunanistan'ın benzer nitelikte tedbirler aldığını Türk ve Yunan sınır yetkilileri mülakat sorunlarına verdikleri cevaplarda yansıtmıştır. Türkiye ve Yunanistan, benzer nitelikteki sınır güvenliği tedbirlerini savunan bir yaklaşımı benimsemekte ve bu konuda ortak bir perspektifi paylaşmaktadır. Sınır görevlilerinin mesleki sorumluluklarının gerektirdiği güvenlik anlayışının yanı sıra göçün bir tehdit unusu olarak görülmesi nedeniyle ortaya çıkan güvenlik tedbirlerine yaklaşımları aynıdır. Diğer bir ifadeyle göçün yoğunluğu ve hareketliliği, sınır güvenliği açısından potansiyel bir risk olarak algılandığı için daha sıkı önlemlerin alınması yönünde cevaplar vermişlerdir. Örneğin Yunanistan yoğun göç hareketliliği nedeniyle kara sınırlarına çelik duvar inşa etmiş, Yunan görevliler de göçe karşı çelik duvarın etkili bir çözüm olduğunu sık sık dile getirmiştir. Türk sınır görevlileri de Türkiye sınırlarına örülen modüler beton duvarı iyi bir gelişme olarak değerlendirmekte, duvarların daha da yükseltimesi ve teknolojik sistemlerle donatılarak aşılamaz hale getirilmesini beklemektedirler. Ayrıca Türk sınır görevlileri arasında sınırın aşılmaması için her türlü caydırıcı unsurun sınırda kullanılması gerektiğini ifade edenler de olmuştur. Kısaca sınır güvenliği politikalarındaki benzerlikler, Türkiye ve Yunanistan'ın güvenlik çıkarlarına odaklanmış bir şekilde hareket ettiğini göstermektedir. AB içindeki güvenlikleştirilmiş retorik, sınırların güçlendirilmesi ve göçle ilgili risklerin minimize edilmesi amacıyla ortak bir çabaya dönüşmüş ve bu durum örnek ülkeler üzerinden açıkça görülmektedir. Nitekim, Türk ve Yunan sınır görevlilerinin benzer nitelikteki politika savunuları, AB'nin genel göç yönetimi stratejilerine her iki ülkenin de etkili bir şekilde entegre olduğunu işaret etmektedir.

Öte yandan araştırma kapsamında ulaşılan veriler, AB'nin göçü güvenlikleştirme eğiliminin AB'ye yönelik göçün azalmasında etkili olduğunu göstermektedir. Her ne kadar tezde konu edilen bazı dönemlerde sınırlardan geçişi etkileyen farklı faktörlerin etkisiyle düzenli bir azalma oranı görülmese de genel olarak sınır güvenliğindeki katı tedbirler göçün yönetilmesinde etkili olmuştur. Örnek ülkelerde mülakata katılan yetkililer de katı tedbirlerin sınır geçişlerini azalttığını ifade

etmişler, böylece tez çalışmasında yetkililerin ifadeleriyle AB'ye yönelik göçün azaldığı desteklenmiştir.

Bu çalışmada AB'de göçün güvenlikleştirilmesinin sınır güvenliğine olan etkileri değerlendirilirken, sınır politikalarının daha dengeli ve insani bir yaklaşımla ele alınması gerektiği ortaya çıkmıştır. Türkiye ve Yunanistan örnekleri üzerinden yapılan analizler ışığında, sınır güvenliği politikalarının fiziksel ve teknolojik önlemlerle desteklenmesi, ancak bu önlemlerin belirli standartlara uygun olması; sınır yönetiminin sadece caydırıcılık üzerine kurulmaması gerektiği; AB'nin iş birliği yaptığı ülkelerle göçün temel nedenlerini ele alarak sınırdaki tedbirleri geliştirmesi gerektiği, sınır güvenliği politikalarının hem güvenlik ihtiyacını hem de göçün doğal bir hak olduğu algısı ile dengeli bir şekilde tasarlanması gerektiği çalışmanın önemli çıkarımları arasında yer almaktadır.

Son olarak, tez çalışmasında göç konusunun güvenlikle ilişkilendirilmesinin ve söylemlerin içeriğinin nasıl şekillendiğinin önemi ortaya çıkmaktadır. Çalışmada elde edilen bulgular, AB'nin göç yönetiminde yumuşak güç stratejilerinin incelenmesini konu edinen diğer çalışmalara yön verecek niteliktedir. Tezde elde edilen bulgular kapsamında başka çalışmalarda AB'nin güvenlikleştirme yaklaşımının sınır güvenliğine etkileri üzerinden ekonomik, kültürel, siyasal, toplumsal alanlardaki etkileri araştırılabilir. Ayrıca göçün güvenlikleştirilmesi kapsamında tezin sınırlılıkları gereği sadece sınır güvenliği konusuna odaklanıldığı için insan ve göçmen güvenliğinin sağlanması konusunda bu tezdeki bulgular yol gösterici olabilir.

KAYNAKÇA

Abay, Ö. F. (2018). Türkiye'de Sınır Yönetimi. *İdarecinin Sesi Dergisi,* (185), 30-32. http://www.tid.web.tr/kurumlar/tid.web.tr/tid/İdarecinin%20Sesi/185/omer_faruk_abay.pdf

Adamson, F. B. (2006). Crossing Borders: International Migration and National Security.*International Security, 31*(1), 165–199. https://doi.org/10.1162/isec.2006.31.1.165

Adamson, F., & Greenhill, K. (2021, Aralık). People. İçinde M. Leonard (Ed.), *The Power Atlas: Seven Backgrounds of a Networked World* (ss.85-105). European Council of Foreign Relations and Mercator Stiftung. https://ecfr.eu/wp-content/uploads/power-atlas.pdf

Akdemir, E. (2009). 11 Eylül 2001, 11 Mart 2004 ve 7 Temmuz 2005 Terörist Saldırılarının Ardından İslam'ın Avrupa'da Algılanışı. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 8*(1), 1-26. https://doi.org/10.1501/Avraras_0000000060

Akkayan, T. (2023). *Göç ve Değişim*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları. (Orijinal çalışma 1979'da yayımlandı). DOI :10.26650/AB/SS49.2022.078

Akkerman, M. (2018). *Expanding The Fortress: The policies, the profiteers and the people shaped by EU's border externalisation programme* (Online Report). N. Buxton, & W. de Vries (Eds.), The Transnational Institute (TNI). https://www.tni.org/files/publication-downloads/expanding_the_fortress_-_1.6_may_11.pdf

Akkerman, M. (2019, 05 Kasım). *The business of building walls.* (Online Report). N. Buxton, & N. N. Bhriain (Eds.), The Transnational Institute (TNI). https://www.tni.org/en/publication/the-business-of-building-walls

Akkerman, M., Bhriain, N.N., & Valeske, J. (2023, 14 Haziran). *How the EU has used the war in Ukraine to expand its border regime.* The Transnational Institute (TNI). https://www.tni.org/en/article/how-the-eu-has-used-the-war-in-ukraine-to-expand-its-border-regime

Angeli, D., Triandafyllidou, A., & Dimitriadi, A. (2014, Ekim). Assessing the cost-effectiveness of irregular migration control policies in Greece. *Midas Policy Paper*. 1-16. https://hdl.handle.net/1814/33331

Apan, A. (2018). Türkiye'de ve Avrupa'da Düzensiz Göç Gerçeği: Türk Göç Politikasının Evrimi. *Türk İdare Dergisi,* (486), 11-46.

https://www.researchgate.net/publication/351366489_TURKIYE'DE_VE_AVRUPA'DA_DUZENSIZ_GOC_GERCEGI_TURK_GOC_POLITIKASININ_EVRIMI

Aras, İ., & Sağıroğlu, A. (2020). Almanya İçin Alternatif Partisi'nin Göçmen Karşıtlığı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 20*(46), 33-54. https://doi.org/10.21560/spcd.v20i54504.525219

Asylum Information Database. (2020). *Country Report: Turkey*. European Council on Refugees and Exiles, ECRE. https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2021/05/AIDA-TR_2020update.pdf

Asylum Information Database. (2021). *Country Report: Austria.* European Council on Refugees and Exiles, ECRE. https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2022/04/AIDA_AT_2021update.pdf

Ataç, İ., Heck, G., Hess, S., Kaşlı, Z., Ratfisch, P., Soykan, C., & Yılmaz, B. (2017). Contested B/Orders. Turkey's Changing Migration Regime. An Introduction. *Movements, Journal for Critical Migration and Border Regime Studies, 3*(2), 10-21. https://www.researchgate.net/publication/321244964_Contested_BOrders_Turkey%27s_Changing_Migration_Regime_An_Introduction

Avaner, T., & Ocaklı, L. (2021). Suriye Krizinin Ardından Türkiye'de Meydana Gelen Düzensiz Göç ve Covid-19 Salgınının Düzensiz Göç Üzerindeki Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 39*, 1-13. https://doi.org/10.17065/huniibf.907481

Avraamidou, M., & Eftychiou, E. (2022). Migrant Racialization on Twitter during a border and a pandemic crisis. *International Communication Gazette, 84*(3), 227-251. https://doi.org/10.1177/17480485211054301

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu. (2022, 20 Aralık). *EU Supports Stronger Border Management in Türkiye.* https://www.eeas.europa.eu/delegations/t%C3%BCrkiye/eu-supports-stronger-border-management-t%C3%BCrkiye_en

Avrupa Komisyonu. (2016, 09 Kasım). *Komisyon çalışma dokümanı, 2016 Türkiye Raporu Ekindeki Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Ekonomik ve Sosyal Komiteye ve Bölgeler Komitesine Sunulan Bildirim AB Genişleme Politikasına İlişkin 2016 Bildirimi.* (COM(2016) 715 nihai). https://www.ab.gov.tr/files/pub/2016_ilerleme_raporu_tr.pdf

Avrupa Komisyonu. (2018, 17 Nisan). *Komisyon çalışma dokümanı, 2018 Türkiye Raporu Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Ekonomik ve Sosyal Komiteye ve Bölgeler Komitesine Sunulan Bilgilendirme AB Genişleme Politikasına İlişkin 2018 Bilgilendirmesi.* (SWD(2018) 153 nihai). https://www.ab.gov.tr/siteimages/pub/komisyon_ulke_raporlari/2018_turkiye_raporu_tr.pdf

Avrupa Komisyonu. (2019, 29 Mayıs). *Komisyon çalışma dokümanı,Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesine ve Bölgeler Komitesine Sunulan Bilgilendirme, AB Genişleme Politikasına İlişkin 2019 Bilgilendirmesi, 2019 Türkiye Raporu.* (SWD(2019) 220 nihai).

https://www.ab.gov.tr/siteimages/birimler/kpb/2019_trkiye_raporu-_tr.pdf

Avrupa Komisyonu. (2020, 06 Ekim). *Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesine ve Bölgeler Komitesine Sunulan Komisyon Bilgilendirmesi AB Genişleme Politikasına İlişkin 2020 Bilgilendirmesi, Komisyon İç Çalışma Dokümanı, 2020 Türkiye Raporu.* (SWD(2020) 355 nihai). https://www.ab.gov.tr/siteimages/trkiye_raporustrateji_belgesi_2020/turkey_report_30.10.2020.pdf

Avrupa Komisyonu. (2021, 19 Ekim). *Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesine ve Bölgeler Komitesine Sunulan Komisyon Bilgilendirmesi, AB Genişleme Politikasına İlişkin 2021 Bilgilendirmesi. 2021 Türkiye Raporu.* (SWD(2021) 290 nihai). https://www.ab.gov.tr/siteimages/birimler/kpb/2021_turkiye_raporu_tr.pdf

Avrupa Komisyonu. (2022, 12 Ekim). *Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesine ve Bölgeler Komitesine Sunulan Komisyon Bilgilendirmesi, AB Genişleme Politikasına İlişkin 2022 Bilgilendirmesi, Komisyon İç Çalışma Dokümanı, 2022 Türkiye Raporu.* (SWD(2022) 333 nihai). https://www.ab.gov.tr/siteimages/birimler/kpb/2022_turkiye_report_tr_27.11.2022_22.05.pdf

Babington, D. (2009, 10 Mayıs). *Berlusconi's anti-immigration comments spur outcry.* Reuters. https://www.reuters.com/article/uk-italy-immigration-idUKTRE5491CC20090510

Baczynska, G., & Ledwith, S. (2016, 4 Nisan). *How Europe built fences to keep people out.* Reuters. https://www.reuters.com/article/us-europe-migrants-fences-insight-idUSKCN0X10U7

Baldaccini, A. (2007). The External Dimension of the EU's Asylum and Immigration Policies: Old Concerns and New Approaches. In A. Baldaccini, E. Guild, & H. Toner (Eds.), *Whose Freedom, Security, and Justice? EU Immigration and Asylum Law and Policy* (pp. 277-299). Hart Publishing.

Baldaccini, A. (2008). Counter-Terrorism and the EU Strategy for Border Security: Framing Suspects with Biometric Documents and Databases. *European Journal of Migration and Law, 10*(1), 31-49. DOI:10.1163/138836407X261308

Baldaccini, A. (2010). Extraterritorial Border Controls in the EU: The Role of Frontex in Operations at sea. In B. Ryan, & V. Mitsilegas (Eds.), *Extraterritorial Immigration Control* (pp. 225–251). Martinus Nijhoff Publishers. https://doi.org/10.1163/ej.9789004172333.i-441.53

Baldwin-Edwards, M., & Schain, M. A. (2007). The Politics of Immigration: Introduction. *West European Politics, 17*(2), 1-16. https://doi.org/10.1080/01402389408425011

Baldwin-Edwards, M. (2008). Towards a theory of illegal migration: Historical and structural components. *Third World Quarterly, 29*(7), 1449–1459. https://doi.org/10.1080/01436590802386690

Bandic, D. (2022, 15 Temmuz). *Slovenia army starts removing Croatia border razor wire.* AP News. https://apnews.com/article/migration-poverty-croatia-slovenia-3783f3420975f887800683841deb7bdb

Barber, T. (2024, 16 Mart). *Migrants and strongmen: the EU's north Africa headache.* Financial Times. https://www.ft.com/content/53deb98e-f180-4c53-90a9-c8c0f617e622

Bartram D., Poros, M. V., & Monforte, P. (2019). *Göç Meselesinde Temel Kavramlar.* (Çev., I. A. Tuncay, 2. bs.). Hece İnceleme, No: 421. (Orijinal çalışma 2014'te yayımlandı).

Batır, K. (2018). Avrupa Birliği'nin Geri Kabul Anlaşmaları: Türkiye İle AB Arasında İmzalanan Geri Kabul Anlaşması Çerçevesinde Hukuki Bir Değerlendirme. *Yönetim Bilimleri Dergisi, 15*(30), 585-604. https://dergipark.org.tr/tr/pub/comuybd/issue/36994/534527#article_cite

Bayoumi, M. (2022, 02 Mart). *They are 'civilised' and 'look like us': the racist coverage of Ukraine*. The Guardian. https://www.theguardian.com/commentisfree/2022/mar/02/civilised-european-look-like-us-racist-coverage-ukraine

Bayram, M. H., & İzol, R. (2022). Avrupa Birliği'nin Dış Sınırlarının Yönetiminde Üçüncü Ülkelerle İş birliği: Türkiye Örneği. *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12*(1), 15-37. https://doi.org/10.54704/akdhfd.1103215

Baysal, B., & Lüleci, Ç. (2015). Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi, 11*(22), 61-96. https://www.researchgate.net/publication/329428759_Kopenhag_Okulu_ve_Guvenliklestirme_Teorisi

BBC News. (2015a, 22 Eylül). *Macaristan Başbakanı Orban: Sınırlarımız tehdit altında.* BBC News Türkçe. https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/09/150921_macaristan_orban

BBC News. (2015b, 28 Ağustos). *Estonia 'plans Russia border fence' amid Ukraine tensions.* https://www.bbc.com/news/world-europe-34085926

BBC News. (2016a, 9 Aralık). *Netherlands trial: Geert Wilders guilty of incitement* https://www.bbc.com/news/world-europe-38260377

BBC News. (2016b, 3 Ekim). *Hungary PM claims EU migrant quota referendum victory.* https://www.bbc.com/news/world-europe-37528325

BBC News. (2016c, 20 Eylül). *Calais migrants: Work begins on UK-funded border wall.* https://www.bbc.com/news/uk-37421525

BBC News. (2017, 16 Mart). *Dutch election: Wilders defeat celebrated by PM Rutte*. https://www.bbc.com/news/world-europe-39287689

BBC News. (2020a, 03 Mart). *Mülteci krizi: Türkiye ile AB arasındaki 'göçmen anlaşması' neleri kapsıyordu?.* BBC News Türkçe. https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51724776

BBC News. (2020b, 21 Ekim). *Yunanistan, Türkiye sınırında güvenlik önlemlerini artırıyor:Duvar, kameralar ve daha çok sınır muhafızı.* BBC News Türkçe. https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-54629589

BBC News. (2021, 10 Ağustos). L*ithuania to build fence on Belarus border to stop migrants.* https://www.bbc.com/news/world-europe-58163073

BBC News. (2023, 01 Mart). *Finlandiya Rusya sınırında duvar inşa etmeye başladı*. https://www.bbc.com/turkce/articles/cm51p8ezv3go

Beales, D. H. (2015, 24 Nisan). *Mediterranean crisis: EU leaders blasted over 'war on smugglers'.* The Parliament. https://www.theparliamentmagazine.eu/news/article/mediterranean-crisis-eu-leaders-blasted-over-war-on-smugglers

Bellezza, G. (2013). On Borders: From Ancient to Postmodern Times. *The International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences, XL-4* (W3), 1-7. https://doi.org/10.5194/isprsarchives-XL-4-W3-1-2013

Benedicto, A. R. (2019, Kasım). *Guarding the Fortress: The Role of Frontex in the Militarisation and Securitisation of Migration Flows in the European Union* (Report No. 40). Centre Delas d'Estudis de la Pau, Barcelona. https://www.tni.org/files/publication-downloads/informe40_eng_ok.pdf

Berberakis, S. (2022, 31 Mayıs). *Yunanistan, Türkiye sınırındaki çelik duvarı üç misline çıkarmakta kararlı.* BBC News Türkçe. https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-61647455

Bertaud, N., & Petrovic, M. (2015, 13 Mayıs). *Managing migration better in all aspects: A European Agenda on Migration.* European Commission. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_15_4956

Besenyo, J. (2017). Fences and Border Protection: The Question of Establishing Technical Barriers in Europe. *Academic and Applied Research in Military and Public Management Science, 16*(16), 77-87. doi: 10.32565/aarms.2017.1.7

Betts, A. (2010). The Refugee Regime Complex. *Refugee Survey Quarterly, 29*(1), 12-37. https://doi.org/10.1093/rsq/hdq009

Bigo, D. (2002). Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of Unease. *Alternatives: Global, Local, Political, 27*(1), 63-92. https://doi.org/10.1177/030437540202705 1

Bigo, D., & Guild, E. (2003). The Visa: Instrument of the Remote Setting of the 'Undesirables'. *Cultures & Conflits, 49*(1/2), 82-95. https://journals.openedition.org/conflits/933

Bigo, D. & McCluskey, E. (2018). What is a PARIS Approach to (In)securitization? Political Anthropological Research for International Sociology. In A. Gheciu, & W. C. Wohlforth (Eds.), *The Oxford Handbook of International Security,* (pp. 116–130). Oxford Handbooks Online, Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198777854.013.9

Bilgin, A. A. (2017). Göçmenlere Yönelik Deniz Operasyonlarında Frontex'in Müdahale Yetkisinin Uluslararası Hukuk Kapsamında Değerlendirilmesi. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 7*(2), 55 - 82. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/744968

Bilgin, P. (2010). Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları. *Stratejik Araştırmalar Dergisi, 8*(14), 69-96. https://repository.bilkent.edu.tr/server/api/core/bitstreams/ccf9eeee-0280-4f21-99f9-6c19ddabe85c/content

Biro, N. A., Lafferton, S., Kadlot, T., & Lakner, M. (2016). *The state of social democratic parties in Central and Eastern Europe*. FEPS, Policy Solutions. https://www.researchgate.net/publication/317545051_The_state_of_social_democratic_parties_in_Central_and_Eastern_Europe%20s.23-25

Boccardi, I. (2002). *Europe and Refugees: Towards an EU Asylum Policy*. Kluwer Law International.

Boeri, T., Brücker, H., Gourinchas, P. O., & Cahuc, P. (2005). Why Are Europeans So Tough on Migrants?. *Economic Policy, 20*(44), 631-703. https://www.jstor.org/stable/3601056

Boitiaux, C. (2019, 18 Kasım). *In Slovenia, a 'shameful' fence at the Croatian border (1/3).* Infomigranst. https://www.infomigrants.net/en/post/20851/in-slovenia-a-shameful-fence-at-the-croatian-border-13

Bond, I., Korteweg, R., & Mortera-Martinez, C. (2016, 17 Şubat). *The refugee crisis: Fixing Schengen is not enough.* Center for European Reform. https://www.cer.org.uk/insights/refugee-crisis-fixing-schengen-not-enough

Bordermonitoring Bulgaria. (2017, Mayıs). *Statistics.* https://bulgaria.bordermonitoring.eu/statistics/

Border Violence Monitoring Network. (2021). *Border violence, pushbacks and containment in Ceuta and Melilla*. A Special Report from Members and Collaborators of the Border Violence Monitoring Network. https://www.borderviolence.eu/wp-content/uploads/special-report-on-ceuta-and-melilla.pdf

Borelli, S., & Stanford B. (2014). Troubled Waters in the Mare Nostrum: Interception and Push-backs of Migrants in the Mediterranean and the European Convention on Human Rights. *Review of International Law and Politics, 10*(37), 29-69 https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2431658

Bozkurt, Ö. (2018). Sınır Yönetimi Alanında Yapılan Çalışmalar Sınır ve Göç Yönetimi. *İdarecinin Sesi Dergisi,* (185), 19-29. http://tid.web.tr/kurumlar/tid.web.tr/tid/%C4%B0darecinin%20Sesi/185/onder_bozkurt.pdf

Bozkurt, E., Köktaş, A., & Özcan, M. (2021). *Avrupa Birliği Temel Mevzuatı*. (8. bs.). Asil Yayınları. (Orijinal çalışma 2008'de yayımlandı).

Brauch, H. G. (2008). Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü. *Uluslararası İlişkiler Akademik Dergisi, 5*(18),1-47. https://www.ir-journal.com/tr/sayilar/guvenlik/guvenligin-yeniden-kavramsallastirilmasi-baris-guvenlik-kalkinma-ve-cevre-kavramsal-dortlusu

Broeders, D. (2007). The New Digital Borders of Europe: EU Databases and the Surveillance of Irregular Migrants. *International Sociology*, *22*(1), 71-92. https://doi.org/10.1177/0268580907070126

Broeders, D. (2011). A European 'Border' Surveillance System under Construction. In Dijstelbloem, H., & Meijer, A. (Eds.), *Migration and the New Technological Borders of Europe* (pp. 40-67). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230299382_3

Bruycker, P. de. (2017). The European Union: From Freedom of Movement in the Internal Market to the Abolition of Internal Borders in the Area of Freedom, Security and Justice. In S. Nita, A. Pecoud, P. de Lombaerde, P. de Guchteneire, K. Neyts, & J. Gartland (Eds.), *Migration, Free Movement and Regional Integration* (online edn., pp. 287-311) United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000368014

Bukowski, P. (2020). Frontex activities on the Western Balkan route during the migrant crisis (2015-...). *Polish Review of International and European Law, 8*(2), 97–111. https://doi.org/10.21697/priel.2019.8.2.04

Buzan, B. (2008). The Changing Agenda of Military Security. In H.G. Brauch, U. O. Spring, & C. Mesjasz, et al. (Eds.), *Globalization and Environmental Challenges Reconceptualizing Security in the 21st Century* (pp. 553-560). Hexagon Series on Human and Environmental Security and Peace, Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-540-75977-5_41

Buzan, B. (2011). The National Security Problem In International Relations. In C. W. Hughes & L. Y. Meng (Eds.), *Security Studies: A Reader* (pp. 18-24). Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203422144

Buzan, B., & Gerald, S. (2008). Rethinking East Asian Security. *Survival, Global Politics and Strategy, 36*(2), 3-21. https://doi.org/10.1080/00396339408442734

Buzan, B., & Little, R. (1994). The Idea of International System: Theory Meets History. *International Political Science Review, 15(*3), 231-233. https://www.jstor.org/stable/1601200

Buzan, B., Waever, O., & Wilde, J. de. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Lynne Rienner Publishers. https://www.academia.edu/39047709/Buzan_Waever_and_De_Wilde_1998_Security_A_New_Framework_For_Analysis

Buzan, B. (2009). *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies, in the PostCold War Era*. (2.ed.) European Consortium for Political Research Press. (Original work published 1991). https://books.google.com.tr/books?id=sURLAQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ViewAPI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Campani, G. (2019). The migration crisis between populism and post-democracy. In G. Fitzi, J. Mackert,& B.S. Turner (Eds.), *Populism and the Crisis of Democracy Volume 3: Migration, Gender and Religion* (pp.29-47). Routledge. https://doi.org/10.4324/9781315108056

Cantore, N., & Cali, M. (2015). The Impact of Temporary Migration on Source Countries. *International Migration Review, 49*(3), 697-726. https://doi.org/10.1111/imre.12178

Carling, J. (2007). Migration control and migrant fatalities at the Spanish-African borders. *International Migration Review, 41*(2), 316-343. https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2007.00070.x

Carrera S., Colombi, D., & Cortinovis, R. (2023, Mayıs). *An Assessment of the State of the EU Schengen Area and its External Borders, A Merited Trust Model to Uphold Schengen Legitimacy*. European Parliament. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/737109/IPOL_STU(2023)737109_EN.pdf

Carrera, S., & Guild, E. (2010). Joint Operation RABIT 2010 – FRONTEX Assistance to Greece's Border with Turkey: Revealing the Deficiencies of Europe's Dublin Asylum System. C*EPS Liberty and Security in Europe*, *November 2010*, 1-15. http://aei.pitt.edu/15186/1/No_34_Carrera_%26_Guild_on_RABIT_2010.pdf

Carrera, S., & Guild, E. (2015, Ekim). *Can the new refugee relocation system work? Perils in the Dublin logic and flawed reception conditions in the EU.* CEPS Policy Brief. https://www.ceps.eu/ceps-publications/can-new-refugee-relocation-system-work-perils-dublin-logic-and-flawed-reception/

Cassarino, J. P. (2018). Informalising EU readmission policy, In A. R. Servent, & F. Trauner (Eds.)., *Routledge handbook of justice and home affairs research* (pp. 83-98,). Routledge.

Castles, S., & Miller, M. J. (2008). *Göçler Çağı Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*. (Çev. B. U. Bal & İ. Akbulut), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, s. 155. (Orijinal çalışma 1993'te yayımlandı).

Castles, S. (2010). Why migration policies fail. *Ethnic and Racial Studies, 27*(2), 205-227. https://doi.org/10.1080/0141987042000177306

Ceyhan, U. Y. (2021). *Göçün Güvenlikleştirilmesi ve Dışsallaştırılması Bağlamında Son Dönem Türkiye- Avrupa Birliği İlişkileri* (Yayın No. 701868) [Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Cherubini, F. (2015). *Asylum Law in the European Union*, Routledge.
Collins, A. (2017). *Çağdaş Güvenlik Yaklaşımları.* (Çev., N. Uslu). Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi, s.2. (Orijinal çalışma 2013'te yayımlandı).

Collyer, M., Düvell, F., & Haas, H. (2010). Critical Approaches to Transit Migration. *Population, Space and Place, 18*(4), 407-414. https://doi.org/10.1002/psp.630

Corazza, C. (2017, 11 Nisan). EP President on Security and *Migration.* European Parliament. https://www.europarl.europa.eu/former_ep_presidents/president-tajani/en/newsroom/ep-president-on-security-and-migration.html

Corazza, C. (2018, 18 Ekim). *Speech by the President of the European Parliament, Antonio Tajani, at the European Council.* European Parliament. https://www.europarl.europa.eu/former_ep_presidents/president-tajani/en/newsroom/speech-by-the-president-of-the-european-parliament-antonio-tajani-at-the-european-council.html

Corder, M. (2024, 13 Mart). *Geert Wilders says he doesn't have support of likely coalition partners to become Dutch premier.* The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/world/2024/03/13/wilders-netherlands-politics-coalition/632d2bc8-e14a-11ee-95aa-7384336086f3_story.html

Cortinovis, R. (2021). Pushbacks and lack of accountability at the Greek-Turkish borders. *Liberty and Security in Europe,* (No. 2021-01), 1-27. http://aei.pitt.edu/103312/1/LSE2021%2D01_Pushbacks%2Dand%2Dlack%2Dof%2Daccountability%2Dat%2Dthe%2DGreek%2DTurkish%2Dborder.pdf

Coşkun, E., Sarıalioğlu, Ö., & Dinçer, C. G.(2020). Göç Araştırmalarında Söylem, Yöntem ve Etik: Feminist Bir Yöntem Mümkün Mü?. *Fe Dergi: Feminist Eleştiri, 12*(1), 70-81. https://doi.org/10.46655/federgi.745812

Council of Europe. (2021, 29 Eylül). *Increased migration pressure on the borders of Latvia, Lithuania and Poland with Belarus*. Report. (Doc. 15382 rev). https://www.ecoi.net/en/file/local/2061065/doc.+15382+rev.pdf

Council of European Union. (2002, 21-22 Haziran). *Seville European Council.* https://www.consilium.europa.eu/media/20928/72638.pdf

Council of European Union. (2005, 03 Mart). *The Hague programme: Strengthening freedom, security and justice in the European Union.* Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2005:053:0001:0014:EN:PDF

Council of European Union. (2008, 01 Eylül). *European Pact on Immigration and Asylum* (EU Council Publication 12594/08). European Council. https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST%2012594%202008%20INIT/EN/pdf

Council of European Union. (2009, 30 Ekim). *Brussels European Council 9/30 October 2009, Presidency conclusions.* https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15265-2009-INIT/en/pdf

Council of European Union. (2010). *The Stockholm Programme – An open and secure Europe serving and protecting the citizens* (2010/C 115/01). Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:115:0001:0038:en:PDF

Council of European Union. (2013, 19/20 Aralık). *European Council Conclusions.* https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-217-2013-INIT/en/pdf

Council of European Union. (2016a, 19 Eylül). *Remarks by President Donald Tusk at the UN summit for refugees and migrants.* https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/09/19/tusk-speech-at-un-summit-for-refugees-and-migrants/

Council of European Union. (2016b, 18 Mart). *EU-Turkey statement.* https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/

Council of European Union. (2017, 15 Aralık). *Remarks by President Donald Tusk following the European Council meetings on 14 and 15 December 2017.* https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/12/15/remarks-by-president-donald-tusk-on-the-european-council-meetings-on-14-and-15-december-2017/

Council of European Union. (2018, 8 Kasım). *Speech by President Donald Tusk at the*

EPP Helsinki summit 2018. https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/11/08/speech-by-president-donald-tusk-at-the-epp-helsinki-summit-2018/

Council of European Union. (2020, 14 Aralık). *Video conference of home affairs ministers, 14 December 2020*. European Council Press. https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/jha/2020/12/14/

Council of European Union. (2021, 21-22 Ekim). *European Council meeting Conclusions.* https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2021/10/21-22/

Council of European Union. (2022, 01 Haziran). *The Council of the European Union.* https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/

Council of European Union. (2023a, 20 Aralık). *The Council and the European Parliament reach breakthrough in reform of EU asylum and migration system.* Council of the EU Press. https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/12/20/the-council-and-the-european-parliament-reach-breakthrough-in-reform-of-eu-asylum-and-migration-system/

Council of European Union. (2023b, 9 Şubat). *Special European Council, 9 February 2023.* https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2023/02/09/

Council of European Union. (2023c, Nisan). *Infographic - Lives saved in EU Mediterranean operations (2015-2023).* https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/saving-lives-sea/

Council of European Union. (2023d, 30 Ağustos). *Migration flows in the Eastern Mediterranean route*. https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-migration-policy/eastern-mediterranean-route/

Council of European Union. (2023e, 06 Eylül). *External border management activities in the first half of 2023.* https://www.statewatch.org/media/4059/eu-council-frontex-operational-activities-report-first-half-2023-12561-23.pdf

Council of European Union. (2024, 11 Mart). *Infographic-Migration flows: Eastern, Central and Western. https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/migration-flows-to-europe/*

Çakı, C., & Topbaş, H. (2018). Almanya İçin Alternatif Partisi'nin Göçmen Karşıtı Propaganda Faaliyetlerini 2017 Alman Federal Seçimleri Üzerinden Okumak. *Erciyes İletişim Dergisi, 5*(4), 59-74. https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.391632

Çakmak, G. A. (2018). Avrupalılaşmasının Aşil Tendonu: Göç Politikaları ve Yunanistan Örneği. *Mukaddime, 9*(3), 39-58. https://doi.org/10.19059/mukaddime.476661

Çorabatır, M. (2018). Uluslararası Aktörler ve Göç Süreçleri: Bir Vaka Çalışması Olarak Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği. İçinde G. Ihlamur Öner, & A. Ş. Öner (Eds.), *Uluslararası İlişkilerde Göç Olgular, Aktörler ve Politikalar* (ss. 231-256). Der Yayınları.

Daily Sabah. (2017, 19 Mart). *Bulgaria to complete fence to stop migrants at Turkey*

border by May. https://www.dailysabah.com/balkans/2017/03/19/bulgaria-to-complete-fence-to-stop-migrants-at-turkey-border-by-may

Daily Sabah. (2021, 07 Ekim). *20-km Turkish wall on Iran border to prevent migrant wave built.*https://www.dailysabah.com/politics/diplomacy/20-km-turkish-wall-on-iran-border-to-prevent-migrant-wave-built

Dedeoğlu, B. (2003). *Dünden Bugüne Avrupa Birliği*. Boyut Yayın Grubu Yayınları.

Dedman, M. (Ed.). (1996/2010). *The Origins & Development of the European Union 1945-2008, A History of European Integration*. Routledge.

Dinan, D. (2009). *Avrupa Birliği Tarihi*. (Çev., H. Akay, 2. bs.), Kitap Yayınevi, s. 310-312. (Orijinal çalışma 1991'de yayımlandı).

Edwards, M. (2020, 13 Mayıs). *'A bloody method of control': the struggle to take down Europe's razor wire walls.* The Guardian. https://www.theguardian.com/global-development/2020/may/13/a-bloody-method-of-control-the-struggle-to-take-down-europes-razor-wire-walls

Davis, K. (2020). The European Union S Dublin Regulation and the Migrant Crisis *Washington University Global Studies Law Review*, *19*(2), 259-287. https://openscholarship.wustl.edu/law_globalstudies/vol19/iss2/3/

Deniz, T. (2014). Uluslar Arası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 18*1(181), 175 - 204. https://doi.org/10.20296/tsad.91144

Deniz, T. (2020). Sınırsız Dünya Söylemleri Altında Sınırlar, Sınır Güvenliği ve Sınır İnsanları. *Doğu Coğrafya Dergisi, 25*(44), 235 - 252. https://doi.org/10.17295/ataunidcd.673156

Diener, A. C., & Hagen, J. (2012). *Borders: A Very Short Introduction*, Very Short Introductions. (Online edn.). Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/actrade/9780199731503.001.0001

Diez, T., & Squire, V. (2008). Traditions of citizenship and the securitisation of migration in Germany and Britain. *Citizenship Studies, 12*(6), 565–581. https://doi.org/10.1080/13621020802450643

Dijstelbloem H., Meijer A., & Besters M. (2011). The Migration Machine. In H. Dijstelbloem, & A. Meijer (Eds.), *Migration and the New Technological Borders of Europe* (pp.1-21) Palgrave Macmillan Press.

Dimitriadi, A., Kaya, A., Kale, B., & Zurabishvili, T. (2018). EU-Turkey Relations and Irregular Migration: Transactional Cooperation in the Making. *FEUTURE Online Paper*, (16), 1-23. https://doi.org/10.5281/ZENODO.2602643

Doitchev, M. (2016). *Fortification of European Borders. The Balkan Route. How stricter policies on migration have affected refugees and asylum seekers and the incentives towards them.* (Publication No. oai:pure.atira.dk:studentproject/8fa60637-90a7-44c6-b08a-e510df691393) [Student project, Aalborg University]. AAU Studenterprojekter.

Dumbrava, C. (2021, Temmuz). *Artificial intelligence at EU borders, Overview of*

applications and key issues. European Parliamentary Research Service. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/690706/EPRS_IDA(2021)690706_EN.pdf

Dumbrava, C. (2022, Ekim). *Walls and fences at EU borders* (PE 733.692). European Parliament Briefing. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733692/EPRS_BRI(2022)733692_EN.pdf

Dupiech, A. (2020, 20 Ekim). *European Border and Coast Guard Agency (Frontex) selects Airbus and its partner IAI for Maritime Aerial Surveillance with Remotely Piloted Aircraft Systems (RPAS).* Airbus. https://www.airbus.com/en/newsroom/press-releases/2020-10-european-border-and-coast-guard-agency-frontex-selects-airbus-and

Duszczyk, M., & Kaczmarczyk, P. (2022). The war in Ukraine and migration to Poland: Outlook and challenges. *Intereconomics, Review of European Economic Policy*, *57*(3), 164-170. https://www.intereconomics.eu/contents/year/2022/number/3/article/the-war-in-ukraine-and-migration-to-poland-outlook-and-challenges.html

Düvell, F. (Ed.). (2006). Irregular Migration: A Global, Historical and Economic Perspective. In *Illegal Immigration in Europe* (pp. 14-39). Palgrave Macmillan Press.

Düvell, F. (2011). Irregular Migration. In A. Betts, (Ed.), *Global Migration Governance* (pp. 78-108). Oxford University Press online edn. https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199600458.001.0001

Düvell, F. (2012). Transit Migration: A Blurred and Politicised Concept. *Population, Space and Place, 18*(4), 415-427. https://doi.org/10.1002/psp.631

Ekinci, M. U. (2016). *Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması ve Vize Diyaloğu.* (Rapor No.64). SETA Yayınları. https://setav.org/assets/uploads/2016/07/tu%CC%88rkiye-ab_gka_.pdf

Elmas, M. S. (2013). *Modern Toplumun Güvenlik Çıkmazı: Tehdit, Risk ve Risk Toplumu Perspektifinden Güvenlik*. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları.

Engelbert, J., Awad, I., & van Sterkenburg, J. (2019). Everyday practices and the (un)making of 'Fortress Europe': Introduction to the special issue. *European Journal of Cultural Studies*, *22*(2), 133-143. https://doi.org/10.1177/1367549418823055

Erdenir, F. H. B. (2021). 18 Mart Mutabakatı: Bir Hukuki Analiz. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 20*(2), 447 - 480. https://doi.org/10.32450/aacd.1050060

Eriksen, T. H. (2020). *Küçük Yerler Büyük Meseleler, Sosyal ve Kültürel Antropoloji.* (Çev., A. E. Koca), Birleşik Yayınevi,s. 475-476. (Orijinal çalışma 2009'da yayımlandı).

Erol, I., & Unal, U. (2022). Employment effects of immigration to Germany in the period of migration policy liberalization, 2005–2018. *Eurasian Economic Review, 12*, 531–565. https://doi.org/10.1007/s40822-022-00199-4

Ette, A. (2017). *Migration and Refugee Policies in Germany: New European Limits of Control?*. (1st ed.) Verlag Barbara Budrich. https://doi.org/10.2307/j.ctvddzttv

EUR-Lex. (t.y.). *The gradual establishment of an area of freedom, security and justice.* EUR-Lex Access to European Union law. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:a11000#document1

EUR-Lex. (1997a, 08 Ağustos). *Convention determining the State responsible for examining applications for asylum lodged in one of the Member States of the European Communities - Dublin Convention.* Official Journal of the European Communities. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:41997A0819(01)&from=EN

EUR-Lex. (1997b, 10 Kasım). *Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts.* https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:11997D/TXT

EUR-Lex. (2000, 11 Aralık). *Council Regulation No: 2725/2000, Concerning the Establishment of Eruodac fort the Comparison of Fingerprints for the effective application of the Dublin Convention.* Official Journal, Council Regulation (EC) No 2725/2000. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=celex:32000R2725

EUR-Lex. (2001, 10 Mart). *Treaty of Nice amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts.* Official Journal. https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/nice/sign

EUR-Lex. (2003, 25 Şubat). *Council Regulation (EC) No 343/2003 of 18 February 2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-country national.* Council of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003R0343&from=en

EUR-Lex. (2004a, 29 Nisan). *Council Directive 2004/81/EC of 29 April 2004, on the residence permit issued to third-country nationals who are victims of trafficking in human beings or who have been the subject of an action to facilitate illegal immigration, who cooperate with the competent authorities.* Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0081:EN:HTML

EUR-Lex. (2004b, 25 Kasım). *Council Regulation (EC) No 2007/2004 of 26 October 2004 establishing a European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union.* Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32004R2007

EUR-Lex. (2006, 13 Nisan). *Regulation (Ec) No 562/2006 Of The European Parliament And Of The Council of 15 March 2006 establishing a Community Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code).* Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32006R0562

EUR-Lex. (2007a, 17 Aralık). *Treaty Of Lisbon, Amending The Treaty On European Union And The Treaty Establishing The European Community.* Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12007L%2FTXT

EUR-Lex. (2007b, 07 Temmuz). *Establishing a mechanism for the creation of Rapid Border Intervention Teams and amending Council Regulation (EC) No 2007/2004 as regards that mechanism and regulating the tasks and powers of guest officers, Regulation (EC) No 863/2007.* https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32007R0863

EUR-Lex. (2008a, 24 Eylül). *European Pact on Immigration and Asylum.* Summaries of EU Legislation, EUR-Lex. https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/european-pact-on-immigration-and-asylum.html

EUR-Lex. (2008b, 16 Aralık). *Directive 2008/115/Ec Of The European Parliament And Of The Council of 16 December 2008 on common standards and procedures in Member States for returning illegally staying third-country nationals.* Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj

EUR-Lex. (2009, 13 Kasım). *The Hague Programme: 10 priorities for the next five years.* https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/the-hague-programme-10-priorities-for-the-next-five-years.html#:~:text=The%20multiannual%20Hague%20Programme%2C%20adopted,in%20the%20next%20five%20years

EUR-Lex. (2010, 04 Mayıs). *The Stockholm Programme-An Open And Secure Europe Serving and Protecting Citizens.*Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:115:0001:0038:en:PDF

EUR-Lex. (2011a). *Communication From The Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions the Global Approach to Migration and Mobility.* European Commission. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52011DC0743

EUR-Lex. (2011b, 22 Kasım). *Amending Council Regulation (EC) No 2007/2004 establishing a European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union, Regulation (EU) No 1168/2011.* https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32011R1168

EUR-Lex. (2013, 26 Haziran). *Regulation (EU) No 604/2013 Of The European Parliament And Of The Council, establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person (recast).* Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0604&from=en

EUR-Lex. (2014, 07 Mayıs). *Agreement between the European Union and the Republic of Turkey on the readmission of persons residing without*

authorisation. Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22014A0507(01)

EUR-Lex. (2015a, 14 Ekim). *Managing the refugee crisis: State of Play of the Implementation of the Priority Actions under the European Agenda on Migration*. European Commission. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2015%3A510%3AFIN

EUR-Lex. (2015b, 09 Eylül). *EU Action Plan on return.* European Commission. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0453

EUR-Lex. (2016a, 17 Kasım). *Legislative Train10.2021-8 Towards A New Policy On Migration", European Travel Document For The Return Of Illegal Migrants.* Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj

EUR-Lex. (2016b, 9 Mart). *Regulatıon (EU) 2016/399 of the European Parliament and of the council.* Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32016R0399

EUR-Lex. (2016c, Mayıs). *Council Implementing Decision setting out a recommendation for temporary internal border control in exceptional circumstances putting the overall functioning of the Schengen area at risk.* European Commission. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52016PC0275

EUR-Lex. (2020, 09 Eylül). *Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions on a New Pact on Migration and Asylum.* https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0609

EUR-Lex. (2021a, 29 Eylül). *A renewed EU action plan against migrant smuggling (2021-2025).* https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0591

EUR-Lex. (2021b, 27 Nisan). *The EU strategy on voluntary return and reintegration.* https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0120&qid=1632401748181

EUR-Lex. (2023, 16 Ocak). *The Schengen area.* EUR-Lex Access to European Unionlaw.https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3Al33020

Euronews. (2015, 07 Aralık). *İki AB ülkesi arasında tel örgü.* https://tr.euronews.com/2015/12/07/iki-ab-ulkesi-arasinda-tel-orgu

Euronews. (2016, 24 Ekim). *Sangatte'tan Calais'ye: Avrupa'nın göç krizi karşısında 17 yıl süren çaresizliği.* https://tr.euronews.com/2016/10/24/sangatte-tan-calais-ye-avrupa-nin-goc-krizi-karsisinda-17-yil-suren-caresizligi

Euronews. (2017a, 22 Ekim). *Çek Cumhuriyeti'nde Babiş'in zaferi.* https://tr.euronews.com/2017/10/22/cekya-cek-cumhuriyeti-andrej-babis-genel-secim-ano

Euronews. (2017b, 28 Nisan). *Macaristan, Sırbistan sınırına 'akıllı tel örgü' çekti.*

https://tr.euronews.com/2017/04/28/macaristan-sirbistan-sinirina-akilli-tel-orgu-cekti

Euronews. (2018, 23 Şubat). *Çek Cumhuriyeti'nde yurttaşlar AB'nin göçmen politikasına mesafeli.* https://tr.euronews.com/2018/02/23/cek-cumhuriyeti-nde-yurttaslar-ab-nin-gocmen-politikas-na-mesafeli

Euronews. (2021, 21 Ağustos). *Yunanistan göç akımına karşı Türkiye sınırında inşa ettiği 40 kilometre uzunluğunda duvarı tamamladı.* https://tr.euronews.com/2021/08/21/yunanistan-goc-ak-m-na-kars-turkiye-s-n-r-nda-insa-ettigi-40-kilometre-uzunlugunda-duvar-t

Euronews. (2022a, 17 Kasım). *AB'yi göçle mücadelede yetersiz bulan Avusturya, Macaristan ve Sırbistan pakt kurdu.* https://tr.euronews.com/2022/11/17/abyi-gocle-mucadelede-yetersiz-bulan-avusturya-macaristan-ve-sirbistan-pakt-kurdu

Euronews. (2022b, 22 Kasım). *Finlandiya, Rusya sınırına 200 kilometrelik bir duvar inşa edecek.* https://tr.euronews.com/2022/11/22/finlandiya-rusya-sinirina-200-kilometrelik-bir-duvar-insa-edecek

European Commission. (t.y.). *Legal migration and integration.* https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-and-integration_en

European Commission. (2005, 30 Haziran). *Vice President Franco FRATTINI, Commissioner responsible for Justice, Freedom and Security,Inauguration speech of the the Frontex Agency, 2nd meeting of the Management Board of the European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States.* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_05_401

European Commission. (2010a, Kasım). *Guidelines for integrated border management in European Commission external cooperation.* EuropeAid Cooperation Office. https://www.icmpd.org/file/download/48280/file/Guidelines%2520for%2520Integrated%20%2520Border%2520Management%2520in%2520European%2520Commission%2520%20External%2520Cooperation%2520EN.pdf

European Commission. (2010b, 24 Ekim). *Statement by Cecilia Malmström, European Commissioner in charge of Home Affairs on the request of the Greek government to get assistance via Rapid Border Intervention Teams at the land border between Greece and Turkey.* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_10_516

European Commission. (2011, 2 Mart). *FRONTEX and the RABBIT operation at the Greek-Turkish border.* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_11_130

European Commission. (2012, 13 Ekim). *European Migration Network, Practical Measures to Reduce Irregular Migration, Eu Policy On Reducing Irregular Migration.* https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/irregular-migration/00a_emn_synthesis_report_irregular_migration_october_2012_en.pdf

European Commission. (2013a, February 28). *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing an Entry/Exit System (EES) to Register Entry and Exit Data of Third Country Nationals Crossing the External Borders of the Member States of the European* (COM Publication No. 95, 2013/0057 (COD). pp. 1-4). European Commission. https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0095:FIN:EN:PDF

European Commission. (2013b). *Practical measures to reduce irregular migration,* European Migration Network, EU publications. https://data.europa.eu/doi/10.2837/803

European Commission. (2015a, 27 Ocak). *Keynote speech of Commissioner Dimitris Avramopoulos at the first European Migration Forum*., European Commission-Speech. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/de/SPEECH_15_3781

European Commission. (2015b, 25 Nisan). *Speech by President Jean-Claude Juncker at the debate in the European Parliament on the conclusions of the Special European Council on 23 April: 'Tackling the migration crisis'*. European Commission, Tackling the migration crisis. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_15_4896

European Commission. (2015c, 22 Eylül). *Refugee Crisis – Q&A on Emergency Relocation*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_15_5698

European Commission. (2016, 13 October). *Speech by European Commission President Jean-Claude Juncker at the 20th anniversary of the European Policy Centre - "The road to Rome: from crisis management to governing the EU"* European Commission. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_16_3433

European Commission. (2017a, Kasım). *Towards a More Effcient EU Return Policy.* https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2017-11/20171114_factsheet_towards_an_efficient_and_credible_eu_return_policy_en.pdf

European Commission. (2017b, 2 Mart). *European agenda on migration: Commission presents new measures for an efficient and credible EU return policy*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_17_350

European Commission. (2017c, 30 Mayıs). *Transportable Autonomous patrol for Land border Surveillance.* https://cordis.europa.eu/project/id/218081

European Commission. (2018, 12 Eylül). *Report From the Commission to the European Parliament and the Council, on the evaluation of the European Border Surveillance System (EUROSUR), A contribution from the European Commission to the Leaders' meeting in Salzburg on 19-20 September 2018* (COM(2018) 632 final). https://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2018/0632/COM_COM(2018)0632_EN.pdf

European Commission. (2019a, 12 Şubat). *Management plan 2019 directorate general for migration and home affairs.* European Commission. https://commission.europa.eu/publications/management-plan-2019-migration-and-home-affairs_en

European Commission. (2019b, 08 Kasım). *EU delivers on stronger European Border and Coast Guard to support Member States.* European Commission. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_19_6237

European Commission. (2020a, 23 Eylül). *Country responsible for asylum application (Dublin Regulation). Migration and asylum, Common European Asylum System.* https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/country-responsible-asylum-application_en

European Commission. (2020b, 23 Eylül). *A fresh start on migration: Building confidence and striking a new balance between responsibility and solidarity.* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1706

European Commission. (2020c, 19 Kasım). *Speech by President von der Leyen at the high-level conference on migration and asylum in Europe*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_20_2157

European Commission. (2020d, 03 Mart). *Remarks by President von der Leyen at the joint press conference with Kyriakos Mitsotakis, Prime Minister of Greece, Andrej Plenkovic, Prime Minister of Croatia, President Sassoli and President Michel.* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_380

European Commission. (2020e, 03 Şubat). *New rules on short-stay visas to the EU: modernised procedure, updated fees, link to readmission cooperation*. https://home-affairs.ec.europa.eu/news/new-rules-short-stay-visas-eu-modernised-procedure-updated-fees-link-readmission-cooperation-2020-02-03_en

European Commission. (2021, 29 Eylül). *A renewed EU action plan against migrant smuggling (2021-2025).* https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/migration-and-asylum/irregular-migration-and-return_en

European Commission. (2022a). *Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions, on the Report on Migration and Asylum* (Report No. COM(2022) 740). European Commission. https://commission.europa.eu/system/files/2023-01/report-migration-asylum-2022.pdf

European Commission. (2022b, 26 Eylül). *Guaranteeing freedom, security and justice The Schengen Information System (SIS).* https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/14cc5348-3363-4d87-8589-7b46733973b9_en?filename=SIS%20campaign_PowerPoint%20on%20SIS_FINAL_EN.pdf

European Commission. (2022c, 13 Ekim). *Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions,Communication from the*

Commission – Enforcing EU law for a Europe that delivers (Report No. COM(2022) 518 final). https://commission.europa.eu/document/download/b75864f0-8516-4ff0-9e2a-c3e8a557bbfb_en?filename=com_2022_518_1_en.pdf

European Commission. (2022d, 21 Kasım). M*igration routes: Commission proposes Action Plan for Central Mediterranean to address immediate challenges.* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_7068

European Commission. (2022e, 05 Aralık). *Migration routes: Commission proposes Action Plan for cooperation with Western Balkans to address common challenges*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7447

European Commission. (2022f, 13 Haziran). *Autonomous swarm of heterogeneous Robots for BORDER surveillance.* Horizon 2020. https://cordis.europa.eu/project/id/740593

European Commission. (2023a, 16 Mayıs). *Communication From The Commission To The European Parliament, The European Council, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions, State of Schengen report 2023* (COM(2023) 274 final) European Commission. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52023DC0274

European Commission. (2023b, 06 Haziran). *EU Action Plan for the Western Mediterranean and Atlantic routes*. https://home-affairs.ec.europa.eu/eu-action-plan-western-mediterranean-and-atlantic-routes_en

European Commission. (2023c, 14 Mart). *Managing migration: new initiatives to strengthen European integrated border management and expedite returns.* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1629

European Commission. (2023d, 08 Kasım). *Commission Staff Working Document Ukraine 2023 Report.* https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-11/SWD_2023_699%20Ukraine%20report.pdf

European Council on Refugees and Exiles. (2013, 09 Eylül). *ECRE, Amnesty International and ICJ war n rules for Frontex operations at sea should not legitimize push-backs.* ECRE News. https://ecre.org/ecre-amnesty-international-and-icj-warn-rules-for-frontex-operations-at-sea-should-not-legitimize-push-backs/

European Council on Refugees and Exiles. (2015, 01 Ekim). *Crossing Boundaries The new asylum procedure at the border and restrictions to accessing protection in Hungary.* ECRE, Asylum Information Database. https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2020/12/crossing_boundaries_october_2015.pdf

European Council on Refugees and Exiles. (2021, 03 Eylül). *Extraordinary Responses:Legislative Changes in Lithuania, 2021.* ECRE Legal Note 11. https://ecre.org/wp-content/uploads/2021/09/Legal-Note-11.pdf

European Council on Refugees and Exiles. (2023, 15 Aralık). *EU Eastern Borders: European Commission Allocates Over € 250 Million for Migration and Border Security; EU Funding for Hungary Unblocked Amid Concerns Over Human*

Rights; Newly Elected Polish Prime Minister Receives EU Support Despite Using Anti-migrant Rhetoric in Elections Campaign. ECRE News. https://ecre.org/eu-eastern-borders-european-commission-allocates-over-e-250-million-for-migration-and-border-security-eu-funding-for-hungary-unblocked-amid-concerns-over-human-rights-newly-elected-polish-prime-mi/

European Court of Auditors. (2021). *Frontex's support to external border management:not sufficiently effective to date* (Special Report No. 08). https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_08/SR_Frontex_EN.pdf

European Migration Network. (2022, Eylül). *Bilateral Readmission Agreements.* European Union. https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-10/EMN_INFORM_bilateral_readmission.pdf

European Parliament. (1999, 15-16 Ekim). *Tampere European Council Presıdency Conclusıons.*European Parliament. https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm

European Parliament. (2000, Haziran). *Crowd Control Technologies, An Assessment Of Crowd Control Technology Options For The European Union.* European Parliament Directorate General for Research Directorate A The STOA Programme, STOA Panel. OMEGA Foundation. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/stoa/2000/168394/DG-4-STOA_ET(2000)168394_EN(PAR02).pdf

European Parliament. (2008, 16 Nisan). *Oral Question With Debate O-0044/08 pursuant to Rule 108 of the Rules of Procedure by Jeanine Hennis-Plasschaert, Magor Imre Csibi and Ramona Nicole Mănescu, on behalf of the ALDE Group, Jean Lambert, on behalf of the Verts/ALE Group to the Commission.* ALDE Group, Jean Lambert, on behalf of the Verts/ALE Group to the Commission. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/O-6-2008-0044_EN.pdf

European Parliament. (2009, 7 Aralık). *Draft Report on the proposal for adoption of a Council regulation amending Regulation (EC) No 1104/2008 on migration from the Schengen Information System (SIS 1+) to the second generation Schengen Information System (SIS II) (COM(2009)0508 – C7-0244/2009 – 2009/0136(CNS).* Draft Report, Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-PR-430541_EN.pdf

European Parliament. (2010, 22 Ocak). *What system of burden-sharing between Member States for the reception of asylum seekers?* https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2010/419620/IPOL-LIBE_ET(2010)419620_EN.pdf

European Parliament. (2014a, 13 Ocak). *Report on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing the Asylum and Migration Fund (COM(2011)0751 – C7-0443/2011 – 2011/0366(COD)) Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs.* I Report, on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing the Asylum and Migration Fund (COM(2011)0751 – C7-0443/2011 – 2011/0366(COD)).

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2014-0022_EN.pdf

European Parliament. (2014b, Ekim). *Setting EU priorities, 2014-19 The ten points of Jean-Claude Juncker's political guidelines,* European Parliament Briefing. https://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-538963-Setting-EU-Priorities-2014-19-FINAL.pdf

European Parliament. (2015a, 20 Mayıs). *Migration: MEPs debate EU response.* European Parliament News. https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/security/20150519STO56415/migration-meps-debate-eu-response

European Parliament. (2015b, Nisan). I*rregular immigration in the EU: Facts and Figures Briefing*. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/554202/EPRS_BRI(2015)554202_EN.pdf

European Parliament. (2016, 12 Nisan). *The situation in the Mediterranean and the need for a holistic EU approach to migration.* European Parliament resolution of 12 April 2016 on the situation in the Mediterranean and the need for a holistic EU approach to migration. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0102_EN.pdf

European Parliament. (2017, 30 Haziran).*Countering irregular migration: better EU border management*. European Parliament. https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20170627STO78419/countering-irregular-migration-better-eu-border-management

European Parliament. (2018, 28 Haziran). *Speech by the President of the European Parliament to the European Council meeting on 28 June 2018.* European Parliament, The President. https://www.europarl.europa.eu/former_ep_presidents/president-tajani/en/newsroom/speech-by-the-president-of-the-european-parliament-to-the-european-council-meeting-on-28-june-2018.html

European Union Agency For Fundamental Rights. (2020). *Migration: Fundamental rights ıssues at land borders*. (Report TK-02-20-857-EN-N). Publications Office European Union https://data.europa.eu/doi/10.2811/8432

EUROPOL. (2016, February). *Migrant smuggling in the EU.* EUROPOL Public Information, Publications Office of the European Union. https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/migrant_smuggling__europol_report_2016.pdf

EUROPOL. (2020). *European Migrant Smuggling Centre, 4th Annual Report 2020.* Publications Office of the European Union. https://www.europol.europa.eu/publications-documents/emsc-4th-annual-activity-report-%E2%80%93-2020

EUROPOL. (2022). *European Migrant Smuggling Centre 6th Annual Report 2022.* European Migrant Smuggling Centre, Publications Office of the European Union. https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EMSC%206%20th%20Annual%20Report.pdf

Eurostat. (2024a, 15 Mart). *Third country nationals ordered to leave - annual data (rounded).*https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_eiord/default/table?lang=en,https:%2F%2Fec.europa.eu%2Feurostat%2Fdatabrowser%2Fview%2Fmigr_eirtn%2Fdefault%2Ftable%3Flang%3Den

Eurostat. (2024b, 15 Mart). *Third country nationals returned following an order to leave - annual data (rounded).* https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_eirtn/default/table?lang=en

Eurostat. (2024c, 15 Mart). *Third country nationals found to be illegally present - annual data (rounded).* https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_eipre/default/table?lang=en

Eurostat. (2024d, 8 Mart). *Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex - annual aggregated data (rounded).* https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_asyappctza/default/table?lang=en

Faist, T. (2003). *Uluslararası Göç ve Ulusaşırı Toplumsal Alanlar*, (Çev. A. Z. Gündoğan & C. Nacar), Bağlam Yayınları, s. 30. (Orijinal çalışma 1998'de yayımlandı).

Fellmeth, G., Fazel, M., & Plugge, E. (2016). Migration and Perinatal Mental Health in Women From Low-and Middle-Income Countries: A Systematic Review and Meta- Analysis. *An International Journal of Obstetrics & Gynaecology, 124*(5), 742-752. https://doi.org/10.1111/1471-0528.14184

Fertig, M., & Schmidt, C. M. (2001). First- and second-generation migrants in Germany What do we know and what do people think?. *IZA Discussion Papers*, (286), 1-48. http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.267223

Firstpost News. (2023, 2 Mart). *Another Wall in the Making: Why Finland is fortifying its border along Russia FP Explainers.* https://www.firstpost.com/explainers/finland-russia-border-fence-ukraine-war-migrants-nato-12230892.html

Flockhart, T. (2010). Europeanization or EU-ization? The Transfer of European Norms across Time and Space. *Journal of Common Market Studies, 48*(4), 787-810. https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.2010.02074.x

Forti, M. (2023). Belarus-sponsored Migration Movements and the Response by Lithuania, Latvia, and Poland: A Critical Appraisal. *European Papers*, *8*(1), 227-238. https://www.europeanpapers.eu/en/europeanforum/belarus-sponsored-migration-movements-and-response-by-lithuania-latvia-and-poland

France24. (2015, 13 Kasım). *Austria to build border fence to manage migrant influx.* https://www.france24.com/en/20151113-austria-build-border-fence-slovenia-manage-migrant-influx

France24. (2018 25 Eylül). *Italy adopts controversial anti-migrant decree.* https://www.france24.com/en/20180925-italy-adopts-controversial-anti-migrant-decree-salvini-citizenship-deportation

FRONTEX. (t.y.). *Operations.* https://www.frontex.europa.eu/what-we-do/operations/operations/

FRONTEX. (2010, Mart). *Extract from the Annual Risk Analysis 2010.* https://prd.frontex.europa.eu/document/annual-risk-analysis-for-2010/

FRONTEX. (2011a, 03 Mart). *RABIT Operation 2010 Ends, Replaced By JO Poseidon 2011.* FRONTEX News. https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/rabit-operation-2010-ends-replaced-by-jo-poseidon-2011-iA6Kaq

FRONTEX. (2011b, Nisan). *Annual Risk Analysis 2011.* https://prd.frontex.europa.eu/document/annual-risk-analysis-for-2011/

FRONTEX. (2013, Nisan). *Annual Risk Analysis 2013.* https://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2013.pdf

FRONTEX. (2014, Mayıs). *Annual Risk Analysis 2014.* https://prd.frontex.europa.eu/document/annual-risk-analysis-for-2014/

FRONTEX. (2015a, 09 Ekim). *Frontex Eurosur Services help rescue 370 people off Libyan coast.* https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-eurosur-services-help-rescue-370-people-off-libyan-coast-MxXy7S

FRONTEX. (2015b, Nisan). *Annual Risk Analysis 2015.* https://prd.frontex.europa.eu/document/annual-risk-analysis-for-2015/

FRONTEX. (2015c, 17 Aralık). *FRONTEX and Greece agree on operational plan for Poseidon Rapid Intervention.* FRONTEX News. https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-and-greece-agree-on-operational-plan-for-poseidon-rapid-intervention-yiSxga

FRONTEX. (2017a, 21 Haziran). *Annual Activity Report 2016* (Reg. No. 14665). https://www.frontex.europa.eu/assets/Key_Documents/Annual_report/2016/Annual_Activity_Report_2016.pdf

FRONTEX. (2017b, Temmuz). *FRAN Quarterly, January-March 2017.* https://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/FRAN_Q1_2017.pdf

FRONTEX. (2018). *Pulsar Concept Joint Operation Pegasus 2017* (FRONTEX Evaluation Report 2017). Operational Response Division Field Deployment Unit. https://www.frontex.europa.eu/assets/Key_Documents/Frontex_Evaluations_Reports/Air/FER_JO_Pegasus_2017_-_PUBLIC.pdf

FRONTEX. (2020, 11 Ağustos). *FRONTEX helping to bring innovation to future border control*. FRONTEX News. https://www.frontex.europa.eu/media-

centre/news/news-release/frontex-helping-to-bring-innovation-to-future-border-control-VetIX5

FRONTEX. (2021a). *Risk analysis for 2020.* European Border and Coast Guard Agency, Publications Office of the European Union. https://prd.frontex.europa.eu/document/risk-analysis-for-2020/

FRONTEX. (2021b, 29 Ocak). *Frontex continues its support for Spain.* FRONTEX News. https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-%20continues-its-support-for-spain-nOvbKi

FRONTEX. (2021c). *2020 In Brief.* Publications Office of the European Union. https://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/General/In_Brief_2020/20.0147_inbrief_2020_11th_web_fixed4.pdf

FRONTEX. (2021d, 16 Haziran). *Frontex expands presence in Western Balkans with operation in Serbia.* FRONTEX News. https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-expands-presence-in-western-balkans-with-operation-in-serbia-9WRMiW

FRONTEX. (2022a, 09 Mart). *EU Research, Horizon Projects, Nestor*. https://www.frontex.europa.eu/innovation/eu-research/horizon-projects/nestor-MDU4gJ#:~:text=EU%20research&text=Foreseeable%20Outcomes%3A,beyond%20maritime%20and%20land%20borders.

FRONTEX. (2022b). *Joint Operation North Macedonia*. https://frontex.europa.eu/assets/Key_Documents/JO_North_Macedonia_documents/FPI-23.0164_Factsheet_JO_North_Macedonia.pdf

FRONTEX. (2022c). *Migratory Routes, Western Balkan Route.* https://frontex.europa.eu/what-we-do/monitoring-and-risk-analysis/migratory-routes/western-balkan-route/

FRONTEX. (2022d, 12 Aralık). *EU external borders in November: Western Balkans route most active.* https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/eu-external-borders-in-november-western-balkans-route-most-active-ULSsa7

FRONTEX. (2022e, 4 Şubat). *Frontex launches new land operation.* https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-launches-new-land-operation-WvWFMr

FRONTEX. (2022f). *Briefing note, Actions taken by Frontex management during transition period* (No. Internal ref. GSC/EAU/2022). https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/250357/2022%2006%2027_BN_Actions%20taken%20by%20Frontex%20management%20during%20transition%20period.pdf

FRONTEX. (2022g, 20 Mart). *Teddy bears for Ukrainian children.* https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/teddy-bears-for-ukrainian-children-wcKMm4

FRONTEX. (2022h, Eylül). *Risk Analysis for 2022/2023.* https://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Risk_Analysis/ARA_2022_Public_Web.pdf

FRONTEX. (2023). *Risk Analysis for 2023/2024.* https://prd.frontex.europa.eu/document/risk-analysis-for-2023-2024/

Futo, P., Jandl, M., & Karsakova, L. (2005). Illegal Migration and Human Smuggling in Central and Eastern Europe. *Migracijske i etnicke teme, 21*(1-2), 35-54. https://hrcak.srce.hr/5645

Gallardo, X. F. & Contreras, A. P. (2012). Ceuta and Melilla: EuroAfrican Borderscapes. *AGORA Magazine, 28*(4),32–35. DOI:10.21825/agora.v28i4.2397

Gatopoulos, D. (2022, 23 Aralık). *Greece: EU's external border is hardening, attitudes are* too. Associated Press. https://apnews.com/article/pakistan-woman-convicted-blasphemy-case-2d128b1c99358112267d01922c83724b?utm_source=RecoReel&utm_medium=articlePage&utm_id=Taboola

Geddes, A. (2008). Borders, Territory and Migration in the European Union: From the Politics of Migration in Europe to the Politics of Migration. In O. Shmidtke, & S. Özçürümez (Eds.), *States, Rights and Social Closure: Governing Migration and Citizenship* (pp. 205-224). Palgrave Macmillan.

Geddes, A. (2013). *The Politics of Migration in an Integrating Europe", The Politics of Migration and Immigration in Europe*. Sage Publications, s. 134. (Orijinal çalışma 2003'te yayımlandı). https://doi.org/10.4135/9781446280492

Geddes, A., H. A. Leila, & Brumat, L. (2020). Migration and Mobility in the European Union. In N. Nugent, & S. Bulmer (Eds.), *The European Union Series, 45* (2nd. ed., pp. 21-42). Red Globe Press. (Original work published 2011). https://hdl.handle.net/1814/67493

Genç, D. (2010). A Paradox in EU Migration Management. *Journal for Labour and Social Affairs in Eastern Europe 1990-2015, 13*(2), 237-248. https://www.jstor.org/stable/43293357

Geyer, F. (2008). Taking Stock: Databases and Systems of Information Exchange in the Area of Freedom, Security and Justice. *Challenge Liberty & Security, Research Paper*, (9), 1-43. https://www.files.ethz.ch/isn/55970/CP009%20Taking%20Stock.pdf

Giddens, A. (2008). *Ulus, Devlet ve Şiddet.* (Çev., C. Atay, 2. bs.). Kalkedon Yayınları, No: 47, s.73-74. (Orijinal çalışma 1985'te yayımlandı).

Gifra, L. P. (2024). Securitizing migration in times of crisis: private actors and the provision of (in)security. *Cogent Social Sciences, 10*(1), 1-14. https://doi.org/10.1080/23311886.2023.2296601

Gkliati, M. & Kilpatrick J. (2021). Frontex cooperation with third countries: examining the human rights implications. *Forced Migration Review,* (68), 16-18. https://www.fmreview.org/externalisation/gkliati-kilpatrick

Gkliati, M. (2022, 06 Mayıs). *Frontex Assisting in the Ukrainian Displacement-A Welcoming Committee at racialised passage?* Centre for European Policy Studies. https://www.asileproject.eu/frontex-assisting-in-the-ukrainian-displacement/

Global Security. (2016, 02 Ekim). *Border Fence with Serbia and Croatia.* https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/hu-border-fence.htm

Gomez, R., & Peterson, J.(2001). The EU's Impossibly Busy Foreign Ministers: 'No One is in Control' *European Foreign Affairs Review*, *6*(1), 53-74. https://doi.org/10.54648/354650

Gower, M. (2023, 22 Mart). *Irregular migration: A timeline of UK-French cooperation* (Research Briefing Number 9681). The House of Commons Library. https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9681/CBP-9681.pdf

Göçmen, İ. (2014). Türkiye İle Avrupa Birliği Arasındaki Geri Kabul Anlaşmasının Hukuki Yönden Analizi. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 13*(2), 21 - 86. https://doi.org/10.1501/Avraras_0000000208

Gök, G. O. (2016). Kimin Güvenliği? Uluslararası Göç-Güvenlik İlişkisi ve Uluslararası Örgütlerin Rolü. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 65-82. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/251812

Greek News Agenda. (2018, 05 Temmuz). *Secretary General of Migration Policy on establishing a ministry in the midst of crisis.* https://www.greeknewsagenda.gr/konstantinos-papadimitriou/

Grigoriadis, I. N., & Dilek, E. (2018). Securitizing Migration in the European Union: Greece and the Evros Fence. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies, 21*(2), 170-186. https://doi.org/10.1080/19448953.2018.1506280

Gropas, R., & Triandafyllidou, A. (2005). Migration in Greece at a glance. *Hellenic Foundation for European & Foreignpolicy, Policy Papers,* 1-13. https://www.eliamep.gr/en/publication/migration-in-greece-at-a-glance/

Guild, E. (2010). Competence, discretion and third country nationals:The European Union's legal struggle with migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies, 24*(4) 613-625. https://doi.org/10.1080/1369183X.1998.9976656

Guillot, J. D., & Corlett, N. (2023, 23 Mart). *Kit for the European Council of 23 and 24 March 2023.* European Parliament News. https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230320IPR77922/european-parliament-press-kit-for-the-european-council-of-23-and-24-march-2023

Gulina, O. R. (2022). Fences on the border can't be Europe's future. *International Politics and Society*, 1-4. DOI:10.13140/RG.2.2.26791.21927

Haddad, E. (2008). The External Dimension of EU Refugee Policy: A New Approach to Asylum?. *Government and Opposition*, *43*(2), 190 - 205. https://doi.org/10.1111/j.1477-7053.2007.00250.x

Halla, M., Wagner, A. F., & Zweimüller, J. (2017). Immigration And Voting For The Far Right. *Journal of the European Economic Association*, *15*(6), 1341-1385. https://www.jstor.org/stable/90023600

Hansen, R. (2003). Migration to Europe since 1945: Its History and its Lessons. *The*

Political Quarterly, *74*(1), 25-38. https://doi.org/10.1111/j.1467-923X.2003.00579.x

Hatton, J. T. (2005). European Asylum Policy. *National Institute Economic Review*, *194*(1), 106-119. https://doi.org/10.1177/0027950105061503

Hayes, B., & Vermeulen, M. (2012). *Borderline: the EU's new border surveillance initiatives. Assessing the costs and fundamental rights implications of EUROSUR and the "smart borders" proposals*. Heinrich Böll Foundation. https://www.statewatch.org/media/documents/news/2012/jun/borderline.pdf

Hebenton, B., & Thomas, T. (1995). *Policing Europe Co-operation, Conflict and Control*. Red Globe Press. https://doi.org/10.1007/978-1-349-23905-4

Heijer, M. D. (2012). *Europe and Extraterritorial Asylum*. Hart Publishing. http://dx.doi.org/10.5040/9781472565891

Herszenhorn, D. M., & Baume, M. De La. (2021, 18 August). *Afghan refugees should be shared 'equally,' says EU Parliament president.* Politico. https://www.politico.eu/article/afghanistan-refugees-eu-parliament-president-david-sassoli/

Henley, J. (2017, 16 Mart). *Europe's governments signal relief after Dutch election defeats far right.* The Guardian. https://www.theguardian.com/world/2017/mar/16/europes-governments-signal-relief-as-dutch-election-defeats-far-right

Hills, A. (2004).Border Control Services and Security Sector Reform. In P. Fluri, & M. Hadzic (Eds.), *Sourcebook on Security Sector Reform (Collection of Papers)*, (pp. 319-351). Centre for Civil-Military Relations. https://www.files.ethz.ch/isn/13722/sourcebook%20on%20security.pdf

Hisham, S. (2019, 09 Kasım). *Using latest tech for border management.* Geospatial World. https://www.geospatialworld.net/blogs/latest-tech-for-border-management/

Hix, S. (2005). *The Political System of the European Union*. (2nd. ed.). Red Globe Press. (Original work published 1999). https://doi.org/10.1007/978-1-349-27531-1

Hobbing, P. (2005). Integrated border management at the EU level. *Working Document Centre for European Policy Studies*, (227), 1-26. https://www.files.ethz.ch/isn/13592/227_Integrated%20Border%20Management%20at%20the%20EU%20Level.pdf

Hollifeld, J. F. (2012). Migration and International Relations. In M. R. Rosenblum, & D. J. Tichenor, (Eds.), *The Oxford Hanbook of The Politics of International Migration*, (pp.345-383). Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780195337228.013.0015

Hollifeld, J. F., & Wong, T. (2022). The Politics of International Migration: How Can We Bring the State Back In?. In C. B. Brettell, & J. F. Hollifield, (Eds.), *Migration Theory: Talking across disciplines* (4th ed., pp.137–185). Routledge.

Human Rights Watch. (2021, 23 Haziran). *Frontex Failing to Protect People at EU*

Borders. https://www.hrw.org/news/2021/06/23/frontex-failing-protect-people-eu-borders

Hunt, A. (2019, 15 Kasım).*Tusk: Migration issue 'will keep EU busy for years to come'.* China Global Television Network, CGTN. https://newseu.cgtn.com/news/2019-11-15/Tusk-Migration-issue-will-keep-EU-busy-for-years-to-come--LCPdqd56Ba/index.html

Huysmans, J. (2000). The European Union and the Securitization of Migration. *Journal of Common Market Studies, 38*(5), 751-777. https://doi.org/10.1111/1468-5965.00263

Huysmans, J. (2006). *The Politics of Insecurity: Fear, Migration and Asylum in the EU.* Routledge.

ICMPD. (2015, Mart). *Guidelines for integrated border management in the European Commission external cooperation.* International centre for Migration Policy Department (ICMPD). https://www.icmpd.org/file/download/48352/file/Guidelines%2520for%2520Integrated%2520Border%2520Management%2520in%2520the%2520European%2520Commission%2520External%2520Cooperation%2520-%2520Extracted%2520Version%2520EN.pdf

Ifantis, K. (2012). Addressing Irregular Migration in the Mediterranean. *European View, 11*(1), 123-124. https://doi.org/10.1007/s12290-012-0196-4

IOM. (2014, 31 Ekim). I*OM Applauds Italy's Life-Saving Mare Nostrum Operation: "Not a Migrant Pull Factor".* International Organization for Migration (IOM) News. https://www.iom.int/news/iom-applauds-italys-life-saving-mare-nostrum-operation-not-migrant-pull-factor

IOM. (2020a, 28 Ekim). *World Migration Report 2020 (Turkish): Chapter 2, 2020 Dünya Göç Raporu: 2. Bölüm Göç ve Göçmenler: Küresel Bakış*. International Organization for Migration (IOM). https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2020-turkish-chapter-2

IOM. (2020b). *World Migratıon Report Chapter 3-Migration and migrants: Regional dimensions and developments.* International Organization for Migration (IOM). Publications. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf

IOM. (2022). *World Migration Report 2022*, International Organization for Migration (IOM) Publications. https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022

İçduygu, A., & Ünalan, T. (1998). *Türkiye'de İç Göç: Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri.* Tarih Vakfı Yayınları.

İçduygu, A. (2000). The Politics of International Migratory Regimes: Transit Migration Flows in Turkey. International *Social Science Journal, 52*(165), 357-367. https://doi.org/10.1111/1468-2451.00265

İçduygu, A., & Sert, D. (2010). Irregular Migration at Two Borders: The Turkish-EU and Mexican-U.S. Cases. *Immigration Paper Series 2010, The German Marshall Plan of the United States* 1-18. https://www.academia.edu/47017853/Irregular_MIgratIon_at_Two_Borders_the_TurkIsh_EU_and_MexIcan_U_S_Cases

İçduygu A., & Yükseker, D. (2012). Rethinking Transit Migration in Turkey: Reality and Re-Presentation in the Creation of a Migratory Phenomenon. *Population, Space and Place, 18*(4), 441-456. https://doi.org/10.1002/psp.633

İçduygu, A., & Aksel, D. B. (2014). Two-to-Tango in Migration Diplomacy: Negotiating Readmission Agreement between the EU and Turkey. *European Journal of Migration and Law, 16*(3), 337-363. https://doi.org/10.1163/15718166-12342060

İşcan, İ. H. (2021). İngiltere'nin Avrupa Birliğinden Ayrılış Sürecinde Göç Faktörünün Etkisi. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(2), 484-503. https://doi.org/10.33905/bseusbed.1027257

Jamieson, A., Ripper, K., & Sandford, A. (2020, 03 Mart). *Greece is 'Europe's shield' in migrant crisis, says EU chief von der Leyen on visit to Turkey border.* Euronews. https://www.euronews.com/2020/03/03/greece-migrant-crisis-is-an-attack-by-turkey-on-the-eu-austria

Jandl, M. (2007). Irregular Migration, Human Smuggling, and the Eastern Enlargement of the European Union. *International Migration Review, 41*(2), 291-315. https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2007.00069.x

Januzi, S. (2022, 25 Ağustos). *Over 25,000 Irregular Immigrants Tried to Cross Greek-Turkish Border in August.* Schengenvisanews. https://www.schengenvisainfo.com/news/over-25000-irregular-immigrants-tried-to-cross-greek-turkish-border-in-august/

Jimenez, P. G. & Caraballo, S. (2018). Immigration and integration management in Spain. *Friedrich Ebert Stıftung*. https://library.fes.de/pdf-files/bueros/madrid/17649.pdf

Jones, C. (2017, Mart). *Frontex: cooperation with non-EU states.* Statewatch Briefing. https://www.statewatch.org/media/documents/analyses/no-309-frontex-third-countries-agreements.pdf

Jordan, J., & Horsburgh, N. (2006). Spain and Islamist Terrorism: Analysis of the Threat and Response 1995 – 2005. *Mediterranean Politics, 11*(2), 209-229. https://doi.org/10.1080/13629390600682933

Kamberi, İ. (2020, 11 Eylül). *How are the Republic of North Macedonia and Frontex Handling the Refugee Crisis?* Think for Europe Network. https://www.thinkforeurope.org/research-analysis/how-are-the-republic-of-north-macedonia-and-frontex-handling-the-refugee-crisis

Kamudan Haber. (2022, 13 Nisan). *Türkiye, sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarıyor: 1028 kilometrelik modüler beton duvar yapıldı.* https://www.kamudanhaber.net/turkiye-sinir-guvenligini-en-ust-duzeye-cikariyor-1028-kilometrelik-moduler-beton-duvar-yapildi

Kantouris, C. (2023, 21 Ocak). *Greece expanding border wall, calls for EU help on migration.* AP News. https://apnews.com/article/politics-turkey-government-european-union-greece-europe-271147c8ec3a4c0b85458e25ff52a2aa

Karaçay, A. B. (2017). Shifting human smuggling routes along Turkey's borders. *Turkish Policy Quarterly, 15*(4), 97-

108. http://turkishpolicy.com/files/articlepdf/shifting-human-smuggling-networks-along-turkeys-borders_en_1855.pdf

Karadağ, S. (2022). Ege Denizi'nin Dalgalarında Sınır Yönetimi: Aktörler, Söylemler ve Pratikler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21,* 293-315. https://doi.org/10.46928/iticusbe.1183277

Karyelioğlu, S. (2012). Ulus Devlet ve Milliyetçiliğin Tarihsel Dayanaklari ve Küreselleşmenin Ulus Devlet ve Milliyetçilik Üzerindeki Etkileri. *Ethos: Dialogues in Philosophy and Social Sciences, 5*(1), 137-169. https://ethosfelsefe.com/tr/node/75

Karyotis, G. (2012). Securitization of Migration in Greece: Process, Motives and Implications. *International Political Sociology, 6*(4), 390-408. https://doi.org/10.1111/ips.12002

Kasimis, C. (2012). Greece:Illegal Immigration in the Midst of Crisis. *Migration Information Source MPI.* https://www.migrationpolicy.org/article/greece-illegal-immigration-midst-crisis

Kaunert, C. (2011). The European Union and Refugees: Towards More Restrictive Asylum Policies in the European Union?. *GRITIM Working Paper Seriess,* (8), 1-19. https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=e26ce7c5b38d00a45c601da6b5a76b37063a2baa

Kaunert, C., & Leonard, S. (2012). The European Union Asylum Policy after the Treaty of Lisbon and the Stockholm Programme: Towards Supranational Governance in a Common Area of Protection?. *Refugee Survey Quarterly, 31*(4), 1–20. https://doi.org/10.1093/rsq/hds018

Kauranen, A. (2023, 14 Nisan). *Finland starts fence on Russian border amid migration, security concerns.* Reuters. https://www.reuters.com/world/europe/finland-starts-fence-russian-border-amid-migration-security-concerns-2023-04-14/

Kaya, İ. (2008). *Legal Aspects of Irregular Migration in Turkey* (CARIM Analytic and Synthetic Notes, 2008/73). Migration Policy Centre, Technical Report. Irregular Migration Series, Legal Module, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University Institute. https://hdl.handle.net/1814/10118

Kaygusuz, D. (2021). Uluslararası İlişkilerde Göç Olgusu ve Göçün Güvenlikleştirilmesi. *Akademik Düşünce Dergisi*, (3), 60-76. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1601813

Kazel, E., & Bayartan, M. (2021). Siyasi Coğrafya Açısından Türkiye'nin Sınır Güvenliği: Batı Kara Sınırları. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi,* 6(1), 201-219. https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubad/issue/62625/924326

Kemal, N. (2019). *Göç Olgusu, Avrupa'ya Giden Güncel Göç Rotaları ve Bu Göçlerin AB Ekonomisine Etkisi* (Yayın No. 606544) [Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Kılıç, S. T. (2018). Avrupa Komşuluk Politikası'nda Uluslararası Göçün Güvenlikleştirilmesi. *Avrupa Komşuluk Politikası ve Göç Özel Sayısı Mukaddime, 9*(3), 1-20. https://doi.org/10.19059/mukaddime.470606

Kılınç, A. (2018). Sınır Aşan Göçler: Mülteci Sorunu ve Göç Yönetimi. *Ombudsman Akademik,* (8), 75-102. https://doi.org/10.32002/ombudsmanakademik.443450

Kicinger, A. (2004, 8-10 October). International Migration as a Non-traditional Security Threat and the EU Responses to this Phenomenon. *Central European Forum for Migration Research.*http://www.cefmr.pan.pl/docs/cefmr_wp_2004-02.pdf

Kilpatrick, J. (2022, 19 Nisan). *Frontex: more power, no responsibility? Mega-agency lacks real accountability structure.* Statewatch. https://www.statewatch.org/analyses/2022/frontex-more-power-no-responsibility-mega-agency-lacks-real-accountability-structure/

King, R., & Okolski, M. (2018). Diverse, Fragile and Fragmented:The New Map of European Migration. *Central and Eastern European Migration Review*, *8*(1), 9-32.
doi: 10.17467/ceemr.2018.18

Kingham, T. (2020, 21 Temmuz). *The Spanish National Police directs coordinates Operation MINERVA'20 together with FRONTEX in the ports of Algeciras, Ceuta and Tarifa.* Border Security Report News. https://border-security-report.com/the-spanish-national-police-directs-coordinates-operation-minerva20-together-with-frontex-in-the-ports-of-algeciras-ceuta-and-tarifa/

Kingham, T. (2021, 24 Haziran). *Frontex expands its support in Spain for the summer*. Border Security Report News. https://border-security-report.com/frontex-expands-its-support-in-spain-for-the-summer/

Kirişçi, K. (2002). *Justice and Home Affairs Issues in Turkish-EU Relations.* TESEV Publications.

Knudsen, O. F. (2001). Post-Copenhagen Security Studies: Desecuritizing Securitization. *Security Dialogue*, *32*(3), 355-368. https://doi.org/10.1177/0967010601032003007

Koca, B. T. (2012). Securitization of Migration in Europe: Critical Reflections on Turkish Migration Practices. *Alternatives: Turkish Journal of International Relations, 11*(2), 65-77. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/19291

Koca, B. T. (2014). Biyopolitika, Güvenlik ve Frontex'in Türkiye-Yunanistan Sınırındaki Rolü. *Göç Dergisi, 1*(1), 57-76. https://doi.org/10.33182/gd.v1i1.548

Koca, B. T. (2020). Bordering processes through the use of technology: the Turkish case. *Journal of Ethnic and Migration Studies, 48*(8), 1909-1926. https://doi.org/10.1080/1369183X.2020.1796272

Koçak, Y., & Terzi, E. (2012). Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri. *Kafkas Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *3*(3), 163-184. https://www.kafkas.edu.tr/dosyalar/iibfdergi/file/03/7.pdf

Kokkinidis, T. (2021, 22 Ağustos). *Greece Completes 40-km Fence at Border with Turkey*. Greek Reporter. https://greekreporter.com/2021/08/22/greece-completes-40-km-fence-at-border-with-turkey/

Konya, S., & Kabaklarlı, E. (2023). Göçün Ekonomik Büyümeye Etkileri: Seçilmiş

Ülkeler Üzerine Panel Veri Analizi. S*elçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 26*(1), 20-34. https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.1033668

Koser, K. (2005). Irregular migration, state security and human security. *Global Commission on International Migration (GCIM),* 2-33. https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbdl486/files/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/mainsite/policy_and_research/gcim/tp/TP5.pdf

Koser, K. (2011). *The Smuggling of Refugees.* In D. Kyle, & R. Koslowski (Eds.), *Global Human Smuggling: Comparative Perspectives* (2.nd ed., pp. 256-272). Johns Hopkins University Press. (Original work published 2001).

Koser, K. (2016). *International Migration Very Short Introduction*. (2nd ed.). Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/actrade/9780198753773.001.0001

Kostopoulos, C., & Mylonas, Y. (2024). Framing migration in the Greek press; An analysis of the 'Evros events' in left, liberal, and far-right newspapers. *Journalism*, *25*(1), 158-179. https://doi.org/10.1177/14648849221134000

Köktaş, A., & Yılmaz, Ö. (2010). Avrupa Birliği Entegre Sınır Yönetimi Modeli; Schengen Sözleşmesi'nden Stockholm Programı'na. *Polis Bilimleri Dergisi, 12*(2), 1-21. https://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423911040.pdf

Krause, K., & Williams, C. M. (1996). Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods. *Mershon International Studies Review*, *40*(2), 229–254. https://doi.org/10.2307/222776

Kyaw, N. N. (2017). Unpacking the presumed statelessness of Rohingyas. *Journal of Immigrant and Refugee Studies*, *15*(3), 269–286. https://doi.org/10.1080/15562948.2017.1330981

Laas, J., & Timonen, A. (2023, 23 Mart). *Metsola to European Council: We are strongest when we act together.* European Parliament News. https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230323IPR78207/metsola-to-european-council-we-are-strongest-when-we-act-together

Latvijas Vestnesis. (2021, 10 Ağustos). *Regarding the declaration of emergency situation.* Legal Acts of the Republic of Latvia. https://likumi.lv/ta/en/en/id/325266-regarding-the-declaration-of-emergency-situation

Lavenex, S. (2006). Shifting Up and Out: The Foreign Policy of European Immigration Control. *Western European Politics, 29*(2), 329-350. https://doi.org/10.1080/01402380500512684

Lazaridis, G., & Tsagkroni, V. (2015). Securitisation of migration and far right populist othering in Scandinavian countries, In G. Lazaridis, & K. Wadia (Eds.), *The securiti- sation of migration in the EU: Debates since 9/11* (pp. 207-236). Palgrave Macmillan.

Lazaridis, G., & Wadia, K.(2015). Introduction, In G. Lazaridis, & K. Wadia (Eds.), *The securitisation of Migration in the EU: Debates since 9/11* (pp.1-16.) Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Ledur, J. (2023, 15 Mart). *The 'barbed-wire curtain' dividing Europe from Russia and Belarus, visualized.* The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/world/2023/03/15/europe-russia-belarus-fence/

Lee, J. J. H. (2015). *Statistics on migration and cities* (World Migration Report 2015 Migrants and Cities: New Partnerships to Manage Mobility). International Organization for Migration (IOM). https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr2015_en.pdf

Lees, C. (2015, 30 Mart-01 Nisan). *The AfD: what kind of alternative for Germany?* [Konferans sunumu]. PSA 65th Annual International Conference. https://www.psa.ac.uk/sites/default/files/conference/papers/2015/Lees%20AfD%20FINAL.pdf

Legomsky, S. H. (2003). Secondary Refugee Movements and the Return of Asylum Seekers to Third Countries: The Meaning of Effective Protection. *International Journal of Refugee Law*, *15*(4), 567–677. https://doi.org/10.1093/ijrl/15.4.567

Lehtonen, P., & Aalto, P. (2017) Smart and secure borders through automated border control systems in the EU? The views of political stakeholders in the Member States, *European Security*, *26*(2), 207-225. https://doi.org/10.1080/09662839.2016.1276057

Leiken, R. S. (2004). Europe's Immigration Problem, and Ours. *Mediterranean Quarterly, 15*(4), 203-218. https://doi.org/10.1215/10474552-15-4-203

Leonard, S. (2011). EU border security and migration into the European Union: FRONTEX and securitisation through practices. *European Security, 19*(2), 231-254. https://doi.org/10.1080/09662839.2010.526937

Levy, C. (2003, 14-16 Nisan). *The European Union After 9/11, demise of liberal asylum policy* [Conference presentation]. 53rd Annual Conference of the Political Studies Association National Europe Centre Paper No.109, Leicester.https://openresearch-repository.anu.edu.au/bitstream/1885/41490/3/CarlLevy.pdf

Liboreiro, J. (2023, 09 Haziran). *Von der Leyen and Michel praise new EU deal on migration while Viktor Orban calls it 'unacceptable'.* Euronews. https://www.euronews.com/my-europe/2023/06/09/von-der-leyen-and-michel-praise-new-eu-deal-on-migration-while-viktor-orban-calls-it-unacc

Lutterbeck, D. (2006). Policing migration in the Mediterranean. *Mediterranean Politics*, *11*(1), 59-82. https://doi.org/10.1080/13629390500490411

Lutz, P. (2019). Variation in Policy Success: Radical Right Populism and Migration Policy. *West European Politics*, *42*(3). 517-544. https://doi.org/10.1080/01402382.2018.1504509

Macdonald, A. & Baczynska, G. (2016, 14 Eylül). *EU's Juncker promises tougher controls on external borders.* Reuters. https://www.reuters.com/article/uk-eu-juncker-migration-idUKKCN11K1ZR

Machmer, A. (2016, 28 Haziran). *Speech at the European Council by Martin Schulz.*

European Parliament. https://www.europarl.europa.eu/former_ep_presidents/president-schulz-2014-2016/en/press-room/speech_at_the_european_council_by_martin_schulz.html

Machmer, A., & Fassina, G. (2016, 18 Şubat). *Speech at the European Council by Martin Schulz, President of the European Parliament.* European Parliament. https://www.europarl.europa.eu/former_ep_presidents/president-tajani/en/newsroom/speech-by-the-president-of-the-european-parliament-to-the-european-council-meeting-on-28-june-2018.html

Mandacı, N. & Özerim, G. (2013). Uluslararası göçlerin bir güvenlik konusuna dönüşümü: Avrupa'da radikal sağ partiler ve göçün güvenlikleştirilmesi. *Uluslararası İlişkiler Akademik Dergisi, 10*(39), 105-130. https://www.ir-journal.com/tr/sayilar/cilt-10-sayi-039-2013/uluslararasi-goclerin-bir-guvenlik-konusuna-donusumu-avrupada-radikal-sag-partiler-ve-gocun-guvenliklestirilmesi

Marenin, O. (2010). Challenges for Integrated Border Management in the European Union. *Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF) Occasional Paper-No17*, 1-156. https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/OP17_Marenin.pdf

Marie, C. V. (2004). *Preventing Illegal Immigration: Juggling Economic Imperatives, Political Risks and Individual Rights*. Council of Europe Publishing.

Marin, L. (2011). Is Europe turning into a 'technological fortress'? Innovation and technology for the management of EU's external borders. Reflections on FRONTEX and EUROSUR. In M.A. Heldeweg & E. Kica (Eds.), *Regulating Technological Innovation: Legal and Economic Regulation of Technological Innovation* (pp. 131-151). Palgrave MacMillan.

Marthaler, S. (2008). Nicolas Sarkozy and the Politics of French Immigration Policy. *Journal of European Public Policy, 15*(3), 382-397. https://doi.org/10.1080/13501760701847614

Martin, P. (2013). The Global Challenge of Managing; Migration. *Population Bulletin, 68*(2), 2-15. https://www.prb.org/wp-content/uploads/2014/05/global-migration.pdf

Martins, B. O., & Jumbert, M. G. (2020). EU Border technologies and the co-production of security 'problems' and 'solutions'. *Journal of Ethnic and Migration Studies, 48*(6), 1430-1447. https://doi.org/10.1080/1369183X.2020.1851470

Marusic, S. J. (2020, 1 Temmuz). *North Macedonia Tightens Border Security, Fearing Migrant Influx.* Balkan Insight News. https://balkaninsight.com/2020/07/01/north-macedonia-tightens-border-security-fearing-migrant-influx/

Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., & Taylor, J. E. (1993). Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review, 19*(3), 431-466. https://doi.org/10.2307/2938462

Mat, T. Y., & Özdan, S. (2018). AB ile Türkiye arasındaki Geri Kabul Anlaşması'nın İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 24*(1), 36-49. https://doi.org/10.33433/maruhad.445573

McSweeney, B. (1996). Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School. *Review of International Studies, 22*(1), 81 - 93. https://doi.org/10.1017/S0260210500118467

Medecins Sans Frontieres. (2023, 28 Mart). *EU must increase scrutiny on border force activities in Balkan countries.* https://www.msf.org/eu-must-increase-scrutiny-balkan-border-force-activities

Mercan, S. (2016). Geri Kabul Anlaşması ve Mülteci Krizi Etkisinde Türkiye-AB İlişkileri. *EURO Politika Dergisi,* (2), 12-19. https://dergipark.org.tr/tr/pub/europ/issue/44791/557168

Migration Data Portal. (2021, 5 February). *International migrant stocks.* https://www.migrationdataportal.org/themes/international-migrant-stocks#:~:text=According%20to%20the%20UN%2C%20the,and%20173%20million%20in%202000.

Mills, C., Fella, S., Loft, P., & Butchard, P. (2021, 26 Kasım). *Belarus/EU migrant crisis* (Briefing Number 9389). Commons Library Research Briefing. https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9389/CBP-9389.pdf

Molnar, P. (2022). Territorial and Digital Borders and Migrant Vulnerability Under a Pandemic Crisis. İçinde A. Triandafyllidou, (Ed.), *Migration and Pandemics* (ss. 45-64). IMISCOE Research Series, Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-81210-2_3

Moraes, C. (2003).The Politics of European Union Migration Policy. *Political Quarterely, 74*(1), 116-131. https://doi.org/10.1111/j.1467-923X.2003.00585.x

Mould, O. (2017). The Calais Jungle: A slum of London's making. *City, 21*(3-4), 388-404. https://doi.org/10.1080/13604813.2017.1325231

Mutluer, M. (2003). *Uluslararası Göçler ve Türkiye: Kurumsal ve Ampirik Bir Alan Araştırması.* Çantay Kitabevi.

Müller, T. (2003). Migration, unemployment and discrimination. *European Economic Review, 47*(3), 409-427. https://doi.org/10.1016/S0014-2921(01)00177-5

Nalepa, M. (2018). EU migration policy changes in times of crisis. In A. Hellström (Ed.), *MIM Working Paper Series 18:4* (pp.2-60). Malmö University.

Nas, Ç. (2015). Türkiye-AB İlişkilerinde Geri Kabul ve Vize Serbestliği: Hareketliliğin Yönetimi. *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi, 23*(2), 169-186. https://doi.org/10.29228/mjes.82

Nas, F. (2021). Uluslararası Göçler ve Yol Açtığı Güvenlik Sorunları. *Sosyologca,* (22), 76-85. https://sosyologca.org/?mod=makale_tr_ozet&makale_id=55747#

Neal, A. W. (2009). Securitization and Risk at the EU Border: The Origins of FRONTEX. *Journal of Common Market Studies, 47*(2), 333-356. https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.2009.00807.x

Nielsen, N. (2012, 07 Şubat). *Greeks build fence to ward off asylum seekers.* Euobserver News. https://euobserver.com/rule-of-law/115161

Nielsen, N. (2017, 01 Eylül). *EU rejects Hungary's demand to finance border fence.* Euobserver News. https://euobserver.com/migration/138857

Nielsen, N. (2023, 09 Şubat). *Border fences are an indictment of EU state asylum failures.* Euobserver News. https://euobserver.com/migration/156695

Niessen, J. (1999). International Migration on the EU Foreign Policy Agenda. European Journal of Migration and Law, 1(4), 483–496. https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/ejml1&div=47&id=&page=

NTV. (2016, 24 Mayıs). *Bulgaristan, Türkiye sınırındaki tel duvarı uzatıyor.* NTV Dünya Haberleri. https://www.ntv.com.tr/dunya/turkiye-sinirindaki-tel-duvari-uzayacak,3EsTddQAHke4bID6Dq3ADw

NTV. (2017, 01 Eylül). *Macaristan sınıra ördüğü çitin parasını AB'den istedi.* NTV Dünya Haberleri. https://www.ntv.com.tr/dunya/macaristan-sinira-ordugu-citin-parasini-abden-istedi,-L0CvQchFEKRBuET5AXh5w#

NTV. (2022, 12 Aralık). *AB'den Türkiye'ye sınır yönetimi için 220 milyon euro destek.* NTV Dünya Haberleri. https://docs.google.com/document/d/1huPckDbJPDf50jF2pdm6ELY491VnV1wc4N7ScMzDhRI/edit?pli=1

OHCHR. (2000, November 15). *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime* (Report No. 55/25). United Nations High Commissioner for Human Rights. https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/protocol-prevent-suppress-and-punish-trafficking-persons

OHCHR. (2016, January 27). *Situation of Migrants in Transit. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner for Human Rights, Annual report of the United Nations High Commissioner for Human Rights* (Report No. A/HRC/31/35). United Nations High Commissioner for Human Rights. https://undocs.org/en/A/HRC/31/35

OHCHR. (2021, Mayıs). *Lethal Disregard Search and rescue and the protection of migrants in the central Mediterranean Sea*. United Nations High Commissioner for Human Rights. https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Migration/OHCHR-thematic-report-SAR-protection-at-sea.pdf

Ojamo, J. (2021, 07 Temmuz). *EU Parliament adopts two funds for asylum and border policies.* European Parliament News. https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210701IPR07514/eu-parliament-adopts-two-funds-for-asylum-and-border-policies

Ölmez, G. K., & Kaygısız, U. (2018). Avrupa Birliği'nin Geri Kabul Anlaşmalarının Avrupa Birliği Göç Politikaları ve İnsan Hakları Çerçevesinde Değerlendirilmesi. M*ehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10*(25), 467 – 484. https://doi.org/10.20875/makusobed.440090

O'Neill, M. (2010). *Asylum, migration and community*. Bristol University Press, Policy Press. https://doi.org/10.56687/9781847422248

Öner, A. Ş. (2021). Göç Çalışmalarında Temel Kavramlar. İçinde T. Bora, A. Ş. Öner, & S. G. I. Öner (Eds.), *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar* (5.bs. ss. 13-29). İletişim Yayınları. (Orijinal çalışma 2012'de yayımlandı).

Öner, S. G. I. (2021). Küresel Bir göç ve Mülteci Rejimine Doğru. İçinde T. Bora, A. Ş. Öner, & S. G. I. Öner, (Eds.), *Küreselleşme Çağıdan Göç: Kavramlar, Tartışmalar* (5.bs. ss. 577-601). İletişim Yayınları. (Orijinal çalışma 2012'de yayımlandı).

Özcan, M. (2005). *Avrupa Birliği Sığınma Hukuku, Ortak Bir Sığınma Hukukunun Ortaya Çıkışı.* Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) Yayınları.

Özçürümez, S., & Şenses, N. (2011). Europeanization and Turkey: studying irregular migration policy. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies, 13*(2), 233-248. https://doi.org/10.1080/19448953.2011.578867

Özdal, B. (2008). Lizbon Reform Antlaşması'nın Ortak Güvenlik Ve Savunma Politikası'na İlişkin Düzenlemelerinin Analizi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi, 4*(7), 125 - 163. https://dergipark.org.tr/tr/pub/guvenlikstrtj/issue/7536/99216

Özdemir, Y. (2022, 8 Kasım). Avrupa Kalesi"ne sığınmak mı?. *Teori ve Eylem,* (57). https://teoriveeylem.net/tr/2022/11/08/avrupa-kalesine-siginmak-mi/

Özer. Y. Y. (2011). Yasadışı Göçün Kontrolünde Destekleyici Düzenlemelerin Rolü: AB Ve Türkiye Örnekleri. In O. Ö. Demir, & M. Sever, (Eds.), *Örgütlü Suçlar ve Yeni Trendler* (pp.197-216). Polis Akademisi Yayınları.

Özkan, Y. (2023, 23 Kasım). *Hollanda seçimlerini kazanan aşırı sağcı, İslam karşıtı Wilders'ten sağ koalisyon çağrısı ve 'Camileri kapatmayacağız' mesajı.* BBC News Türkçe.https://www.bbc.com/turkce/articles/c4n7pk555pvo

Özler, Z. (2010, 16 Nisan). *AB'de ve Türkiye'de Sınır Yönetimi.* İKV Değerlendirme Notu. https://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/16-ab_ve_trde_sinir_yonetimi-zeynep_ozler-nisan_2010.pdf

Palagiannis, V. (2016). *Europeanization and de-Europeanization of migration policies in times of Crisis: The Case of Greece.* [Master Thesis, Leiden University]. A service provided by Leiden University Libraries. https://hdl.handle.net/1887/54276

Panizzon, M. (2012). Readmission Agreements of EU Member States: A Case for EU Subsidiarity or Dualism?. *Refugee Survey Quarterly, 31*(4), 101-133. https://doi.org/10.1093/rsq/hds014

Papageorgiou, I. (2014). The Europeanization of Immigration and Asylum in Greece (1990–2012). *International Journal of Sociology, 43*(3), 72-90. https://doi.org/10.2753/IJS0020-7659430304

Patton, F. D. (2017). The Alternative for Germany's radicalization in historical-

comparative perspective. *Journal of Contemporary Central and Eastern Europe, 25*(2), 163-180. https://doi.org/10.1080/25739638.2017.1399512

Pellerin, H. (2017). Migration and Border Controls in the EU: Economic and Security Factors. In DeBardeleben J. (Ed.), *Soft or Hard Borders? Managing the Divide in an Enlarged Europe* (online edn., pp. 105-122) Routledge. (Original work published 2005). https://doi.org/10.4324/9781315242774

Penninx, R., Spencer, D., & Hear, N.V. (2008). *Migration and Integration in Europe: The State of Research*. ESRC Centre on Migration, Policy and Society (COMPAS). University of Oxford. https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=beece4dd6619962f9eb7e623b450ea194aad7dba

Perez, S. A. (2015). Immigration Policy. In J. D. Wright. (Ed.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (2nd ed., ss. 662-668). Elsevier. (Original work published 2001). https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.75022-7

Perruchoud, R. & Cross, J. R. (2013). *Göç Terimleri Sözlüğü*. (2. bs., No.31). Uluslararası Göç Örgütü (IOM). https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf

Phinnemore, D. (2022). The European Union : Establishment and Development. In M. Cini, & and N. P.-S. Borragan (Eds.), *European Union Politics* (7.th ed., pp. 10-28). Oxford University Press online edn. (Orijinal çalışma 2003'te yayımlandı). https://doi.org/10.1093/hepl/9780198862239.003.0002

Pınar, Ö. (2016, 27 Nisan). *İtalya ve Avusturya arasında sınır gerginliği.* BBC News Türkçe. https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/04/160427_italya_avusturya_sinir

Pinos, J. C. (2009). Building Fortress Europe? Schengen and the Cases of Ceuta and Melilla. *International Studies and Philosophy Queen's University Belfast,* 2-29. https://api.semanticscholar.org/CorpusID:73679081

Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM). (2017, March). *Why 'Undocument' or 'Irregular'?.* https://picum.org/wp-content/uploads/2023/08/Words_Matter_Terminology_FINAL_March2017.pdf

Polat, Y. (2021). Türkiye'nin uluslararası göç politikasına tarihsel bir bakış. *Journal of Awareness, 6*(2), 145-160. https://doi.org/10.26809/joa.6.2.05

Poggi, G. (2019). *Modern Devletin Gelişimi*. (Çev., Ş. Kut & B. Toprak). (9th ed.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, s.114. (Orijinal çalışma 1978'de yayımlandı).

Post, D., & Niemann, A. (2007, Mayıs). *The Europeanisation of German asylum policy and the "Germanisation" of European asylum policy: the case of the "safe third country" concept* [Konferans sunumu]. Panel: 8G Immigration, asylum and supranational governance: Implications of Europeanization, Montreal. http://aei.pitt.edu/8006/1/post-d-08g.pdf

Puntas, I. B. (2022, Haziran). *The use of drones for maritime surveillance and border*

control. Working Papers Centre Delas. https://centredelas.org/wp-content/uploads/2022/06/WP_DronesFrontex_ENG.pdf

Radjenovic, A. (2021, Ocak). *Search and rescue in the Mediterranean.* European Parliament Briefing. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/659442/EPRS_BRI(2021)659442_EN.pdf

Radu, L. (2016). More or Less Europe? The European Leaders' Discourses on the Refugees Crisis. *Romanian Journal of Communication and Public Relations, 18*(2), 21-37. https://doi.org/10.21018/rjcpr.2016.2.207

Rankin, J. (2021, 29 Kasım). *EU border agency deported record number of people in first half of 2021.* The Guardian. https://www.theguardian.com/world/2023/feb/10/eu-leaders-plan-tougher-border-controls-as-more-people-claim-asylum

Rankin, J. (2022, 29 Nisan). *Head of EU border agency Frontex resigns amid criticisms.* The Guardian. https://www.theguardian.com/world/2022/apr/29/head-of-eu-border-agency-frontex-resigns-amid-criticisms-fabrice-leggeri

Rankin, J. (2023, 10 Şubat). *EU leaders plan tougher border controls as more people claim asylum.* The Guardian. https://www.theguardian.com/world/2023/feb/10/eu-leaders-plan-tougher-border-controls-as-more-people-claim-asylum

Reliefweb News. (2022, 14 Ocak). *EU Eastern Borders: Belarus and Poland Enact Brutal Violence and Block Aid Workers, Lithuania Lifts State of Emergency.* https://reliefweb.int/report/belarus/eu-eastern-borders-belarus-and-poland-enact-brutal-violence-and-block-aid-workers

Reslow, N. (2012). The Role of Third Countries in EU Migration Policy: The Mobility Partnerships. *European Journal of Migration and Law*, *14*(4), 393-415. https://doi.org/10.1163/15718166-12342015

Reuters. (2015, 14 Ocak). *Bulgaria to extend fence at Turkish border to bar refugee influx.* https://www.reuters.com/article/us-bulgaria-turkey-fence-idUSKBN0KN1JG20150114

Reyero, M. J. C., Villasenor, C. E., Dimitriadi, A., Kovats, A., Melchionda, U. & Ricci, A., & Sabic, S. S. (2018, Ağustos). *On Europe's External Southern Borders Situation Report on Migration Management*. Friedrich-Ebert-Stiftung. https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/14644.pdf

Ridet, P., Smolar, P., & Eeckhout, L. Van. (2006, 27 Nisan). *Pour Nicolas Sarkozy, "l'immigration choisie est un rempart contre le racisme.* Lemonde. https://www.lemonde.fr/societe/article/2006/04/27/pour-nicolas-sarkozy-l-immigration-choisie-est-un-rempart-contre-le-racisme_765946_3224.html

Rigby, J., & Crisp, J. (2024). *Fortress Europe.* Telegraph Media Group. https://www.telegraph.co.uk/global-health/fortress-europe-borders-wall-fence-controls-eu-countries-migrants-crisis/

Rijpma, J. J., & Vermeulen, M. (2015). EUROSUR: saving lives or building borders?.

European Security, *24*(3), 454-472. https://doi.org/10.1080/09662839.2015.1028190

Rijpma, J. J. (2017). Brave New Borders: The EU's Use of New Technologies for the Management of Migration and Asylum. In M. Cremona (Ed.), *New Technologies and EU Law* (online edn. pp. 197-242). Oxford Academic. https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198807216.003.0007

Rizzo, A. (2006, 28 Mart). *Berlusconi Warns Against Multiculturalism.* Associated Press. https://www.encyclopedia.com/humanities/applied-and-social-sciences-magazines/berlusconi-warns-against-multiculturalism

Rosen, B. (2017, 23 Ocak). *Dutch PM tells migrants to "Behave normally or go away".* The Christian Science Monitor. https://www.csmonitor.com/World/Europe/2017/0123/Dutch-PM-tells-migrants-to-Behave-normally-or-go-away

Rosenau, J. N. (2021). *Distant Proximities: Dynamics beyond Globalization.* Princeton University Press. s. 383. (Orijinal çalışma 2003'te yayımlandı).

Sabic, S. S., & Boric, S. (t.y.). *At the Gate of Europe A Report on Refugees on the Western Balkan Route*. Friedrich Ebert Stiftung. Zagreb. https://www.irmo.hr/wp-content/uploads/2016/05/At-the-Gate-of-Europe_WEB.pdf

Sağıroğlu, A. Z., Ünsal, R., & Özenci, F. (2022 Ağustos). *Türkiye Göç ve İnsan Hareketlilikleri Yıllık Raporu 2021* (AYBÜ-GPM Rapor Serisi-13). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Göç Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AYBÜ-GPM). https://aybu.edu.tr/GetFile?id=1c168fe4-c95c-447f-b3eb-8ab7d312794c.pdf

Salt, J. (2000). Trafficking and Human Smuggling: A European Perspective. *International Migration, 38(*1), 31-56. https://doi.org/10.1111/1468-2435.00114

Samers, M. (2004). An Emerging Geopolitics of 'Illegal' Immigration in the European Union. *European Journal of Migration and Law*, *6*(1), 27-45. https://doi.org/10.1163/1571816041518750

Samur, H. (2008). Avrupa Birliği'nde Göçe Yönelik Global Yaklaşım. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, *5*(2), 1-16. https://www.researchgate.net/publication/328581528_Avrupa_Birligi%27nde_Goce_Yonelik_Global_Yaklasim

Sandford, A. (2006, 12 Ocak). *Sarkozy alters tack on immigration.* BBC News. http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4608108.stm

Sandford, A. (2017, 28 Nisan). *Hungary completes new anti-migrant border fence with Serbia.* Euronews. https://www.euronews.com/2017/04/28/hungary-completes-new-anti-migrant-border-fence-with-serbia

Sands, L. (2023, 1 Mart). *Finland begins building 10-foot-high razor-wire wall along Russian border.* The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/world/2023/03/01/finland-border-fence-russia/

Sandu. G. (2023). *Immigration policy.* European Parliament.

https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/152/immigration-policy

Sassen, S. (1999). *Globalization and Its Discontents: Essays on the New Mobility of People and Money*. New Press.

Saylak, Ş. (2020). *Türkiye'nin Göç Yönetiminin Dönüşümü* (Yayın No. 669358) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Schain, M. A. (2019). The Politics of Border Control in Europe: Policy Failure and Border Pressure. In *The Border: Policy and Politics in Europe and the United States* (online edn. pp. 146-176), Oxford Academic. https://doi.org/10.1093/oso/9780199938674.003.0006

Servantie, D. (2017). *Türkiye AB Mülteci Sözlüğü*. İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları. https://www.ikv.org.tr/images/files/multecisozlugu.pdf

Seydi, F. (2017). *Kuzey Ege Müsellim Geçidi Bölgesinde Gerçekleşen Düzensiz Göçmen Hareketliliğinin Çevresel ve Sosyoekonomik Etkileri* (Yayın No. 496298) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Sierakowski, S. (2022, 22 Mart). *Poland's refugee crisis in waiting.* The Jordan Times. https://www.jordantimes.com/opinion/s%C5%82awomir-sierakowski/polands-refugee-crisis-waiting

Silva, Da C. (2021, 03 Haziran). *EU alarmed by Greece's use of sound cannons at border to deter asylum seekers.* Euronews. https://www.euronews.com/my-europe/2021/06/03/eu-alarmed-by-greece-s-use-of-sound-cannons-at-border-to-deter-asylum-seekers

Siviero, T. (2023, 16 Mayıs). *Migrant Numbers Increase Despite Decline of 'Balkan Route' to EU.* Balkan Insight News. https://balkaninsight.com/2023/05/16/migrant-numbers-increase-despite-decline-of-balkan-route-to-eu/

Smith, H. (2020, 30 Ocak). *Greece plans to build sea barrier off Lesbos to deter migrants.* The Guardian. https://www.theguardian.com/world/2020/jan/30/greece-plans-to-build-sea-barrier-off-lesbos-to-deter-migrants

Sorgi, G. (2023, 19 Nisan). *EU lawmakers break ranks to endorse controversial funding for border protection.* Politico News. https://www.politico.eu/article/parliament-votes-down-budget-report-mep-back-eu-fund-border-protection/

Stamouli, N. (2023, 19 Mayıs). *Build that wall, Greek leader says ahead of election.* Politico News. https://www.politico.eu/article/build-wall-greece-kyriakos-mitsotakis-election-turkey-migration/

Statista. (2023). *Annual budget of Frontex in the European Union from 2005 to 2023*. https://www.statista.com/statistics/973052/annual-budget-frontex-eu/

Sterling, T., & Berg, S. Van Den. (2021, 12 Mart). *PM Rutte's conservatives seen winning Dutch election amid pandemic.* Reuters. https://www.reuters.com/world/pm-ruttes-conservatives-seen-winning-dutch-election-amid-pandemic-2021-03-12/

Stetter, S. (2011). Regulating Migration: Authority Delegation in Justice and Home Affairs. *Journal of European Public Policy, 7*(1), 80-103. https://doi.org/10.1080/135017600343287

Stickings, T. (2021, 09 Haziran). *Greece defends use of 'sound cannon' to deter migrants.* The National News. https://www.thenationalnews.com/world/europe/greece-defends-use-of-sound-cannon-to-deter-migrants-1.1237990

Stutz, P., & Trauner, F. (2022). The EU's 'return rate' with third countries: Why EU readmission agreements do not make much difference. *International Migration, 60*(3), 154-172. https://doi.org/10.1111/imig.12901

Sunar, F. (2018). Avrupa Birliği Ülkelerinde Sınır Yönetimi. *İdarecinin Sesi Dergisi,* (185), 37-42. http://tid.web.tr/idarecinin-sesi-dergisi-185sayi-eylul-ekim-2018

Surk, B. (2015, 11 Kasım). *Slovenia Build Border Fence to Stem Flow of Migrants.* The New York Times. https://www.nytimes.com/2015/11/12/world/europe/slovenia-border-fence-migrants-refugees.html

Şener, B. (2017). Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Uluslararası Göç Olgusu ve Ulusal Güvenlik Üzerindeki Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme. *Güvenlik Bilimleri Dergisi, 6*(1), 1-31.https://doi.org/10.28956/gbd.319977

Şişman, Y., & Balun, B. (2020). Transit Göç ve Türkiye. *Anadolu Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21*(2), 61-79. https://www.researchgate.net/publication/350485975_TRANSIT_GOC_VE_TURKIYE

Tanrısever, O. F. (2019). Güvenlik. İçinde A. Eralp, (Ed.), *Devlet ve Ötesi Devlet ve Ötesi: Uluslararası İlişkilerde Temel Kavramlar* (9.bs., ss. 107-125). İletişim Yayınları. (Orijinal çalışma 2005'te yayımlandı).

Tavas-Erkıral, O. (2015). *Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Tam Üyelik Sürecinde Uluslararası Göç Stratejisi Yönetimi: Bir Model Öne*risi (Yayın No. 423720) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Taylor, A. (2016, 2 Mart). *How are the republic of north macedonia and frontex handling the refugee crisis?* The Atlantic. https://www.theatlantic.com/photo/2016/03/stranded-on-the-macedonian-border/471933/

T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (t.y.). *Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadelesi.* https://www.goc.gov.tr/turkiyenin-duzensiz-gocle-mucadelesi

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (2001a, 08 Mart). *Türkiye Cumhuriyeti ile Katılım Ortaklığında Yer Alan İlkeler, Öncelikler, Ara Hedefler ve Koşullara İlişkin 8 Mart 2001 tarihli Konsey Kararı.* (2001/235/AT)) https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/Kob/Turkiye_Kat_Ort_Belg_2001.pdf

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (2001b, 24 Mart). *2001 Yılı Ulusal Programı.* https://www.ab.gov.tr/195.html

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (2003, 14 Nisan). *Türkiye İçin Katılım Ortaklığı Belgesi.* Devlet Planlama Teşkilatı Avrupa Birliği ile İlişkiler

Genel Müdürlüğü. https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/Kob/Turkiye_Kat_Ort_Belg_2003.pdf

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (2006, 23 Ocak). *Türkiye İle Katılım Ortaklığı Belgesinde Yer Alan İlkeler, Öncelikler ve Koşullara İlişkin 23 Ocak 2006 Tarihli Konsey Kararı.* (2006/35/AT). https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/Kob/Turkiye_Kat_Ort_Belg_2006.pdf

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (2008a, 26 Şubat). *2006/35/EC Sayılı Kararın Feshine ve Türkiye ile Katılım Ortaklığının kapsadığı ilkeler, öncelikler ve koşullara dair bir Konsey Kararı.* (2008/157/EC) https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/Kob/Turkiye_Kat_Ort_Belg_2007.pdf

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (2008b, 31 Aralık). *2008 Yılı Ulusal Programı.* https://www.ab.gov.tr/_42260.html

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (2022a, 22 Mart). *Türkiye'nin Doğu Ve Batı Sınırlarında Sınır Gözetleme Kapasitesinin Artırılması Faz I.* https://ab.gov.tr/turkiyenin-dogu-ve-bati-sinirlarinda-sinir-gozetleme-kapasitesinin-artirilmasi-faz-i_52303.html

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (2022b, 22 Mart). *Türkiye'nin Güneydoğu Sınırında Sınır Gözetleme Kapasitesinin Artırılması.* https://ab.gov.tr/52302.html

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (2023, 01 Aralık). *Avrupa Komisyonu Tarafından Hazırlanan Türkiye Raporları.* https://www.ab.gov.tr/ilerleme-raporlari_46224.html

T.C. İçişleri Bakanlığı. (2019, 17 Mayıs). *20 Zırhlı Keşif Gözetleme Aracının Devir Teslim Töreni Yapıldı.* https://www.icisleri.gov.tr/20-zirhli-kesif-gozetleme-aracinin-devir-teslim-toreni

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (2024, 14 Mart). *Düzensiz Göç, Yıllara göre yakalanan düzensiz göçmen sayısı.* https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler

Tedesko, P. (2021, 11 Kasım). New Pact on Migration and Asylum: Agreement reached on the new European Union *Agency for Asylum", Agreement reached on the new EU Asylum Agency.* European Parliament News. https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20211108IPR16843/a-strong-eu-asylum-agency-to-support-asylum-systems-in-the-member-states

Tepealtı, F. (2019). Avrupa Birliği'ne Yönelik Türkiye Geçişli (Transit) Göç Hareketleri Ve Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadelesi. *Doğu Coğrafya Dergisi, 24*(41), 125-140. https://doi.org/10.17295/ataunidcd.548941

The Jordan Times. (2021, 09 Kasım). *Poland blocks migrants at Belarus border, warns of 'armed' escalation.* https://www.jordantimes.com/news/world/poland-blocks-migrants-belarus-border-warns-armed-escalation

Toktaş, Ş., Papadopoulou, A., Paspalanova, M., & Vrecer, N. (2006).Transit and

Receiving Countries: Refugee Protection Policies in Belgium, Slovenia, Greece, and Turkey. *Alternatives Turkish Journal of International Relations, 5*(1&2), 20-50. https://dergipark.org.tr/en/pub/alternatives/issue/1707/21041

Tondo, L. (2022, 27 Ocak). *This article is more than 3 months old Poland starts building wall through protected forest at Belarus border*. The Guardian. https://www.theguardian.com/world/2022/jan/27/poland-starts-building-wall-through-protected-forest-at-belarus-border

Topak, Ö. E. (2014). The Biopolitical Border in Practice: Surveillance and Death at the Greece-Turkey Borderzones. *Environment and Planning D: Society and Space*, *32*(5), 815-833. https://doi.org/10.1068/d13031p

Topçuoğlu, R. A. (2016). Göç Yazınındaki Düzenli ve Düzensiz Göç Kavramları: İnsan Hakları Temelinde Bir Kavramsal Sorgulama. *İnsan Hakları Yıllığı, 34*(1), 1-20. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ihy/issue/62003/928151

Topçuoğlu, R. A. (2021). Düzensiz Göç: Küreselleşmede Kısıtlanan İnsan Hareketliliği. İçinde T. Bora, A. Ş. Öner, & S. G. I. Öner, (Eds.), *Küreselleşme Çağıdan Göç: Kavramlar, Tartışmalar* (5.bs. ss. 501-510). İletişim Yayınları. (Orijinal çalışma 2012'de yayımlandı).

Trauner, F., & Kruse, I. (2008). EC Visa Facilitation and Readmission Agreements: A New Standard EU Foreign Policy Tool?. *European Journal of Migration and Law*, *10*(4), 411-438. https://doi.org/10.1163/157181608X376872

Trauner, F. (2016). Asylum policy: the EU's 'crises' and the looming policy regime failure. *Journal of European Integration*, 38(3), 311-325. https://doi.org/10.1080/07036337.2016.1140756

Triandafyllidou, A., Dimitriadi, A., Maroufof, M., Hatziprokopiou, P., Gemi, E., Nikolova, M., & Yousef, K. (2013). *Migration in Greece: People, Policies and Practices* (IRMA research project, report). Hellenic Foundation For European And Foreign Policy. https://migrant-integration.ec.europa.eu/sites/default/files/2013-07/docl_36858_19016118.pdf

Triandafyllidou, A., & Dimitriadi, A. (2014). Migration Management at the Outposts of the European Union. *Griffith Law Review*, *22*(3), 598-618. https://doi.org/10.1080/10383441.2013.10877014

Turgay, S. (2021). Avrupa Birliği'nin Göçü Güvenlikleştirme Politikasında Frontex'in Rolü. *Journal of International Relations and Political Science Studies*, (3), 5-26. https://dergipark.org.tr/tr/pub/jirps/issue/68649/1078152

UK. News. (2022, 14 Kasım). *UK-France joint statement: enhancing co-operation against illegal migration.* https://www.gov.uk/government/publications/next-phase-in-partnership-to-tackle-illegal-migration-and-small-boat-arrivals/uk-france-joint-statement-enhancing-co-operation-against-illegal-migration#next-steps

Ullman, R. (2011).Redefining Security. In C. W. Hughes, & L.Y. Meng, (Eds.), *Security Studies, A Reader* (pp.11-19). Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203422144

Ulusoy, O., Baldwin-Edwards, M., & Last, T. (2019). Border policies and migrant deaths at the Turkish-Greek border. *New Perspectives on Turkey, 60*, 3-32. https://doi.org/10.1017/npt.2019.2

Ulusoy, O., Ekşi, N., & Eriş, A. Y. (2021, Aralık). *70. Yılında Cenevre Sözleşmesi'ni Yeniden Değerlendirmek Panel I* [Panel sunumu]. 70. Yılında 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Göç Araştırmaları Derneği, İstanbul. https://gocarastirmalaridernegi.org/tr/calismalar/arastirmalar/cenevre-sozlesmesi-nin-70-yili/259-70-yilinda-1951-multecilerin-hukuki-statusune-i-liskin-birlesmis-milletler-sozlesmesi-raporu

Under, M. (2020). *Türkiye'nin Bütünsel Güvenlik Yaklaşımı, Enerjiden Sağlığa, Göçten İç ve Dış Güvenliğe Çok Boyutlu Ulusal Savunma.* STM Teknoloji Düşünce Merkezi Yayınları Optimist Yayın Grubu.

UNHCR. (2011). *Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees* (UNHCR Publication). UNHCR Communications and Public Information Service. https://www.unhcr.org/3b66c2aa10

UNHCR. (2013, 17 Nisan). *Syrians in Greece: Protection Considerations and UNHCR Recommendations.* https://www.refworld.org/pdfid/525418e14.pdf

UNHCR. (2023). *Operational Data Portal Greece Sea and Land Arrivals*. https://data.unhcr.org/en/situations/mediterranean/location/5179

Ülger, İ. K. (2003). *Avrupa Birliği El Kitabı*. Seçkin Yayınları.

Ün, M. B., & Paydak, A. (2017). Küreselleşen Dünyada Düzensiz Göç ve Türkiye: Adana İli Yabancılar Misafirhanesi Çalışması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17*(3), 187 - 204. https://doi.org/10.18037/ausbd.417295

Vafiadis, N. (2018, 04 Ağustos). *Meriç artık bir "açık bağ" değil.* https://www.kathimerini.gr/society/778815/o-evros-den-einai-pia-xefrago-ampeli/

Valcarcel, A. (2022, 01 Haziran). *Out of Sight-Refugees and Migrants at the Belarus-Poland Border*. Jesuit Refugee Service JRS. https://jrs.net/en/news/out-of-sight-refugees-and-migrants-at-the-belarus-poland-border/

Valentin, M. C. (2004, September 30, October 1). Speech in Regional Conference on Migration: Migrants in the Transit Countries: Sharing Responsibilities in Management and Protection. *Council of Europe Regional Conference On Migratıon, Proceedings*, 12, 13-19.

Vernon, V., & Zimmermann, K. F. (2019). Walls and Fences: A Journey Through History and Economics. *GLO Discussion Paper, No. 330*, Global Labor Organization (GLO). 1-25. https://www.econstor.eu/bitstream/10419/193640/1/GLO-DP-0330.pdf

Vollmer, B. A. (2011), Policy Discourses on Irregular Migration in the EU-Number Games and Political Games. *European Journal of Migration and Law, 13*(3), 317-339 https://doi.org/10.1163/157181611X587874

Vural, G. (2018). *2009-2017 Tarihleri Arasında Avrupa'ya Giden Göçmenlerin Göç*

Rotalarının CBS Kullanılarak Görsel Analizi (Yayın No. 520092) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Waever, O. (1995). Securitization and Desecuritization. In R. D. Lipschutz (Ed.), *On Security* (pp. 46-87). Columbia University Press. https://www.scribd.com/document/258746092/O-Waever-Securitization-and-Desecuritization

Waewer, O. (2008). Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi. *Uluslararası İlişkiler Akademik Dergisi, 5*(18), 151-178. https://www.ir-journal.com/tr/sayilar/guvenlik/toplumsal-guvenligin-degisen-gundemi

Wagner, J. (2021). The European Union's model of Integrated Border Management: preventing transnational threats, cross-border crime and irregular migration in the context of the EU's security policies and strategies. *Commonwealth & Comparative Politics, 59*(4), 424-448. https://doi.org/10.1080/14662043.2021.1999650

Wallece, H. (2005). An Institutional Anatomy and Five Policy Modes. In H. Wallace, W. Wallace, & M. A. Pollack, (Eds.), *Policy-Making in the European Union* (5th. ed., pp.49-91). Oxford University Press. (Original work published 1977). https://www.academia.edu/29059302/Policy_Making_in_the_European_Union

Weiner, M. (1992). Security, Stability, and International Migration. *International Security, 17*(3), 91-126. https://doi.org/10.2307/2539131

Wenden, C. W. de. (2021). Controversies, paradoxes and contested justice in European policies on migration. In G. Grappi (Ed.), *Migration and the Contested Politics of Justice* (pp. 23-40). Routledge.

Wendt, A. (2012). *Social Theory of International Politics*. Cambridge University Press. Virtual Publishing. (Original work published 1999). https://doi.org/10.1017/CBO9780511612183

Wigand, C., & Boigner, F. (2023, 20 Aralık). *Commission welcomes the major progress achieved by Parliament and Council on the New Pact on Migration and Asylum.* European Commission. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_23_6708

Wilkins, P. P. (2015). The Humanitarian Politics of European Border Policing: Frontex and Border Police in Evros. *International Political Sociology, 9*(1), 53-69. https://doi.org/10.1111/ips.12076

Williams, C. M. (2003). Words, Images, Enemies: Securitisation and International Politics. *International Studies Quarterly, 47*(4), 511-531. https://doi.org/10.1046/j.0020-8833.2003.00277.x

Willis, H. H., Predd, J. B., Davis, P. K., & Brown, W. P. (2010, June 23). *Measuring the Effectiveness of Border Security Between Ports-of-Entry* (Report No. TR-837-DHS Technical Report). RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/technical_reports/TR837.html

Wolfers, A. (1962). *Discord and Collaboration: Essays on International Politics*. Johns Hopkins University Press. https://ia802705.us.archive.org/1/items/discordandcollab012923mbp/discordandcollab012923mbp.pdf

Wolff, S. (2014). The Politics of Negotiating EU Readmission Agreements: Insights from
Morocco and Turkey. *European Journal of Migration and Law*, *16*(1), 69-95. https://doi.org/10.1163/15718166-00002049

Wood, W. B. (2010). Forced Migration: Local Conflicts and International Dilemmas. *Annals of the Association of American Geographers, 84*(4), 607-634. (Original work published 1994). https://doi.org/10.1111/j.1467-8306.1994.tb01879.x

Yalçın, C. (2004). *Göç Sosyolojisi*. Anı Yayıncılık.

Yavaş, G. (2017). Border Management of the European Union : the Case of the Arab Uprisings. *Marmara Journal of European Studies, 25*(2), 77 - 102. https://doi.org/10.29228/mjes.54

Yeşiltaş, M. (2015). İç Savaşa Komşu Olmak: Türkiye'nin Suriye Sınır Güvenliği Siyaseti. *SETA*, (136), 7-37. http://file.setav.org/Files/Pdf/20150827110513_sinir-guvenligi.pdf

Yıldız, A., & Turhan, E. (2022). Entegre Sınır Yönetimi ve Frontex İle İlişkiler Bağlamında Türkiye'nin AB İle Harici Farklılaştırılmış Entegrasyonu. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21*, 211 – 231. https://doi.org/10.46928/iticusbe.1110418

York, C. (2016, 07 Eylül). *Great Wall Of Calais' Refugee Migrant Barrier To Be Built In France, Robert Goodwill Confirms.* Huffington Post News. https://www.huffingtonpost.co.uk/entry/great-wall-of-calais_uk_57cfb5d4e4b0ac5a02dc7eeb

Zaiotti, R. (2020). Border management: The Sechengen regime in times of turmoil. In A. R. Servent, & F. Trauner (Eds.), *The Routledge Handbook of Justice and Home* (online edn., pp. 99-110) Routledge. (Original work published 2018). https://doi.org/10.4324/9781315645629MIC

Zaslove, A. (2004). Closing the door? The ideology and impact of radical right populism on immigration policy in Austria and Italy. *Journal of Political Ideologies, 9* (1), 99-118. https://doi.org/10.1080/1356931032000167490

Zaun, N. (2017). States as Gatekeepers in EU Asylum Politics: Explaining the Non-adoption of a Refugee Quota System. *Journal of Common Market Studies, 56*(1), 44-62. https://doi.org/10.1111/jcms.12663

Zimmermann, K. F. (2005). Introduction: What We Know About European Migration?. In K. F. Zimmermann (Ed.), *European Migration: What Do We Know?* (Oxford online edn, pp. 1-14). Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/oso/9780199257355.003.0001

Zincone, G., & Caponio, T. (2006). The Multilevel Governance of Migration, In R. Penninx, M. Berger, & K. Kraal (Eds.). *The dynamics of International Migration and Settlement in Europe. A State of the Art* (pp. 269-305). Amsterdam University Press. https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/27213/ssoar-2006-penninx_et_al-the_dynamics_of_international_migration.pdf;jsessionid=5AB440A5650C3B7AA6371143C63D51B2?sequence=1

EK 1. Mülakat Listesi

Yunanistan

Y1. 7 yıl görev süresi, 2 yıldır aralıklarla Yun-Tr. görevli. (Görüşme 2022, Aralık)
Y2. 2 yıla yakın süredir sınır bölgelerinde görevli. (Görüşme 2022, Kasım)
Y3. 7 yıl görev süresi, 3 yıl aralıklarla 1 yıl sürekli olarak Yun-Tr. görevli. (Görüşme 2022, Aralık)
Y4. 5 yıl, sürekli olarak sınırda görevli değil. (Görüşme 2022, Nisan)
Y.5. 4 yıla yakın bir süredir aralıklarla sınır bölgelerinde görevli. (Görüşme 2022, Aralık)
Y6. 7 yıldır mesleğini yapmakta, sınır bölgelerinde farklı sürelerde görevli. (Görüşme 2022, Nisan)
Y7. 5 yıldır mesleğini yapmakta, sınır bölgesindeki görev süresi bilinmemekte. (Görüşme 2022, Nisan)
Y8. 2 yıla yakın bir süredir sınır bölgelerinde görevli. (Görüşme 2022, Mayıs)
Y9. 5 yıldır mesleğini yapmakta sınır bölgelerinde belirli sürelerde görevlendirilmiş. (Görüşme 2022, Aralık)
Y10. 2 yıla yakın bir süre farklı sınır bölgelerinde görevlendirilmiş. (Görüşme 2022, Mayıs)

Türkiye

T1. 2 yıl Türkiye-Suriye sınırında görevli (Görüşme 2022, Ekim)
T2. 2 yıldır Türkiye-Suriye sınırında görevli, daha önce sınır bölgesinde görevlendirilmemiş. (Görüşme 2022, Ekim)
T3. 5 yıldır mesleğini yapmakta, 1 yıldır sınır bölgesinde görevli. (Görüşme 2022, Ekim)
T4. 5 yıldır mesleğini yapmakta, 1 yıla yakın süredir Türkiye-İran sınır bölgesinde görevli. (Görüşme 2022, Kasım)
T5. 1 yıldır görevli. (Görüşme 2022, Aralık)
T6. 1 yıldır görevli. (Görüşme 2022, Aralık)
T7. 2 yıldır görevli. (Görüşme 2022, Aralık)
T8. 2 yıldır görevli. (Görüşme 2022, Aralık)
T9. 1 yıldır görevli. (Görüşme 2022, Aralık)
T10. 2 yıla yakın süredir sınırda görevli. (Görüşme 2022, Kasım)